

De commissie bestuur en samenleving van de gemeente Alblasserdam;
gelezen het voorstel inzake Ontwikkelingen Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 maart 2025;

zaaknummer: 2025-0028556

B E S L U I T:

Alblasserdam, 15 april 2025.

Aan de colleges van burgemeester en wethouders van de 10 gemeenten van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Postbus 350
3300 AJ Dordrecht

Bezoekadres

Prof. Kohnstammlaan 10
3312 KL Dordrecht

T 088-6365000

E mail@vrzhz.nl

I www.zhzeilig.nl

Uw kenmerk

Ons kenmerk: 98335

Datum

19 februari 2025

Onderwerp

Bijlage(n):

- Regionaal Risicoprofiel
- Uitwerking bestuursopdracht

Behandeld door:

Daan Vermeulen

M 0651218076

E d.vermeulen@vrzhz.nl

Geacht college,

De gemeenten en de VRZHZ werken nauw samen aan een veilige omgeving voor de inwoners, bedrijven en bezoekers van onze regio. Een forse en uitdagende opgave in een regio met veel risico's onder andere vanwege de vele infrastructuur en rangeeremplacement Kijfhoek Tegelijk liggen de financiën onder een vergrootglas, zowel gezien de ontwikkelingen in het gemeentefonds al in de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding. Het algemeen bestuur heeft de organisatie een bestuursopdracht gegeven om in het licht van de ontwikkelingen en de financiële positie te komen tot voorstellen voor toekomstgerichte invulling van taken door de VRZHZ. Doel hiervan is te komen tot een heldere koers voor de VRZHZ die kan worden vastgelegd in het nog op te stellen beleidsplan 2026-2029. Wij informeren u daarom graag zodat u deze ontwikkelingen kunt betrekken bij uw inbreng in zowel de reguliere zienswijzen op begrotingen, als in de zienswijzeprocedure die we in de tweede helft 2025 volgen over dit nieuwe beleidsplan. U kunt deze brief gebruiken om uw raden te informeren.

In deze brief gaan wij in achtereenvolgens in op:

1. Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid
2. Hoogwater en overstromingen
3. Maatschappelijke opdracht in relatie tot weerbaarheid
4. Externe financiële ontwikkelingen
5. De bestuursopdracht van het AB aan de VRZHZ
6. De uitkomsten van bestuursrapportage-II 2024

1. Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid

Op 5 december 2024 heeft het algemeen bestuur van de VRZHZ de herziening van het Regionaal Risicoprofiel (RRP) 2025-2028 vastgesteld. Daarbij zijn de zienswijzen betrokken die door gemeenten zijn ingediend.

Op [Risico's in Zuid-Holland Zuid | Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid](#) vindt u een overzicht van het RRP met een korte omschrijving van elk risico. Het RRP is ook als bijlage bij deze brief gevoegd met in bijlage 6 een overzicht van de zienswijzen.

We zien dat een groot deel van de risico's ook in vorige versies van ons RRP naar voren kwamen. In de herziening is met name aandacht gegeven aan ontwikkelingen als energietransitie, geopolitieke spanningen, de nieuwe klimaatscenario's van het KNMI en de toename van kwetsbare groepen in onze maatschappij. De risico's worden beoordeeld op waarschijnlijkheid en impact. Ten opzichte van het vorige RRP zijn in de herziening aan de risico's met de meeste impact en/of waarschijnlijkheid 2 risico's toegevoegd namelijk brand in gebouwen met een kwetsbare doelgroep en verstoring van de openbare orde.

In de vergadering van 5 december is ook het Zorgrisicoprofiel Zuid-Holland Zuid (ZRP) vastgesteld. Het ZRP is in nauwe samenwerking met zorgsectoren uitgewerkt en is bedoeld om de geneeskundige keten beter voor te bereiden op rampen en crises. Het ZRP is een aanvulling op het RRP en richt zich specifiek op de acute en publieke gezondheidszorg. Het ZRP is digitaal te bekijken op [Welkom - Zorgrisicoprofiel ZHZ](#).

2. Hoogwater en overstromingen

Hoogwater en overstroming is één van de grootste en complexe risico's in de VRZHZ. De regio Zuid-Holland Zuid heeft te maken met meerdere watersystemen en kent veel laaggelegen gebieden. De impact bij een eventuele dijkdoorbraak, overstroming of extreem weer is dan ook enorm. Daarbij hebben we te maken met veel betrokken partijen die ieder eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden hebben. Dit type scenario vraagt om intensieve samenwerking en afstemming met elkaar. In 2024 is hierin geïnvesteerd door planvorming te updaten en diverse oefenmomenten te organiseren. Centraal in deze oefeningen stond een dreigende en een werkelijke dijkdoorbraak in de dijkkring Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Als sluitstuk van deze oefeningen is op 5 december 2024 met het algemeen bestuur gesproken over bestuurlijke dilemma's die tijdens de oefeningen naar voren zijn gekomen. In deze sessie waren ook de dijkgraven en de Hoofdingenieur directeur Rijkwaterstaat aanwezig. De complexiteit van overstromingen is hierin bevestigd. Keuzes tot bijvoorbeeld wel of niet evacueren zijn ingrijpend en hebben een grote maatschappelijke en economische impact. In een dergelijk rampscenario is de omvang van de daadwerkelijke hulpverlening vanuit de overheid beperkt. Er komen ethische dilemma's aan de orde als afwegingen worden gemaakt in verdeling van schaarse hulpverleningscapaciteit. Vragen als "Geven we voorrang aan de niet-zelfredzamen?" en "Wat doen we met het vee?" zijn daar voorbeelden van.

Zelfredzaamheid en weerbaarheid van de samenleving zijn cruciaal, met een rol voor de overheid om risico's en handelingsperspectieven te duiden. Op basis van de ervaringen in 2024 gaan we in 2025 door met de

voorbereidingen op dit risico inclusief een interregionale oefening hoog water met de veiligheidsregio's Rotterdam-Rijnmond en Utrecht.

Datum
19 februari 2025

Ons kenmerk: 98335

Pagina 3 van 6

3. Maatschappelijke opdracht in relatie tot weerbaarheid

Op 6 december 2024 heeft het Kabinet de Tweede Kamer en de burgemeesters geïnformeerd over de aanpak om de weerbaarheid van de samenleving te verhogen. Het Kabinet schrijft: *"Onze veiligheid en vrijheid zijn in tijden niet zo kwetsbaar geweest. Als gevolg van de Russische oorlog in Oekraïne is het voor het eerst in lange tijd reëel dat Nederland betrokken raakt bij een grootschalig gewapend conflict. Deze verslechterde veiligheidssituatie maakt het noodzakelijk om de weerbaarheid van onze samenleving versneld te verhogen",* en *"Het verhogen van de weerbaarheid helpt bovendien ook om andere crises, zoals grootschalige overstromingen, een pandemie of langdurige uitval van vitale processen beter aan te kunnen".* Dit laatste herkennen we in het risicobeeld van onze veiligheidsregio.

De regie voor versterking van onze nationale veiligheid ligt bij de overheid. Maar voor een veilige en weerbare maatschappij is de inzet van iedereen nodig: regionale en lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisatie en burgers. In 2025 volgt een aanvullende Kamerbrief vanuit het Kabinet met daarin de eerste concrete beleidsinzet van het kabinet om de weerbaarheid te vergroten. Duidelijk is wel dat stevige inspanningen van gemeenten en veiligheidsregio's noodzakelijk zijn. Voor de veiligheidsregio's kan worden gedacht aan een coördinerende en ondersteunende rol richting de gemeenten. De voorzitter van de Raad van Directeuren en Commandanten Veiligheidsregio's (RCDV) wijst bijvoorbeeld op de rol die brandweerposten hierin kunnen vervullen. Deze posten zitten in de haarvaten van de samenleving en kunnen bijvoorbeeld voorzien in noodstroom (opladen telefoons) en dienen als uitdeelpaats van medicijnen. Vanuit deze posten is er een verbinding met landelijke meldkamers. Inmiddels is een platform gelanceerd om samen te werken aan een weerbaar en veerkrachtig Nederland: [WeerbaarNL | WeerbaarNL](#).

4. Externe financiële ontwikkelingen: BDuR en gemeentefonds

In de Miljoenennota van het Rijk is een bezuiniging van 10% op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) ingevoerd. Weliswaar is aangegeven dat dit een onbedoeld effect is, maar op dit moment wel de feitelijke situatie. Een korting van 10% op de BDuR betekent voor de VRZHZ een structurele reductie van € 850.000 op de begroting. Het Veiligheidsberaad heeft in een brief van 6 februari 2025 aan het ministerie van JenV aangegeven wat de impact van bezuinigingen BDuR op de veiligheidsregio's is. Die worden dan gedwongen te snijden in cruciale taken op het gebied van brandweezorg en crisisbeheersing, wat haaks staat op het belang dat het kabinet hecht aan veiligheid. Het VB refereert aan de maatschappelijke weerbaarheidsopgave en grote opgaven als de

deeltijdrichtlijn voor vrijwilligers, de energietransitie en klimaatontwikkeling. "Nu bezuinigen betekent het afbreken van structuren en capaciteiten die we morgen nodig hebben", zo stelt het Veiligheidsberaad in deze brief.

Datum
19 februari 2025

Ons kenmerk: 98335

Pagina 4 van 6

Op 14 november 2024 heeft de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan de Tweede Kamer aangegeven dat het kabinet inmiddels besloten heeft dat de BDuR blijft voortbestaan als specifieke uitkering en niet wordt overgeheveld naar het Gemeentefonds. In de meerjarenprognose vanuit het ministerie wordt vanaf 2026 wel rekening gehouden met de 10% korting. Een definitief oordeel over de korting wordt in de Voorjaarsnota 2025 verwacht.

Tijdens een themabijeenkomst op 17 oktober 2024 is het AB door een deskundige bijgesproken over de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Deze deskundige heeft het beeld van een ravijnjaar 2026 in een perspectief geplaatst. Hoewel de inkomsten uit het gemeentefonds vrij besteedbaar zijn, is er geen sprake van een ravijn in het subcluster crisisbeheersing en brandweer. Daarnaast was de constatering dat het uitgavenbeeld in onze regio vlak is, waar bij andere regio's vooral als gevolg van energietransitie en klimaatveiligheid sterkere stijgingen worden geconstateerd.

Het ravijn speelt met name in het cluster individuele voorzieningen en jeugd. De diepte van dit ravijn hangt in sterke mate samen met het advies van een externe deskundigencommissie onder leiding van oud minister Van Ark. Deze commissie heeft 30 januari 2025 een zwaarwegend advies uitgebracht over de Hervormingsagenda Jeugd. Het advies geeft aan dat het belangrijk is dat de geplande extra bezuinigingen vanaf 2026 verdwijnen en herijking van het financieel kader hard nodig is. Er moet geld bij voor de gemeenten. Recente berichten uit Den Haag wijzen er echter op dat coalitiepartijen voorlopig niet van plan zijn gemeenten uit het financieel ravijn te helpen.

5. Bestuursopdracht – de langere termijn

Op 7 december 2023 heeft het algemeen bestuur de organisatie een bestuurlijke opdracht gegeven over de toekomstbestendigheid van de brandweertzorg. Aanleiding hiervoor was de vaststelling van het ontwerp dekkingsplan brandweer en de strategische huisvestingsvisie in het AB van 12 oktober 2023. Het aantal brandweerposten en de daaraan gerelateerde dekking heeft invloed op de onderhoudskosten en investeringskosten van de huisvesting. De vraag is hoe de repressieve brandweertzorg toekomstbestendig kan worden ingericht en wat daarvan de invloed op de huisvesting is. De bestuursopdracht is gezien de toen bekende ontwikkelingen gemeentefonds verbreed naar een verkenning van de financiële positie, in het licht van de huidige en de toekomstige opgaves voor de VRZHZ.

Op 17 oktober 2024 is in een themabijeenkomst van het algemeen bestuur over de bestuursopdracht gesproken. De inhoud stond centraal, gericht op de vraag: "Wat voor veiligheidsregio willen we zijn?". Tegelijk is de werkelijkheid dat de VRZHZ niet in een ruime financiële jas zit zodat het belangrijk is beeld te hebben aan welke knoppen gedraaid kan worden zonder de wettelijke verantwoordelijkheden te negeren.

Geconstateerd is dat met de lijn van een compacte en veerkrachtige regio die in 2019 is vastgelegd, een nog steeds actuele koers wordt gevolgd. Aan de hand van een aantal casussen is de lijn versterkt en aangescherpt. Naast de inzet op toekomstbestendige brandweezorg wordt ingezet op het versterken van interregionale samenwerking in crisisbeheersing en een sterkere focus op de risico's in het risicoprofiel van de VRZHZ. De acties voor de langere termijn krijgen een plaats in het nieuw op te stellen beleidsplan 2026-2029. De korte termijn acties worden meegenomen in de bespreking van het jaarresultaat 2024 en de ontwerpbegroting 2026. Op deze documenten wordt een zienswijze van uw gemeenteraad gevraagd.

In de bijlage leest u mee over de achtergronden en de aanpak van deze themasessie, en in hoofdstuk 8 een weergave op hoofdlijnen van de uitkomsten.

6. Burap-II 2024 – de korte termijn

Eventuele financiële effecten vanuit de bestuursopdracht spelen pas op langere termijn. Tegelijk is er de bewustwording dat de financiële vraagstukken voor gemeenten op kortere termijn liggen, met een verwacht zwaartepunt in 2026. Het sturen op de kortere termijn verloopt via onze begroting en de bestuursrapportages.

In het AB van 5 december is Burap-II besproken. Hierin geven we de voortgang weer over de uitvoering van de begroting 2024 over de eerste 8 maanden van 2024. Op basis hiervan is er een prognose van een verwacht positief jaarresultaat van € 3 mln, wat hoofdzakelijk incidenteel van aard is. Dit zit met vooral in rente inkomsten op de schatkistbankrekening, de loonkosten en de verkoop van oud brandweermateriaal.

Op inhoud zien we veel zaken volgens planning verlopen, maar een aantal belangrijke issues niet. Op landelijke en regionaal overstijgende zaken zien we de druk toenemen. Het zijn zaken die om een meer gezamenlijke of collectieve aanpak vragen, waarbij onze invloed en keuzevrijheid beperkt is. Bijvoorbeeld het thema weerbaarheid en de zogenaamde Grote Werken binnen de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV). Dan gaat het over crisisbeheersing, informatievoorziening waaronder de meldkamers, onderwijs en de organisatie van toekomstbestendige brandweezorg en werkgeverschap. Denk aan

vraagstukken als beroepsziekten als PTSS, de invloed van PFAS en de belastbaarheid van vrijwilligers.

Een ander groot vraagstuk betreft energietransitie. Van het intensiveren van het vervoer van ammoniak als waterstofdrager wordt een grote impact op onze regio verwacht. Er is een landelijke visie en aanpak nodig om te zorgen dat de lasten en kosten niet alleen bij de regio's komen die het meest merken van de waterstofontwikkelingen. Als regio moeten we hier stevig op inzetten in samenwerking met andere partijen zoals de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.

Bij de behandeling van de jaarstukken 2024 in het voorjaar van 2025 hebben we beeld van het werkelijke resultaat. Er komt dan een voorstel voor de bestemming van het jaarresultaat waarover de gemeenteraden een zienswijze kenbaar kunnen maken. Het uitgangspunt is en blijft dat het jaarresultaat minus bestemmingen terugvloeit naar de gemeenten. Bij het bepalen van eventuele bestemmingen zullen we de ontwikkelingen als genoemd in deze brief betrekken.

Tenslotte

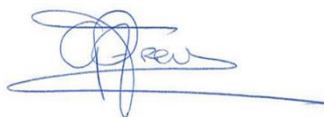
Er spelen veel ontwikkelingen op het gebied van veiligheid, de rol die gemeenten en veiligheidsregio's daarin hebben en de wijze hoe die taken gefinancierd worden. Onze regio kenmerkt zich al heel lang door een grote mate van (bestuurlijke) samenwerking en transparantie. Laten we die lijn met elkaar bestendigen en vasthouden. Van ons kunt u verwachten dat we u via de reguliere stukken als jaarrekening en begroting blijven informeren en betrekken. Waar nodig aangevuld met brieven en informatieavonden. Ook komen wij graag langs in uw gemeente als een toelichting gewenst is.

Het Kabinet sluit de brief over weerbaarheid aan de Tweede Kamer af met "Een veilig Nederland maken we samen". Wij sluiten graag af met de zin die binnen onze invloed ligt: "Een veilig Zuid-Holland Zuid maken we samen".

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid,

De voorzitter,

De secretaris,

C.P. Frentz

P.A.C.M. van der Velden

Datum

19 februari 2025

Ons kenmerk: 98335

Pagina 6 van 6

Regionaal Risicoprofiel

5 december 2024

Projectteam, auteurs en eindredactie

Procesleider	Proces
Mirella Zonderop	Projectleider
Hanna Waltschott/Peter Gruijthuisen	Natuurlijke omgeving
Marco Storm	Gebouwde omgeving
Bart van de Minkelis	Technologische omgeving
Evelien Witte	Verkeer en vervoer
Sandra Breet	Vitale omgeving en grof en extreem geweld
Tineke Vos/Reinier Wapperom	Gezondheid en sociaal maatschappelijke omgeving
Maureen Vermeulen	Communicatie

Colofon

Dit document is in beheer bij projectteam Regionaal Risicoprofiel.

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Postbus 350
3300 AJ DORDRECHT

T 088 636 50 00
I www.zhzveilig.nl/risicos

Voorwoord

Onze wereld verandert voortdurend en met elke verandering komen er nieuwe uitdagingen op het gebied van veiligheid en gezondheid. Als veiligheidsregio zetten we ons 24/7 in voor een veilige, fysieke en gezonde, omgeving. Voor iedereen die er woont, werkt of op bezoek komt. Dat is een flinke taak die vraagt om goede voorbereiding en actuele inzichten in de risico's in Zuid-Holland Zuid. Dat doen we niet alleen, maar met de inzichten en kennis van onze partners. We brengen samen proactief de mogelijke gevolgen van actuele ontwikkelingen in beeld. Zo kunnen we adequaat inspelen op de risico's van nu en in de toekomst.

Het Regionaal Risicoprofiel 2025-2028 Zuid-Holland Zuid dat voor u ligt is het resultaat van een inspirerend en intensief proces met externe partners en experts. Elke vier jaar herzien we gezamenlijk de risico's en verschillende scenario's voor de fysieke veiligheid in onze regio. Daarbij evalueren we zorgvuldig de kans en impact van deze scenario's en kijken vooruit.

Dit keer zijn ontwikkelingen zoals klimaatverandering, energietransitie, Covid, geopolitieke dreiging en polarisatie tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot de toevoeging of aanpassing van scenario's, zoals een mazelenepidemie, verstoring van de openbare orde en branden in gebouwen met kwetsbare doelgroepen. Bovendien hebben we gekeken wat ons nu als regio echt kenmerkt. Wat brengt onze functie als scharnierpunt van transporterend Nederland met zich mee als het gaat om transportveiligheid. En wat betekent onze lage ligging en het waterrijke deltagebied voor de kwetsbaarheid voor hoogwater en overstromingen? Deze en andere regionale karakteristieken zijn geanalyseerd en geïntegreerd in onze scenario's.

De scenario's uit dit risicoprofiel en uw zienswijzen vormen de basis voor ons Beleidsplan 2026-2029. Daarin zetten we de lijn uit voor een veilige en gezonde omgeving. En helaas kunnen we niet alles voorkomen. Maar we zijn wel zo goed mogelijk voorbereid om bij incidenten, rampen en crises doortastend en effectief te handelen.

Dank aan iedereen die met veel enthousiasme en inzet zijn of haar kennis en kunde heeft gedeeld. We mogen trots zijn op dit mooie resultaat door een prettige en positieve samenwerking.

Caren Frentz
Directeur Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Inhoud

Voorwoord	3
------------------	----------

Samenvatting	6
---------------------	----------

1. Inleiding	9
---------------------	----------

1.1	Wat is het regionaal risicoprofiel?	10
1.2	Waarom een regionaal risicoprofiel?	10
1.3	Wat levert het regionaal risicoprofiel op?	11
1.4	Hoe is het regionaal risicoprofiel tot stand gekomen?	12
1.5	Hoe verhoudt het risicoprofiel zich tot andere plannen?	13
1.6	Leeswijzer	13

2. Regionaal risicobeeld	14
---------------------------------	-----------

2.1	Algemeen beeld	15
2.2	Omgevingen	16
2.2.1	Natuurlijke omgeving	16
2.2.2	Gebouwde omgeving	17
2.2.3	Technologische omgeving	17
2.2.4	Vitale infrastructuur en voorzieningen	19
2.2.5	Verkeer en vervoer	20
2.2.6	Gezondheid	20
2.2.7	Sociaal maatschappelijke omgeving	21
2.3	Incidentgeschiedenis	23

3.	Risicoanalyse en scenario's	25
3.1	Scenario's in Zuid-Holland Zuid	26
3.2	Trends en ontwikkelingen	28
3.3	Het risicoprofiel: wat is nieuw en wat is anders?	32
3.4	Risicoanalyse per omgeving	33
3.4.1	Natuurlijke omgeving	33
3.4.2	Gebouwde omgeving	34
3.4.3	Technologische omgeving	34
3.4.4	Vitale infrastructuur en voorzieningen	36
3.4.5	Verkeer en vervoer	37
3.4.6	Gezondheid	37
3.4.7	Sociaal-maatschappelijke omgeving	38
3.5	De regionale risico's in één overzicht	40
4.	Risicocommunicatie	43
5.	Zienswijzen en wensen voor beleidsplan van gemeenten en partners	46

Bijlagen

Bijlage 1	Uitwerking scenario's	53
Bijlage 2	Methodiek regionaal risicoprofiel	188
Bijlage 3	Bronnen en experts	202
Bijlage 4	Planning en groot onderhoud Rijkswaterstaat	208
Bijlage 5	Coördinatieplan HSL-Zuid	221
Bijlage 6	Overzicht zienswijzen en wensen voor het beleidsplan	245

Samenvatting

Voor u ligt de vierde versie van het Regionaal Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid (RRP). Dit risicoprofiel biedt inzicht in de aanwezige en toekomstige risico's binnen het werkgebied van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (hierna VRZHZ). Hiermee kan het bestuur strategische beleidskeuzes maken om deze risico's (verder) te voorkomen of om de effecten van mogelijke incidenten te beperken. Daarnaast geeft het risicoprofiel richting aan de risicocommunicatie door de veiligheidsregio met gemeenten naar de inwoners, bedrijven en bezoekers van Zuid-Holland Zuid. Ook biedt het handvatten voor de preparatie op crisisbeheersing met informatie, planvorming en oefening. Het Regionaal Risicoprofiel is een belangrijk vertrekpunt voor het nieuw te ontwikkelen beleidsplan 2026-2029.

Gezamenlijk risico's in beeld gebracht

De risico's zijn samen met partners en gemeenten geïnventariseerd volgens de landelijke methodiek. Er is gekeken naar: Wat kan ons overkomen? Welke soorten rampen, crises of grote incidenten kunnen er in onze regio en omliggende gebieden gebeuren? Welke risicovolle situaties zijn er en welke toekomstige ontwikkelingen kunnen zich daarin voordoen? Vervolgens is een analyse gemaakt van de omvang en de waarschijnlijkheid van de risico's en de impact op basis van zes vitale belangen. We hebben veelvuldig gebruik gemaakt van de kennis, kunde en data van onze partners en experts.

Belangrijkste conclusies

Uit de gezamenlijke gesprekken en de expertsessies met partners zijn verschillende ontwikkelingen en karakteristieken van onze regio naar voren gekomen die van invloed kunnen zijn op ons risicobeeld. De meeste relevante ontwikkelingen voor onze regio zijn:

- De regio Zuid-Holland Zuid is het scharnierpunt van transporterend Nederland. Over weg, water, spoor en buisleidingen vindt veel vervoer van (gevaarlijke) goederen plaats. De energietransitie gaat een enorme toename betekenen van het vervoer van ammoniak als waterstofdrager. Voor de woningbouwopgave en verdichting langs transportroutes en industrie gaat dit gevolgen hebben.
- Ook deze beleidsperiode is er sprake van groot onderhoud aan wegen, bruggen, tunnels en sluizen in de regio, met gevolgen voor de bereikbaarheid van onze regio voor de hulpdiensten.
- De veranderende wereldorde zorgt voor geopolitieke en militaire spanningen, met de Russische oorlog tegen Oekraïne als belangrijkste voorbeeld. Nederland is vanwege haar ligging en infrastructuur een belangrijke toegang voor de NAVO partners tot Europa. Daarnaast gebruiken overheidsinstanties cyberaanvallen als middel om hun geopolitieke doel te bereiken. In de samenleving ontstaan grotere gevoelens van onveiligheid.
- In 2023 heeft het KNMI nieuwe klimaatscenario's gepresenteerd. Er is sprake van een toename van de gemiddelde temperatuur, hitte en droogte en extremere zomerbuien, nattere winters, sterkere windstoten en valwinden bij buien. In de regio Zuid-Holland Zuid zullen we, zeker gezien onze lage ligging, te maken gaan krijgen met de gevolgen van de klimaatverandering.
- Steeds meer kwetsbare groepen wonen in een kwetsbare omgeving. Door de woningnood worden kantoorpanden, bibliotheken enzovoorts omgebouwd naar woningen voor bijvoorbeeld de opvang van vluchtelingen of de huisvesting van seizoenarbeiders en studenten. Ook zien we steeds meer tijdelijke (flex) woningen. Naast fysieke, mentale of verstandelijke barrières kan er ook sprake zijn van een taal- en cultuurbarrière. Ook kan dit leiden tot verminderde zelfredzaamheid.
- Door toenemende polarisatie, verharding van gedrag in de maatschappij en een dalend vertrouwen in de overheid zien we steeds vaker incidenten waarbij sprake is van toenemende maatschappelijke onrust en excessief geweld (in relatie tot internationale drugsbendes) waarbij de openbare orde wordt verstoord o.a. boerenprotesten en rellen oud&nieuw. Dit kan invloed hebben op ons handelen bij rampen en crisis, specifiek in situaties waar sprake is van polarisatie.
- De lage vaccinatiegraad in bepaalde gebieden van onze regio levert risico's op voor infectieziekten als mazelen, rodehond en polio. We zien dat niet alleen geloofsovertuiging, maar steeds meer ook andere overwegingen een rol spelen, zoals wantrouwen in de overheid.

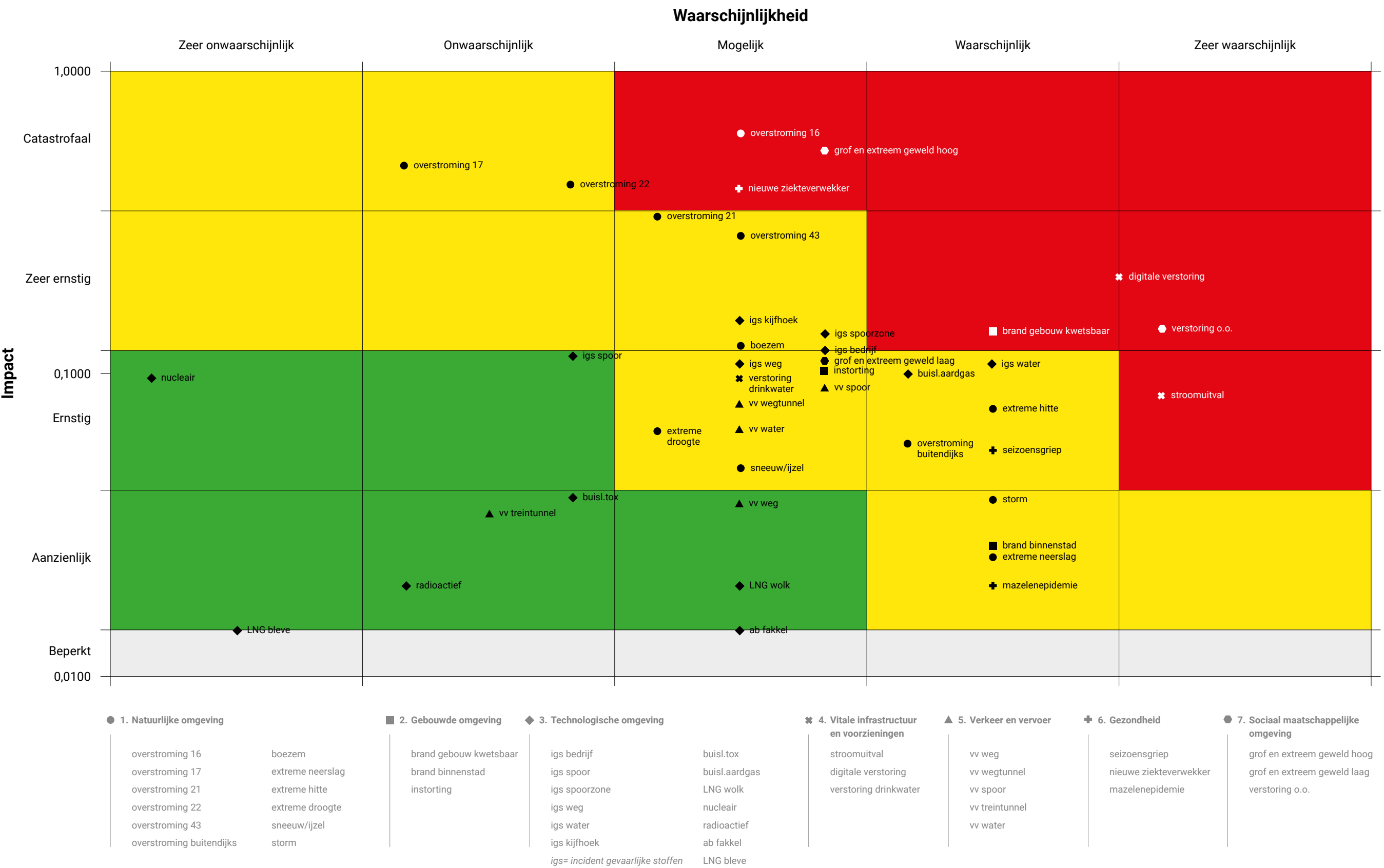
Grootste risico's in regio

De volledige inventarisatie en analyse heeft geleid tot 42 scenario's die zijn weergegeven in het risicodiagram op pagina 8 van dit document. In het risicodiagram is een prioritering van de risico's zichtbaar. Naast de vijf risico's met de meeste impact en/of waarschijnlijkheid uit het vorige risicoprofiel, zijn in dit nieuwe risicoprofiel twee risico's toegevoegd. De grootste risico's in de regio op waarschijnlijkheid en impact zijn daarmee (in willekeurige volgorde):

- Overstroming dijkkring 16
- Grof en extreem geweld hoog
- Digitale verstoring
- Nieuwe ziekteverwekker (pandemie/epidemie)
- Stroomuitval
- Brand in gebouw kwetsbare doelgroep (nieuw)
- Verstoring openbare orde (nieuw)

Risicodiagram

De resultaten van de impact- en waarschijnlijkheidsanalyse op de uitgewerkte scenario's zijn uitgezet in onderstaand risicodiagram.

1.

Inleiding

1.1 Wat is het regionaal risicoprofiel?

Een regionaal risicoprofiel omvat een inventarisatie en analyse van de in de regio aanwezige risico's plus de risico's uit aangrenzende gebieden die een effect op de eigen regio kan hebben. Elke vier jaar wordt er een risicoprofiel vastgesteld. Alle vijftientig veiligheidsregio's moeten een regionaal risicoprofiel hebben.

Een regionaal risicoprofiel bestaat uit¹:

- Een overzicht van risicovolle situaties binnen de veiligheidsregio die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden,
- Een overzicht van soorten branden, rampen en crises die zich in de veiligheidsregio kunnen voordoen,
- Een analyse waarin de weging en inschatting van de gevolgen van de soorten branden, rampen en crises zijn opgenomen.

1.2 Waarom een regionaal risicoprofiel?

Het regionaal risicoprofiel geeft inzicht in de aanwezige en nieuwe risico's in een regio. Op basis van dit inzicht voert het veiligheidsbestuur strategisch beleid om de aanwezige risico's te beperken en de crisisorganisatie op specifieke risico's voor te bereiden. Ook biedt het richting voor de risicocommunicatie naar de inwoners, bedrijven en bezoekers van de regio. Waar moet de veiligheidsregio zich, gezien de risico's, op richten en wat betekent dat in termen van een handelingsperspectief. Het risicoprofiel vormt een eerste stap in de beleidscyclus.

Er wordt niet alleen gekeken naar de risicosituaties die er daadwerkelijk zijn, maar ook naar ontwikkelingen die kunnen leiden tot nieuwe risico's of juist tot het wegnemen daarvan. Het gaat dan over nieuwe technologieën, nieuwe of toekomstige wet- en regelgeving of bijvoorbeeld geplande ruimtelijke ontwikkelingen.

Het bestuur van de veiligheidsregio stelt een regionaal risicoprofiel vast na overleg met de raden van de gemeenten in de regio. Daarbij vraagt het bestuur de raden naar een reactie op het risicoprofiel en wensen voor op te nemen beleid in het beleidsplan van de veiligheidsregio.²

Het Beleidsplan 2026-2029 van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid wordt mede gebaseerd op het bestuurlijk vastgestelde Regionaal Risicoprofiel 2025-2028.³

1) Artikel 15 tweede lid onder a, b en c Wet veiligheidsregio's.

2) Artikel 15 derde lid Wet veiligheidsregio's

3) Artikel 15, eerste lid Wet veiligheidsregio's

1.3 Wat levert het regionaal risicoprofiel op?

Een regionaal risicoprofiel is bedoeld om de gemeenten en het bestuur van de veiligheidsregio, op basis van een uitgebreide risico-inventarisatie, antwoord te geven op de volgende vragen:

Wat kan ons overkomen?

Alles begint met inzicht in de aanwezige risicovolle situaties. Welke risicovolle bedrijfsactiviteiten zijn er binnen de regio? Welke infrastructuur loopt over het grondgebied? Welke soorten natuurrampen kunnen er in onze regio voorkomen? En welke kwetsbare gebouwen en nutsvoorzieningen kunnen getroffen worden?

Om deze risico's in beeld te brengen maken we voor elk crisistype een risico-inventarisatie. Dit stemmen we bovenregionaal af omdat risico's zich niet aan regiogrenzen houden. Daarnaast zijn de risico's bekeken in combinatie met huidige en toekomstige relevante trends en ontwikkelingen.

Hoe erg is dat?

Vervolgens beoordelen we hoe ernstig de risico's zijn. Daarvoor zijn met experts van binnen en buiten de regio en onze partnerorganisaties tijdens expertsessies realistische incidentscenario's uitgewerkt. De ernst van deze scenario's is gebaseerd op twee componenten;

- de waarschijnlijkheid (kans) dat zich een ramp of crisis voordoet en
- de impact (effect) die het kan hebben op de omgeving.

De weging van de risico's is zo veel mogelijk objectief en los van bijvoorbeeld politieke of economische belangen. Daarom maken we gebruik van specialistische vakinhoudelijke kennis van experts. De verschillende risico's zijn onderling vergelijkbaar omdat ze op dezelfde wijze zijn geanalyseerd en beoordeeld.

Wat (gaan) we eraan doen?

Met het regionaal risicoprofiel weten we met welke grote incidenten of crises we in de regio te maken kunnen krijgen. Daarop focussen we als veiligheidsregio in de voorbereiding. Op basis van het regionaal risicoprofiel besluit het bestuur van de veiligheidsregio voor welke risico's extra inspanningen nodig zijn. Dit biedt de basis voor het nieuwe beleidsplan.

Hoe blijven we op de hoogte?

Het is belangrijk dat risico's en ontwikkelingen continu gemonitord worden. Door actuele ontwikkelingen rondom risico's in beeld te hebben kunnen we vroegtijdig en pro actief inspelen op het voorkomen of voorbereid zijn op de bestrijding. Daarnaast zorgt het voor een betere overgang tussen risicoduiding, risicobeheersing en crisisbeheersing.

1.4 Hoe is het regionaal risicoprofiel tot stand gekomen?

De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid is in 2023 gestart met de ontwikkeling van een vierde regionaal risicoprofiel. Het vorige regionaal risicoprofiel is in december 2019 vastgesteld. Met deze volledige herziening van het regionaal risicoprofiel wordt gestart met de vierde beleidscyclus. De projectleiding en projectteam voor de totstandkoming is belegd bij de Directie Risico- en crisisbeheersing.

Betrokken partners

Bij het vierde regionaal risicoprofiel zijn de partijen, waarmee de veiligheidsregio bij rampen en crises samenwerken, betrokken. Dit zijn zowel crisispartners als vitale partners. We hechten veel waarde aan deze inbreng, want daarmee krijgen we een gezamenlijk gedeeld risicobeeld. Op basis daarvan maken we samen met onze partners risicogerichte keuzes. De partijen in onderstaande tabel zijn betrokken geweest bij herziening van het regionaal risicoprofiel. Zij hebben deelgenomen aan één of meerdere gezamenlijke bijeenkomsten en/of expertsessies. De namen van de deelnemersdeskundigen zijn opgenomen in bijlage 3.

Betrokken partijen en ketenpartners Regionaal Risicoprofiel 2025-2028	
Crisispartners/vitale partners	• 10 gemeenten regio Zuid-Holland Zuid • Politie eenheid Rotterdam Rijnmond-Zuid-Holland Zuid • Waterschap Hollandse Delta • Waterschap Rivierenland • KNMI • GGD Zuid-Holland Zuid • OZHZ • DCMR • Provincie Zuid-Holland • Rijkswaterstaat • NCTV • Waterleidingmaatschappij Evides • Stedin • Ministerie van Defensie • Gasunie • ProRail • RIVM • NIPV
Veiligheidsregio VRZHZ	• Brandweezorg • Risicobeheersing • Crisisbeheersing • GHOR • Bevolkingszorg (gemeenten)

Kick-off en expertsessies

Als uitgangspunt bij deze herziening is gekeken naar de risico's die de afgelopen vier jaar zodanig zijn veranderd óf waarvan verwacht wordt dat deze in de komende vier jaar zullen veranderen. Om hiervoor eerst een gezamenlijk beeld op te halen is er op 8 november 2023 een brede kick-off bijeenkomst georganiseerd. Hier zijn samen met betrokken experts van binnen en buiten de veiligheidsregio de risico's uit het laatste regionaal risicoprofiel geëvalueerd. Er is daarbij gekeken welke risico's gewijzigd zijn en welke opnieuw beoordeeld moesten worden. Na afloop is geconstateerd dat de wereld in vier jaar tijd heel erg is veranderd en dat dit gevolgen heeft voor bijna alle crisistypen. Voor sommige categorieën was dit al voorzien. Maar deze kick-off leverde ook weer nieuwe inzichten op die aanleiding gaven een expertsessie te organiseren.

Voor alle categorieën zijn expertsessies georganiseerd met adviseurs en experts van de veiligheidsregio en de ketenpartners. Hierbij zijn de verschillende trends en ontwikkelingen zoals klimaatverandering, energietransitie, polarisatie en geopolitieke spanningen meegenomen. Maar ook de ervaringen van de afgelopen vier jaren.

1.5 Hoe verhoudt het risicoprofiel zich tot andere plannen?

Het Regionaal Risicoprofiel is een eerste stap in de beleidscyclus. Daarnaast stellen we nog twee wettelijke plannen op, namelijk het Beleidsplan en het Regionaal Crisisplan. Het Regionaal Risicoprofiel is de opstap voor het Beleidsplan, waarin onder andere de prioritering voor multidisciplinaire voorbereidingen en brandweertzorg worden bepaald. Dit zijn zowel maatregelen in de organisatie als praktische voorbereidingen op scenario's. Daarnaast is er ook een Regionaal Crisisplan. Dit beschrijft de organisatiestructuur voor de operationele aansturing. Er zit een duidelijke relatie tussen deze plannen. Het risicoprofiel vormt input voor beide plannen en andersom kunnen resultaten uit het beleidsplan en crisisplan weer van invloed zijn op het risicoprofiel.

1.6 Leeswijzer

Dit vierde risicoprofiel heeft een iets andere indeling dan voorgaande risicoprofielen. Er is een compacter maar compleet beeld gegeven van de aanwezige risico's binnen de regio Zuid-Holland Zuid. De volledige risico-inventarisatie en -analyses zijn opgenomen in bijlage 1.

2.

Regionaal risicobeeld

Alles begint met inzicht in de aanwezige risicovolle situaties. Welke risicovolle bedrijfsactiviteiten zijn er binnen de regio? Welke infrastructuur loopt over het grondgebied? Welke soorten natuurrampen kunnen er in onze regio voorkomen? En welke kwetsbare gebouwen en nutsvoorzieningen kunnen getroffen worden? Dit hoofdstuk beschrijft het risicobeeld van de regio.

2.1 Algemeen beeld

De regio Zuid-Holland Zuid is een gebied met 10 gemeenten en met ongeveer 469.500 inwoners. De regio is heel divers, zowel in samenstelling van de bevolking als in landschap. De Drechtsteden zijn meer stedelijk, terwijl de Hoeksche Waard en de Alblasserwaard landelijker zijn met veel landbouw. Daarom zijn de risico's in de regio niet overal hetzelfde. Sommige risico's zijn specifiek voor deze regio door functie, activiteiten of karakter van het gebied. Terwijl andere risico's, zoals een pandemie of extreem weer, overal in Nederland kunnen voorkomen.

Aantal inwoners per gemeente in Zuid-Holland Zuid en de verdeling over de regio in % (afgerond) ⁴

Alblasserdam	20.356	4%
Dordrecht	121.434	26%
Gorinchem	38.461	8%
Hardinxveld-Giessendam	18.681	4%
Hendrik-Ido-Ambacht	32.183	7%
Hoeksche Waard	89.760	19%
Molenlanden	45.158	10%
Papendrecht	32.277	7%
Sliedrecht	26.184	6%
Zwijndrecht	45.018	10%

Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid grenst aan de veiligheidsregio's Rotterdam Rijnmond, Hollands Midden, Utrecht, Gelderland Zuid en Midden- en West-Brabant. Industrierterreinen zoals de Europoort en Moerdijk hebben vanwege hun chemische industrie ook invloed op het risico in ons gebied. Om onze regio te bereiken, zijn er verschillende (water)wegen, sporen en bruggen en tunnels. De Heinenoordtunnel (wegverkeer) is de oeververbinding naar de regio Rotterdam Rijnmond. De Moerdijkbruggen (weg en spoor) en de brug bij Gorinchem (weg) zijn de verbinding naar de regio Midden- en West-Brabant. Het Hellegatsplein vormt een (oever) verbinding met zowel de regio Rotterdam Rijnmond als de regio Midden- en West-Brabant. Aan de oostkant zijn er waterwegen, snelwegen en de Betuwespoorlijn die onze regio verbinden met Gelderland Zuid. De rivier de Lek scheidt ons van Hollands Midden.

4) Inwoners per gemeente (cbs.nl) 01-01-2023

2.2 Omgevingen

2.2.1 Natuurlijke omgeving

De regio Zuid-Holland Zuid is een laaggelegen en waterrijk deltagebied. Het wordt beschermd door aaneengesloten waterkeringen, ook wel dijkringen genoemd. De regio heeft te maken met overstromingsrisico's zowel vanuit de rivieren als vanuit zee of een combinatie daarvan.

Het Waterschap Rivierenland, het Waterschap Hollandse Delta en Rijkswaterstaat zorgen voor het waterbeheer in onze regio.

Waterschap Rivierenland beheert dijkkring 16 en 43. Dijkkring 16 ligt deels ook in de veiligheidsregio Utrecht. Dijkkring 43 maakt ook onderdeel uit van veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Een klein gedeelte van dijkkring 43 (Gorinchem-Oost, Dalem) valt binnen onze regio.

Waterschap Hollandse Delta beheert dijkkring 17, 21, en 22.

Dijkkring		Inliggende veiligheidsregio
16	Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	Zuid-Holland Zuid, Utrecht, Gelderland-Zuid (gebied bij Asperen)
43	Betuwe en Tieler- en Culemborgerwaarden	Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid, Zuid-Holland Zuid (Gorinchem Oost)
17	IJsselmonde	Rotterdam Rijnmond, Zuid-Holland Zuid (Zwijndrechtse Waard)
21	Hoeksche Waard	Zuid-Holland Zuid
22	Eiland van Dordrecht	Zuid-Holland Zuid

Naast de primaire keringen die de regio beschermen tegen een overstroming vanuit zee of de grote rivieren, bestaan er ook regionale keringen. Deze regionale keringen voorkomen wateroverlast vanuit het regionaal watersysteem zoals boezems en plassen.

Extreem weer

Extreme weersomstandigheden zoals zware stormen, langdurige droogte en hitte, extreme koude of extreme regen, kunnen in de regio voorkomen. Ze vormen echter geen specifiek regionaal risico en zijn daarom als generiek risico bestempeld.

Natuurbranden & aardbevingen

Door klimaatverandering komen steeds meer natuurbranden voor in Nederland. Bos- en heidebranden vaker dan duinbranden. Onze regio kent geen grote aaneengesloten bos-, heide of duingebieden groter dan 100ha en is bovendien zeer waterrijk. Ook is er geen intensieve recreatie, in de vorm van grootschalige kampeerterreinen of bungalowparken in natuurgebieden. De Hollandsche Biesbosch wordt vooral bezocht door dagjesmensen. Grootschalige natuurbranden zijn daarom geen voor de hand liggend risico voor de regio⁵.

In de regio zijn geen aardbevingen te verwachten.

5) Atlas voor de leefomgeving – veilige omgeving – natuurrampen – brandbaar natuurgebied (21-3-2024)

2.2.2 Gebouwde omgeving

De risico's bij grote branden komen door de aard van de bebouwing, de gebruikers of hebben te maken met de functie van het gebouw.

Historische binnensteden en kernen

In de historische dichtbebouwde binnensteden van Dordrecht en Gorinchem of de wat kleinere historische kernen zoals Nieuwpoort, staan veel gebouwen die van brandbaar materiaal zijn gebouwd. Vaak zijn er weinig brandpreventie maatregelen en voorzieningen. De straatjes en vaak smalle doorgangen zorgen ervoor dat delen van de steden vaak moeilijk bereikbaar zijn. En door het tekort aan woonruimte worden vaak meerdere kamers in gebouwen verhuurd. Daar zijn de bluswatervoorzieningen niet altijd op aangepast. Deze omstandigheden maken dat een brand zich sneller of makkelijker kan verspreiden. Daarmee neemt de kans op een grote brand toe.

Gebouwen met kwetsbare doelgroepen

Hieronder worden ziekenhuizen, zorginstellingen, verzorgingshuizen, penitentiaire inrichtingen verstaan. Omdat 'kwetsbaar' is te relateren aan een fysieke, mentale of verstandelijke barrière, maar ook een taal- en cultuurbarrière, kan dit leiden tot verminderde zelfredzaamheid. Daarom worden locaties met vluchtelingenopvang ook als gebouwen met kwetsbare doelgroep(en) beschouwd. Hieronder vallen ook tijdelijke bouwwerken, zoals containerunits.

Complexe gebouwen

Voorbeelden van complexe gebouwen zijn woongebouwen, winkelcentra met daarboven woningen, gebouwen waar veel publiek komt, parkeergarages en hoge gebouwen met veel verdiepingen.

Instorting

In de regio kan het gebeuren dat een gebouw of kunstwerk (bruggen en tunnels) instort door bijvoorbeeld werkzaamheden aan of in de buurt, een explosie van bijvoorbeeld aardgas of een grondverschuiving. Ook slechte constructies of kostenbesparing op materiaal kan oorzaak zijn van een instorting.

De kans op aardschokken- of bevingen met instorting van gebouwen tot gevolg is in Zuid-Holland Zuid te verwaarlozen.

Daarnaast spelen klimaatverandering en zorg voor het milieu een steeds grotere rol in de manier waarop er gebouwd wordt en de bouwmaterialen die toegepast worden. Hergebruik van onderdelen en materialen wordt belangrijker, het bouwen met 'hergroeibare' materialen zoals hout (in plaats van beton en staal) en het toepassen van groene gevels is steeds populairder. Dit kan gevolgen hebben voor brandveiligheid. Er is nog veel onbekend over de wijze waarop nieuwe en innovatieve materialen zich precies gedragen in een brand en hoe de brandweer dan het beste kan handelen⁶.

2.2.3 Technologische omgeving

Bedrijven

In Zuid-Holland Zuid zijn in elke gemeente bedrijven gevestigd waar gevaarlijke stoffen worden bewerkt, verwerkt of opgeslagen, de zogenaamde risicorelevante bedrijven. Dit zijn bedrijven met complexe bedrijfsprocessen en/of grotere hoeveelheden gevaarlijke stoffen, maar het zijn (net) geen Seveso-bedrijven. Voor de meeste risicorelevante bedrijven gelden vooral regels voor brandveilig gebruik van het gebouw. Een deel daarvan, ongeveer 90 in onze regio, hebben aanvullende veiligheidsnormen (de vroegere 'Bevi-inrichtingen') opgelegd gekregen op basis van risico's voor de omgeving. Daarvan zijn er 14 Seveso-inrichtingen (de vroegere 'Brzo-bedrijven') waarvoor een extra drempel geldt voor omgang met gevaarlijke stoffen en bescherming van de

⁶) 20220926-NIPV-Invloed-duurzaam-energiezuinig-circulair-bouwen-brandveiligheid-gebouwen.pdf

leefomgeving. Voor deze bedrijven gelden Europese regels (Seveso-richtlijn) voor de omgang met gevaarlijke stoffen en het beperken of voorkomen van risico's voor de omgeving.
In de tabel hieronder staat een overzicht van de Seveso-bedrijven in Zuid-Holland Zuid met een extra drempel en aanvullende regels.

Seveso-inrichtingen in Zuid-Holland Zuid ⁷	
• Standic Oil Storage B.V. (Dordrecht) * • Trans terminal Dordrecht B.V. (Dordrecht) * • Delrin Netherlands B.V. (Dordrecht) * • Chemours Netherlands B.V. (Dordrecht) * • Standic B.V. (Dordrecht) * • Corbion B.V. (vh. Purac Biochem B.V.(Gorinchem) • Den Hartog B.V. (Groot-Amers)	• Fokker Aerostructures B.V. (Papendrecht) * • Van Iperen B.V (Westmaas) * • N.V. Nederlandse Gasunie, compressorstation Wijngaarden (Wijngaarden) • Brenntag Nederland B.V (Zwijndrecht) • Tremco CPG Netherlands B.V. (Arkel) • Ashland Industries B.V. (Zwijndrecht) * • Univar Solutions Netherlands B.V. (Zwijndrecht) *

* hogedrempelinrichting

Een hogedrempelinrichting is een Seveso-inrichting met extra verplichtingen, omdat ze mogen werken met grotere hoeveelheden of met gevaarlijkere stoffen. Naast een PBZO (Preventie beleid zware ongevallen) moet een hogedrempelinrichting ook nog een veiligheidsrapport (VR) maken. Dat rapport laat zien dat het voorkómen en beheersen van de gevaren van zware ongevallen op orde zijn. Het rapport moet periodiek worden herzien.

Effectgebied

Ongevallen met gevaarlijke stoffen in het Rotterdamse havengebied en industriegebied Moerdijk kunnen effect hebben in de regio Zuid-Holland Zuid.

Kerncentrales

Er zijn geen kernenergiecentrales in de regio. De regio Zuid-Holland Zuid valt binnen de 100 km-zone van de kerncentrale in Doel (België) en Borssele. In deze zone zijn in 2017 eenmalig jodiumtabletten verspreid, omdat deze in de 100-km zone vallen.

Transport

De regio Zuid-Holland Zuid is het scharnierpunt van transporterend Nederland. Daarmee is de regio een belangrijke doorvoeroute van (gevaarlijke) goederen vanuit de Rotterdamse haven naar o.a. België en Duitsland. Vervoer van gevaarlijke stoffen vindt in grote hoeveelheden plaats over de weg, het water, het spoor en per buisleiding. Onder meer door het aantrekken van de economie is het vervoer van (gevaarlijke) goederen de afgelopen beleidsperiode toegenomen. Het aandeel alternatieve brandstoffen wordt hierin steeds groter.

Weg

Vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg vindt voornamelijk plaats over de A15, de A16 en de N3. Deze wegen zijn in het Basisnet aangewezen als internationale verbindingen, hebben een veiligheidszone en zijn een zogenoemd 'brand aandachtsgebied'. Sinds de invoering van de Omgevingswet is er ook sprake van een gifwolkaandachtsgebied en een explosieaandachtsgebied. Momenteel wordt er nog gekeken naar de impact hiervan. Door wijziging van de Heinenoordtunnel van categorie D naar Categorie C⁸, in 2023, worden er meer gevaarlijke stoffen (brandbare en giftige vloeistoffen) over de A29 van Rotterdam naar het zuiden vervoerd.

⁷) Peildatum 17-11-2023

⁸) Het ADR (Internationale regeling voor vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg) onderscheidt vijf tunnelcategorieën (A t/m E). Het ADR onderscheidt vijf categorieën (A tot en met E) waarbij alleen aan categorie A geen restricties zijn gesteld. Bij categorie B zijn restricties gesteld aan het vervoer van bepaalde (chemische) stoffen, bij elke volgende categorie worden de restricties verder uitgebreid. Zo mag een stof die niet door een categorie B tunnel vervoerd mag worden ook niet door een categorie C, D en E tunnel worden vervoerd.

Spoor

De spoorlijn tussen het Rotterdamse havengebied en België loopt door Dordrecht en Zwijndrecht. En over de Betuweroute, door het noordelijke deel van onze regio, worden de goederen van en naar Duitsland vervoerd. Vooral de Spoorzone in Dordrecht en Zwijndrecht heeft (externe) veiligheidsknelpunten. Het Basisnet spoor kent aan dit traject de zwaarste categorie toe.

Water

Het knooppunt van de rivieren de Noord, Merwede en Oude Maas is één van de drukst bevaren wateren van Europa. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over het water vindt voornamelijk plaats over de (Oude) Maas, de Kil, de Merwede en de Noord. De afgelopen periode is het vervoer van gevaarlijke stoffen gegroeid. Deze groei gaat zich, naar verwachting, ook doorzetten in de komende periode.

Zogenaamde kegelligplaatsen⁹ zijn te vinden in de Nieuwe Merwede, het Hollands Diep, de Kil ('s-Gravendeel), Kolenhaven en Zeehaven Dordrecht en 1e Voorhaven Gorinchem.

Dordrecht heeft de 6e zeehaven van Nederland, waar o.a. overslag van aardolieproducten, ertsen, mineralen, metalen en chemicaliën plaatsvindt.

Buisleidingen

De Hoeksche Waard is één van de belangrijkste schakels in het Nederlandse transportnetwerk van en naar het Rotterdamse havengebied. De buisleidingenstraat¹⁰ (Pernis-Moerdijk-Antwerpen) loopt door het oosten van de Hoeksche Waard. En de buisleidingstrook¹¹ (Europoort-Moerdijk-Antwerpen) loopt langs de kernen Nieuw-Beijerland en Oud-Beijerland. Daarnaast liggen in dit gebied hogedruk aardgastransportleidingen en leidingen voor het transport van brandbare vloeistoffen, ethyleenoxide en propyleen. Mogelijk wordt dit tracé in de nabije toekomst verder uitgebreid met andere brandbare en giftige stoffen. Daarnaast loopt er in de regio Zuid-Holland Zuid een nieuwe gasleiding van Wijngaarden naar Ossendrecht, met een daarbij behorend gascompressorstation in Wijngaarden.

Kijfhoek

Een specifieke risicobron in de regio vormt spooremlacement Kijfhoek, waar treinen uit het Rotterdamse havengebied verzamelen en waar met treindelen en wagons wordt gerangeerd voor verder vervoer over de Betuweroute richting Duitsland of transport richting België.

2.2.4 Vitale infrastructuur en voorzieningen

Belangrijke infrastructuren en voorzieningen zoals stroom en water zijn onderling sterk verbonden of afhankelijk van elkaar. Uitval van een van deze systemen kan gevolgen hebben voor het andere systeem en leiden tot ontwrichting van de samenleving. Concreet moet worden gedacht aan de uitval van bijvoorbeeld elektriciteits-, gas- en drinkwatervoorziening, maar ook aan voorzieningen voor spraak- en datacommunicatie.

In Zuid-Holland Zuid werken we samen met nutsbedrijven om afspraken te maken over hoe we de gevolgen van storingen en uitval kunnen beperken.

Naast nutsvoorzieningen zijn ook een aantal tunnels en/of bruggen en particuliere datacentra van vitaal belang. Een incident in een tunnel wordt verder uitgewerkt onder bijlage 1 paragraaf 5.4 Verkeer en vervoer.

9) Ligplaatsen en overnachtingshavens voor schepen met gevaarlijke stoffen.

10) Een ingericht tracé van een leidingstraat met een lengte van 75 kilometer dat bedoeld is voor het aanleggen van leidingen tussen de havens van Rotterdam en Antwerpen, met tevens een verbinding van de havens van Moerdijk en Zeeland.

11) Strook die dient voor buisleidingen van nationaal belang

2.2.5 Verkeer en vervoer

Grote verkeers- en vervoersincidenten (zonder gevaarlijke stoffen) kunnen zich in de regio Zuid-Holland Zuid voordoen op de (snel)wegen, het spoor, in wegtunnels (Drechtunnel, Kiltunnel, tunnel onder de Noord, Heinenoordtunnel) en spoortunnels (Sophiaspoortunnel, Giessentunnel en HSL-tunnels) en op het water.

Over water

In onze regio is met name de combinatie van waterrecreatie (waaronder in toenemende mate riviercruises), beroepsvaart en de 'Fast-ferry' of Waterbus kenmerkend. Mede in verband met de hoge intensiteit van vervoer over de grote rivieren in de regio, beschikt de VRZHZ over een blusboot.

In Zuid-Holland Zuid is geen vliegveld. Wel is er aan de zuidkant van Dordrecht langs de A16 een helikopterveld (bij het bedrijf Trust). Het dichtstbijzijnde vliegveld Rotterdam The Hague Airport (15 km vanaf Oud-Beijerland) ligt in de buurregio Rotterdam Rijnmond.

Onze regio ligt deels in een laagvlieggebied voor helikopters en propellervliegtuigen van Defensie.

2.2.6 Gezondheid

In 2020 deed COVID-19 zijn intrede in Nederland en maakten we kennis met de gevolgen van een nieuwe infectieziekte. Doordat nog niemand weerstand had tegen deze ziekte, werden veel inwoners ziek – van mild tot zeer ernstig – waren de ziekenhuizen en IC's overvol en vielen er vele doden.

Een aantal zeer ernstige infectieziekten kan ook in Nederland tot een ontwrichting van de samenleving leiden. Zodra een infectieziekte vaker voorkomt dan normaal, spreekt men van een epidemie. Wanneer een epidemie zich wereldwijd verspreidt, is er sprake van een pandemie.

Infectieziekten van dier op mens

Een uitbraak van infectieziekten kan zich op verschillende manieren voordoen. Nieuwe infectieziekten- veelal van dier op mens overgedragen – zoals Q-koorts en influenza van dierlijke oorsprong, zullen zich blijven openbaren. Sommige van deze overdraagbare dierziekten vormen een risico voor de gezondheid van grote groepen mensen. Per diersoort kunnen verschillende ziekten voorkomen die zich via de lucht of via direct contact verspreiden naar mensen. Voor omwonenden van gebieden waar veel dieren voorkomen, zijn vooral de via de lucht overdraagbare aandoeningen van belang.

Lage vaccinatiegraad in regio

Kenmerkend voor Zuid-Holland Zuid is de lage vaccinatiegraad in bepaalde gebieden van onze regio. Hierdoor is er een groter risico op het uitbreken van infectieziekten als mazelen, rodehond en polio.

2.2.7 Sociaal maatschappelijke omgeving

Incidenten door paniek in menigten zijn veelal gekoppeld aan plekken waar veel mensen samenkomen, zoals attracties, toeristische trekpleisters en evenementen. In de regio Zuid-Holland Zuid zijn dit bijvoorbeeld Dordt in Stoom, de Dordtse decemberdagen, intochten Sinterklaas, vieringen Koningsdag of muziekfestivals. Daarnaast kent de regio diverse toeristische trekpleisters: Dordrecht als oudste stad van Holland, vesting Nieuwpoort, vestingstad Gorinchem, Avonturenboerderij Molenwaard en Werelderfgoed Kinderdijk. Het aantal toeristen dat de regio bezoekt neemt toe. In 2022 bezochten ongeveer 1 miljoen mensen het Werelderfgoed Kinderdijk en ruim de helft van hen, namelijk 57%, was afkomstig uit Nederland¹². In onderstaande overzicht staan de bezoekersaantallen van de grootste evenementen in 2023 in Zuid-Holland Zuid.

Evenementen en bezoekersaantallen (> 5.000 bezoekers)¹³

Alblasserdam	
Havenfestival (6 dagen)	20.000
Paardenmarkt, braderie & wielerronde (4 dagen)	7.500
Lammetjesfestival (2 dagen)	4.000-6.000
Alblasserdam/Molenlanden/Hardinxveld-Giessendam	
Schaatsmolentocht (bij voldoende ijsdikte)	80.000-100.000
Dordrecht	
Dordt in Stoom (1x per 2 jaar, 3 dagen)	250.000
Dordtse December Dagen (15 dagen)	150.000
Big Rivers (3 dagen)	140.000
Zomerkermis (9 dagen)	100.000
Boekenmarkt	75.000
Pasar Malam (4 dagen)	60.000
Wantijlive & Wantijpop (2 dagen)	28.500
Brand Parkies (6 maandagavonden juli en augustus)	28.000
Koningsnacht & -dag	25.000
Lepeltje Lepeltje (4 dagen)	20.000
Intocht Sinterklaas	10.000
Voorstraat Noord festival	7.000
Avondvierdaagse (4 avonden)	5.000
Drechtstadloop	5.000
Dordrecht Pride	5.000
Gorinchem	
Zomerfeesten (5 dagen)	42.000
Open Havendag (2 dagen)	20.000
Pasar Malam (5 dagen)	16.000
Hippiefestival (3 dagen)	13.000
Botenbeurs (2 dagen)	13.000
We Are Hardstyle (evenementenhal)	10.000
Het Foute Feestje XXL (evenementenhal)	8.000

vervolg tabel volgende pagina >

¹²) De Erfgoedstem, 30 maart 2023

¹³) Gebaseerd op evenementenjaar 2023

> vervolg tabel

Evenementen en bezoekersaantallen (> 5.000 bezoekers)¹³

Hardinxveld-Giessendam	
Feestweek Koningsdag (9 dagen)	12.000
Hendrik-Ido-Ambacht	
Zomerparkdag	30.000
Koningsdag	5.000
Hoeksche Waard	
Feestweek 's-Gravendeel (6 dagen)	12.000
Paardenmarkt Numansdorp (2 dagen)	10.000
Sunglow	8.500
Hoekse TentFeest/BierFest (2 dagen)	5.500
Molenlanden	
Gondelvaart (1x per 2 jaar)	25.000
Fokveedag Boerenlandfeest	12.500
Jaarmarkt Noordeloos	10.000
Papendrecht	
Koningsdag	8.000-10.000
Sliedrecht	
Baggerfestival (1x per 2 jaar, 3 dagen)	15.000
Zwijndrecht	
Koningsdag- & kermis (9 dagen)	5.000
Verkerkloop	5.000
Avondvierdaagse	5.000
Binnenvaartdagen	5.000

Paniek bij grof en extreem geweld

Paniek in menigten kan ook ontstaan bij grof en extreem geweld als gevolg van terrorisme of extremisme. Zowel aanslagen door eenlingen als grootschalige aanslagen zijn ook in Zuid-Holland Zuid voorstelbaar.

Maatschappelijke onrust

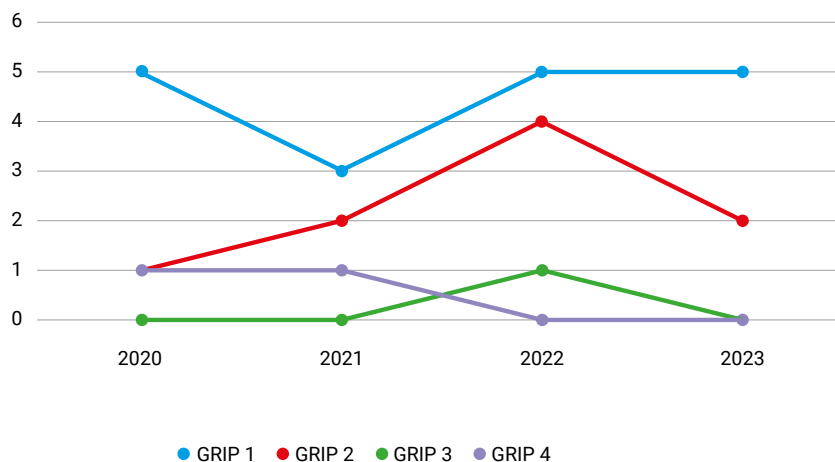
De maatschappij krijgt in toenemende mate te maken met "boze burgers" en groepen met tegengestelde belangen die zich om verschillende redenen afzetten tegen de o.a. overheid. Steeds vaker en heftiger zien we uitingen van maatschappelijk ongenoegen en onrust uitmonden in radicaal gedrag, veelal online (verder) aangejaagd. En escaleren naar situaties die de (lokale) democratie of de openbare orde bedreigen en ondermijnen. Steeds vaker worden besluiten van de overheid niet door iedereen geaccepteerd en wordt de bedoeling van de besluiten in twijfel getrokken. Denk hierbij aan de avondklokrellen 23-26 januari 2021, de boerenprotesten, maar ook de oud & nieuw rellen in 's-Gravendeel (2022/2023) en Nieuw-Beijerland (2023/2024).

Net als in andere regio's moet de regio Zuid-Holland Zuid rekening houden met maatschappelijke trends als polarisatie, radicalisering en onrust in probleemwijken. Daarnaast heeft de regio te maken met incidenten als zinloos en huiselijk geweld en gezinsdrama's die qua veiligheidsimpact niet hoog scoren, maar tot een aanzienlijke maatschappelijke onrust leiden.

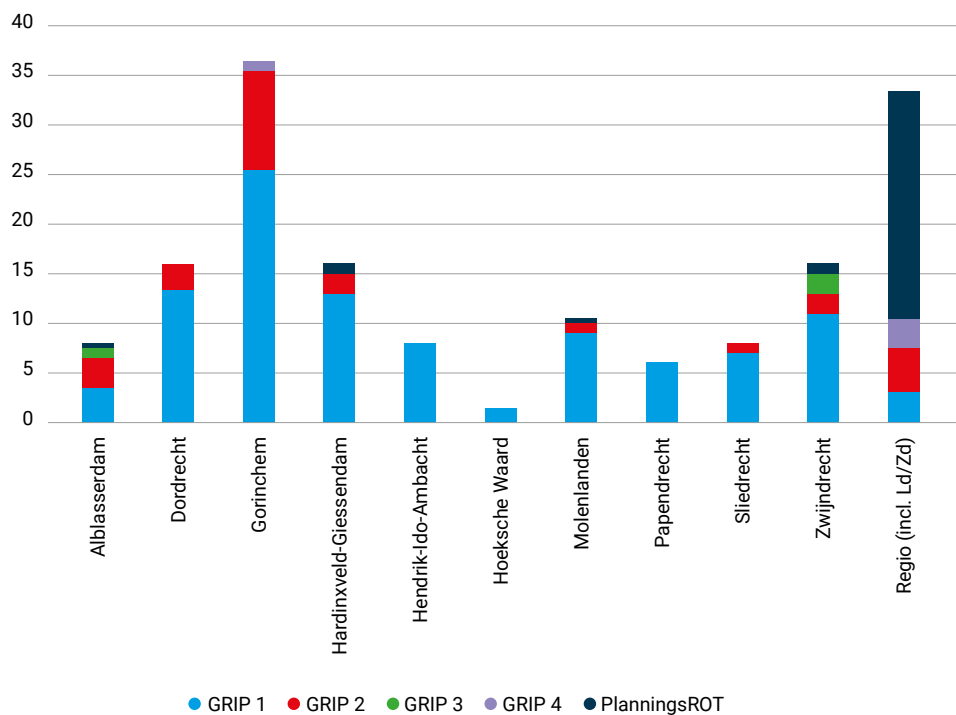
2.3 Incidentgeschiedenis

In onderstaande grafiek is een overzicht opgenomen van de multidisciplinaire inzetten van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid in de periode 2020-2023.

Multidisciplinaire inzetten 2020-2023

In onderstaande tabel wordt, over de jaren 2008 tot en met 2023, het aantal multidisciplinaire meldingen en inzetten weergegeven, waarbij de brandweer, politie én ambulance gelijktijdig betrokken zijn. Multidisciplinaire inzetten zijn kenmerkend voor de incidenttypen uit het regionaal risicoprofiel.

GRIP = Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure

PlanningsROT = Regionaal Operationeel Team in de niet-acute situatie, bijvoorbeeld in geval van een dreigende calamiteit.

Risicocategorie	GRIP 1	GRIP 2	GRIP 3	GRIP 4	Totaal
Brand binnenstad	1				1
Brand gebouwde omgeving	27	3			30
Brand industrie	24	10	1	1	36
Grof en extreem geweld	8		1		9
Incident brandbare/ explosieve/toxische stof	13	3			16
Instorting	1				1
Luchtvaartongeval	1				1
Scheepvaart	5	1			6
Spoorvervoer	2		1		3
Uitval vitale infrastructuur	1	5			6
Waterongeval	11				11
Wegvervoer	7				7
Extreem weer		1			1
Griep pandemie		1		2	3

De grootste aantallen zijn opgeschaalde incidenten binnen de categorieën 'brand gebouwde omgeving' en 'brand industrie' en de 'incidenten met brandbare/explosieve/toxische stof'. Deze aantallen zijn goed te verklaren; branden in de gebouwde omgeving komen ook in het dagelijkse (niet-opgeschaalde) werk het meest voor. Ze zijn procentueel gezien dan ook meer vertegenwoordigd in de totaalcijfers. Branden in de industrie zijn doorgaans al snel groter en complexer, waardoor deze ook sneller en groter worden opgeschaald. De relatief grote aantallen incidenten met brandbare/explosieve/toxische stof komen vooral door gaslekken en het ongecontroleerd vrijkomen van stoffen. Gaslekken worden veroorzaakt door werkzaamheden, maar soms ook door verwarde personen die thuis de gaskraan (dreigen te) openen. Voor deze laatstgenoemde categorie is geen duidelijke stijging waarneembaar, maar zijn wij als veiligheidsregio wel alert door signalen van de politie en de zorg dat het aantal incidenten met verwarde personen de komende jaren zal toenemen.

3.

Risicoanalyse en scenario's

In het vorige hoofdstuk is het risicobeeld van de regio beschreven. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe ernstig de risico's zijn. Daarvoor zijn met experts van binnen en buiten de regio en onze partnerorganisaties tijdens expertsessies realistische incidentscenario's uitgewerkt. De ernst van deze scenario's is gebaseerd op twee componenten:

- de waarschijnlijkheid (kans) dat zich een ramp of crisis voordoet en
- de impact (effect) die het kan hebben op de omgeving.

In bijlage 1 is de uitwerking te lezen van de volledige risico-inventarisatie en -analyses.

3.1 Scenario's in Zuid-Holland Zuid

Op basis van het risicobeeld zijn scenario's beschreven die zich binnen de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid kunnen voordoen. Bij de eerdere risicoprofielen is al een selectie van de scenario's voor Zuid-Holland Zuid gemaakt op basis van de landelijke scenarioselectie. Het uitgangspunt bij deze scenario's was dat:

- ze zich echt zouden kunnen voordoen in Zuid-Holland Zuid (geen waarschijnlijkheid 0),
- ze realistisch van aard moeten zijn (geen worst case)
- ze de basiszorg van de hulpdiensten moesten overstijgen (bijvoorbeeld geen regulier brandscenario).

De volgende scenario's zijn om navolgende redenen voor Zuid-Holland Zuid afgevalen:

- **1. Natuurbranden**

De regio kent geen grote aaneengesloten bos-, heide- of duingebieden groter dan 100ha en is een waterrijke regio. Daarmee zijn grootschalige natuurbranden geen voor de hand liggend risico.

- **2. Aardbevingen**

In de regio zijn geen aardbevingen te verwachten zijn met een intensiteit van VI (sterk) of hoger op de Europese Macroseismische Schaal (EMS)¹⁴.

- **3. Kernenergie incidenten (in de regio)**

Er zijn geen kernenergiecentrales in de regio. De regio Zuid-Holland Zuid valt binnen de 100 km-zone van de kerncentrale in Doel (België) en Borssele. In deze zone zijn in 2017 eenmalig jodiumtabletten verspreid. Het risico van stralingsongevallen in de regio Zuid-Holland Zuid is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde risico (laag).

- **4. Luchtvaartongevallen**

Er zijn geen vliegvelden in de regio aanwezig. De meeste incidenten vinden plaats bij de start of landing op of om luchtvaartterreinen of bij vliegshows. Een eerdere analyse van dit incidenttype heeft aangetoond dat een luchtvaartongeval in Zuid-Holland Zuid niet erg realistisch is.

¹⁴) Is een schaal voor de intensiteit van aardbevingen op basis van de waarneembare gevolgen van een aardbeving. De EMS gebruikt drie categorieën van waarnemingen, namelijk de gevolgen voor mensen, de effecten op voorwerpen en op de omgeving, en de schade aan gebouwen. De schaal van Richter kijkt alleen naar hoeveelheid energie die er bij de aardbeving vrij is vrijgekomen.

De voor Zuid-Holland Zuid relevante en geanalyseerde scenario's zijn in onderstaand overzicht opgenomen.

Categorie		Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Natuurlijke omgeving		• Overstromingen • Overstroming Alblasserwaard, IJsselmonde, Hoeksche Waard, Eiland van Dordrecht en Gorinchem Oost • Overstroming buitendijkse gebieden • Doorbraak regionale keringen (boezemkades) • Extreem veel neerslag • Extreme hitteperiode • Extreme droogte • Extreme sneeuwval en ijzel • Storm en windhozen
Gebouwde omgeving		• Grote brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen • Brand in oude binnenstad • Instorting
Technologische omgeving		• Ongeval met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en transport • Ongeval met gevaarlijke stoffen op spooreplacement Kijfhoek • Buisleidingincident • Ongeval met alternatieve brandstoffen (Li-ion, LNG, CNG en H2) • Nucleair ongeval • Ongeval bij transport of opslag van radioactief materiaal
Vitale infrastructuur en voorzieningen		• Langdurige stroomuitval • Digitale verstoring • Verstoring drinkwatervoorziening
Verkeer en Vervoer		• Ongeval op de weg • Ongeval in een wegtunnel • Incident met personenvervoer op het spoor • Incident in treintunnel • Ongeval op het water
Gezondheid		• Epidemie seizoensgriep • Pandemie/epidemie nieuwe ziekteverwekker • Mazelenepidemie
Sociaal maatschappelijke omgeving		• Grof en extreem geweld • Verstoring openbare orde

Een indeling in thema's en risicocategorieën is tot op zekere hoogte willekeurig, ook omdat allerlei risico's uit de verschillende thema's met elkaar samenhangen (of cascade-effecten zijn). Het risicoprofiel is niet bedoeld om een volledige beschrijving te geven van alle mogelijke crises in alle mogelijke verschijningsvormen met alle mogelijke oorzaken, inclusief alle mogelijke gevolgen en cascade-effecten. De inventarisatie en analyse zijn bedoeld om een zo goed mogelijk beeld te geven van het scala aan typen rampen en crises die zich in de regio Zuid-Holland Zuid kunnen voordoen. En hoe deze potentiële typen rampen en crises zich qua impact en waarschijnlijkheid tot elkaar verhouden.

3.2 Trends en ontwikkelingen

Voor dit vierde regionaal risicoprofiel zijn alle eerder uitgewerkte scenario's opnieuw tegen het licht gehouden. Nieuwe trends en ontwikkelingen zijn meegenomen en waar mogelijk zijn effecten van beleidsinspanningen van de afgelopen beleidsperiode meegewogen.

Samen met onze crisispartners en vitale partners zijn de globale trends en de ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op meerdere risico's, geïnventariseerd. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

1. Demografische ontwikkelingen

De bevolking in Nederland blijft groeien. Nederland zal in 2035 naar verwachting 18,9 miljoen inwoners hebben, 1 miljoen meer dan begin 2024. Vooral de grote en middelgrote gemeenten zullen verder groeien.

Ook de vergrijzing neemt toe. In 2035 is ruim 24 procent van de bevolking 65 jaar of ouder, begin 2024 was dat nog ruim 20 procent. In de regio Zuid-Holland Zuid zijn het de gemeenten Hoeksche Waard (28%), Papendrecht (26%), Molenlanden (26%) en Zwijndrecht (25%) waarin in 2035 de toename van 65-plussers hoger dan het landelijk gemiddelde ligt¹⁵.

2. Klimaatverandering

Het klimaat in ons land verandert. Het wordt in alle seizoenen warmer, met meer tropische dagen en minder vorstdagen. De winter wordt natter, de zomer wordt droger en er ontstaan zwaardere buien. De zeespiegel blijft stijgen¹⁶. Deze veranderingen hebben gevolgen voor onze veiligheid, onze gezondheid en de natuur. De verandering van het klimaat heeft directe invloed op Zuid-Holland Zuid. De regio is een laaggelegen en waterrijk deltagebied. Extreme neerslag kan bijvoorbeeld leiden tot wateroverlast of overstromingen. Extreme droogte, wateroverlast en overstromingen hebben op hun beurt als gevolg dat de vitale infrastructuur, zoals de drinkwater-, elektriciteits-, gas- en telecomvoorziening, verstoord kan raken.

Daarnaast spelen klimaatverandering en zorg voor het milieu een steeds grotere rol in de manier waarop er gebouwd wordt en de bouwmaterialen die toegepast worden. Hergebruik van onderdelen en materialen wordt belangrijker, het bouwen met 'hergroeibare' materialen zoals hout (in plaats van beton en staal) en het toepassen van groene gevels is steeds populairder. Dit kan gevolgen hebben voor brandveiligheid. Er is nog veel onbekend over de wijze waarop nieuwe en innovatieve materialen zich precies gedragen in een brand en hoe de brandweer dan het beste kan handelen.

3. De energietransitie

De energietransitie, de overgang van het gebruik van fossiele naar duurzame energiebronnen, is in volle gang. Alternatieve technologieën en innovatieve toepassingen creëren nieuwe, nog onbekende risico's. Vaak wordt pas in de praktijk ontdekt hoe groot ze zijn. De energietransitie zet tot 2030 (en daarna) stevig door en alternatieve vormen van energie en de bijbehorende technieken krijgen een steeds groter aandeel in de energievoorziening. De snelheid en mate waarin de ontwikkelingen plaatsvinden zijn echter niet altijd te voorspellen, bijvoorbeeld door geopolitieke factoren. Wel is duidelijk dat de komende jaren energieketens van fossiele brandstoffen naast energieketens van alternatieve energievormen zullen bestaan.

De vraag naar alternatieve brandstoffen, zoals waterstof zal flink gaan toenemen. Dit zal grote gevolgen gaan hebben voor Nederland. Het zal onder andere betekenen dat er zeer grote hoeveelheden giftig ammoniak, waarmee waterstof wordt gemaakt, door ons land vervoerd zullen worden naar België of Duitsland. Het vervoeren van ammoniak kan over het water, de weg, het spoor of via een nog aan te leggen stelsel van buisleidingen. De overheid ontmoedigt sinds 2004 ammoniaktransport via het spoor omdat de veiligheidsrisico's groot zijn en de effecten bij een groot incident niet te overzien zijn.

¹⁵) Prognose: in 2035 vooral meer inwoners in en om grotere gemeenten | CBS, 6-7-2022

¹⁶) Klimaatscenario's KNMI 2023

Ook alternatieve energiebronnen voor woningen, bedrijven of wijken zijn van invloed op de impact en waarschijnlijkheid van verschillende crisistypen. Op gemeentelijk, provinciaal en nationaal niveau worden keuzes veelal gemaakt vanuit duurzaamheidsoverwegingen. Bijvoorbeeld voor openbaar vervoer op waterstof of het stimuleren van particuliere zonnepanelen. Veel van deze ontwikkelingen brengen “nieuwe” gevaren of risico’s met zich mee. Denk aan brand in een “buurtbatterij” waarbij tussen de woningen gevaarlijke stoffen vrijkomen, overcapaciteit op het bestaande elektriciteitsnet waardoor storingen ontstaan, innovatieve ontwikkelingen waarvoor nog regelgeving ontbreekt etc. Ook kunnen deze ontwikkelingen zorgen voor gevaar in de vitale infrastructuur, denk aan langdurig uitval van stroomvoorziening omdat het net overbelast raakt.

Onder meer door het aantrekken van de economie is het vervoer van (gevaarlijke) goederen de afgelopen beleidsperiode toegenomen. Het aandeel alternatieve brandstoffen wordt hierin steeds groter. Alternatieve brandstoffen spelen ook een rol in het risicobeeld. Zoals bijvoorbeeld vrachtwagens op LNG, busvervoer in de Hoeksche Waard op waterstof en vuilniswagens in de Drechtsteden op CNG. Door de toename van de hoeveelheden, frequentie en soorten gevaarlijke stoffen, neemt de waarschijnlijkheid op een incident toe.

4. Woningbouwopgave

De regio Zuid-Holland Zuid kent de komende jaren een forse woningbouwopgave. De bouw van de gewenste woningen wordt voor een aanzienlijk deel bereikt door stedelijke verdichting en de transformatie van bestaande gebouwen. Vaak is dit hoogbouw. De woningen worden veelal langs transportroutes gebouwd. Ook in de spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht. Verdichting in de spoorzone heeft een negatief effect op de risico’s van vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor in Dordrecht en Zwijndrecht. De al genomen veiligheidsmaatregelen op en langs het spoor worden dan deels weer teniet gedaan. Woningbouw in o.a. de Alblasserwaard heeft weer een relatie met de overstromingsrisico’s en de hieraan gekoppelde evacuatieopgave.

5. Woningnood

Naast een woningbouwopgave kampt Nederland met een tekort aan woningen. Het lukt veel mensen niet een goede en betaalbare woning te vinden. Dit zorgt voor lange wachtlijsten en een extra hoge druk op de huisvesting. Door de woningnood worden er bijvoorbeeld kantoorpanden, bibliotheken, etc. omgebouwd tot woonfunctie. Hierbij valt te denken aan tijdelijke studentenwoningen, een vluchtelingenopvang of de huisvesting van seizoenarbeiders. In dit soort gebouwen zijn de eisen aan brandveiligheid lager, vanwege de tijdelijkheid van de bebouwing. Gezien de soort gebruikers (studenten, arbeidsmigranten, vluchtelingen, dak- en thuislozen en andere kwetsbare doelgroepen) is er een grotere kans op een brand. Er is een verminderde sociale controle en er is sprake van een verminderde zelfredzaamheid door fysieke, mentale, verstandelijke of taal barrières.

6. Grote onderhoudsopgave van wegen, bruggen, tunnels en sluizen in de regio

De veelheid aan infrastructurele onderhoudsprojecten van Rijkswaterstaat binnen en buiten de regio tot 2030 zal leiden tot bereikbaarheidsproblemen. Aanrijdtijden kunnen overschreden worden en er zijn mogelijk negatieve gevolgen voor tunnelveiligheid, routing gevaarlijke stoffen (en het afwijken hiervan), incidentmanagement op de weg etc. Met name het niet tijdig op kunnen treden door de hulpdiensten kan leiden tot extra slachtoffers en/of schade.

7. Lagere vaccinatiegraad

Door COVID is er vaccinatiemoeheid opgetreden. Het vertrouwen in het belang van vaccinaties voor kinderen is wereldwijd afgenomen. In Nederland daalde het vertrouwen met 20%. Mede hierdoor hebben kinderen de afgelopen jaren routinevaccinaties gemist en nemen besmettelijke ziektes toe¹⁷. Het verminderde vertrouwen komt vooral door desinformatie, afnemend vertrouwen in expertise en politieke polarisatie.

Mazelen is één van de meest besmettelijke infectieziekten, daarom is de vaccinatie hiertegen opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma (BMR-vaccinatie). Mazelen zijn zo besmettelijk dat een vaccinatiegraad van minimaal 95% nodig is om een epidemie te voorkomen. In de regio Zuid-Holland Zuid is de vaccinatiegraad voor BMR momenteel 80-95% en in sommige gemeenten zelfs lager dan 80%. Daardoor is een mazelenepidemie mogelijk. Dit wordt nog eens versterkt door het feit dat veel ongevaccineerden in dezelfde gemeente wonen en naar dezelfde school of kerk gaan. Het is zorgelijk dat de laatste jaren ook de vaccinatiegraad onder andere groepen dan bevestigd gereformeerden daalt. Omdat een uitbraak van een mazelenepidemie een reëel risico is in onze regio, is dit in het nieuwe regionaal risicoprofiel opgenomen. De recente mazelen uitbraak in de regio Eindhoven (maart 2024) laat dit goed zien.

8. Polarisation en excessief geweld

Door toenemende polarisatie, verharding van gedrag in de maatschappij en een dalend vertrouwen in de overheid zien we steeds vaker incidenten waarbij sprake is van toenemende maatschappelijke onrust en waarbij de openbare orde wordt verstoord. Ook social media helpt mee aan polarisatie in de samenleving. Dit heeft ook invloed op de beleving van incidenten en het zoeken naar en het aanwijzen van een schuldige. Daarnaast vinden er recent ook meer afrekeningen plaats door georganiseerde internationale drugsbendes waarbij excessief geweld wordt gebruikt. Denk hierbij aan afrekeningen in het criminele circuit maar ook bomaanslagen met zwaar vuurwerk.

In dit regionaal risicoprofiel heeft grof en extreem geweld en ordeverstoring een plaats gekregen.

9. Psychosociale impact

Door sociale media kan de impact van incidenten groter zijn. Een incident stroomt in al zijn verdrietige en heftige facetten huiskamers en huishoudens binnen, met beelden die weinig aan verbeelding overlaten. Mensen leven hierdoor ook meer mee met slachtoffers. Dit leidt tot meer collectieve rouwverwerking. In het nieuwe regionaal risicoprofiel is het incidenttype psychosociale impact komen te vervallen. De reden is dat het geen incidenttype is, maar een effect is dat uit andere incidenttypen volgt. Bij alle incidenttypen wordt psychosociale impact volgens de methodiek meegewogen bij de impactbeoordeling.

10. PFAS

Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) zijn chemische stoffen die door de mens zijn gemaakt en zijn geclassificeerd als zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). PFAS kunnen, net als alle andere ZZS, schadelijk zijn voor mens en milieu. PFAS komt in de lucht of bodem terecht door uitstoot van fabrieken. Rondom Chemours is in de afgelopen jaren in de regio (en in de verdere samenleving) grote onrust ontstaan. Deze onrust heeft o.a. te maken met onzekerheden over de aard en omvang van effecten van PFAS op gezondheid en milieu. De mate waarin PFAS invloed heeft op risico's in de regio is nu nog lastig te kwantificeren. Het is daarom nog niet duidelijk terug te zien in de risicobeoordeling en is alleen als ontwikkeling meegenomen.

¹⁷) [Vertrouwen in vaccinaties daalt wereldwijd - UNICEF](#)

11. Geopolitieke dreigingen

De wereldpolitiek is de laatste jaren veranderd, met de Russische oorlog tegen Oekraïne en de oorlog in het Midden-Oosten als belangrijkste voorbeelden. Overheidsinstanties gebruiken cyberaanvallen als middel om hun geopolitieke doel te bereiken. Cybercriminaliteit vormt een aantrekkelijk verdienmodel met veel schade voor mensen en organisaties als gevolg¹⁸.

Daarnaast is Nederland door de strategische ligging van Nederland aan de westkust van Europa een perfect doorvoerland voor troepenverplaatsing (host nation). De verplaatsingen kunnen zijn voor oefeningen, wisselingen van eenheden of daadwerkelijke inzet. Het transport kan binnenkomen via havens, over de weg, het spoor of door de lucht. Vaak gaat het om eenheden die Europa in- of uittrekken¹⁹. Indien host nation aan de orde is, zal dit zeker impact hebben voor de regio vanwege het gebruik van de infrastructuur (A15 en spoor).

¹⁸) Cybersecuritybeeld 2023: verwacht het onverwachte | Nieuwsbericht | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (nctv.nl)

¹⁹) Host nation support voor troepenverplaatsingen | Internationale samenwerking | Defensie.nl

3.3 Het risicoprofiel: wat is nieuw en wat is anders?

Op 8 november 2023 is een gezamenlijke kick-off bijeenkomst georganiseerd met diverse crisis- en vitale partners. Tijdens deze bijeenkomst is gekeken naar: *Welke risico's moeten opnieuw worden beoordeeld?* En *Welke trends en ontwikkelingen worden verwacht voor de komende vier jaar verwacht?* Vanwege het grote aantal veranderingen is tijdens de kick-off bijeenkomst besloten voor alle categorieën expertsessies te organiseren. Voor sommige categorieën was dit al voorzien, voor andere leverde de gezamenlijke gesprekken tijdens de kick-off toch weer nieuwe inzichten op die aanleiding gaven een expertsessie te organiseren. Bepaalde trends en ontwikkelingen hebben geleid tot aanvulling van het regionaal risicoprofiel. Zo zijn er nieuwe scenario's toegevoegd of scenario's gewijzigd en zijn er risico's komen te vervallen. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel is er een aantal veranderingen in impact en waarschijnlijkheid.

Nieuwe risico's

- De mazelenepidemie is als nieuw risico toegevoegd. De lage vaccinatiegraad in bepaalde gebieden van onze regio leveren risico's op voor infectieziekten als mazelen, rodehond en polio;
- Ook verstoring openbare orde (boerenprotesten, rellen oud & nieuw) is als nieuw risico toegevoegd vanwege de grotere polarisatie in de samenleving.

Gewijzigde scenario's

- Door de woningnood worden bijvoorbeeld kantoorpanden, bibliotheken enzovoorts omgebouwd naar woningen voor bijvoorbeeld de opvang van vluchtelingen of de huisvesting van seizoenarbeiders en studenten. Naast fysieke, mentale of verstandelijke barrières kan er ook sprake zijn van een taal- en cultuurbarrière. Ook dit kan dit leiden tot verminderde zelfredzaamheid. Daarom is het risico 'brand in gebouw voor verminderd zelfredzame personen' verbreed naar "brand in gebouw met kwetsbare doelgroep(en)".
- Het scenario milde en ernstige griepandemie is vervangen door hogere seizoensfluctuatie. Ieder jaar is er een griepandemie, maar het verschilt per jaar welke vormen dit aanneemt. Indien vaccins niet matchen met het circulerende type influenza kunnen er problemen ontstaan.
- Zoönose is vervangen door introductie nieuwe ziekteverwekker. Een nieuwe ziekteverwekker kan van dierlijke oorsprong zijn, maar dat hoeft niet.

Gewijzigde impact en/of waarschijnlijkheid

De verschuivingen in risico's ten opzichte van de vorige versie van het regionaal risicoprofiel;

- De waarschijnlijkheid van overstromingen (dijkkring 17 en 22) is toegenomen
- De impact van klimaatverandering (extreme neerslag, hitte en extreme droogte) is toegenomen.
- De waarschijnlijkheid van extreme droogte is toegenomen.
- De waarschijnlijkheid van het risico van instorting van een gebouw is iets toegenomen.
- De impact en waarschijnlijkheid van een incident met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en op de weg, water en spoor (inclusief spoorzone) is toegenomen.
- De waarschijnlijkheid van een incident met een aardgasleiding is toegenomen.
- De impact en waarschijnlijkheid van incidenttype digitale verstoring is toegenomen.
- De impact van incidenttype verstoring drinkwatervoorziening is toegenomen.
- De waarschijnlijkheid van een ongeval op de weg en de impact bij een ongeval op het water is toegenomen.
- De impact van een pandemie is flink toegenomen.

Vervallen scenario's

De volgende scenario's zijn niet langer relevant of actueel voor het risicoprofiel van Zuid-Holland Zuid;

- Het scenario incidenten met psychosociale impact was een beschrijving van het proces. Bij ieder incident kan sprake zijn van psychosociale impact, waardoor dit scenario is vervallen en bij trends en ontwikkelingen is beschreven.

Een volledig overzicht van alle risico's die opgenomen zijn in het Regionaal Risicoprofiel is te vinden in bijlage 1.

3.4 Risicoanalyse per omgeving

3.4.1 Natuurlijke omgeving

Overstroming

Iedere twaalf jaar brengen de keringbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) verslag uit aan de Minister van Infrastructuur en Water over de algemene waterstaatkundige toestand van de primaire waterkering. De eerste beoordelingsronde, van 2017 t/m 2022 is afgerond en alle dijktrajecten zijn beoordeeld. De beoordelingen zijn beschikbaar in het landelijke Waterveiligheidsportaal²⁰. *Niet alle dijktrajecten in de regio voldoen aan de normeringen. Dit houdt in dat de kans op een overstroming is toegenomen in bepaalde scenario's, zoals in Dijkkring 17, Zwijndrechtse Waard en Dijkkring 22, eiland van Dordrecht.*

Extreem weer

Door klimaatverandering neemt op de langere termijn de kans op hieraan gerelateerde incidenten toe. Weersextremen zullen vaker voorkomen. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. De laatste jaren is het klimaat geleidelijk veranderd. Er zijn meer warme dagen en minder strenge winterdagen. De zomers worden droger en de winters natter, er zijn vaker extreme regenbuien en windhozen.

Stortbuien en langdurige neerslag veroorzaken wateroverlast, terwijl op andere momenten juist schade door droogte ontstaat. Hitte veroorzaakt uitzettingsproblemen bij spoorwegen, bruggen en andere infrastructuur. En het zorgt voor hittestress in stedelijke gebieden. Daarnaast raakt hitte de gezondheid van kwetsbare mensen, zoals ouderen en jonge kinderen. Door de toename van warme dagen gaan deze kwetsbare groepen steeds meer last krijgen van de hitte. De verwachting is dat het hitteprotocol²¹ steeds vaker ingezet gaat worden.

De gevolgen van extreem weer kunnen variëren van een toenemend aantal sterfgevallen bij extreme hitte of kou tot het stilliggen van het dagelijkse leven bij langdurige mist of ijzel. Storm kan de gehele regio treffen, terwijl een windhoos vrij plaatselijk kan zijn. Bij zowel extreme kou als bij storm kunnen de gevolgen op de weg, water en spoor een verstoring van het dagelijks leven tot gevolg hebben. Een hittegolf kan ook effect hebben op de watervoorziening en mogelijk ook op de landbouw (beperking sproeiwater). Uit de risicoanalyse is gebleken dat *de impact van klimaatverandering (extreme neerslag, hitte en extreme droogte) is toegenomen en dat de waarschijnlijkheid van extreme droogte is toegenomen.*

Binnen het thema natuurlijke omgeving zijn de volgende scenario's gedefinieerd:

Categorie	Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Natuurlijke omgeving 	• Overstromingen • Overstroming Alblasserwaard, IJsselmonde, Hoeksche Waard, Eiland van Dordrecht en Gorinchem Oost. • Overstroming buitendijkse gebieden. • Doorbraak regionale keringen • Extreem weer • Extreem veel neerslag • Extreme hitteperiode, • Extreme droogte • Extreme sneeuwval en ijzel • Storm en windhozen

²⁰) [Waterveiligheidsportaal](#)

²¹) [Nationaal Hitteplan | RIVM](#)

3.4.2 Gebouwde omgeving

Brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen kan door diverse oorzaken ontstaan. Naast kortsluiting en defecte apparatuur blijken risicovol gedrag en brandstichting oorzaken van het ontstaan van brand. In het bijzonder zijn ook ondeugdelijke opladers en onwetendheid een oorzaak. Een extra risico wordt gecreëerd doordat mensen niet weten wat ze moeten doen bij brand. De taalbarrière speelt een belemmerende rol bij ontruiming en instructie.

Door de woningnood worden bijvoorbeeld kantoorpanden, bibliotheken enzovoorts omgebouwd naar woningen voor bijvoorbeeld de opvang van vluchtelingen of de huisvesting van seizoenarbeiders en studenten. Naast fysieke, mentale of verstandelijke barrières kan er ook sprake zijn van een taal- en cultuurbarrière. Ook dit kan dit leiden tot verminderde zelfredzaamheid. *Daarom is het risico 'brand in gebouw voor verminderd zelfredzame personen' verbreed naar 'brand in gebouw met kwetsbare doelgroep(en)'. Uit de risicoanalyse blijkt dat dit risico ook behoort tot één van de hoogst scorende risico's op impact en waarschijnlijkheid.*

Door de toenemende woondruk worden bestaande gebouwen verhoogd met een bouwlaag, daardoor wordt de constructie zwaarder belast dan waar deze oorspronkelijk op is ontworpen. De invoering van de Wet Kwaliteitsborging in 2024 kan hierop zowel een positief als een negatief effect gaan hebben.

Door de stijgende lijn in het aantal instortingen binnen Nederland en Europa in de afgelopen beleidsperiode, is de waarschijnlijkheid van dit risico iets toegenomen.

Binnen het thema gebouwde omgeving zijn de volgende scenario's gedefinieerd:

Categorie	Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Gebouwde omgeving 	• Grote brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen • Brand in oude binnenstad • Instorting

3.4.3 Technologische omgeving

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid denkbaar bij bedrijven en als gevolg van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor, het water en per buisleiding (separaat uitgewerkt).

De impact en waarschijnlijkheid van een incident met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en op de weg, water en spoor (inclusief spoorzone) is toegenomen.

Onder meer door het aantrekken van de economie is het vervoer van (gevaarlijke) goederen de afgelopen beleidsperiode toegenomen. Het aandeel alternatieve brandstoffen wordt hierin steeds groter.

Weg

In de regio Zuid-Holland Zuid is een aantal externe veiligheidsknelpunten aanwezig. Langs de A15: ter hoogte van Hardinxveld-Giessendam, langs de A16: ter hoogte van Dordrecht en langs de A27: ter hoogte van Gorinchem. Door de aantrekkende economie en daarmee gepaard gaande groei van vervoer en het gebruik en vervoer van alternatieve brandstoffen, zal het aantal knelpunten in de toekomst eerder toenemen dan afnemen. Daarnaast zullen de onderhoudsopgaves aan de A15, A16, A27 en A29 de komende beleidsperiode een dusdanige impact hebben op de bestaande knelpunten en tijdelijke extra knelpunten op omleidings- of sluiproutes veroorzaken.

Door de aantrekkende economie is de intensiteit van het goederenvervoer de afgelopen periode toegenomen. Behalve het vervoer van gevaarlijke stoffen spelen ook de alternatieve brandstoffen een rol in het risicobeeld. Denk hierbij aan vrachtwagens rijdend op LNG, busvervoer in de Hoeksche Waard op waterstof en vuilniswagens in de Drechtsteden op CNG. Waterstof kan worden getankt bij multifuel tankstations, waarbij naast de conventionele brandstoffen ook alternatieve brandstoffen getankt kunnen worden.

Spoor

In de spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht is de afgelopen beleidsperiode een aantal maatregelen op en rond het spoor gerealiseerd en verbeterd. Daarmee is de waarschijnlijkheid op een incident met gevaarlijke stoffen enigszins afgenomen. Ook zijn er maatregelen getroffen om de hulpdiensten te faciliteren tijdens de bestrijding van incidenten op de Spoorzone. Hierbij kan worden gedacht aan extra waterwinningspunten en verbetering van de bereikbaarheid.

De Rijksdoelen voor spoorvervoer, zoals een sterke groei van goederen- en personenvervoer, en de verwachte verdichting van de spoorzone, zullen het positieve effect van maatregelen op de risico's gedeeltelijk verminderen.

De komende beleidsperiode zijn de gevolgen van de aanleg van het derde spoor langs de Betuweroute van Zevenaar/Emmerich tot Oberhausen in Duitsland nog steeds merkbaar. De werkzaamheden zijn nog in volle gang, wat ook effect heeft op de andere tracés, vanwege omleidingsroutes.

Water

Vervoer van gevaarlijke stoffen over het water vindt voornamelijk plaats over de (Oude) Maas, de Kil, de Merwede de Noord en het Hollandsch Diep en heeft de afgelopen periode een groei doorgemaakt. Deze groei gaat zich, naar verwachting, ook doorzetten in de komende periode. Daarnaast wordt het steeds drukker op de vaarwegen en worden alternatieve brandstoffen ook steeds vaker toegepast bij (vracht)schepen.

Buisleidingen

Mogelijk worden in de nabije toekomst nog meer buisleidingen aangelegd in nieuwe tracés met brandbare en giftige stoffen. Ook zullen bestaande tracés in de komende beleidsperiode mogelijk wordt vergroot, waarbij meer en andere gevaarlijke stoffen kunnen worden getransporteerd. Aardgasleidingen bevinden zich meestal in of dichtbij bewoond gebied. *Door de toegenomen grondwerkzaamheden (leggen van kabels, vernieuwen van leidingen) is de verwachting dat het aantal incidenten met aardgasleidingen zal toenemen.*

Kijfhoek

Sinds 2020 loopt er een verbetertraject voor Kijfhoek, waarbij de bereikbaarheid en bestrijdbaarheid van incidenten wordt gewijzigd. Doelstelling is een veiligere en snellere bestrijding van incidenten op het terrein te borgen. Hiervoor worden aanvullende calamiteitenwegen en gewijzigde bedrijfsbrandweer ingericht. De verwachting is dat de implementatie in de komende beleidsperiode helemaal wordt afgerond.

Een andere verandering die we de komende beleidsperiode kunnen verwachten, is verandering van wetgeving. Er is wetgeving in de maak, waarin algemene regels worden gesteld voor alle spoorelementen (als MBA) in Nederland. De uitwerkingen en vertalingen van de algemene regels zijn nog niet bekend, dus we weten niet wat ze betekenen voor de veiligheid rond Kijfhoek. Ook hier is behoud van het huidige veiligheidsniveau een uitgangspunt.

Binnen het thema technologische omgeving zijn de volgende scenario's gedefinieerd:

Categorie	Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Technologische omgeving 	• Ongeval met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en transport • Ongeval met gevaarlijke stoffen op spooreplacement Kijfhoek • Buisleidingincident • Ongeval met alternatieve brandstoffen Li-ion, LNG, CNG en H2 • Nucleair ongeval (buiten de regio) • Ongeval bij transport of opslag van radioactief materiaal

3.4.4 Vitale infrastructuur en voorzieningen

Uit de landelijke registratie van verstoringen komt naar voren dat een grootschalige langdurige stroomuitval regelmatig (om de paar jaar) voorkomt. Door het terugleveren van energie komt het tegenwoordig voor dat het netwerk overbelast raakt. Oorzaken van netcongestie zijn divers, en hebben te maken met grotere pieken in opwekking en gebruik van energie, en een andere verdeling daarvan op de verschillende netvlakken.

De digitale dreiging voor Nederland is onverminderd groot en verandert voortdurend. Opvallend is ook een toename in cyberaanvallen door hacktivisten, waarbij organisaties om symbolische redenen doelwit worden, bijvoorbeeld omdat het land waarin ze opereren Oekraïne steunt.

Het risico op een digitale verstoring is – door een technische oorzaak of als gevolg van een moedwillige verstoring, 'cybercrime' -toegenomen.

Indien er sprake is van kortstondige uitval van verstoring drinkwatervoorziening zijn de gevolgen beperkt. Wanneer de voorzieningen enige dagen zouden uitvallen, kan dit leiden tot ernstigere gevolgen in de vorm van maatschappelijke onrust, gevaar voor de volksgezondheid en economische schade. Een ernstige verstoring kan leiden tot een gebrek aan primaire levensbehoeften, bij bijvoorbeeld hoogbouw, kan door gebrek aan voldoende voordruk vanuit het drinkwaternet, uitval van de centrale verwarmingsinstallaties voorkomen. De tijdsduur is hierbij medebepalend voor de impact. *Uit de risicoanalyse komt naar voren dat de impact van het risico verstoring drinkwatervoorziening is toegenomen.*

Binnen het thema vitale infrastructuur en voorzieningen zijn de volgende scenario's gedefinieerd:

Categorie	Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Vitale infrastructuur en voorzieningen 	• Langdurige stroomuitval • Digitale verstoring • Verstoring drinkwatervoorziening

3.4.5 Verkeer en vervoer

Zowel op de wegen als op het water is de verkeersintensiteit de afgelopen jaren toegenomen. Sinds 2018 is er een enorme toename in het aantal geregistreerde scheepvaartbewegingen, zowel beroeps- als pleziervaart. Waar dit in 2018 het Hollandsch Diep nog de drukst bevaren rivier was, is dit nu de Boven-Merwede geworden.

De komende jaren zullen er meer files zijn door de vele geplande aanleg- onderhouds- en renovatiewerkzaamheden aan bruggen, tunnels, sluizen en wegen. Dit zorgt voor bereikbaarheidsproblemen in onze regio's en daarbuiten.

Het risicoprofiel van deze categorie is hetzelfde gebleven, behalve dat er meer kans is op een ongeval op de weg en meer impact bij ongeval op het water.

Binnen het thema verkeer en vervoer zijn de volgende scenario's gedefinieerd:

Categorie	Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Verkeer en vervoer 	• Ongeval op de weg • Ongeval in een wegtunnel • Incident met personenvervoer op het spoor • Incident in een treintunnel (HSL) • Ongeval op het water

3.4.6 Gezondheid

Exotische infectieziekten

Vanwege klimaatverandering in combinatie met internationale handel kunnen 'exotische infectieziekten', zoals zikakoorts, sneller hun intrede doen. *Ook een groot en verbonden netwerk aan natuur in Europa vergroot de kans op verspreiding van infectieziekten via muggen en teken.*

Zoönose, infectieziekten van dier op mens

Zoönosen zijn infectieziekten die van dier op mens kunnen worden overgedragen, zoals Q-koorts en influenza van dierlijke oorsprong. *Deze regio heeft een groot aantal wilde watervogels, onder meer in de Biesbosch, waardoor de verspreiding van vogelgriep een reëel risico is.*

Bescherming tegen microbiële infectie

Antimicrobiële resistentie is een andere ontwikkeling om alert op te zijn; antibiotica worden steeds vaker gebruikt om infecties te behandelen die moeilijker of helemaal niet meer behandeld kunnen worden. Dit is een groot risico voor mensen met een zwakke gezondheid. *Door reizen en migratie is er steeds meer kans dat er resistente bacteriën uit andere landen komen.*

(griep)pandemie

Een (griep)pandemie is de meest waarschijnlijke vorm van een grootschalige infectieziekte uitbraak die ons land- en de regio Zuid-Holland Zuid- kan treffen. Dit scenario is van toepassing op alle infectieziekten die de nationale veiligheid bedreigen. *Met name de kans op een uitbraak van vaccinatieziekten zoals mazelen, rodehond en polio is in de regio Zuid-Holland Zuid aanwezig, mede door een in bepaalde gebieden beperkte vaccinatiegraad.*

Een dergelijke uitbraak is geschaard onder het scenario griep-pandemie, aangezien de voorbereiding hierop niet verschilt van een andere infectieziekte. *De impact van een (griep)pandemie is flink toegenomen.*

Lage vaccinatiegraad in de regio

In aanvulling op het algemene dreigingsbeeld zijn er in Zuid-Holland Zuid specifieke risico's voor het uitbreken van infectieziekten vanwege de lage vaccinatiegraad in bepaalde gebieden van onze regio²¹. Dit levert risico's op voor ziekten als mazelen, rodehond en polio. Tijdens de laatste uitbraak van mazelen (2013/2014) zijn 399 patiënten gemeld in de regio, waarvan 29 opgenomen moesten worden in het ziekenhuis.

In dit risicoprofiel werken we onder scenario Pandemie/epidemie de "seizoensgriep" en "nieuwe ziekteverwekker" uit, aangevuld met het scenario "mazelenepidemie", aangezien dit in onze regio door de lage vaccinatiegraad een reëel risico is. Deze scenario's zijn representatief voor het hele spectrum aan infectieziekten die bedreigend kunnen zijn voor de nationale veiligheid als het gaat om oorzaken, factoren, mechanismen, gevolgen en capaciteiten.

Binnen het thema gezondheid zijn de volgende scenario's gedefinieerd:

Categorie	Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Gezondheid 	• Epidemie seizoensgriep • Pandemie/epidemie nieuwe ziekteverwekker • Mazelenepidemie

3.4.7 Sociaal-maatschappelijke omgeving

Landelijk dreigingsniveau

Per 12 december 2023 is het dreigingsniveau in Nederland verhoogd naar niveau 4 (substantieel). Dit betekent dat de kans op een aanslag in Nederland reëel is te noemen. Dit is het gevolg van een aantal ontwikkelingen; het gewelddadige conflict in Israël en de Palestijnse gebieden (7 oktober 2023 gestart), koranschendingen in verschillende Europese landen en de oproepen van terroristische organisaties tot het plegen van aanslagen. Recentelijke aanslagen in andere Europese landen en een aantal arrestaties van verdachten die de intentie hadden om een aanslag te plegen zijn hier voorbeelden van. Tegelijkertijd is de voorstelbare dreiging vanuit het rechts-extremisme en anti-institutioneel extremisme onverminderd aanwezig. De maatschappij krijgt in toenemende mate te maken met "boze burgers" die zich om verschillende redenen afzetten tegen de overheid.

Dat ook in de regio Zuid-Holland Zuid een reële dreiging bestaat, kan opgemaakt worden uit het feit in mei 2022 er een schietpartij heeft plaatsgevonden op een zorgboerderij in Alblasterdam. Hierbij wordt meteen duidelijk dat grof en extreem geweld niet altijd een jihadistisch perspectief hoeft te hebben.

Daarnaast vinden er ook meer afrekeningen plaats door georganiseerde internationale drugsbendes waarbij excessief geweld wordt gebruikt. Denk hierbij aan afrekeningen in het criminele circuit maar ook bomaanslagen met zwaar vuurwerk.

Uit de risicoanalyse blijkt dat het risico grof en extreem geweld hetzelfde scoort als voorgaande regionaal risicoprofiel.

22) De vaccinatiegraad, oftewel het aandeel zuigelingen, kleuters en schoolkinderen dat de vaccinaties uit het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) krijgt is nog steeds hoog. Toch is de laatste jaren een daling te zien in de vaccinatiegraad. Zo daalde bijvoorbeeld de vaccinatiegraad van BMR (bof, mazelen en rodehond) bij 2-jarigen van 96% in 2015 (provincie Zuid-Holland) naar 86% in 2023 (GGD-regio Zuid-Holland Zuid). Een hoge vaccinatiegraad is belangrijk om groepsimmunitet te behouden. Wanneer veel mensen zijn ingeënt tegen een infectieziekte, komt deze ziekte minder vaak voor (groepsbescherming). Ook kwetsbare mensen en mensen die (nog) niet zijn ingeënt, lopen dan minder risico de ziekte te krijgen.

Maatschappelijke onrust

De maatschappij krijgt in toenemende mate te maken met “boze burgers” en groepen met tegengestelde belangen die zich om verschillende redenen afzetten tegen de o.a. overheid. Steeds vaker en heftiger zien we uitingen van maatschappelijk ongenoegen en onrust uitmonden in radicaal gedrag en escaleren naar situaties die de (lokale) democratie of de openbare orde bedreigen en ondermijnen.

Steeds vaker worden besluiten van de overheid niet door iedereen geaccepteerd en de bedoeling van de besluiten in twijfel getrokken. Denk hierbij aan de avondklokrellen 23-26 januari 2021, de boerenprotesten, maar ook de oud&nieuw rellen in 's-Gravendeel (2022/2023) en Nieuw-Beijerland (2023/2024).

Polarisatie en radicalisering

Net als in andere regio's zal men in de regio Zuid-Holland Zuid rekening moeten houden met maatschappelijke trends als polarisatie en radicalisering. Daarnaast heeft de regio te maken met incidenten als zinloos- en huiselijk geweld, gezinsdrama's e.d. die qua veiligheidsimpact niet hoog scoren, maar tot een aanzienlijke mate van maatschappelijke onrust kunnen leiden.

Vandaar dat verstoring openbare orde (boerenprotesten, rellen oud & nieuw) als nieuw risico toegevoegd is vanwege de grotere polarisatie in de samenleving. Uit de risicoanalyse blijkt dat dit risico ook behoort tot één van de hoogst scorende risico's op impact en waarschijnlijkheid.

Binnen het thema sociaal-maatschappelijke omgeving zijn de volgende scenario's gedefinieerd:

Categorie	Scenario's in Zuid-Holland Zuid
Sociaal-maatschappelijke omgeving 	• Grof en extreem geweld • Verstoring openbare orde

3.5 De regionale risico's in één overzicht

Het risicodiagram geeft een overzicht weer van de uitgewerkte scenario's gekoppeld aan de gemeenten waarbinnen de scenario's zich kunnen voordoen.

De kleuren van de cellen corresponderen met de plaats in het risicodiagram en duiden daarmee de combinatie van de mate van impact en waarschijnlijkheid van het betreffende scenario aan.

Rood: een catastrofale impact in combinatie met een onwaarschijnlijk tot zeer waarschijnlijke beoordeling van optreden van een incident.

Groen: aanzienlijke tot ernstige impact in combinatie met een lage tot gemiddelde beoordeling van waarschijnlijkheid van optreden van een incident.

Geel: zeer ernstige tot catastrofale impact in combinatie met een onwaarschijnlijke beoordeling van het optreden van een incident,
óf een zeer ernstige impact in combinatie met een gemiddelde beoordeling van waarschijnlijkheid van optreden van een incident,
óf een aanzienlijke tot ernstige impact in combinatie met een waarschijnlijke beoordeling van optreden van een incident.

Risicobeoordeling Regionaal Risicoprofiel ZHZ

Nr.	Icoon	Scenario	Alblasserdam	Dordrecht	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Hendrik-Ido-Ambacht	Hoeksche Waard	Molenlanden	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
1.		Natuurlijke omgeving										
1.1		Overstroming dijktrajecten 16-1 t/m 16-5 Alblasserwaard										
1.2		Overstroming dijktrajecten 17-1 t/m 17-3 IJsselmonde										
1.3		Overstroming dijktrajecten 21-1 en 21-2 Hoeksche Waard										
1.4		Overstroming dijktrajecten 22-1 en 22-2 Eiland van Dordrecht										
1.5		Overstroming dijktrajecten 43-1 t/m 43-6 (grondgebied Zuid-Holland Zuid)										
1.6		Overstroming buitendijkse gebieden										
1.7		Doorbraak regionale keringen (boezemkades)										
1.8		Extreem veel neerslag										
1.9		Extreme hitteperiode										
1.10		Extreme droogte										
1.11		Extreme sneeuwval en ijzel										
1.12		Storm en windhozen										
2.		Gebouwde omgeving										
2.1		Grote brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen										
2.2		Brand in oude binnenstad										
2.3		Instorting gebouw										
3.		Technologische omgeving										
3.1		Ongeval met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en transport										
3.2		Ongeval met gevaarlijke stoffen op spooreplacement Kijfhoek										
3.3		Buisleidingincident										
3.4		Ongeval met alternatieve brandstoffen										
3.5		Nucleair ongeval (buiten de regio)										
3.6		Ongeval bij transport of opslag van radioactief materiaal										

Nr.	Icoon	Scenario	Alblasserdam	Dordrecht	Gorinchem	Hardinxveld-Giessendam	Hendrik-Ido-Ambacht	Hoeksche Waard	Molenlanden	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht
4.		Vitale infrastructuur en voorzieningen										
4.1		Langdurige stroomuitval										
4.2		Digitale verstoring										
4.3		Verstoring drinkwatervoorziening										
5.		Verkeer en vervoer										
5.1		Ongeval op de weg										
5.2		Ongeval in een wegtunnel										
5.3		Incident met personenvervoer op het spoor										
5.4		Incident in een treintunnel (HSL)										
5.5		Ongeval op het water										
6.		Gezondheid										
6.1		Nieuwe ziekteverwekker / seizoensgriep										
6.2		Mazelenepidemie										
7.		Sociaal maatschappelijke omgeving										
7.1		Grof en extreem geweld										
7.2		Verstoring openbare orde										

4.

Risicocommunicatie

Voor de belangrijkste regionale risico's uit dit risicoprofiel, waar met communicatie het verschil gemaakt kan worden, gaan we inzetten met risicocommunicatie.

Goed voorbereid zijn werkt

Effectieve risicocommunicatie versterkt de zelfredzaamheid van inwoners tijdens een ramp of crisis. Door mensen te bewegen zich goed voor te bereiden en handelingsperspectieven mee te geven kunnen schade en slachtoffers verminderd worden of beter nog voorkomen. Onderzoek²³ wijst uit dat mensen, die goed op de hoogte zijn van risico's in hun omgeving zich veiliger voelen, beter in staat zijn een gevaarlijke situatie te herkennen, deze te duiden en adequaat te handelen als een ramp of crisis zich daadwerkelijk voordoet. Risicocommunicatie vergroot ook de effectiviteit van crisiscommunicatie. Doordat mensen al eerder informatie hebben gehad herkennen zij tijdens een daadwerkelijke ramp of crisis eerder de risico's en gevaren en zullen zij sneller de adviezen in de crisiscommunicatie opvolgen.

Ervaringen tot nu toe

De afgelopen periode is door de veiligheidsregio en partners ingezet op risicocommunicatie over onder meer brandveiligheid, hoog water en overstromingen en de infrastructuur onderhoudsopgave. Daarbij is veelal een brede benadering aangehouden, zowel in doelgroep, boodschap en ingezette communicatiemiddelen. Er valt echter meer effect te behalen als we gericht gaan communiceren. Over het algemeen zijn risico's niet top-of-mind bij de gemiddelde inwoner of bezoeker. Met de huidige maatschappelijke vraagstukken ligt de focus vooral op de korte termijn problematiek. Als men zich al bewust is van het risico, dan is de stap naar voorbereiding en handelen niet automatisch gezet.

Uitgangspunten voor risicocommunicatie

We maken mensen bewust van wat ze kunnen en moeten doen in eerste kwartier voor zichzelf en hun naaste omgeving. En hoe ze zich kunnen voorbereiden. We doen dat gericht en op basis van behoefte. Met eenvoudige en begrijpelijke communicatie die impact heeft (emotioneert) en aanzet tot actie op de momenten dat het actueel is. Dat doen we samen met gemeenten en partners met kennis en die toegang hebben tot inwoners en ondernemers.

Hoe denken de inwoners van Zuid-Holland Zuid over de risico's?

Bij het bepalen van de focus voor risicocommunicatie letten we vooral op die onderwerpen waar echt het verschil gemaakt kan worden met communicatie. Het gaat dan om de onderwerpen die het grootste risico vormen of de meeste impact hebben, waar de grootste informatiebehoefte ligt en waarover mensen zich het meeste zorgen maken of moeten maken.

Twee maal per jaar onderzoekt de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) wat Nederlanders als bedreigend ervaren voor de veiligheid. Er is ook een vergelijking gemaakt hoe de inwoners van Zuid-Holland Zuid hierover denken.

In onze regio maken mensen zich het meest zorgen over cyberdreiging, infectieziekten, extreem weer, terrorisme en geo-politieke dreiging. Zij achten de kans van infectieziekten, cyberdreigingen, spanningen tussen bevolkingsgroepen, het stoppen van vitale processen en extreem weer het grootst. Opvallend is dat overstromingen niet in de top-5 voorkomt, terwijl dit wel bij de grootste risico's in Zuid-Holland Zuid staat.

23) O.a Bakker, Kerstholt & Giebels, 2018; Kievik & Gutteling, 2011; Witte & Allen, 2000

Bijna de helft van de Nederlanders heeft (helemaal) geen vertrouwen in de overheid. Datzelfde geldt voor de mensen in Zuid-Holland Zuid. Vanuit de gedachte dat mensen pas iets aannemen als zijn de afzender vertrouwen, willen we daarom inzetten op betrouwbare informatie via bekende afzenders. Opvallend is dat de mensen in Zuid-Holland Zuid minder actief informatie opzoeken. Alleen wel over transportongevallen, overstromingen en een milieuramp of chemisch incident.

Risicocommunicatiestrategie

We nemen de bevindingen uit onderzoek en onze eerdere ervaringen mee in de risicocommunicatiestrategie die vanaf 2025 verder uitgerold wordt.

5.

Zienswijzen en wensen voor beleidsplan van gemeenten en partners

Samenvatting en behandeling zienswijzen en wensen nieuw beleidsplan

De gemeenteraden van de 10 gemeenten in Zuid-Holland Zuid is gevraagd een zienswijze op het eindconcept van het Regionaal Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid. Ook de besturen van de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland, de Hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat, ministerie van Justitie & Veiligheid, Politie, Regionaal Militair Commandant Zuid, de Commissaris van de Koning van Zuid-Holland (mede in zijn rol als coördinerend Rijksheer), Havenbedrijf Rotterdam (Rijkshavenmeester), Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Dienst Jeugd en Gezondheid en de Veiligheidsregio's Midden- en West Brabant, Rotterdam-Rijnmond, Hollands Midden, Gelderland Zuid, Utrecht, Zeeland en Haaglanden is gevraagd een zienswijze te geven. Daarnaast is gevraagd wensen mee te geven voor het nieuwe Beleidsplan 2026-2029 dat volgend jaar wordt ontwikkeld.

De onderstaande organisaties hebben een zienswijze en/of wensen meegegeven voor het beleidsplan:

- Gemeenteraad van Alblasterdam;
- Gemeenteraad van Dordrecht;
- Gemeenteraad van Gorinchem;
- Gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam;
- Gemeenteraad van Hendrik-Ido-Ambacht;
- Gemeenteraad van Hoeksche Waard;
- Gemeenteraad van Molenlanden;
- Gemeenteraad van Papendrecht;
- Gemeenteraad van Sliedrecht;
- Gemeenteraad van Zwijndrecht;
- De dijkgraaf van waterschap Hollandse Delta,
- Directeur Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J)
- Directie Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ)
- Directeur Risico-en Crisisbeheersing Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

1. Samenvatting en behandeling zienswijzen

De ingebrachte zienswijzen zijn als volgt samengevat en voorzien van een reactie (cursief weergegeven):

1.1 Natuurlijke omgeving

1.1.1 Als gevolg van de uitbreiding van huizen en industrieterreinen in de veiligheidsregio, en de uitbreiding van wegen, transportinfrastructuren en nutsvoorzieningen die daarvoor nodig zijn, zal de impact van overstromingen in de veiligheidsregio toenemen.

Ad 1.1.1: Ook wij zien dat de impact van een overstroming toeneemt naarmate er meer mensen in de regio wonen en werken en het verkeer en vervoer toeneemt. Deze ontwikkeling is ook meegenomen in de impact beoordeling in dit risicoprofiel. Op basis van de methodiek is de impact voor de dijkringen 16, 17 en 22 beoordeeld als catastrofaal. Dit is de maximale waarde. De veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid volgt genoemde ontwikkelingen en past de betreffende scenario's in het regionaal risicoprofiel aan als daar aanleiding voor is.

1.1.2 De waterschappen willen graag voor en tijdens realisatie van ontwikkelopgaven (in het kader van de Omgevingswet), samen met de veiligheidsregio en gemeenten de nodige maatregelen voor waterveiligheid en waterbestendigheid toetsen.

Ad 1.1.2: Wij waarderen de betrokkenheid en input van de waterschappen en zullen de samenwerking meenemen in het kader van het beleidsplan.

1.1.3 Momenteel actualiseren de waterschappen in afstemming met de provincie Zuid-Holland het overstromingsgevaar- en de overstromingsrisicokaarten voor hun beheergebieden. Het waterschap geeft de veiligheidsregio in overweging op basis van de geactualiseerde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten in 2025 de impactanalyses voor overstroming van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid te actualiseren en de beoordeling van het overstromingsrisico in het regionaal risicoprofiel dan hierop aan te passen.

Ad 1.1.3: De veiligheidsregio volgt de genoemde ontwikkelingen en zal over gaan tot (tussentijdse) actualisatie van de scenario's vallend onder de natuurlijke omgeving in het regionaal risicoprofiel als daar aanleiding voor is.

1.1.4 Gelet op de in 2023 door het KNMI uitgebrachte actuele klimaatscenario's en de door de waterschappen gesignaleerde toename van extreme piekbuien in Nederland en de landen om ons heen, is volgens het waterschap ook de waarschijnlijkheid van extreme neerslag in de veiligheidsregio toegenomen.

1.1.5 Het waterschap geeft in overweging het risico op extreme regenval en wateroverlast in de veiligheidsregio nader te onderzoeken en in 2025 aan de hand van door gemeenten en waterschappen uitgevoerde stress testen te actualiseren.

Ad 1.1.4 en 1.1.5: Bij de beoordeling van de impact en waarschijnlijkheid van het scenario extreme neerslag is een expert van het KNMI betrokken geweest. Deze expert heeft bijgedragen aan een grondige analyse van de weersontwikkelingen, waarbij ook de KNMI klimaatscenario's uit 2023 in het scenario extreme neerslag zijn meegenomen. Deze scenario's kijken naar de effecten in 2050, 2100 en 2150. De analyse van de risico's in het risicoprofiel is echter beperkt tot een periode van 4 jaar. De waarschijnlijkheids- en impactbeoordeling zal bij een langere tijdsperiode afwijken. Dit zal voor meerdere risico's gelden. Op basis hiervan gaan wij ervan uit dat de waarschijnlijkheid goed is geanalyseerd en zien geen aanleiding de waarschijnlijkheid hierop aan te passen. De veiligheidsregio volgt de ontwikkelingen op dit thema en zal over gaan tot (tussentijdse) actualisatie van het scenario extreme neerslag in het regionaal risicoprofiel als daar aanleiding voor is.

1.1.6 De waterschappen zijn bereid in 2025 met de veiligheidsregio een test van de onlangs door het NIPV uitgebrachte nieuwe landelijke handreiking regionaal risicoprofiel voor de scenario's extreme neerslag en overstroming uit te voeren.

Ad 1.1.6: Wij waarderen de betrokkenheid en input van de waterschappen en zullen de samenwerking in het kader van de nieuwe landelijke methodiek voortzetten.

1.2 Technologische omgeving

1.2.1 Op pagina 18 staat in de eerste zin per abuis "Sevos" ipv "Seveso"

Ad 1.2.1: Deze redactionele aanpassing is in het eindrapport doorgevoerd.

1.2.2 De tekst op pagina 18 wekt de suggestie dat voormalige Bevi inrichtingen nu altijd onder de categorie “Seveso inrichtingen” vallen. Dat is niet correct. De Omgevingswet vervangt het Besluit Risico’s Zware Ongevallen (BRZO), waarbij Brzo-bedrijven nu worden aangeduid als ‘Seveso-inrichtingen’. Het per 1/1/2024 vervallen Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) had een bredere werking dan de BRZO. Het Bevi legde veiligheidsnormen op aan bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Het ging daarbij onder meer om LPG-tankstations, opslagplaatsen (PGS), ammoniakkoelinstallaties, spoorwegemplacementen en de eerder genoemde BRZO-inrichtingen. Deze groep inrichtingen (90 in de regio ZHZ) is dus breder dan de BRZO/Seveso inrichtingen (14 in de regio ZHZ) en valt zeker in de categorie “risicovormende” bedrijven.

Ad 1.2.2: Deze redactionele aanpassing is in het eindrapport doorgevoerd.

1.2.3 In de tekst op pagina 19 onder de tabel met Seveso-inrichtingen in Zuid-Holland Zuid wordt een onderscheid gemaakt tussen VR- en PBZO-inrichtingen. De juiste actuele terminologie is “hoge drempel” inrichtingen en “lage drempel” inrichtingen. Bij de hoge drempel inrichtingen is een preventiebeleid zware ongevallen (PBZO) en een veiligheidsrapportage (VR) verplicht. Bij de lage drempelinrichtingen volstaat een PBZO. De tabel wekt nu de indruk dat bij hoge drempel inrichtingen alleen de VR verplicht is.

Ad 1.2.3: Deze redactionele aanpassing is in het eindrapport doorgevoerd.

1.2.4 Op pagina 19 wordt beschreven dat de wegen in het Basisnet aangewezen zijn als internationale verbindingen, *kennen* een veiligheidszone en zijn een zogenoemd ‘brand aandachtsgebied’. Feitelijk *hebben* deze wegen een brand aandachtsgebied.

Ad 1.2.4: Deze redactionele aanpassing is in het eindrapport doorgevoerd.

1.3 Sociaal maatschappelijke omgeving

1.3.1 In het nieuwe RRP is echter ook een risico toegevoegd te weten verstoring openbare orde. Alhoewel dit een reële ontwikkeling is waar de gemeenten ook rekening mee houden, zijn er al diverse andere partijen waar gemeenten en politie mee samenwerken op dit onderwerp. Zeker in het licht van de opgave die er ligt om te bezuinigen, is het wenselijk dat ook een GR zich focust op diens kerntaken en terughoudend is bij het oppakken van andere taken.

Ad 1.3.1: Het klopt dat verstoring van de openbare orde een groeiend risico is en dat hier daarom in het nieuwe regionaal risicoprofiel aandacht aan wordt besteed. Het risicoprofiel heeft als primaire taak om alle risicovolle situaties binnen de veiligheidsregio die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden te inventariseren en te analyseren. Bij een verstoring van de openbare orde kan de veiligheidsregio een rol hebben als multidisciplinair platform voor de afstemming tussen hulpdiensten, gemeenten en andere betrokken partijen. Hoe we omgaan met de risico’s genoemd in het risicoprofiel wordt bestuurlijk bepaald in het beleidsplan.

1.3.2 Het is wenselijk om bij het thema “Sociaal Maatschappelijke Omgeving” en het risico openbare ordeverstoringen op te nemen dat vele verstoringen in de openbare orde tegenwoordig online aangejaagd worden.

Ad 1.3.2: Deze aanvulling is in het eindrapport doorgevoerd.

1.4 Trends en ontwikkelingen

- 1.4.1 De OZHZ wil graag op pagina 30 toevoegen onder PFAS dat de risico's breder zijn dan PFAS. Het kan ook gaan om andere ZZS'n (Zeer Zorgwekkende Stoffen) die in de lucht, bodem, grondwater of oppervlaktewater terechtkomen. Naast Chemours kan het bijvoorbeeld gaan om tankreinigingbedrijven, stortplaatsen, afvalverwerkers of binnenvaartschepen. De effecten op milieu en gezondheid gelden vaak voor de langere termijn.

Ad 1.4.1: Er is een aanpassing in het eindrapport doorgevoerd dat PFAS valt binnen de groep Zeer Zorgwekkende Stoffen.

- 1.4.2 Juist in de regio ZHZ ziet en ervaart de DG&J ZHZ toenemende zorgen over de gezondheid en veiligheid van inwoners rond industrie. Het gaat daarbij niet alleen om de fysieke gezondheid, zoals zorgen over de luchtkwaliteit, de stoffen die er in hun omgeving aanwezig zijn en wat dat voor hun gezondheid betekent, maar ook over (de effecten ervan op) de mentale gezondheid.

Ad 1.4.2: We onderschrijven uw opmerking en deze is meegenomen en besproken tijdens de expertsessie en de risicoweging. We nemen uw bezorgdheid mee bij het opstellen van het beleidsplan.

1.5 Overige onderwerpen

- 1.5.1 In het definitief concept zien wij graag voor de gemeente (Zwijndrecht) opgenomen de Avondvierdaagse en de Binnenvaartdagen als evenementen met meer dan 5.000 bezoekers.

Ad 1.5.1: Deze redactionele aanpassing is in het eindrapport doorgevoerd.

- 1.5.2 Het Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid biedt significante inzichten in scenario's die de regio voor zichzelf ziet. Voor de VRR zijn hierbij twee aspecten van belang: enerzijds de scenario's met naar verwachting regio-overstijgende effecten, anderzijds de scenario's binnen de regio Zuid-Holland Zuid waarbij voor effectieve rampenbestrijding en of crisisbeheersing burenhulp, respectievelijk bijstand nodig is. Het zou hierbij helpend zijn om in gezamenlijkheid het inzicht te verkrijgen in de benodigde capaciteiten bij de in het risicoprofiel uitgewerkte scenario's.

Ad 1.5.2: Wij waarderen de aanvulling van de veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en gaan de komende beleidsperiode samen hiermee aan de slag.

- 1.5.3 De VRR wil het advies meegeven om rekening te houden met vaker voorkomende gelijktijdigheid van incidenten en de wijze waarop risico's elkaar hierbij over en weer kunnen beïnvloeden. De kans bestaat dat het risicoprofiel anders een (te) rooskleurige weergave van de realiteit schetst.

Ad 1.5.3: We onderschrijven het inzicht en het belang om nauw samen te werken. We zien deze trend ook en gaan ermee aan de slag in het beleidsplan. Ook hebben we het Regionaal Risicoprofiel hierop aangepast.

2. Wensen voor het nieuwe beleidsplan

Naast het uitbrengen van een zienswijze op het regionaal risicoprofiel is de gemeenteraden en wettelijke adviseurs gevraagd hun wensen mee te geven voor het op te nemen beleid in het nieuwe Beleidsplan 2026-2029. Deze wensen zijn hieronder samengevat.

We nemen de wensen mee naar het voorbereiding voor het nieuwe beleidsplan en zullen deze in samenhang met uitvoeringsmogelijkheden (capaciteit, middelen en expertise) wegen.

2.1 Wateroverlast en overstromingen

De wens tot samenwerking met de waterschappen en betreffende veiligheidsregio's, vanwege de te nemen maatregelen die bovenlokaal zijn en zelfs de invloedssfeer van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid kunnen overstijgen. Er wordt gepleit voor het opnemen van concrete acties op het gebied van bewustwording en zelfredzaamheid in relatie tot hoog water in het beleidsplan.

De wens is de inzichten uit trainingen en oefeningen in najaar 2024 in het beleidsplan te verwerken. Voorgesteld wordt om multidisciplinaire voorbereiding op extreme regenval en wateroverlast als beleidsdoel op te nemen, met een voorbeeld van de veiligheidsregio's Haaglanden en Utrecht, in samenwerking met de waterschappen.

2.2 Thema zelfredzaamheid en weerbaarheid

Het is belangrijk het onderwerp "zelfredzaamheid" te blijven borgen in het nieuwe beleidsplan. Hierbij wordt aandacht gevraagd voor het continueren van de regie vanuit de Veiligheidsregio vanwege de betrokkenheid van veel partijen. Daarnaast wil de gemeente graag geïnformeerd worden over hoe zij kunnen bijdragen aan het weerbaarder maken van de kwetsbare doelgroepen in hun gemeenten.

Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid heeft de wens om in het beleidsplan aandacht te besteden aan de veerkracht en weerbaarheid van mensen in de samenleving als het gaat om toename van spanningen en polarisatie, klimaatverandering en risico's voor infectieziekten in onze regio.

Bij de vertaling van het risicoprofiel naar het beleidsplan is het de wens om te onderzoeken/zichtbaar te maken in welke mate de investeringen op weerbaarheid compensatie bieden voor de inzet op repressie (zowel financieel als inhoudelijk).

2.3 Kwetsbare doelgroepen

Gemeenten wordt steeds vaker geconfronteerd met extreem weer, digitale verstoringen en stroomuitval. We hebben speciale zorg voor onze inwoners, waaronder senioren en kwetsbare groepen. Deze groepen lopen een groter risico in genoemde scenario's en zijn vaak minder bekend met alarmeringssystemen zoals NL-Alert. Bovendien is hun zelfredzaamheid verminderd, wat kan leiden tot hoge risico's. De veiligheidsregio is gevraagd om bij de uitwerking van risico- en crisiscommunicatie rekening te houden met deze doelgroepen en gebruik te maken van analoge communicatiemiddelen om hen goed te informeren.

2.4 Thema sociaal maatschappelijke omgeving

We zien dat de wensen voor de rol van de veiligheidsregio bij verstoring openbare orde uiteenlopen. We gaan samen met onze ketenpartners op zoek naar consensus over de manier waarop we in de komende beleidsperiode samen met dit risico om moeten gaan.

2.5 Vervoer en transport

Door de verwachte toename van vervoer, het gebruik van alternatieve (gevaarlijke) (brand)stoffen en de geplande onderhoudsopgaves in Zuid-Holland Zuid en daarbuiten, wordt de komende beleidsperiode aandacht gevraagd voor externe veiligheidssknelpunten langs infrastructuur. Dit heeft ook effect op de lokale infrastructuur, specifiek de route Peulenlaan-Wieling in Neder-Hardinxveld en de Rivierdijk in Boven-Hardinxveld.

2.6 Samenwerking

Gevraagd is om bij het opstellen van het beleidsplan aandacht te hebben voor een (nog) intensievere samenwerking met netwerkpartners. En specifiek de samenwerking tussen de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid voor bovenregionale incidenten en risico's.

Ook is de wens meegegeven om de samenwerking tussen de Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) en de GGD ZHZ in het bijzonder met de GHOR, bij de gezamenlijke opschaling bij een crisis, voort te zetten en door te ontwikkelen.

2.7 Risicocommunicatie

Gevraagd is om gemeenten, partners en bedrijven nog intensiever te betrekken bij de uitvoering van risicocommunicatie en dit onderwerp prominent in het beleidsplan en risicocommunicatiestrategie terug te laten komen.

Voor risicocommunicatie is het wenselijk dat de veiligheidsregio bij PFAS-gerelateerde incidenten korte lijnen onderhoudt met het PFAS-loket, zoals dat momenteel bij de DG&J in oprichting is.

2.8 Bevolkingszorg

Gevraagd is de huidige samenwerking met bevolkingszorg de komende beleidsperiode te continueren. Daarbij wordt vanuit de gemeenten aandacht gevraagd voor de omvang van het door de gemeente uit te voeren werk en de beschikbare capaciteit.

2.9 Trends en ontwikkelingen

Er wordt aandacht gevraagd voor de genoemde trends en ontwikkelingen, zodat we hier samen met gemeenten en andere partners, tijdig op kunnen acteren en communiceren naar onze inwoners en ondernemers.

Bijlage 1

Uitwerking scenario's

Inhoud

Toelichting uitwerking scenario's 56

1. Natuurlijke omgeving 59

	Overstromingsscenario's in het Benedenrivierengebied	60
1.1	Overstroming dijktrajecten 16-1 t/m 16-5 (Alblasserwaard)	66
1.2	Overstroming dijktrajecten 17-1, 17-2 en 17-3 (IJsselmonde)	71
1.3	Overstroming dijktrajecten 21-1 en 21-2 (Hoeksche Waard)	73
1.4	Overstroming dijktrajecten 22-1 en 22-2 (Eiland van Dordrecht)	76
1.5	Overstroming dijktrajecten 43-1 t/m 43-6 (grondgebied Zuid-Holland Zuid)	79
1.6	Overstroming buitendijkse gebieden	83
1.7	Doorbraak regionale keringen (boezemkades)	86
1.8	Extreem veel neerslag	93
1.9	Extreme hitteperiode	96
1.10	Extreme droogte	100
1.11	Extreme sneeuwval en ijzel	102
1.12	Storm en windhozen	105
	Risicodiagram natuurlijke omgeving	107

2. Gebouwde omgeving 108

2.1	Grote brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen	109
2.2	Brand in oude binnenstad	111
2.3	Instorting van een gebouw	113
	Risicodiagram gebouwde omgeving	117

3. Technologische omgeving 118

3.1	Ongeval met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en transport	119
3.2	Ongeval met gevaarlijke stoffen op spooreplacement Kijfhoek	125
3.3	Buisleidingincident	129
3.4	Ongeval met alternatieve brandstoffen: Li-ion, LNG, CNG en H2	133
3.5	Nucleair ongeval	138
3.6	Ongeval bij transport of opslag van radioactief materiaal	140
	Risicodiagram technologische omgeving	143

	4. Vitale infrastructuur en voorzieningen	144
	4.1 Langdurige stroomuitval	145
	4.2 Digitale verstoring	149
	4.3 Verstoring drinkwatervoorziening	151
	Risicodiagram vitale infrastructuur en voorzieningen	153
	5. Verkeer en vervoer	154
	5.1 Ongeval op de weg	155
	5.2 Ongeval in een wegtunnel	158
	5.3 Incident met personenvervoer op het spoor	161
	5.4 Incident in treintunnel (HSL)	163
	5.5 Ongeval op het water	166
	Risicodiagram verkeer en vervoer	169
	6. Gezondheid	170
	6.1 Pandemie/epidemie	173
	6.2 Mazelenepidemie	177
	Risicodiagram gezondheid	179
	7. Sociaal maatschappelijke omgeving	180
	7.1 Grof en extreem geweld	181
	7.2 Verstoring openbare orde	185
	Risicodiagram sociaal maatschappelijke omgeving	187

Toelichting uitwerking scenario's

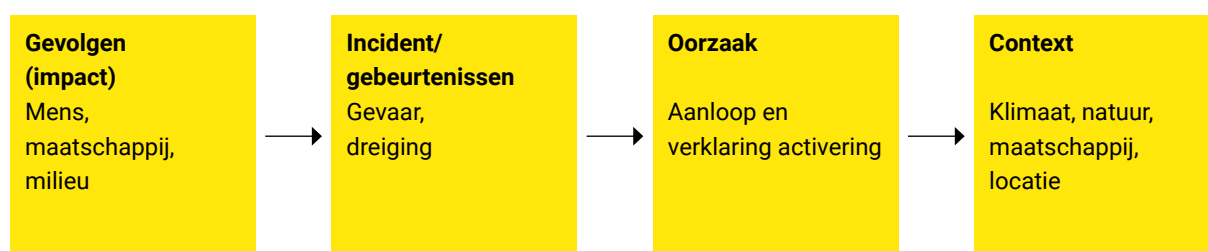
Algemeen

Een scenario biedt een manier om te communiceren over en een (gezamenlijk) beeld te krijgen van toekomstige onzekerheden en factoren die van invloed zijn op beslissingen van nu.

Een scenario geeft een beschrijving van:

- (de aard en omvang van) één of meer met elkaar verband houdende gebeurtenissen (incidenten) die consequenties hebben voor de (nationale) veiligheid;
- de aanloop tot het incident, bestaande uit de (achterliggende) oorzaak en de "trigger" die het incident feitelijk doet ontstaan;
- de context van de gebeurtenissen, met een aanduiding van algemene omstandigheden en de mate van kwetsbaarheid en weerstand van mens, object en maatschappij, voor zover relevant voor het beschreven incident;
- de consequenties van het incident, met aanduiding van aard en omvang;
- de effecten van het incident op de continuïteit van de vitale infrastructuur.

De elementen van een incidentscenario

De in hoofdstuk 3 'Risicoanalyse en scenario's' benoemde scenario's zijn zoveel mogelijk aan de hand van deze elementen uitgewerkt voor de regio Zuid-Holland Zuid. Daar waar mogelijk is gekozen voor de toevoeging van een uitgewerkt representatief voorbeeld op een denkbaar geachte locatie binnen de regio Zuid-Holland Zuid. Bij de meer generieke scenario's is soms een voorbeeld achterwege gelaten. De scenario's en voorbeelduitwerkingen zijn opgesteld door experts in diverse multidisciplinaire bijeenkomsten. Zij hebben zich daarbij gebaseerd op bestaande planvorming, werkelijk gebeurde incidenten, literatuurstudie en eigen ervaringen. Een overzicht van geraadpleegde experts is te vinden in bijlage 3.

Beoordeling van impact en waarschijnlijkheid

Per incidentscenario is een impactanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aard en omvang van de gevolgen. Deze impactanalyse is uitgevoerd conform de 'Handreiking regionaal risicoprofiel'. De impactcriteria waarop een beoordeling per uitgewerkt scenario heeft plaatsgevonden worden in de volgende tabel weergegeven.

Impactcriteria

Vitaal belang	Impact criterium
1. Territoriale veiligheid	1.1 Aantasting van de integriteit (bruikbaarheid) van het grondgebied
2. Fysieke veiligheid	2.1 Doden
	2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken
	2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)
3. Economische veiligheid	3.1 Kosten
4. Ecologische veiligheid	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)
5. Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven
	5.2 Aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur
	5.3 Sociaal psychologische impact
6. Veiligheid van cultureel erfgoed	6.1 Aantasting van cultureel erfgoed

Voor elk van deze 10 impactcriteria is een uniforme, kwantitatieve maatlat voorgeschreven (in de landelijke handreiking). De impact wordt meetbaar gemaakt op basis van een indeling naar vijf klassen.

Klasse indeling impactcriteria

Klasse	Impact
A	Beperkt gevolg
B	Aanzienlijk gevolg
C	Ernstig gevolg
D	Zeer ernstig gevolg
E	Catastrofaal gevolg

Voor een toelichting op en de kwantificering van de maatlat van de 10 impactcriteria wordt verwezen naar bijlage 2. Als een criterium op een scenario niet van toepassing is, wordt dit buiten beschouwing gelaten en de waarde 0 toegekend. De 10 afzonderlijke impactscores worden in een rekenmodel samengevoegd tot één totale impactscore per incidentscenario. Om de scenario's onderling te kunnen rangschikken, is naast het bepalen van de impact, ook de waarschijnlijkheid van elk scenario beoordeeld. De rangschikking van de waarschijnlijkheidsklassen kent de volgende indeling:

Klasse indeling waarschijnlijkheid

Klasse	% waarschijnlijkheid	Kwalitatieve omschrijving
A	< 0,05	zeer onwaarschijnlijk
B	0,05 – 0,5	onwaarschijnlijk
C	0,5 - 5	mogelijk
D	5 - 50	waarschijnlijk
E	50 - 100	zeer waarschijnlijk

De scenariobeschrijvingen, impactbeoordelingen en waarschijnlijkheidsanalyses zijn voor alle geselecteerde incidenttypen op dezelfde wijze opgesteld en tot stand gekomen. De uitgewerkte scenariobeschrijvingen worden afgesloten met een samenvattende tabel met impactscores en de inschatting van de waarschijnlijkheidsklasse.

1.

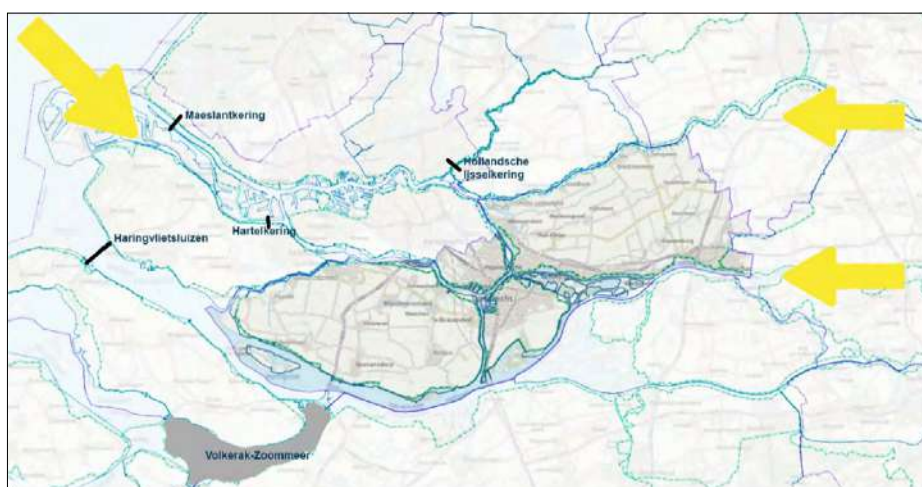
Natuurlijke omgeving

Overstromingsscenario's in het Benedenrivierengebied

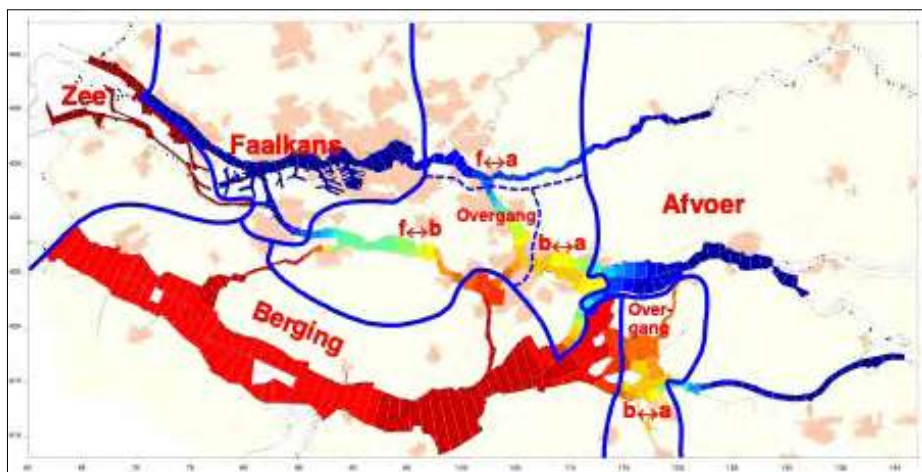
Door de ligging van de regio Zuid-Holland Zuid, tussen de grote rivieren, bestaat de kans dat hoogwater tot overlast of overstromingen leidt. Zowel de delen die niet door dijken worden beschermd, het buitendijks gebied, als de delen die wel door dijken worden beschermd, het binnendijks gebied, kunnen bedreigd worden door het water. De regio Zuid-Holland Zuid ligt in het **benedenrivierengebied**. De waterstanden in dit gebied worden bepaald door stormvloed vanuit zee en door (hoge) rivieraftoeren, waarbij de rivieren veel water afvoeren vanuit de hoger gelegen gebieden richting zee. Hoge waterstanden kunnen worden beperkt door het sluiten of openen van **stormvloedkeringen**: de Maeslantkering, de Hartelkering, de Hollandse IJsselkering en de Haringvlietstuizen. Daarnaast kan het Volkerak-Zoommeer ingezet worden om extra water vanuit het Hollands Diep te bergen en daarmee de waterstand op de Oude Maas bij Dordrecht en de Noord te verlagen.

>> **Figuur 1: Ligging van waterkeringen in het Benedenrivierengebied**

Aan de hand van de dominante bedreiging kan het Benedenrivieren worden opgesplitst in vijf deelgebieden (zie figuur 2).

>> **Figuur 2: Deelgebieden: zee-, faalkans-, afvoer-, bergings- en overgangsgebied ¹**

Het gebied van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid ligt, van west naar oost gezien, in het bergingsgebied, het overgangsgebied en het afvoergebied.

1) bron: Hydraulische Belastingen Benedenrivieren, 1230087-004-HYE-0001, Deltares 2017

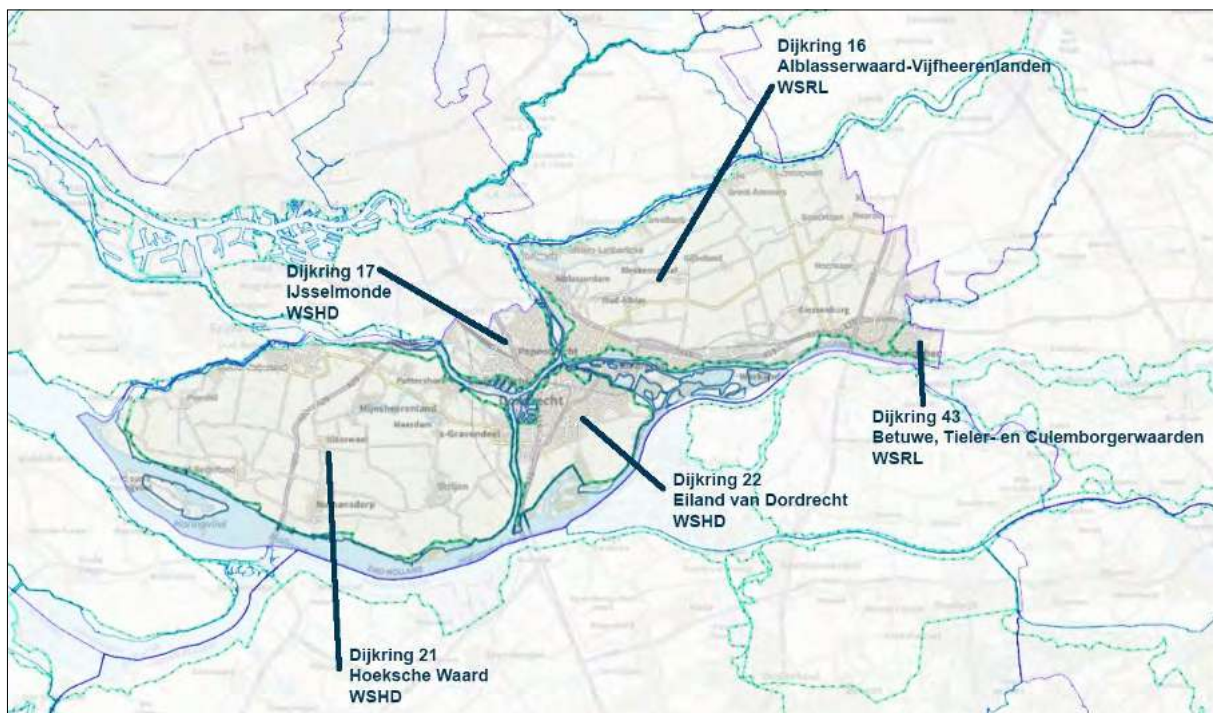
De deelgebieden zijn:

- Afvoergebied:** Hier is hoofdzakelijk de invloed van de rivierafvoer van belang. De hoogwatergolf kan meerdere dagen aanhouden. Hierdoor kunnen overstromingen in het rivierengebied omvangrijk zijn.
- Zeegebied:** Hier is de invloed van getij en stormvloed dominant. De stormvloeden gaan samen met veel wind, waardoor golven (lokaal opgewekt en doordringing van golven op zee) een belangrijke rol spelen. Bij hoge stormvloeden zijn de Europoortkeringen gesloten wat nog enige opstuwing in het Europoortgebied veroorzaakt.
- Faalkansgebied:** De overheersende bedreigingen worden in dit gebied gevormd door middelbare stormvloeden, in combinatie met het falen van de sluiting van de Europoortkeringen waardoor een stormvloed het benedenrivierengebied kan bereiken. Omdat de Europoortkeringen pas kort voor het hoogwater worden gesloten is er bij een eventueel mislukken van de sluiting vrijwel geen reactietijd meer.
- Bergingsgebied:** De overheersende bedreigingen worden in dit gebied gevormd door hoge (maar niet extreme) rivierafvoeren die samenvallen met middelbare stormvloeden, die de afvoer vanuit de Rijn- en Maasmonding naar zee enige tijd stremmen. De Europoortkeringen zijn meestal gesloten. Door de relatief hoge afvoer zijn de hoge waterstanden in dit gebied gevoelig voor de stormduur, al dan niet in combinatie met het faseverschil tussen opzet en getij. Het Volkerak-Zoommeer kan ingezet worden om extra water te bergen en daarmee de waterstand te verlagen.
- Overgangsggebied:** In het overgangsggebied is sprake van een combinatie van bovenstaande bedreigingen in wisselende samenstelling.
Er komen drie overgangen voor:
- f-a: De maatgevende situatie is altijd met open Europoortkeringen, maar gaande van het faalkansgebied naar het rivierengebied wordt de rol van de rivierafvoer steeds belangrijker en die van de stormopzet minder.
 - f-b: De maatgevende situatie gaat gaande van faalkansgebied naar bergingsgebied van open naar dichte Europoortkeringen, waarbij situatie met een hoge (maar niet extreem) afvoer die samenvalt met een middelbare stormvloed steeds belangrijker wordt.
 - b-a: De maatgevende situatie gaat gaande van berging naar afvoergebied van dichte naar open stormvloedkeringen waarbij de rol van de afvoer steeds hoger wordt en die van de stormopzet terugloopt.

Primaire waterkeringen

Nederland wordt beschermd tegen overstromingen vanuit de Noordzee of de grote rivieren door een stelsel van primaire waterkeringen: duinen, dijken, dammen en stormvloedkeringen. Deze waterkeringen zijn opgedeeld in dijktrajecten die zijn aangewezen en genormeerd (van omgevingswaarde voorzien) in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Een dijktraject is een deel van een waterkering waarop een omgevingswaarde (voorheen norm) van toepassing is. In het gebied van VRZHZ wordt een deel van de dijktrajecten beheerd door waterschap Hollandse Delta en een deel door waterschap Rivierenland (zie figuren 3a en 3b).

>> **Figuur 3a: Overzichtskaart van de gebieden in Zuid-Holland Zuid die voorheen dijkringen werden genoemd**

Dijkring		Inliggende veiligheidsregio
16	Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	Zuid-Holland Zuid, Utrecht, Gelderland-Zuid (gebied bij Asperen)
43	Betuwe en Tieler- en Culemborgerwaarden	Gelderland-Midden, Gelderland-Zuid, Zuid-Holland Zuid (Gorinchem Oost)
17	IJsselmonde	Rotterdam Rijnmond, Zuid-Holland Zuid (Zwijndrechtse Waard)
21	Hoeksche Waard	Zuid-Holland Zuid
22	Eiland van Dordrecht	Zuid-Holland Zuid

In het Besluit kwaliteit leefomgeving is het begrip ‘dijktraject’ als volgt omschreven: “Een dijktraject is een deel van een waterkering waarop een omgevingswaarde van toepassing is.”

>> **Figuur 3b: Dijktrajecten in het Benedenrivierengebied (bron: Waterveiligheidspitaal)**

Binnen het gebied van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid gelden de volgende omgevingswaarden en veiligheidsbeoordelingen:

Dijkring	Beheerder	Dijktraject	Signaleringswaarde	Ondergrens	Veiligheidsbeoordeling	Beheerders-oordeel: waarschijnlijkheid doorbraak gehele dijkkring
Alblasserwaard	WSRL	16-1	1:100.000	1:30.000	Voldoet ruim niet aan de ondergrens	Mogelijk
Alblasserwaard	WSRL	16-2	1:30.000	1:10.000	Voldoet ruim niet aan de ondergrens	
Alblasserwaard	WSRL	16-3	1:30.000	1:10.000	Voldoet ruim niet aan de ondergrens	
Alblasserwaard	WSRL	16-4	1:30.000	1:10.000	Voldoet ruim niet aan de ondergrens	
IJsselmonde	WSHD	17-1	1:3.000	1:1.000	Voldoet niet aan de ondergrens	Onwaarschijnlijk
IJsselmonde	WSHD	17-3	1:100.000	1:30.000	Voldoet ruim niet aan de ondergrens	
Hoeksche Waard	WSHD	21-1	1:3.000	1:1.000	Voldoet niet aan de ondergrens	Mogelijk
Hoeksche Waard	WSHD	21-2	1:300	1:100	Voldoet niet aan de ondergrens	
Eiland van Dordrecht	WSHD	22-1	1:3.000	1:1.000	Voldoet niet aan de ondergrens	Mogelijk tot Onwaarschijnlijk
Eiland van Dordrecht	WSHD	22-2	1:10.000	1:3.000	Voldoet aan de ondergrens maar niet aan de signaleringswaarde	

WSRL = Waterschap Rivierenland / WSHD = Waterschap Hollandse Delta

Tabel 1: Omgevingswaarden en veiligheidsbeoordelingen per dijktraject

Iedere twaalf jaar brengt de beheerder verslag uit aan de Minister van Infrastructuur en Water over de algemene waterstaatkundige toestand van de primaire waterkering.

Signaleringswaarde

De signaleringswaarde is een overstromingskans voor een dijktraject, die samen met de ondergrens, als omgevingswaarde (veiligheidsnorm) in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Alle dijktrajecten van primaire waterkeringen in Nederland hebben een signaleringswaarde gekregen tussen de 1 in 300 jaar en 1 in 1.000.000 jaar. Periodiek wordt beoordeeld of dijktrajecten van primaire waterkeringen nog aan de signaleringswaarde voldoen. Als een dijktraject niet meer aan de signaleringswaarde voldoet, is dit een signaal dat deze op termijn versterkt moet worden. Als uit de twaalf jaarlijkse beoordeling blijkt dat de overstromingskans voor een dijktraject groter is dan deze waarde, moet dit worden gemeld aan de minister van Infrastructuur en Water. Het bereiken van de signaleringswaarde is één van de voorwaarden voor subsidiëring van maatregelen.

Ondergrens

De ondergrens geeft de maximaal toelaatbare faalkans voor een dijktraject aan. Dit is de overstromingskans waarop de waterkering minimaal berekend moet zijn. De ondergrens is dus de maximaal toelaatbare waarde van de overstromingskans. Als hieraan wordt voldaan, is het basisbeschermingsniveau gewaarborgd. In 2050 moeten alle waterkeringen hieraan voldoen.

Veiligheidsbeoordeling

De eerste beoordelingsronde, van 2017 t/m 2022 is afgerond en alle dijktrajecten zijn beoordeeld. De beoordelingen zijn beschikbaar in het Waterveiligheidsportaal².

Beheerdersoordeel

Het beheerdersoordeel is een inschatting van de waarschijnlijkheid van een dijkdoorbraak zoals beschreven in de scenario's in dit Risicoprofiel en volgens de methodiek beschreven in bijlage 2.

Zettingsvloeiing

Door morfologische processen in de Dordtse Kil, Oude Maas en Spui is 'zettingsvloeiing' in dit gebied van belang.

In de Dordtsche Kil zijn in 2012, in de Oude Maas bij Hoogvliet en Spijkenisse in 2013 en in het Spui bij Hekelingen en Oud-Beijerland in 2013, noodmaatregelen uitgevoerd (bestorting van diepe stroomgeulen) om het ontstaan van het faalmechanisme zettingsvloeiing te voorkomen onder primaire waterkeringen langs de Dordtsche Kil, de Oude Maas en het Spui. In het Spui en de Oude Maas zijn in 2018 nog extra maatregelen uitgevoerd.

Het faalmechanisme zettingsvloeiing kan pas visueel worden waargenomen als (een gedeelte van) de primaire waterkering al is afgeschoven. Met het meten en monitoren van waterspanningen in de primaire waterkeringen kan eerder het ontstaan van het faalmechanisme worden gedetecteerd. Waterschap Hollandse Delta heeft daarom waterspanningsmeters in primaire waterkeringen langs de Dordtsche Kil, de Oude Maas en het Spui aangebracht.

Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid en waterschap Hollandse Delta voeren een gezamenlijk monitoringsprogramma uit op de ontwikkeling van stroomgeulen in het Benedenrivierengebied. Door de uitvoering van het Kierbesluit, de verdieping van de Nieuwe Waterweg, en andere werkzaamheden in de rivieren zouden stroomsnelheden in het Benedenrivierengebied kunnen toenemen, waardoor snellere ontwikkeling van (diepe) stroomgeulen zou kunnen ontstaan.

2) [Waterveiligheidsportaal](#)

1.1 Overstroming dijktrajecten 16-1 t/m 16-5 (Alblasserwaard)

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Overstroming
Scenario	Overstroming normvakken 16-1 t/m 16-5
Aanduiding risicodiagram	Overstroming 16

Context

Dijktrajecten of normvakken (16-1 t/m 16-5) vormen samen de ring (voorheen dijkkring 16) Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en beschermen een gebied van circa 39.230 hectare met circa 240.000 inwoners. De Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden ligt grotendeels in de provincie Zuid-Holland, voor een deel in de provincie Utrecht (gemeente Vijfheerenlanden) en voor een klein deel in de provincie Gelderland (gemeente West-Betuwe voor Asperen en Heukelum). De waterkeringen zijn in beheer bij Waterschap Rivierenland. Het gebied bevat acht inliggende gemeenten, zie tabel 2.

Gemeenten in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	
Alblasserdam	
Gorinchem*)	
Hardinxveld-Giessendam	
Molenlanden	Voorheen gemeente Giessenlanden en Molenwaard, laatstgenoemde bestaande uit gemeente Graafstroom, Liesveld en Nieuw-Lekkerland.
Papendrecht	
Sliedrecht	
Vijfheerenlanden**) let op: Provincie Utrecht en Veiligheidsregio Utrecht.	Voorheen gemeente Leerdam, Vianen en Zederik.
West-Betuwe***) voor een gedeelte van Lingewaal (Asperen en Heukelum), let op: Provincie Gelderland en Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.	Voorheen gemeente Lingewaal, Neerijnen en Geldermalsen.

Tabel 2: gemeenten gelegen in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden

*) Gorinchem-Oost ligt in de Tieler- en Culemborgerwaarden bij een eventuele evacuatie is coördinatie tussen normvakken 16-1 t/m 16-5 en 43-1 t/m 43-6 noodzakelijk.

**) Een gedeelte van de gemeente Vijfheerenlanden bevindt zich weliswaar in normvakken 16-1 t/m 16-5, maar behoort tot de Veiligheidsregio Utrecht (Provincie Utrecht).

***) Een gedeelte van de gemeente West-Betuwe (de Gelderse kernen Asperen en Heukelum) bevindt zich tussen de Linge, de grens van de veiligheidsregio's en de Nieuwe Zuider Lingedijk die de grens van ring vormt, maar behoort tot de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (Provincie Gelderland).

Primaire waterkeringen

De primaire waterkering rond de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden is circa 111 km lang, waarvan circa 86 km direct het buitenwater keert, de categorie a-waterkering. Deze keringen liggen langs de rivieren de Boven- en de Beneden-Merwede (zuidzijde), de Noord (westzijde) en de Lek (noordzijde). De normvakken 16-1 t/m 16-5 wordt gesloten door de Diefdijklinie (Oostzijde), dit betreft een waterkering van circa 25 km die tot het stelsel van primaire waterkeringen behoort, maar alleen water moet keren bij een doorbraak in de dijktrajecten 43-1 t/m 43-6.

Scenario

Als uitgangspunt voor dit scenario zijn de laatste overstromingsmodellen van Waterschap Rivierenland gebruikt. De gekozen waterstanden passen bij de kans 'mogelijk' en komen statistisch eens in de 1.000 jaar voor. Er is een doorbraaklocatie gekozen die de uitdagingen bij een evacuatie van deze dijkkring inzichtelijk maken. De gevolgen in slachtoffers en getroffen en getroffen zijn berekend met de Schade en Slachtoffer module. Het aantal gewonden is ingeschat op vier maal het aantal dodelijke slachtoffers. Dit scenario beperkt zich tot een overstroming van één dijkkring. Het is echter zeer waarschijnlijk dat de dreiging van een overstroming gelijktijdig in meerdere dijkkringen plaatsvindt.

Oorzaak

Het benedenrivierenscenario (combiscenario) verloopt als volgt:

Tien dagen voor het (dreigende) hoogwater trekken continu depressies over het Rijn- en Maasstroomgebied en volgen perioden van hevige neerslag elkaar op. Zeven dagen voordat de overstroming optreedt, stijgen de waterstanden in Rijn en Maas gestaag. De neerslagintensiteit blijft hoog en in Duitsland en België treden de rivieren buiten hun oevers. De trend in opeenvolgende hoogwaterverwachtingen duidt op extreem hoogwater op de rivieren. De weersverwachtingen van het KNMI geven indicaties voor storm langs de Nederlandse kust.

In de dagen voor de overstroming geeft de weersverwachting een toenemende kans op storm langs de kust, waar en hoe zwaar de storm zal zijn, is dan nog niet duidelijk. De verwachting voor het moment dat de storm op zijn hevigst zal zijn, wordt steeds nauwkeuriger. De waterstanden op de grote rivieren zijn twee dagen voor de overstroming al extreem hoog en er wordt een verdere stijging verwacht.

Opgemerkt moet worden dat de voorspeltijd van een overstroming in het overgangsgebied van het rivierengebied naar het deltagebied sterk afhankelijk is van de mate waarin de waterstanden door zee of door de rivier worden bepaald. Zie ook "Overstromingsscenario's in het Benedenrivierengebied" in het hoofdstuk 1, bijlage 1.

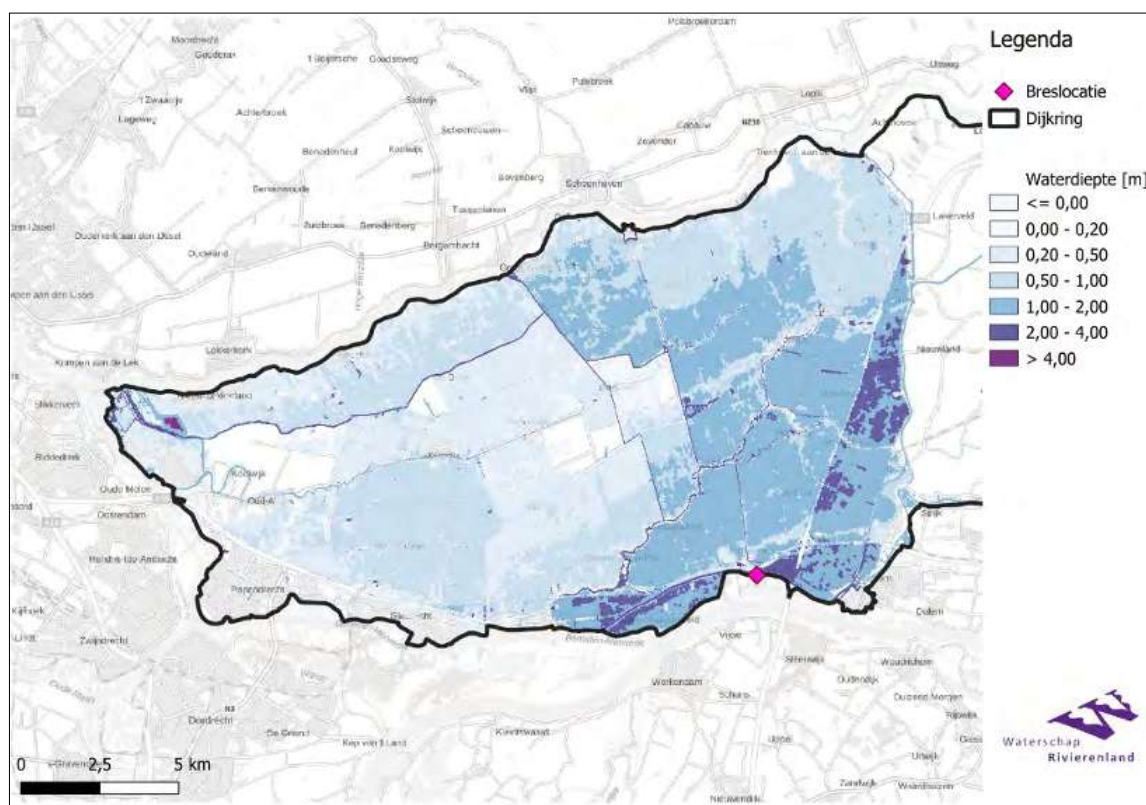
Incident

In dit scenario is één dag voor een mogelijke overstroming duidelijk welke omvang de storm heeft en hoe deze samenvalt met de top van de hoogwatergolf op de Rijn. De locaties van de dijkdoorbraken blijven tot op het laatste moment onzeker. Deze zijn sterk afhankelijk van het lokale weerseffect en de actuele sterkte van de dijken.

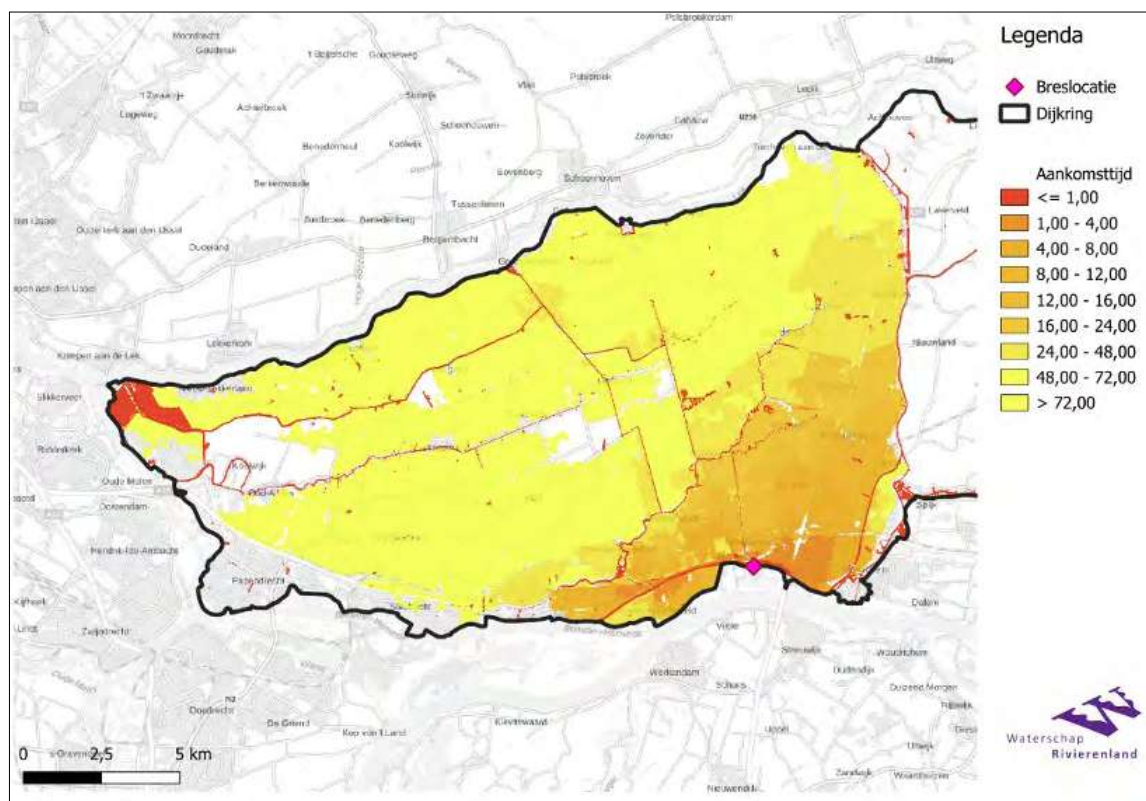
Binnen enkele uren zijn evacuateroutes aan de zuidzijde van dijkkring 16 niet meer toegankelijk. Binnen een halve dag staan de eerste woonkernen onder water en is de maatschappelijke impact al immens. Met circa twee dagen staat ook de noordzijde van dijkkring 16 onder water. In totaal worden 66.570 personen getroffen waarvan er 215 overlijden. De schade bedraagt 4.2 miljard euro.

Pas als daadwerkelijk dijkdoorbraken optreden, wordt het mogelijk de omvang van de overstroming in te schatten. Bij nadere uitwerking van dit scenario is daarom mogelijk een uitwerking van verschillende deelscenario's nodig.

>> Figuur 4: Maximale waterdiepte in meters

>> Figuur 5: Tijd tot eerste inundatie (onderwaterzetting) in uren

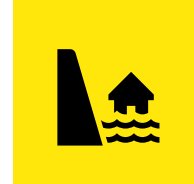

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	E
2.1 Doden	E
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	E
3.1 Kosten	E
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	C
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaarbestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	C

Waarschijnlijkheid

De beheerders oordelen dat de overstromingskans uitkomt in de klasse 1/100 – 1/1.000 per jaar. Dit staat gelijk aan klasse C (mogelijk).

1.2 Overstroming dijktrajecten 17-1, 17-2 en 17-3 (IJsselmonde)

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Overstroming
Scenario	Overstroming dijktrajecten 17-1, 17-2 en 17-3 Dijkkring 17 IJsselmonde
Aanduiding risicodiagram	Overstroming 17

Context

De dijkkring IJsselmonde is 62 km lang en ligt langs de rivieren de Nieuwe Maas (noordzijde), de Noord (oostzijde) en de Oude Maas (westzijde en zuidzijde). De dijkkring beschermt een gebied van circa 12.550 hectare met circa 443.300 inwoners en 6 inliggende gemeenten. Er bevindt zich een uitgebreid stelsel regionale waterkeringen in het gebied, waaronder boezemkaden en compartimenteringskeringen.

Dijkkring 17 IJsselmonde is verdeeld in 3 dijktrajecten:

- Dijktraject 17-1 ligt in het zuiden langs de Noord en Oude Maas
- Dijktraject 17-2 loopt vanaf Hoogvliet tot aan de Brienenoordbrug
- Dijktraject 17-3 ligt vanaf de Brienenoordbrug tot voorbij Ridderkerk

Gemeenten	Veiligheidsregio
Rotterdam	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Albrandswaard	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Barendrecht	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Ridderkerk	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Hendrik-Ido-Ambacht	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Zwijndrecht	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Tabel 3: gemeenten gelegen in dijkkring IJsselmonde

>> **Figuur 6: Dijktrajecten 17-1, 17-2 en 17-3**

Er zijn berekeningen gemaakt met een doorbraak langs diverse delen van dit dijktraject, waardoor het berekende aantal slachtoffers (998 slachtoffers) en de berekende schade (ruim 40 miljard euro) hoog is. Vanuit de risicobenadering (risico = kans x gevolg) komt dat de overstromingskans klein is. Vandaar de vastgestelde norm van 1:100.000 per jaar.

De normeringen van de dijktrajecten zijn in de Tabel 1 'Omgevingswaarden en veiligheidsbeoordelingen per dijktraject' opgenomen.

Scenario

Als uitgangspunt voor dit scenario zijn de analyses van Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VНК2) Overstromingsrisico Dijkkring 17 IJsselmonde gebruikt (mei 2014). Dit scenario beperkt zich tot een overstroming van één dijktraject. Het is echter zeer waarschijnlijk dat de dreiging van een overstroming gelijktijdig bij meerdere dijktrajecten optreedt, met mogelijk een overstroming achter meerdere dijktrajecten tot gevolg.

Oorzaak

Het benedenrivierenscenario (combiscenario) verloopt als volgt:

Tien dagen voor het (dreigende) hoogwater trekken continu depressies over het Rijn- en Maasstroomgebied en volgen perioden van hevige neerslag elkaar op. Zeven dagen voordat de overstroming optreedt, stijgen de waterstanden in Rijn en Maas gestaag. De neerslagintensiteit blijft hoog en in Duitsland en België treden de rivieren buiten hun oevers. De trend in opeenvolgende hoogwaterverwachtingen duidt op extreem hoogwater op de rivieren. De weersverwachtingen van het KNMI geven indicaties voor storm langs de Nederlandse kust.

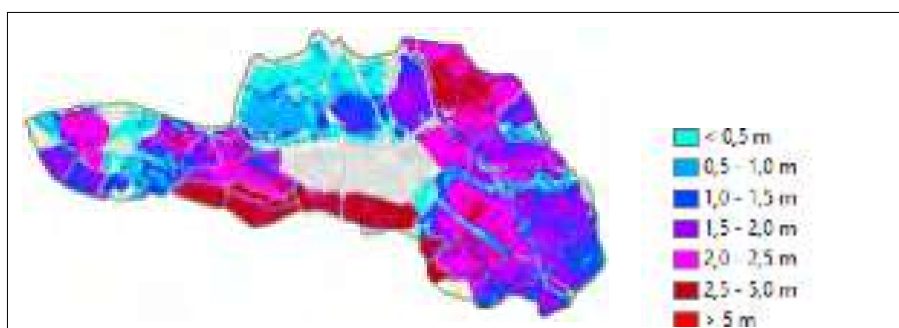
In de dagen voor de overstroming geeft de weersverwachting een toenemende kans op storm langs de kust, waar en hoe zwaar de storm zal zijn, is dan nog niet duidelijk. De verwachting voor het moment dat de storm op zijn hevigst zal zijn, wordt steeds nauwkeuriger. De waterstanden op de grote rivieren zijn twee dagen voor de overstroming al extreem hoog en er wordt een verdere stijging verwacht.

Opgemerkt moet worden dat de voorspeltijd van een overstroming in het overgangsg gebied van het rivierengebied naar het deltagebied sterk afhankelijk is van de mate waarin de waterstanden door zee of door de rivier worden bepaald. Zie ook “Overstromingsscenario’s in het Benedenrivierengebied” in het hoofdstuk 1, bijlage 1.

Incident

In dit scenario is één dag voor een mogelijke overstroming duidelijk welke omvang de storm heeft en hoe deze samenvalt met de top van de hoogwatergolf op de Rijn. De locaties van de dijkdoorbraken blijven tot op het laatste moment onzeker. Deze zijn sterk afhankelijk van het lokale weerseffect en de actuele sterkte van de dijken. Pas als daadwerkelijk dijkdoorbraken optreden, wordt het mogelijk de omvang van de overstroming in te schatten. Bij nadere uitwerking van dit scenario voor het beleidsplan is daarom mogelijk een uitwerking van verschillende deelscenario’s nodig.

>> Figuur 7: Kaart maximale waterdiepten bij zeer kleine kans

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	D
2.1 Doden	D-E
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	E
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	E
3.1 Kosten	D-E
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	D
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	B
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	C

Waarschijnlijkheid

Omdat er nog dijkversterkingen moeten plaatsvinden om aan de normeringen te voldoen is het beheerdersoordeel over de kans op een overstroming van de Zwiindrechtse Waard (dijktraject 17-1) in dijkkring 17 klasse B (onwaarschijnlijk).

1.3 Overstroming dijktrajecten 21-1 en 21-2 (Hoeksche Waard)

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Overstroming
Scenario	Overstroming dijktrajecten 21-1 en 21-2 Dijkkring 21 Hoeksche Waard
Aanduiding risicodiagram	Overstroming 21

Context

Dijkkring 21 Hoeksche Waard is verdeeld in twee dijktrajecten:

- Dijktraject 21-1 ligt langs de noordrand
- Dijktraject 21-2 ligt aan de zuidzijde

Dijktrajecten 21-1 en 21-2 vormen samen dijkkring 21 Hoeksche Waard en beschermen een gebied van circa 24.550 hectare met circa 89.760 inwoners in de gemeente Hoeksche Waard.

De primaire waterkering rond de dijkkring Hoeksche Waard is 69,4 km lang. De primaire waterkeringen liggen langs de rivieren het Spui (westzijde), de Oude Maas (noordzijde), Dordtsche Kil, (oostzijde), Hollands Diep en Haringvliet (zuidzijde).

Er bevindt zich een uitgebreid stelsel regionale waterkeringen in het gebied, waaronder boezemkaden en compartimenteringskeringen.

>> Figuur 8: dijktrajecten 21-1 en 21-2

Compartimenteringskeringen

Specifiek voor de Hoeksche Waard is het stelsel van compartimenteringsdijken, die de dijkkring in vele kleinere compartimenten verdeeld. De faalkans van deze compartimenteringsdijken is van belang voor de afleiding van de norm. Vanuit het landelijke traject is uitgegaan dat deze compartimenteringskeringen 'standzeker' zijn (faalkans = 0). In de landelijke Stuurgroep Deltaprogramma is aangegeven, dat deze aanname nog kritisch beschouwd zou moeten worden.

De compartimenteringskeringen aan de zuidzijde liggen dicht achter de primaire waterkeringen en omsluiten de oude 'opwassen' (relatief hoge polders). Deze polders hebben vooral een agrarische functie. Achter de compartimenteringsdijken liggen oudere, diepere polders met de woonkernen en de lokale industriegebieden. Bij de berekeningen is aangenomen dat de compartimenteringskeringen 'standzeker' zijn, d.w.z. ze blijven in stand, ook al staat het water tot de kruin. Dat betekent dat de polder zelf helemaal vol kan stromen, maar daarbuiten zou geen schade optreden of slachtoffers vallen.

Vanuit het waterschap Hollandse Delta is voorgesteld om de signaleringswaarde voor dijktraject 21-2 te verhogen van 1:300 per jaar naar 1:1.000 per jaar vanwege de gevoeligheid van de aanname van standzekere compartimenteringskeringen. Met dit voorstel is niet ingestemd bij de vaststelling van de huidige normering van dijktraject 21-2.

De normeringen van de dijktrajecten zijn in de Tabel 1 'Omgevingswaarden en veiligheidsbeoordelingen per dijktraject' opgenomen.

Scenario

Als uitgangspunt voor dit scenario zijn de analyses van Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VНК2) Overstromingsrisico Dijkkring 21 Hoeksche Waard gebruikt (mei 2014). Dit scenario beperkt zich tot een overstroming van één dijkkring. Het is echter zeer waarschijnlijk dat de dreiging van een overstroming gelijktijdig in meerdere dijktrajecten optreedt, met mogelijk een overstroming in meerdere dijktrajecten als gevolg.

Oorzaak

Het benedenrivierenscenario (combiscenario) verloopt als volgt:

Tien dagen voor het (dreigende) hoogwater trekken continu depressies over het Rijn- en Maasstroomgebied en volgen perioden van hevige neerslag elkaar op. Zeven dagen voordat de overstroming optreedt, stijgen de waterstanden in Rijn en Maas gestaag. De neerslagintensiteit blijft hoog en in Duitsland en België treden de rivieren buiten hun oevers. De trend in opeenvolgende hoogwaterverwachtingen duidt op extreem hoogwater op de rivieren. De weersverwachtingen van het KNMI geven indicaties voor storm langs de Nederlandse kust.

In de dagen voor de overstroming geeft de weersverwachting een toenemende kans op storm langs de kust, waar en hoe zwaar de storm zal zijn, is dan nog niet duidelijk. De verwachting voor het moment dat de storm op zijn hevigst zal zijn, wordt steeds nauwkeuriger. De waterstanden op de grote rivieren zijn twee dagen voor de overstroming al extreem hoog en er wordt een verdere stijging verwacht.

Opgemerkt moet worden dat de voorspeltijd van een overstroming in het overgangsgebied van het rivierengebied naar het deltagebied sterk afhankelijk is van de mate waarin de waterstanden door zee of door de rivier worden bepaald. Zie ook "Overstromingsscenario's in het Benedenrivierengebied" in het hoofdstuk 1, bijlage 1.

Incident

In dit scenario is één dag voor een mogelijke overstroming duidelijk welke omvang de storm heeft en hoe deze samenvalt met de top van de hoogwatergolf op de Rijn. De locaties van de dijkdoorbraken blijven tot op het laatste moment onzeker. Deze zijn sterk afhankelijk van het lokale weerseffect en de actuele sterkte van de dijken. Pas als daadwerkelijk dijkdoorbraken optreden, wordt het mogelijk de omvang van de overstroming in te schatten.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	D
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	E
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	C
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	B

Waarschijnlijkheid

Het beheerdersoordeel is dat de overstromingskans uitkomt in de klasse 1/100 – 1/1000 per jaar. Dit staat gelijk aan klasse C (mogelijk).

1.4 Overstroming dijktrajecten 22-1 en 22-2 (Eiland van Dordrecht)

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Overstroming
Scenario	Overstroming normvakken 22-1 en 22-2 Dijkring 22 Eiland van Dordrecht
Aanduiding risicodiagram	Overstroming 22

Context

Dijkring 22 Eiland van Dordrecht is verdeeld in twee dijktrajecten. Dijktraject 22-1 ligt langs de zuidzijde en wordt begrensd door de compartimenteringsdijk, de Wioldrechtse Zeedijk. Dijktraject 22-2 ligt aan de noordzijde.

Dijktrajecten 22-1 en 22-2 vormen tezamen dijkkring 22 Eiland van Dordrecht en beschermen een gebied van 4.910 hectare met circa 121.450 inwoners in de gemeente Dordrecht. Ca 13.780 inwoners zijn woonachtig zijn in buitendijks gebieden.

De primaire waterkering rond de dijkkring Eiland van Dordrecht is 37,1 km lang. De keringen liggen langs de rivieren de Dordtsche Kil (westzijde) Oude Maas (noordwest zijde), de Beneden Merwede en Wantij (noordzijde), de Nieuwe Merwede (oostzijde) en het Hollands Diep (zuidzijde).

Dijkring 22 Eiland van Dordrecht is op grond van de Waterwet ontworpen op een gemiddelde overschrijdingskans van 1/2.000 per jaar. Er bevindt zich een stelsel regionale waterkeringen in het gebied, compartimenteringskeringen.

Overstromingsberekening Voorstraat

Voor dijktraject 22-2 bij de Voorstraat is een afwijkende overstromingsberekening doorgevoerd. De Voorstraat in Dordrecht is al eeuwen een primaire waterkering voor de binnenstad van Dordrecht. Ook in 1953 is deze dijk niet doorgebroken, maar is er wel water over de kruin gestroomd. Daarom is in de overstromingsberekening niet uitgegaan van een 'bres' in de Voorstraat (zodat het water snel en diep de binnenstad kan instromen en veel schade en slachtoffers eist), maar is uitgegaan van een overstroming van de kruin van de dijk. Daardoor is de hoeveelheid water aanzienlijk kleiner en de schade en slachtoffers beperkt. Daarom is de overstromingsberekening voor deze locatie niet vergelijkbaar met elders in Nederland.

Scenario

Als uitgangspunt voor dit scenario zijn de analyses van Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VНК2) Overstromingsrisico Dijkring 22 Eiland van Dordrecht gebruikt (mei 2014). Dit scenario beperkt zich tot een overstroming van één dijkkring. Het is echter zeer waarschijnlijk dat de dreiging van een overstroming gelijktijdig in meerdere dijkkringen in het Benedenrivierengebied optreedt, met mogelijk overstromingen in meerdere dijkkringen als gevolg.

Oorzaak

Het benedenrivierenscenario (combiscenario) verloopt als volgt:

Tien dagen voor het (dreigende) hoogwater trekken continu depressies over het Rijn- en Maasstroomgebied en volgen perioden van hevige neerslag elkaar op. Zeven dagen voordat de overstroming optreedt, stijgen de waterstanden in Rijn en Maas gestaag. De neerslagintensiteit blijft hoog en in Duitsland en België treden de rivieren buiten hun oevers. De trend in opeenvolgende hoogwaterverwachtingen duidt op extreem hoogwater op de rivieren. De weersverwachtingen van het KNMI geven indicaties voor storm langs de Nederlandse kust.

In de dagen voor de overstroming geeft de weersverwachting een toenemende kans op storm langs de kust, waar en hoe zwaar de storm zal zijn, is dan nog niet duidelijk. De verwachting voor het moment dat de storm op zijn hevigst zal zijn, wordt steeds nauwkeuriger. De waterstanden op de grote rivieren zijn twee dagen voor de overstroming al extreem hoog en er wordt een verdere stijging verwacht.

Opgemerkt moet worden dat de voorspeltijd van een overstroming in het overgangsgebied van het rivierengebied naar het deltagebied sterk afhankelijk is van de mate waarin de waterstanden door zee of door de rivier worden bepaald. Zie ook "Overstromingsscenario's in het Benedenrivierengebied" in het hoofdstuk 1, bijlage 1.

Incident

In dit scenario is één dag voor een mogelijke overstroming duidelijk welke omvang de storm heeft en hoe deze samenvalt met de top van de hoogwatergolf op de Rijn. De locaties van de dijkdoorbraken blijven tot op het laatste moment onzeker. Deze zijn sterk afhankelijk van het lokale weerseffect en de actuele sterkte van de dijken. Pas als daadwerkelijk dijkdoorbraken optreden, wordt het mogelijk de omvang van de overstroming in te schatten. Bij nadere uitwerking van dit scenario voor het regionaal beleidsplan is daarom mogelijk een uitwerking van verschillende deelscenario's nodig.

Gevolgen (impact)

De impact is afhankelijk van de plaats van de doorbraak, waarbij een doorbraak van dijktraject 22-2 in het stedelijke gebied een veel hogere impact zou hebben dan een dijkdoorbraak van dijktraject 22-1 in het landelijke gebied.

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	D
2.1 Doden	C hoog-E
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D hoog-E
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	E
3.1 Kosten	D-E
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	C
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	B
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	C

Waarschijnlijkheid

Het beheerdersoordeel voor een overstroming van dijktraject 22-1 is klasse C (mogelijk).

1.5 Overstroming dijktrajecten 43-1 t/m 43-6 (grondgebied Zuid-Holland Zuid)

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Overstroming
Scenario	Overstroming dijktrajecten 43-1 t/m 43-6 (gedeelte Gorinchem-Oost, Hoog Dalem)
Aanduiding risicodiagram	Overstroming 43

Context

Een relatief klein gedeelte (ca. 6,5 km²) van het grondgebied van de VRZHZ is gelegen binnen Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden. Het betreft een gedeelte van de gemeente Gorinchem (Linge, Wijdschild, Dalem, Laag Dalem, Laag Dalem Zuid en Hoog Dalem). In dit gebied wonen ca. 12.200 mensen.

Het overstromingsscenario van normdijktraject 43-1 t/m 43-6 in zijn totaliteit, is uitgewerkt in het regionaal risicoprofiel van buurregio Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. Het regionaal risicoprofiel Zuid-Holland Zuid behandelt "slechts" het gedeelte Gorinchem-Oost en Hoog Dalem. Dit heeft consequenties voor de impactscores in de risicoanalyse. Deze zullen lager uitvallen dan de scores van de overige overstromingsscenario's binnen de regio aangezien de impact o.a. wordt getoetst aan criteria zoals oppervlakte van het gebied en het aantal getroffen. Dit leidt tot een vertekend beeld van de crisis die zal ontstaan, aangezien die minimaal gelijk is aan de overstroming van de overige dijkkringen.

De dijken rond de Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden beschermen een gebied van circa 66.000 hectare met circa 330.000 inwoners. Binnen het gebied liggen de gemeenten Arnhem (Zuid), Lingewaard, Over-Betuwe, Neder-Betuwe, Tiel, West-Betuwe (voor Neerijnen en Geldermalsen), Buren, Culemborg, Lingewaal en Gorinchem (Oost). Met name het oostelijk deel van het gebied is sterk verstedelijkt met plaatsen zoals Arnhem (Zuid), Elst, Huissen en Bemmelen. Daarnaast liggen verspreid door het gebied nog enkele relatief grote plaatsen zoals Tiel, Geldermalsen, Culemborg en Gorinchem-Oost. Verder kenmerkt een groot deel van het gebied zich als grasland en akkerbouw, met veel fruitteelt en boomteelt op de oeverwallen en tuinbouw op de stroomruggen.

>> **Figuur 9: Ligging (norm)dijktraject 43-1 t/m 43-6**

De Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden liggen in de provincie Gelderland en (voor een klein gedeelte) in de provincie Zuid-Holland. Aan de noordzijde wordt het gebied begrensd door de Nederrijn en de Lek, aan de oostzijde door het Pannerdensch kanaal, aan de zuidzijde door de Waal en de Boven-Merwede aan de westzijde door de Diefdijklinie (figuur 9). Het gebied wordt omsloten door de normdijktrajecten 43-1 t/m 43-6.

De totale lengte van de waterkeringen die tot het nationale systeem horen is circa 170,8 km, waarvan 166,9 km in beheer bij Waterschap Rivierenland, 3,3 km in beheer bij Rijkswaterstaat (voorhavendijken Amsterdam-Rijnkanaal) en 0,6 km in beheer bij Defensie (Fort Everdingen). In de dijken van normvakken 43-1 t/m 43-6 ligt een aantal kunstwerken als onderdeel van de primaire waterkeringen van normdijktraject 43-1 t/m 43-6. Deze kunstwerken zijn eveneens in beheer bij Waterschap Rivierenland, met uitzondering van de sluizen in het Amsterdam-Rijnkanaal.

In het gebied liggen diverse grote infrastructurele werken, zoals rijkswegen, spoorlijnen en kanalen. Zo wordt het gebied doorsneden door de rijkswegen A325, A50, A2 en A15. Ook de spoorlijnen Gorinchem-Elst, Arnhem-Nijmegen, Utrecht-Den Bosch en de Betuwelijn doorsnijden het gebied. Het gebied wordt daarnaast doorsneden door twee voor het gebied van belang zijnde waterlichamen: het Amsterdam-Rijnkanaal en de rivier de Linge. Met 100 km van Doornenburg tot Boven-Hardinxveld, is de Linge de langste rivier die geheel in Nederland ligt. Het Amsterdam-Rijnkanaal verbindt het IJ in Amsterdam via Utrecht en Wijk bij Duurstede met de Waal bij Tiel.

Het gebied loopt naar het westen af, inundatiewater loopt dan ook van Oost naar West. Naast de mogelijkheid om inundatiewater via de Linge af te voeren, kunnen ook de overlaten en de suatiesluis (afwateringsluis) bij Dalem worden ingezet om het inundatiewater af te laten naar de rivier.

Het gebied Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden is op grond van de Waterwet ontworpen op een gemiddelde overschrijdingskans van 1/1.250 per jaar.

Scenario

Uitgangspunt voor dit scenario zijn de laatste overstromingsmodellen van Waterschap Rivierenland. De gekozen waterstanden passen bij de kans 'mogelijk' en komen statistisch eens in de 1.000 jaar voor. Er is een doorbraaklocatie gekozen direct bij Gorinchem om de effecten zoveel mogelijk binnen de regio Zuid-Holland Zuid te laten vallen. De gevolgen in slachtoffers, getroffen en inwoners zijn berekend met de Schade en slachtoffer module. Het aantal gewonden is ingeschat op viermaal het aantal dodelijke slachtoffers.

Dit scenario beperkt zich tot een overstroming van één dijkkring. Het is echter zeer waarschijnlijk dat de dreiging van een overstroming gelijktijdig in meerdere dijkkringen plaats vindt.

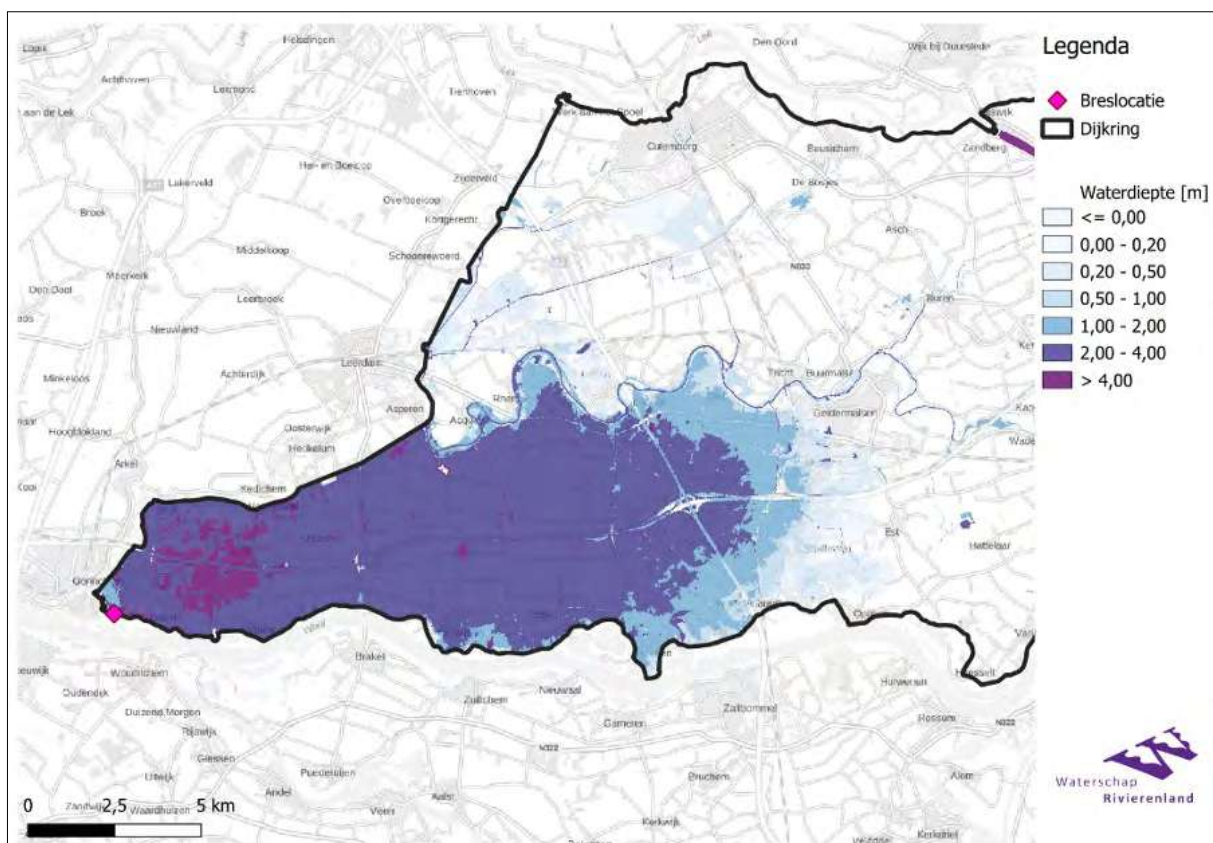
Oorzaak

Hoge waterstanden op de rivier, kunnen op tal van plaatsen leiden tot het falen van de waterkering. Wanneer een bres ontstaat of dreigt te ontstaan, heeft Gorinchem afhankelijk van de locatie vrijwel geen of voldoende tijd om te evacueren. Berekeningen van waterdiepte en het verloop van de overstroming in de tijd zijn gebaseerd op maatgevende hoogwaterstanden. In normdijktraject 43-1 t/m 43-6 krijgt Gorinchem vanwege haar relatief lage ligging in bijna alle gevallen te maken met overstroming.

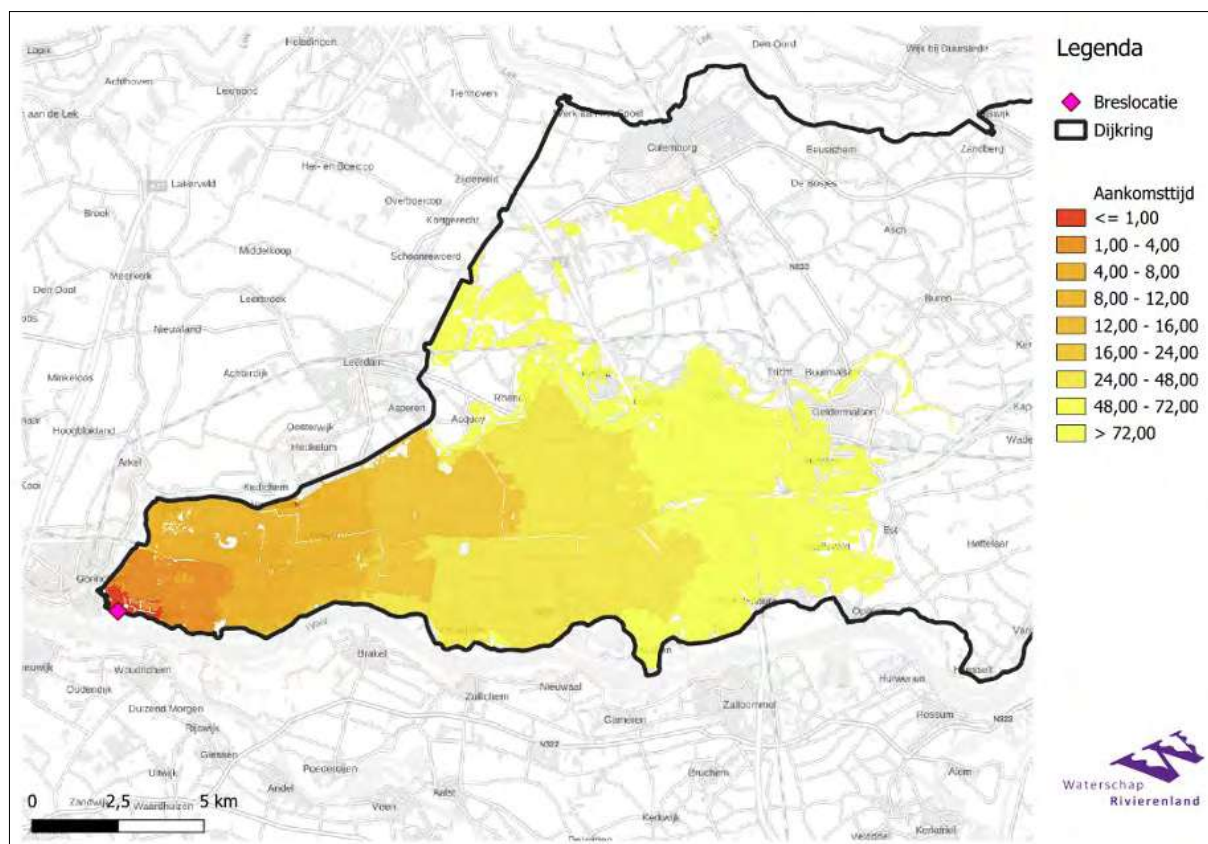
Incident

Een bres in de directe nabijheid van Gorinchem heeft tot gevolg dat Gorinchem-Oost binnen een uur al voor grote delen overstroomt. In dat geval is geen evacuatie (preventief, horizontaal) meer mogelijk. Een bres bij Tiel zal eveneens leiden tot overstroming, maar hierbij duurt het ruim een dag voordat het water Gorinchem heeft bereikt. Volgens de Schade Slachtoffer Module zijn er 32.090 getroffen en waarvan 263 dodelijke slachtoffers. De schade bedraagt 3.4 miljard euro.

>> Figuur 10: Maximale waterdiepte

>> Figuur 11: Tijd tot eerste inundatie (onderwaterzetting) in uren

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	D
2.1 Doden	D
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	C
3.1 Kosten	D
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	C

Waarschijnlijkheid

Voor dijkkring 43 is het beheerdersoordeel dat de overstromingskans uitkomt in de klasse 1/100 – 1/1.000 per jaar. Dit staat gelijk aan klasse C (mogelijk).

1.6 Overstroming buitendijkse gebieden

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Overstroming
Scenario	Overstroming buitendijkse gebieden
Aanduiding risicodiagram	Overstroming buitendijks

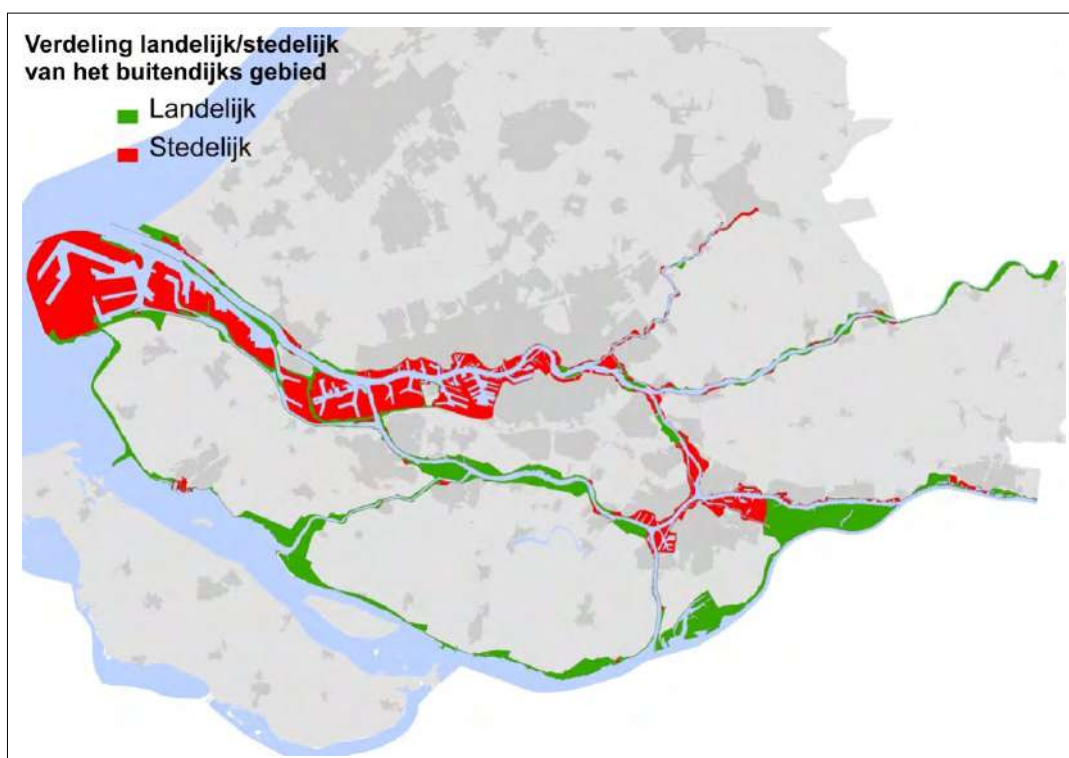
Context

Land dat direct grenst aan de rivieren en niet wordt beschermd door een genormeed stelsel van waterkeringen wordt in dit plan gedefinieerd als **buitendijks gebied**. Buitendijkse gebieden zullen bij een bepaalde rivierwaterstand overstromen, dit noemen we **hoogwater**. We spreken dan van '**wateroverlast buitendijks**'. Buitendijkse gebieden worden soms door een voorliggende waterkering beschermd. Deze keringen zijn over het algemeen lager dan de primaire kering die de dijkkring beschermt.

Voor de buitendijkse gebieden bestaat er een onderscheid in de volgende typen:

- gebieden met bescherming tegen hoog water doordat ze geheel of gedeeltelijk zijn opgehoogd maar zonder waterkering (vooral haven- en industrieterreinen maar ook stedelijk gebied);
- niet-beschermde gebieden (veelal landbouw- en natuurgebieden, maar in de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid ook stedelijke gebieden);
- gebieden met bescherming tegen hoog water door een regionale waterkering (zogenoemde voorlandkering die door de provincie is genormeed in de Waterverordening)

>> Figuur 12: Verdeling landelijk/stedelijk van buitendijks gebied

De beoordeling van de feitelijke veiligheidssituatie in buitendijkse gebieden is een taak van de regionale en lokale overheden. De rijksoverheid heeft een faciliterende rol op het gebied van informeren en waarschuwen.

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in buitendijkse gebieden mogen de afvoercapaciteit en toekomstige peilopzet van de rivieren niet belemmeren. De provincie Zuid-Holland heeft in 2009 aan gemeenten een beoordelingskader voor het al dan niet toestaan van ruimtelijke ontwikkelingen in buitendijkse gebieden aangeboden. ("Risicomethode buitendijs: methodiek ter bepaling van risico's als gevolg van hoogwater" vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zuid Holland 21 april 2009).

Enkele gemeenten in de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, te weten Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht, hebben vastgestelde hoogwaterbestrijdingsplannen voor de in hun gemeente gelegen buitendijkse gebieden. Daarin staat aangegeven hoe de gemeente zich op een (dreigende) overstroming van deze buitendijkse gebieden heeft voorbereid, en welke maatregelen zij bij een (dreigende) overstroming neemt. Zo is voor burgers en bedrijven die in die buitendijkse gebieden verblijven of gevestigd zijn duidelijk wat zij bij een overstroming (dreiging) van de overheid kunnen verwachten en welke maatregelen zij zelf nog kunnen, dan wel moeten nemen.

Bewoners, bedrijven en gebruikers zijn zelf verantwoordelijk voor het treffen van gevolgbeperkende maatregelen, na waarschuwing voor overstromingsdreiging van de buitendijkse gebieden.

Alle gemeenten in Zuid-Holland Zuid hebben buitendijksgebied zonder waterkering.

Polder Nieuwland (Alblasserdam en Papendrecht) is een buitendijkse polder met een genormeerde voorlandkering.

De normering van de volgende buitendijkse polders zijn in onderzoek:

- Nedstaal terrein (Alblasserdam)
- Leenherenpolder (Hoeksche Waard)
- Noord-Bovenpolder (Dordrecht)

Incident

Omdat de buitendijkse gebieden in Zuid-Holland Zuid relatief hoog liggen is de kans op wateroverlast door hoog water relatief beperkt. De kaartjes hieronder geven een overzicht van de overstromingsdiepten met een overstromingskans van 1/10, 1/100 en 1/1.000 per jaar. De effecten van zeespiegelstijging zijn hierin nog niet meegenomen. Voor de buitendijkse polders mét een al dan niet genormeerde waterkering verloopt een overstroming vergelijkbaar met een doorbraak van de primaire kering. Als de kering doorbreekt stroomt de buitendijkse polder snel vol.

Uit de analyse van verschillende hoogwaterscenario's is het volgende af te leiden:

- Lokaal treden er in het "worstcase" scenario op de huidige in gebruik zijnde terreinen vrijwel nergens waterdieptes op van meer dan 1 - 1,5 meter. Voor een aantal onbebouwde (natuur)gebieden kunnen wel grotere waterdieptes optreden. Bestaande woon- en werkgebieden blijven voor het grootste deel droog.
- Het verloop van een overstroming in het buitendijkse gebied is beter in te schatten dan een binnendijkse overstroming door een dijkdoorbraak. Hoogwater is voorspelbaar en waterstanden zullen niet plotseling heel snel stijgen. Dit biedt in geval van hoog water meer tijd om een veilig heenkomen te zoeken.
- Er kunnen echter wel delen van het buitendijkse gebied onderlopen en hierdoor kan lokaal grote economische en milieuschade optreden evenals maatschappelijke ontwrichting door het uitvallen van nutsfuncties en infrastructuur.

Samenvattend kan worden gesteld dat overstromingen in buitendijkse gebieden anders verlopen dan in binnendijkse gebieden. De overstromingen zijn beter voorspelbaar en minder intens. Door de kans op falen (niet sluiten) van de Maeslantkering kan de situatie op het laatste moment intenser worden. Het onderlopen van gebieden blijft een reëel (en door klimaatverandering toenemend) risico.

Bij buitendijkse gebieden mét voorlandkering verloopt de overstroming vergelijkbaar met een doorbraak van de primaire kering. De ernst van de overstroming is afhankelijk van de hoogteligging van de polder en de mate van bebouwing.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	B
2.1 Doden	N.v.t.
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	A
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	A

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van dit type overstroming is, afhankelijk van de hoogteligging van de locatie aan de rivier, 'mogelijk' tot 'waarschijnlijk'.

1.7 Doorbraak regionale keringen (boezemkades)

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Overstroming
Scenario	Doorbraak boezemkade met inundatie (onderwaterzetting) tot gevolg
Aanduiding risicodiagram	Boezem

Context

Alblasserwaard

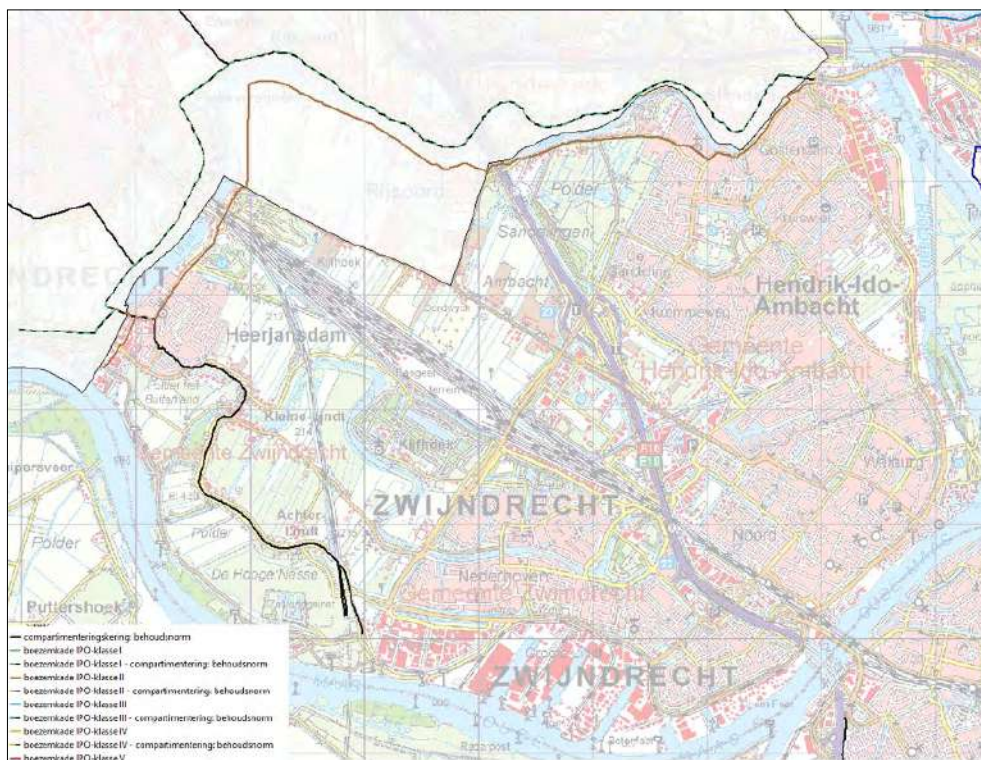
Binnen de primaire kering van (norm)dijktraject 16-1 t/m 16-5, wordt de waterstand van het boezemstelsel in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden met peilbeheer gereguleerd. Het water uit de polder wordt door een groot aantal poldergemalen op de boezem gezet, wat vervolgens bij de gemalen bij Kinderdijk uitgeslagen wordt op de rivier. In geval van extreme neerslag, vooral in combinatie met wind uit het zuidwesten kunnen extreme waterstanden op de boezem optreden. Wanneer deze waterstanden de toets peilen (behorend bij de norm) overschrijden, of bij lagere waterstanden wanneer de keringen niet aan de norm voldoen, kan dit leiden tot een doorbraak van de boezemkade met een inundatie (onderwaterzetting) van een overstromingsgebied als gevolg.

De Linge is een regionale rivier met een lengte van circa 100km die in het beheergebied van Waterschap Rivierenland stroomt. De Linge mondt onder normale omstandigheden bij Hardinxveld-Giessendam via het kanaal Van Steenenhoek uit in de Merwede. Indien hier niet meer kan worden gespuid treedt het Kolffgemaal in werking. Tijdens extremen, kan de afvoer van de Linge door de Gorinchemse Kanaalsluis worden beperkt. Hiermee wordt voorkomen dat de waterstanden op het Merwedekanaal hoger worden dan NAP +1,25m. In het zuidoosten van het beheergebied van veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (Leerdam tot Gorinchem) beschermen regionale keringen het achterland tegen een overstroming vanuit de Linge.

IJsselmonde

De Waal is de grootste boezem in de regio IJsselmonde. Het gebruik van De Waal komt niet overeen met de traditionele functie van een boezem. Op de Waal wordt tijdens wateroverlast geen water geloosd. Peilstijgingen op de Waal worden alleen veroorzaakt door directe neerslag en afvoer van boezemland. Echter, bij een peilstijging wordt water afgevoerd naar de omliggende polders. Hiervoor liggen overlaten langs de boezem. Het water loopt vanzelf in achterliggend gebied. Tijdens perioden van waterbehoefte voorziet de boezem de omliggende polders van zoetwater. De Waal heeft een vast peil van NAP -1,00 m.

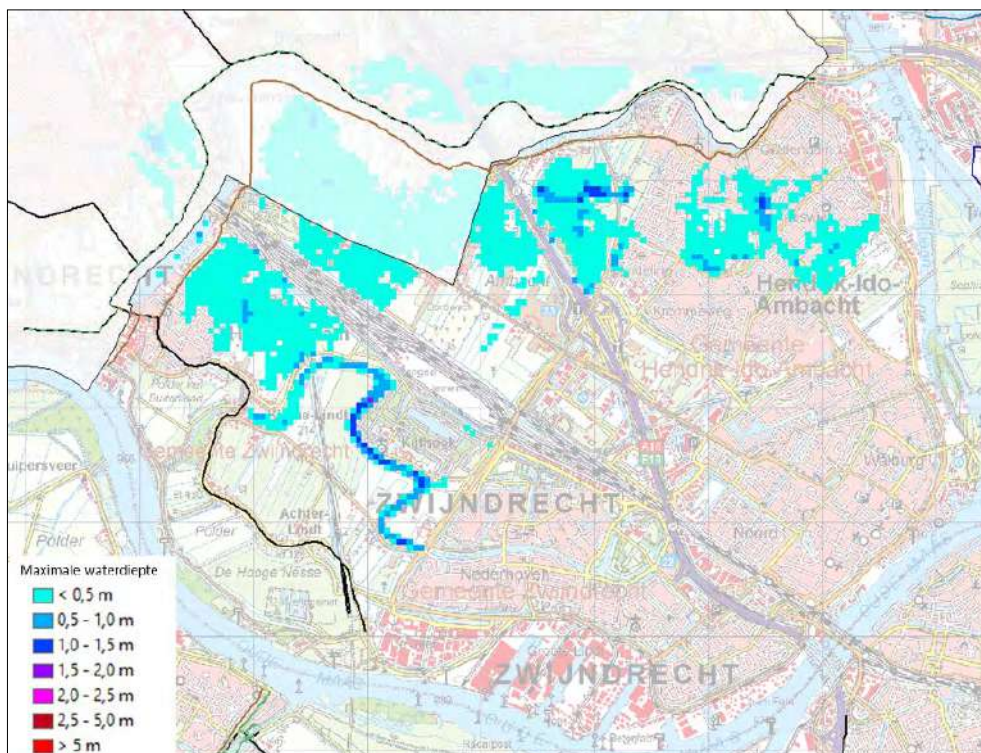
>> Figuur 13: Boezemkades met klasse indeling IJsselmonde

Zuid-Holland Zuid wordt tegen overstroming vanuit de Waal beschermd door een genormeerde regionale waterkering IPO-klasse II. Ten westen van Zwijndrecht loopt nog een compartimenteringskering met een behoudsnorm.

Voor de normering van de boezemkaden zijn overstroming scenario's berekend met doorbraken op verschillende plaatsen langs de regionale waterkeringen. Het potentieel overstroombare gebied is weergegeven in onderstaande figuur 14. Het gaat daarbij vooral om een overstroming ten zuiden van de boezem. De maximale waterdiepte is op de meeste plaatsen minder dan 0,5 m. Bij open water kan dit enigszins afwijken.

>> Figuur 14: Potentieel overstroombaar gebied vanuit de Waal met indicatie van maximale waterdiepte.

Let op: bovenstaand beeld is een combinatie van de verschillende bresdoorbraken. Per incident zal er slechts een deel overstromen.

Hoeksche Waard

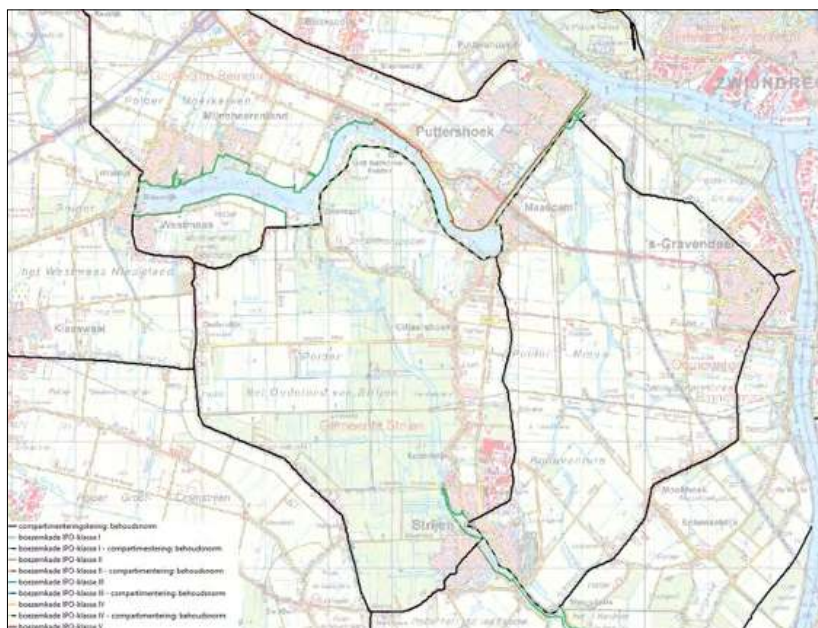
Op de Binnenbedijkte Maas wordt een streefpeil nagestreefd van NAP -1,10 m. Automatische peilopnemers bij gemaal Sint Anthonypolder en bij de inlaat Munnikenland a/d Munnikenweg dienen als referentie. Bij extreme neerslag is het mogelijk dat de waterstand boven NAP 1,10 m stijgt. In die situaties worden dan noodpompen ingezet om lokaal de overlast te bestrijden. Bij een waterstand van NAP -0,95 m wordt een maalstop ingesteld, omdat bij een hoger peil sommige kadestrekkingen overlopen en negatieve riool overstorten plaatsvinden. Dat betekent dat de polderbemaling wordt stopgezet, totdat deze in evenwicht is met de boezembemaling. Een verdere peilstijging wordt dan zoveel mogelijk voorkomen. Op de boezem Binnenmaas lozen drie poldergemalen. Daarnaast lost er een noodgemaal op de boezem. Dit noodgemaal (Oostmolen) wordt gedurende grote peiloverschrijdingen ingezet, het betreft een permanent opgestelde pomp en werkt d.m.v. automatische aansturing.

Bij het gemaal Sint Anthonypolder is er de mogelijkheid dat er extra capaciteit ingezet wordt om het water uit de polder weg te malen met het inzetten van de aanwezige watermolen (zie hierna).

Er is bij gemaal Bonaventura, aan de Molendijk in Puttershoek, een zogenaamd compensatieschuif aangebracht. Dit houdt in dat er bij een waterpeil van NAP -1,04 m een klep open gaat die dan overtollig water van de Boezem Binnenmaas lost in polder Bonaventura. Deze schuif is alleen in werking als de 2 pompen van gemaal Bonaventura draaien bij wateroverlast vanuit de polder.

Met de Stichting tot behoud van molens in de gemeente Binnenmaas is overeengekomen dat zij ten tijde van wateroverlast twee watermolens inzetten. Het betreft de Polderse Molen, die maalt op de Sint Anthonypolder en uitslaat op de boezem van de Binnenmaas, en de Oostmolen die maalt op Polder Moerkerken en uitslaat op de boezem van de Binnenmaas. De betreffende molenaars hebben een meldingsplicht via het WSHD 0900-telefoonnummer, indien zij de molens willen gaan inzetten.

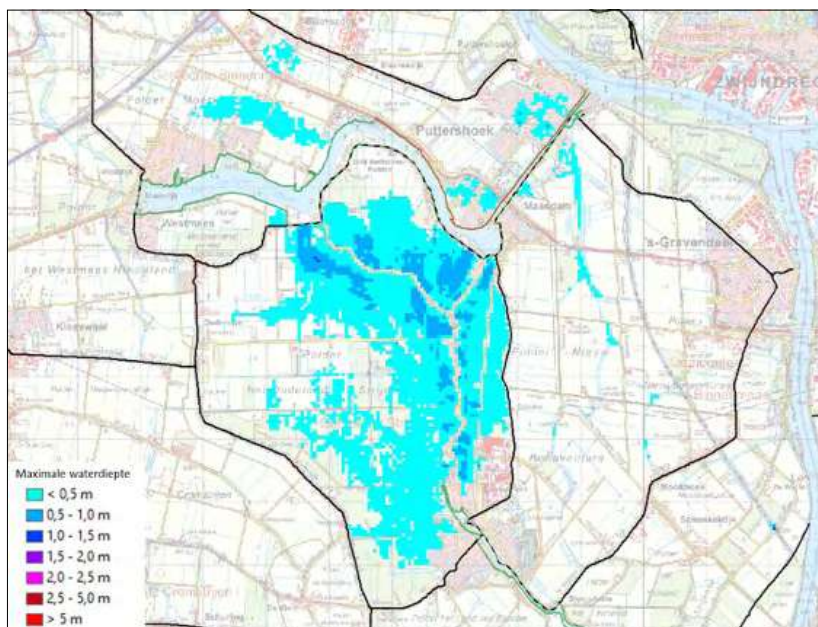
>> Figuur 15a: Boezemkades met klasse indeling Hoeksche Waard

De Binnenmaas wordt omsloten door regionale waterkeringen met als norm IPO-klasse I en II. De waterkering langs de zuidelijke en westelijke zijde is naast boezemwaterkering ook in de waterverordening opgenomen als compartimenteringskering met een behoudsnorm.

Voor de normering van de boezemkaden zijn overstroomingsscenario's berekend met doorbraken op verschillende plaatsen langs de regionale waterkeringen. Het potentieel overstroombare gebied is weergegeven in onderstaande figuur.

>> Figuur 15b: Potentieel overstroombaar gebied vanuit de Binnenbedijkte Maas van maximale waterdiepte.

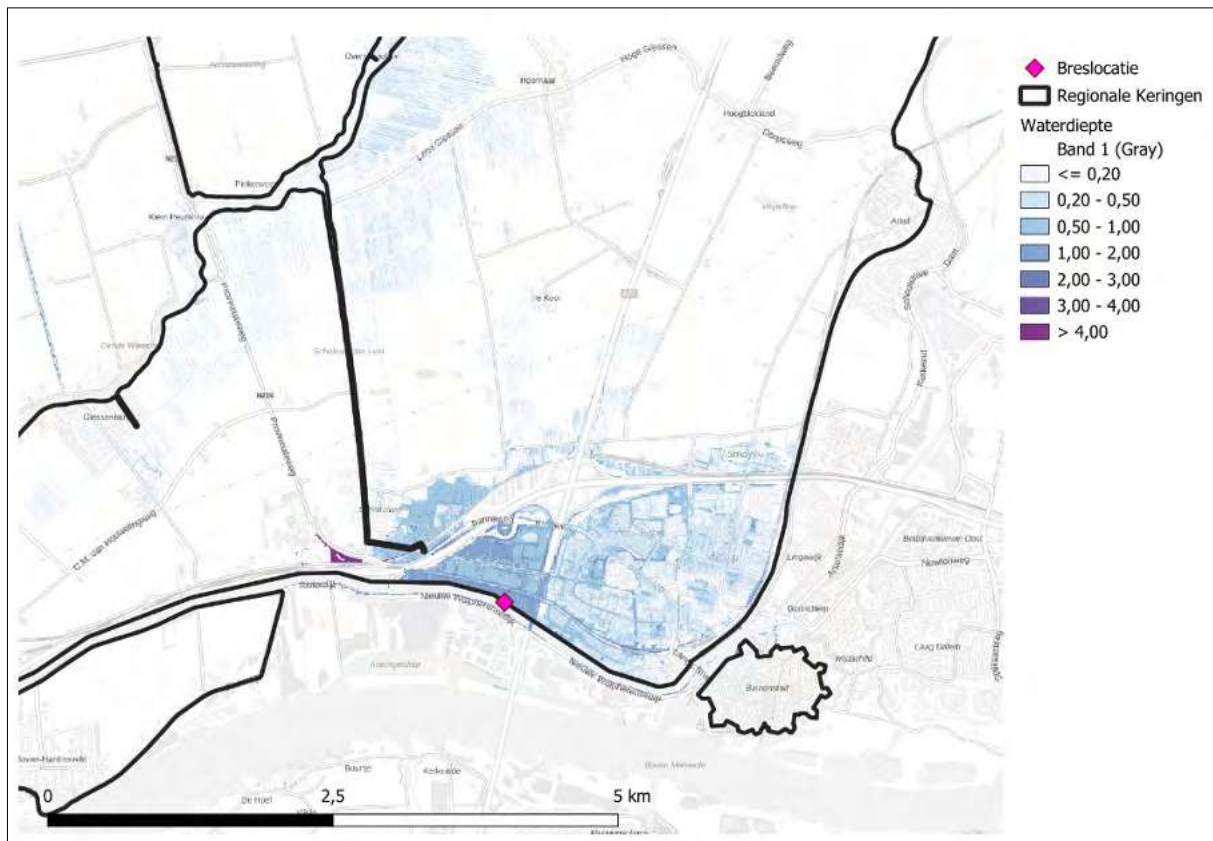
Let op: bovenstaand beeld is een combinatie van de verschillende bresdoorbraken. Per incident zal er slechts deel overstromen.

Incident (Alblasserwaard)

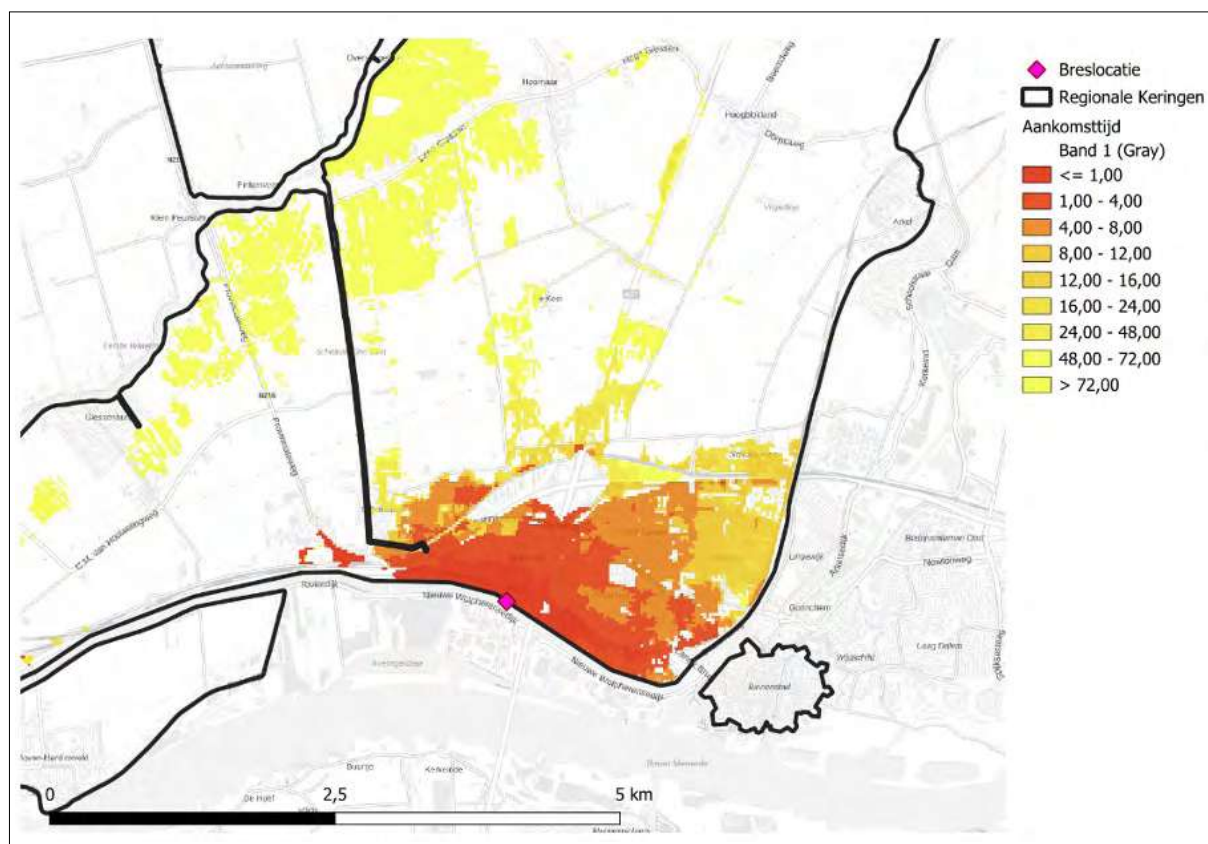
Hoge waterstanden op de Linge worden bepaald door hevige neerslag in het gebied van de Linge en deelstroomgebieden die afwateren op de Linge. Naast neerslag is de duur en de vorm van afvoergolven op de Linge, afhankelijk van de (beperkte) capaciteit van de sifons onder het Amsterdam-Rijnkanaal en de werking van de Gorinchemse Kanaalsluis ter hoogte van het Merwedekanaal. De duur van hoge waterstanden op de Linge is daarom sterk afhankelijk van het wel of niet sluiten van de Kanaalsluis en het neerslag-afvoerproces.

De specifiek gekozen bres bij het kanaal van Steenhoek heeft direct invloed op Gorinchem. Binnen enkele uren staat het grootste gedeelte van Gorinchem, ten noordwesten van het kanaal, onder water. Nabij de dijkdoorbraak komen waterstanden tot 3 meter voor. Volgens de Schade Slachtoffer Module zijn er 16.380 getroffen en waarvan 10 doden. De schade bedraagt 220 miljoen euro.

>> Figuur 16: Maximale waterdiepte in meters

>> Figuur 17: Tijd tot eerste inundatie (onderwaterzetting) in uren

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	D
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	B
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	D
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

Alblasserwaard

Voor een doorbraak bij het kanaal van Steenhoek is het beheerdersoordeel dat de overstromingskans uitkomt in de klasse 1/100 – 1/1000 per jaar. Dit staat gelijk aan klasse C (mogelijk).

IJsselmonde en Hoeksche Waard

De norm die is uitgedrukt in een gemiddelde terugkeertijd betreft de waterstand, en is niet direct gelijk aan de overstromingskans. In de IPO-methodiek wordt verondersteld dat de getalsmatige overstromingskans een 0,2 maal het getal van de overschrijdingsfrequentie bedraagt. Bij een IPO-klasse II norm komt dat neer op $0,2 \times (1/30) = 1/150$ per jaar. Dit valt in waarschijnlijkheidsklasse C (mogelijk).

De waarschijnlijkheid op basis van de werkelijke sterkte is niet onderzocht.

1.8 Extreem veel neerslag

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Extreem veel neerslag
Aanduiding risicodiagram	Extreme neerslag

Context

Neerslag is het atmosferische verschijnsel van naar de aarde vallend water. De hoeveelheid regen wordt in millimeters (mm) uitgedrukt. Eén millimeter in millimeters (mm) uitgedrukt. Eén millimeter regen komt overeen met 1 liter op een horizontaal gelegen oppervlakte van 1 m².

Door extreem veel regen kan er wateroverlast ontstaan. Er zijn drie typen wateroverlast:

1. Wateroverlast door kortdurende hevige neerslag (vaker in de zomer)
2. Wateroverlast door langdurige neerslag (meestal in de winter)
3. Grondwateroverlast

De impact van de eerste twee typen neerslag verschilt en is afhankelijk van de plaats waar de neerslag valt: in landelijk gebied of in de stad.³ In veel steden en dorpen is de riolering (nog) niet berekend op extreem veel neerslag, waardoor water op straat kan blijven staan. Ook kan het oppervlaktewater (sloten, grachten, kanalen etc.) buiten haar oevers treden.⁴ Hoe dit doorwerkt in de kans op wateroverlast verschilt van gebied tot gebied, maar over het algemeen neemt de kans op wateroverlast toe.

Een reguliere regenbui hoeft geen problemen te veroorzaken in de woon- werkgebieden binnen de regio. De riolering voert het regenwater af naar de rioolwaterzuivering (RWZI) of naar het oppervlaktewater. Daarnaast infiltreert het regenwater in groene gebieden, zoals tuinen en parkjes. Wanneer een regenbui heviger wordt en er meer regen valt dan direct kan worden afgevoerd, kunnen er problemen ontstaan.

De klimaatatlas Zuid-Holland biedt inzicht in de locaties in gemeenten waar wateroverlast optreedt na een extreme bui van 100 mm in 2 uur. Hieruit blijkt dat in alle gemeenten in Zuid-Holland Zuid op bepaalde plekken waterdiepten van 20 cm en meer ontstaan.

Oorzaak

Dit scenario beperkt zich tot neerslag in de vorm van regen. Hevige regenbuien kunnen ineens voor een afvoerprobleem zorgen, waardoor er water op straat blijft staan.

3) Klimaatadaptatie Deltaprogramma

4) <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/stresstest/handreiking/wateroverlast/>

Incident

Binnen een kort tijdsbestek valt een grote hoeveelheid regen. Het huidige rioleringsstelsel (veelal gebaseerd op de verwerking van maximaal 20 mm/uur) kan de hoeveelheid water niet verwerken. Dit leidt tot wateroverlast, en mogelijk een overstroming. De wateroverlast kan zich uiten op verschillende manieren:

- Waterschade in gebouwen;
- Hoge grondwaterstanden;
- Overbelasting van het riool;
- Overstroming vanuit regionaal oppervlaktewater;
- Overstromen/bezwijken van regionale waterkering;
- Overstromen/bezwijken van primaire waterkering;
- Overstromen van buitendijks gebied.

Concrete voorbeelden van wateroverlast bij extreme neerslag zijn ondergelopen straten, kelders, wegen, tunnels, weilanden, overlopende toiletten, afvalwater op straat en verloren oogsten in de land- en tuinbouwsector. Een incident met extreem veel neerslag kan worden onderverdeeld in drie categorieën:

- Hinderlijk, waarbij een beperkte hoeveelheid water (van enkele centimeters) niet langer dan een half uur op straat staat. Hierbij kan gedacht worden aan plassen op straat die hinderlijk kunnen zijn voor het verkeer.
- Ernstig hinderlijk, waarbij er grote hoeveelheden water (van enkele tientallen centimeters tot meters) op straat staan wat 30 tot 120 minuten kan duren. Hierbij moet gedacht worden aan ondergelopen tunnels of drijvende putdeksels.
- Overlast, waarbij er grote hoeveelheden water langdurig op straat staan en het water winkels en huizen inloopt, waardoor er materiele schade ontstaat en er mogelijk ook sprake is van een ernstige belemmering van het (economische) verkeer.

Bij overlast zal er sprake zijn van een verhoogde hulpvraag aan de brandweer voor de inzet van pompcapaciteit.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	A
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	A
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	A

Waarschijnlijkheid

Als het gaat om zware regenbuien met kortstondig veel neerslag die tot overlast leiden, beoordelen de experts de waarschijnlijkheid van het scenario als 'waarschijnlijk' (klasse D).

Extreem veel neerslag zoals in het omschreven scenario komt in Nederland 1 tot 2 keer per jaar voor. Er is wel een toenemende trend. Volgens de KNMI'23 klimaatscenario's worden de winter, lente en herfst natter en de zomers droger. In de toekomst neemt het aantal zware zomerse buien met veel neerslag toe. Ook vindt een verschuiving plaats van lichte naar zwaardere zomerse buien, waardoor er meer regen in een kortere periode valt.⁵

5) KNMI'23 klimaatscenario's

1.9 Extreme hitteperiode

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Hittegolf
Aanduiding risicodiagram	Extreme hitte

Context

Hittegolf

Er is sprake van een hittegolf als er in de Bilt op minimaal vijf aaneengesloten dagen een temperatuur van 25 °C of hoger wordt gemeten. Daarvan zijn minimaal drie dagen tropisch met een temperatuur van 30 °C of meer. Als de kans groot is op een periode van (meer dan) vier dagen met een maximumtemperatuur boven 27 °C, wordt het Nationale Hitteplan geactiveerd. Het Nationaal Hitteplan is een waarschuwingssysteem waarmee organisaties, (zorg)professionals en mantelzorgers over de verwachte hitte geïnformeerd worden en handelingsperspectieven gegeven worden. Het Nationaal Hitteplan wordt door het RIVM uitgegeven in overleg met het KNMI.

Gezondheidsklachten

Hittestress is de algemene term voor gezondheidsklachten die ontstaan als mensen door hoge temperaturen en luchtvochtigheid niet meer in staat zijn de lichaamstemperatuur goed te reguleren⁶. Negatieve gevolgen van hitte op de volksgezondheid variëren van je niet prettig voelen, huidaandoeningen, uitdroging, ademhalings- en circulatieproblemen tot zelfs een hitteberoerte. In ernstige gevallen kan dit leiden tot (vervroegd) overlijden. Aanhoudende hitte is vooral een gezondheidsrisico voor ouderen, chronisch zieken en kinderen.⁷

Risicogroepen

Door de toename van de levensverwachting hoort een groeiend aantal mensen tot de risicogroep. Op hogere leeftijd kan het menselijk lichaam zich minder goed aanpassen aan warmte. Ook is er een verhoogde kans op ziekte waardoor het lichaam extra gevoelig is voor hitte.

Ook kinderen zijn kwetsbaar voor hitte omdat ze niet altijd zelf in staat zijn om maatregelen te nemen om oververhitting te voorkomen. Op kinderdagverblijven waar geen airco aanwezig is en er door vakantie mogelijk onvoldoende personeel beschikbaar is om zorg te besteden aan extra drinken, koeling van ruimtes e.d., zal hitte een groot risico zijn. Het risico hierbij wordt vooral bepaald door het gedrag van verzorgers.

Inwoners van steden zijn kwetsbaarder voor hittestress, omdat het in de stad bijna altijd warmer is dan in het buitengebied. Dit wordt het 'stedelijk hitte-eiland effect' (Urban Heat Island) genoemd⁸. De aanwezigheid van veel verhard oppervlak verhoogt de gevoelstemperatuur en daarmee de hittestress. De aanwezigheid van schaduw en groen verlaagt de gevoelstemperatuur.⁹ 's Nachts is dit hitte-eilandeffect het grootst. Het verschil tussen de stad en haar omgeving kan meer dan 5 °C zijn¹⁰. Dat komt doordat donkere materialen meer zonlicht absorberen. En in steden waait het gemiddeld minder dan daarbuiten, waardoor de warmte langer blijft hangen.

6) GGD-richtlijn medische milieukunde: hitte en gezondheid | RIVM

7) RIVM Nationaal Hitteplan (2024)

8) KNMI'23 klimaatscenario's

9) Klimaatatlas Zuid-Holland, hittestress

10) KNMI'23 klimaatscenario's

Andere gevolgen van hitte

Naast de impact op de gezondheid van mensen kan een aanhoudende hitteperiode ook leiden tot watertekort, dreigende stroomonderbreking, toenemend aantal (berm)brandjes en sociale onrust door overlast hiervan. Ook neemt irritatie van mensen die lang buiten zijn toe. Het verloop van evenementen kan hierdoor worden verstoord en in ernstige gevallen moeten mogelijk evenementen worden afgelast.

Oorzaak

De volgende ontwikkelingen zorgen voor negatieve gezondheidseffecten tijdens een langdurige hitte-periode: de vergrijzing, het langer zelfstandig thuis wonen van ouderen en het 'stedelijk hitte-eiland effect'.

Incident

In de zomer treedt een periode op van aanhoudende hitte gedurende ten minste vijf aaneengesloten dagen een temperatuur 25 °C of hoger wordt gemeten, waarvan minimaal drie tropische dagen met een temperatuur van 30 °C of meer.

Het Nationaal Hitteplan is een waarschuwingssysteem. Het Nationaal Hitteplan wordt door het RIVM uitgegeven in overleg met het KNMI. Het RIVM informeert organisaties en (zorg)professionals en mantelzorgers over de verwachte hitte. Het Nationaal Hitteplan wordt actief als er een periode van aanhoudende hitte of extreem hoge temperaturen wordt verwacht. Niet alleen de temperatuur overdag speelt een rol bij deze beslissing. Ook de nachttemperatuur, gevoelstemperatuur en luchtvochtigheid spelen een belangrijke rol.¹¹

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	C hoog
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

¹¹) RIVM Nationaal Hitteplan (2024)

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario extreme hitte wordt door de experts ingeschat op 'waarschijnlijk' (klasse D). Hittegolven komen nu al veel vaker voor dan vroeger en er wordt vanuit gegaan dat deze trend naar een warmer klimaat doorzet.¹²

¹²) KNMI'23 klimaatscenario's

1.10 Extreme droogte

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	(dreigend) watertekort
Aanduiding risicodiagram	Extreme droogte

Context

Wanneer er meer water verdampt dan dat er bijkomt, ontstaat droogte. De droogte wordt berekend op basis van de hoeveelheid regen die valt en de omvang van de rivierafvoeren, verminderd met de verdamping.

Bijna iedere zomer is er sprake van droogte, gedurende kortere of langere tijd en met wisselende intensiteit. De zon schijnt langer en er kan dus meer vocht verdampen. De regen die tijdens een Nederlandse zomer valt kan dit niet helemaal aanvullen.¹³

De droogteperiodes worden geduid aan de hand van de volgende niveaus:

- Niveau 0: normaal beheer
- Niveau 1: dreigend watertekort
- Niveau 2: feitelijke watertekorten
- Niveau 3: (dreigend) crisis watertekort¹⁴

Droogteperiodes kunnen ook voorkomen in het voor- of najaar.

Er kunnen geen garanties worden gegeven dat er overal en altijd voldoende zoet water beschikbaar is. Bij ernstige watertekorten hanteren waterbeheerders “de verdringingsreeks” voor de verdeling van het beschikbare zoetwater. De verdringingsreeks geeft de rangorde van maatschappelijke behoeften aan, die bij de verdeling van het beschikbare water wordt gebruikt.

>> Figuur 16: Verdringingsreeks

¹³⁾ <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/droogte>

¹⁴⁾ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Landelijk draaiboek waterverdeling en droogte.

Oorzaak

Bijna elk jaar treedt in Nederland in de zomer een periode van droogte op. Er verdampt meer water dan er neerslag valt en de aanvoer van water door Rijn en Maas neemt af. Een neerslagtekort leidt tot een lager waterpeil in rivieren en sloten. Maar ook tot vermindering van de beschikbare hoeveelheid grondwater. Dit heeft gevolgen voor waterafhankelijke sectoren als landbouw, scheepvaart, natuur en industrie. Denk hierbij aan: te lage grondwaterstanden, droogval van beken, verslechterde waterkwaliteit, hinder voor de scheepvaart of schade aan gewassen binnen de landbouwsector.

Incident

In dit scenario gaan we uit van een extreme droogteperiode met een dreigend watertekort (niveau 3). De mogelijke gevolgen zijn aanzienlijk. Onomkeerbare schade aan natuur, zoals verdwijning van veen, uitsterving van een diersoort of de verdwijning van een natuurdoeltype kunnen gevolgen zijn van een extreme droogteperiode. De ernst is afhankelijk van de duur van de droogte.

Lage waterstanden in het westen van Nederland worden aangevuld vanuit de zee. Dat kan leiden tot verzilting.¹⁵ Zilt water heeft een enorm negatief effect op het drinkwater, de landbouw en de natuur. Daarnaast kan de scheepvaart door de lage waterstanden niet alle grondstoffen meer op de juiste plek krijgen. Bedrijven lopen vertragingen op of stil komen te liggen. Hierbij ontstaan er al snel keteneffecten. Watertekort kan ook leiden tot bodemdaling, zoals het oxideren van veen waardoor CO2 vrijkomt, schade aan funderingen, wegen en waterkeringen en verzakkingen van gebouwen.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	0
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	0
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	D
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	C
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	A

¹⁵) <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/water-ruimte/waterkwantiteit/verzilting/>

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario extreme droogte uitgaande van niveau 3, wordt op basis van de meningen van de experts ingeschat op 'mogelijk' (klasse C). Volgens de KNMI'23 klimaatscenario's neemt de kans op droogte in de toekomst toe: Nederland ligt in het gebied met steeds minder zomerneerslag, terwijl hogere temperaturen voor meer verdamping zorgen.

1.11 Extreme sneeuwval en ijzel

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Extreme sneeuwval of ijzel in Zuid-Holland Zuid
Aanduiding risicodiagram	Sneeuw/ijzel

Context

Sneeuwval

Sneeuwjacht is sneeuw die door de wind wordt voortgejaagd. Het is veel hinderlijker dan sneeuw die rustig dwarrelt. In een sneeuwjacht is het zeer onaangenaam, zeker bij temperaturen ver onder nul. Bovendien vermindert het zicht, afhankelijk van de intensiteit van de sneeuw. In zware sneeuw kan het zicht teruglopen tot minder dan vijfhonderd meter en soms zelfs minder dan vijftig meter. Dit is vergelijkbaar met zeer dichte mist.

Sneeuw kan door de wind ook op drift raken. Het hoeft dan niet te sneeuwen. Driftsneeuw, zoals dat wordt genoemd, is sneeuw die van de grond opwaait. Weerkundigen maken onderscheid tussen hoge en lage driftsneeuw. Van lage driftsneeuw is sprake als de sneeuw door de wind vlak boven grond wordt opgewerveld. Het zicht op ooghoogte (1,8 meter) vermindert dan niet merkbaar. Bij hoge driftsneeuw wordt de sneeuw door de wind zo hoog opgewerveld dat het zicht ook op ooghoogte slechter wordt.

Sneeuwval of driftsneeuw bij windkracht 8 of meer wordt een sneeuwstorm genoemd. Door de harde wind komt er veel sneeuw in beweging. De sneeuw stuift dan op tot hoge duinen, dringt gebouwen binnen door kieren en gaten en kan het zicht aanzienlijk beperken. Een sneeuwstorm kan de samenleving ontwrichten en soms hele dorpen isoleren. Het verkeer kan niet verder geblokkeerd raken door sneeuwduinen. In een langdurige sneeuwstorm kan de sneeuw bij aanhoudende vorst tot meters hoge duinen opstuiven en kunnen gestrande auto's insneeuwen. Lage temperaturen, harde wind en stuivende sneeuw maken het verblijf buiten de deur onaangenaam en bij matige tot strenge vorst gevaarlijk. In 2021 was de laatste sneeuwstorm genaamd Darcy, in ons land. De meest ontwrichtende sneeuwstorm was in 1979, waarbij delen van het land boven de lijn Harderwijk – Amsterdam van de buitenwereld werd afgesneden.

IJzel

IJzel is regen die bevriest zodra deze de grond bereikt. IJzel kan op twee manieren ontstaan. Het meest voorkomend is dat relatief warme regendruppels op een bevroren oppervlak vallen. De regen bevriest dan vrijwel direct waardoor een laagje ijs ontstaat. Regen kan ook in de lucht al een temperatuur onder nul bereiken terwijl het nog vloeibaar blijft (onderkoelde regen). De regen vormt ijs zodra het een oppervlakte raakt en hecht zich daar direct aan.

Gladheid door ijzel levert elk jaar in het winterseizoen veel ongelukken en schade op. IJzel, overgaand in ijsregen, bedekt alles onder een dikke ijslaag. Wegen en spoor worden onbegaanbaar, boomkruinen buigen onder de last van het ijs en knappen af, hoogspanningsmasten en –draden worden ingekapseld door het ijs en kunnen breken.

Bij langdurige gladheid/winterweer kan er een tekort aan strooizout in Nederland ontstaan. Niet alleen gemeenten, maar ook Rijkswaterstaat, het landelijk coördinatiepunt van de distributie van gladheidsbestrijdingsmiddelen, kan door haar landelijke (beperkte) voorraad heen raken.

Oorzaak

Een sneeuwstorm en ijzel zijn gekoppeld aan een weerfront (overgang van warme en koude lucht). Dit kan een aantal dagen voor overlast zorgen. Het heeft vooral gevolgen voor het dagelijks leven, zoals het stilvallen van verkeer en logistiek en het verstoren van elektriciteitsvoorziening en telecommunicatie.

Incident

Door hevige sneeuwval en ijzel kunnen delen van de regio meerdere dagen overlast ervaren. Het aantal slachtoffers en gewonden als direct gevolg van de sneeuwstorm of ijzel is beperkt, maar er vallen ook slachtoffers als gevolg van de kou. De ontwrichting van het getroffen gebied is groot, wanneer dit enkele dagen duurt komt het openbare leven daar stil te liggen en leidt dat tot enorme verstoringen van het dagelijks leven.

IJzel kan tot meer schade leiden dan een sneeuwstorm doordat masten en kabels voor elektriciteit en telecommunicatie onder het gewicht van de ijzel kunnen bezwijken. De bevoorrading van winkels, ziekenhuizen en zorginstellingen kan enkele dagen stil komen te liggen en zal daarna moeizaam op gang komen. Na enkele dagen kunnen de eerste mensen zonder voedsel komen te zitten. Bedrijven leiden schade doordat de bevoorrading stil komt te liggen. Hulpverleners kunnen mogelijk hulpbehoevenden of kritische locaties niet tijdig bereiken of mensen niet tijdig in veiligheid of bij medische zorg brengen.

De bewegingsvrijheid tijdens een zware sneeuwstorm of ijzel is dermate beperkt dat mensen niet of nauwelijks misbruik kunnen maken van de situatie; niet alleen hulpverleners maar ook potentiële criminelen worden ernstig in hun handelen beperkt. Voornamelijk bij ijzel zullen veel mensen gebruik willen maken van het openbaar vervoer. Het openbaar vervoer zal echter beperkt functioneren: de stroomvoorziening voor de treinen kan langdurig onderbroken zijn en voor bussen en taxi's zijn de wegen mogelijk te glad.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	B
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	0
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van dit scenario wordt door de experts ingeschat als 'mogelijk' (klasse C). Eens in de zoveel tijd komen er wel winterse sneeuw- en ijzelsituaties voor waarbij er voor korte tijd overlast is (enkele uren of een dagdeel). Met het steeds warmere klimaat worden dergelijke situaties steeds zeldzamer.

1.12 Storm en windhozen

Thema	Natuurlijke omgeving
Incidenttype	Zeer zware storm
Aanduiding risicodiagram	Storm

Context

Zware storm

Er is sprake van storm (9 Beaufort) als de windsnelheid gemiddeld over een uur 75-88 km/uur (21m/s) bedraagt. Over het algemeen levert een storm pas hinder, schade of zelfs slachtoffers op als een storm zwaar (10 Beaufort: 89-102 km/uur), zeer zwaar (11 Beaufort: 103-117 km/uur) of zelfs orkaan (12 beaufort:>117 km/uur) is. Bij zware storm geeft het KNMI waarschuwingen uit. Sinds 1910 kreeg Nederland 68 keer een storm van windkracht 10 of zwaarder te verwerken. Zware stormen komen in Nederland geregeld voor.

De laatste keer dat Noordwest Europa door een orkaan werd getroffen was op 26 en 28 december 1999 toen twee stormen kort na elkaar over Frankrijk en centraal Europa raasden. Deze orkaan was een tweelingstorm: twee opeenvolgende stormen op 26 en 28 december.

Zeer zware stormen komen vaker in clusters voor. De atmosferische condities die aanleiding geven tot storm blijven vaak een aantal dagen in takt waardoor kort na elkaar zware stormen kunnen voorkomen. Voor de impact van een storm maakt het veel uit op welk moment van de dag en in welk seizoen de storm optreedt. Doordat het hoogtepunt van een storm over het algemeen niet langer dan een dagdeel aanhoudt, levert een storm 's nachts minder problemen op dan overdag. Stormen in het zomerhalfjaar kunnen vooral veel schade aan bossen aanrichten omdat de bomen dan vol in het blad zitten. De kans op stormen van 10 Beaufort of zwaarder is het grootst in het winterhalfjaar. In het zomerhalfjaar kunnen echter wel zware tot zeer zware windstoten voorkomen, met name tijdens onweersbuien. Voorafgaand aan een zeer zware storm kan het KNMI een weeralarm (code rood) afgeven. Dit is afhankelijk van de verwachte impact, het kan ook bij een code oranje blijven tijdens een storm in het weekend i.p.v. een doordeweekse dag tijdens de spits.

Tijdens de storm is vooral het weg- en railverkeer kwetsbaar: tijdens het hoogtepunt van de storm komt het transport stil te liggen. Na de storm kan het enige tijd duren voordat de wegen en spoorwegen weer vrij zijn van omgewaaide bomen en storingen aan de elektriciteitsvoorziening zijn hersteld. De ervaring met zeer zware stormen in Nederland laat zien dat dit eerder een kwestie is van uren dan van dagen. In het Nederlandse klimaat gaat een zeer zware storm over het algemeen gepaard met westenwinden, die meestal geen langdurige winterse kou meevoeren.

Windhoos

Naast zware stormen, die meestal enkele uren duren, kan de regio ook te maken krijgen met windhozen. Windhozen moeten niet verward worden met zware windstoten bij (onweers)buien, alhoewel deze laatste wel lokaal veel schade kunnen aanrichten. Windhozen zijn (mini)tornado's, oftewel een trechtervormige snel ronddraaiende slurf onder een buienwolk. Kleinere windhozen worden elk jaar wel ergens in Nederland gemeld met daarbij soms ook lokale schade. Maar zwaardere windhozen (zoals op 25 juni 1967) zijn zeldzaam in Nederland en bovendien zeer lokaal. In Nederland blijft het vaak bij een windhoos in wording waarbij het slurfje als een uitstulping onder de wolk zichtbaar is en de schade beperkt blijft. De schade bij een hoos is groot. Een spoor van vernieling verradt waar de slurf van de windhoos het aardoppervlak raakte. Bij een windhoos wordt materiaal opgezogen dat vele tientallen kilometers verder terecht komt.

Oorzaak

De temperatuurverschillen tussen de poolgebieden en de subtropen in het Noordelijke deel van de Atlantische Oceaan zijn de oorzaak voor stormen in West-Europa. Hoe groter het temperatuurverschil, hoe sterker de stormen zich kunnen ontwikkelen. Bij een zeer zware storm is de duur van het fenomeen (een aantal uren) korter, waardoor de impact minder zal zijn. Hierbij gaan we er vanuit dat bij een zeer zware storm de waterkeringen blijven functioneren.

Incident

Er wordt een weeralarm afgegeven voor een zeer zware storm die vanaf de ochtend over het land trekt. Het alarm, de timing ervan, en acties die hierop volgen hebben veel invloed op de impact van de storm. Tijdens de storm ligt het hele land stil. Reizigers stranden en wachten tot de storm voorbij is. Mensen die thuis zijn blijven thuis. Transport over weg, water en spoor is een deel van de dag niet mogelijk. Het bedrijfsleven lijdt tijdens de stormdag schade doordat een deel van het personeel het werk niet kan bereiken. Scholen zijn gesloten. Hulpverlening en handhaving van de openbare orde worden ernstig belemmerd: er kunnen (extra)slachtoffers vallen doordat hulpverleners hulpbehoevenden of kritische locaties niet tijdig kunnen bereiken of mensen niet tijdig in veiligheid of bij medische zorg kunnen brengen. De druk op de hulpverleners is groot terwijl hun inzetbaarheid sterk wordt gehinderd. Dit alles duurt echter niet lang, hooguit een dagdeel. Als de storm voorbij is heeft het weg- en treinverkeer nog ongeveer een dag hinder van omgevallen bomen e.d. De bevoorrading van winkels en bedrijven komt weer snel op gang: de voedselvoorziening komt niet in gevaar. Telecommunicatieverbindingen blijven functioneren, een enkele zendmast voor mobiel telefoonverkeer kan uitvallen door schade aan de antenne.

Gevolgen (impact)

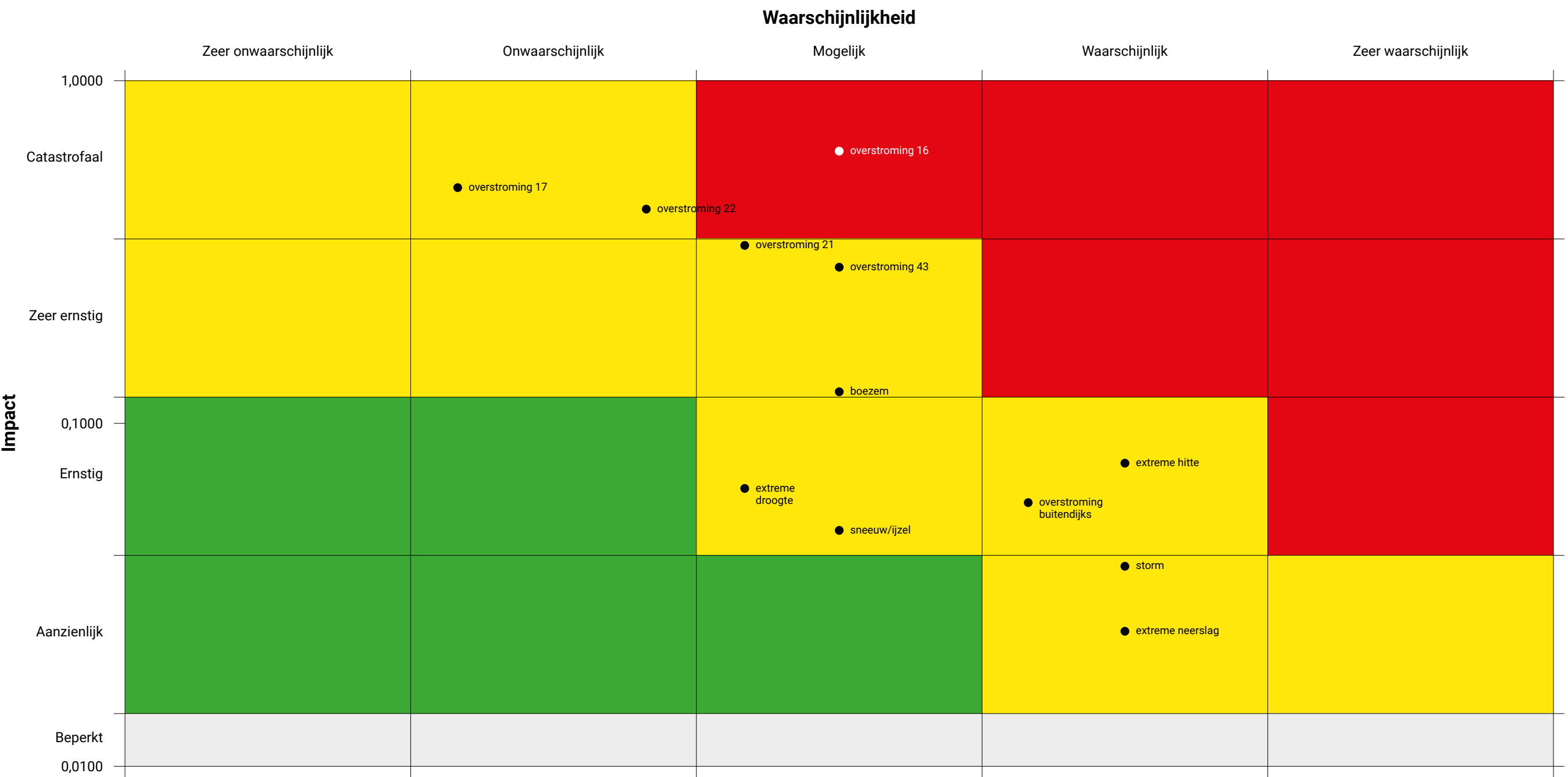
Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	A

Waarschijnlijkheid

Zware stormen komen in Nederland geregeld voor. Volgens de meningen van de experts is de kans dat de regio in de komende vier jaar geraakt wordt door een zware storm 'waarschijnlijk' (klasse D). Volgens de KNMI'23 klimaatscenario's blijft de kans op zware stormen in de toekomst vergelijkbaar.

Risicodiagram natuurlijke omgeving

In onderstaande risicodiagram zijn de scenario's die behoren tot het thema 'natuurlijke omgeving' weergegeven.

- 1. Natuurlijke omgeving
- overstroming 16

overstroming 17

overstroming 21

overstroming 22

overstroming 43

overstroming buitendijks
- boezem

extreme neerslag

extreme hitte

extreme droogte

sneeuw/ijzel

storm

2.

Gebouwde omgeving

2.1 Grote brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen

Thema	Gebouwde omgeving
Incidenttype	Grote brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen
Scenario	Grote brand in een COA opvanglocatie
Aanduiding risicodiagram	Brand gebouw kwetsbaar

Context

Onder gebouwen met kwetsbare doelgroepen verstaan wij ziekenhuizen, zorginstellingen, verzorgingshuizen, penitentiaire inrichtingen.

Omdat 'kwetsbaar' is te relateren aan een fysieke, mentale of verstandelijke barrière, maar ook een taal- en cultuurbarrière, kan dit leiden tot verminderde zelfredzaamheid. Daarom beschouwen wij locaties met vluchtelingenopvang ook als gebouwen met kwetsbare doelgroep(en). Hieronder vallen ook tijdelijke bouwwerken, zoals containerunits.

Door de woningnood worden er bijvoorbeeld kantoorpanden, bibliotheken enzovoorts omgebouwd tot woonfunctie. Hierbij valt te denken aan een vluchtelingenopvang of de huisvesting van seizoenarbeiders. Voor de specifieke groep vluchtelingen worden ook steeds meer bijzondere woonruimtes gecreëerd zoals b.v. in sporthallen en op kleine of grote hotelboten en/of cruiseschepen. Meestal gebeurt dit in gebouwen op basis van het brandveiligheidsconcept voor 'kamergewijze verhuur', en resulteert dit in een lager niveau van brandveiligheid. Dit resulteert in grote brandcompartimenten met lage brand-/rookweerstand en lange vluchtafstanden via 'onlogische' vluchtroutes. Daarnaast spelen menskenmerken een belangrijke rol:

- de veronderstelde binding tussen bewoners is betrekkelijk laag,
- de aanwezige installaties worden al dan niet bewust onklaar gemaakt,
- er worden andere gedrag gerelateerde risico's toegevoegd.

Voorbeelden daarvan kunnen zijn het opladen van een telefoon/laptop op een bank, het frituren in de bewonerskamer, verlengsnoeren koppelen met te veel aangesloten vermogen, een aaneenschakeling van (*camping) gasstellen op gasflessen of een ringleiding van gasaansluitingen. Bewoners zijn niet altijd kritisch op elkaar. Door de vaak valse alarmeringen reageren bewoners niet meer adequaat op een brandalarm, waardoor bij een reële melding mensen niet conform procedure vluchten. Een ontstane brand kan relatief klein zijn maar kan veel rook produceren die zich eenvoudig en wijd verspreidt. Een aantal bewoners kan ingesloten raken.

Oorzaak

Brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen kan door diverse oorzaken ontstaan. Naast kortsluiting en defecte apparatuur blijken risicovol gedrag en brandstichting oorzaken van het ontstaan van brand. In het bijzonder kunnen ook ondeugdelijke opladers en onwetendheid worden genoemd als oorzaak. Een extra risico wordt gecreëerd doordat mensen niet weten wat ze moeten doen bij brand. De taalbarrière speelt een belemmerende rol bij ontruiming en instructie.

Incident

In de nacht ontstaat brand in een opvanglocatie voor vluchtelingen met zes bouwlagen. Het gebouw staat in dichtbebouwd stedelijk gebied, de oorspronkelijke functie was kantoorpand, gebouwd in de zeventiger jaren. De brand ontstaat op één van de hoger gelegen verdiepingen en is al snel uitslaand. Als gevolg van de matige compartimentering is snel sprake van rookverspreiding op de betreffende en bovenliggende verdiepingen. Gelukkig is dankzij aanwezigheid van woningrookmelders in de verkeersruimten de bewaking op de begane grond uiteindelijk gealarmeerd. In het gebouw zijn ruim 800 bewoners aanwezig, de meerderheid zijn vrouwen en kinderen. Vanwege het nachtelijk uur zijn slechts twee bewakers op de begane grond aanwezig, welke tevens als Bhv'er fungeren. Eén Bhv'er gaat direct op verkenning uit. De betreffende bouwlaag blijkt al vol te staan met rook. Men richt zich direct op de ontruiming van het bedreigde bouwdeel.

De ontruiming gaat zeer moeizaam. Aanvankelijk werd er nauwelijks gereageerd op de alarmerende rookmelders. Door de toenemende consternatie komen steeds meer mensen de gang op. Zodra de ernst tot hen doordringt gaan ze weer terug hun kamer in om hun kinderen te halen en spullen te verzamelen. Op de bouwlaag waar de brand zich bevindt is grote paniek uitgebroken.

De brandweer is in de tussentijd gearriveerd en wordt binnengelaten. Zij worden flink gehinderd door de stromen vluchtende bewoners die vooral in de trappenhuisen de aanvalsroutes blokkeren. Ook de taalbarrière is in de paniek een groot probleem. De brandweer richt zich primair op het in veiligheid brengen van mensen in nood. Aanvullende brandweereenheden concentreren zich op verkenning, het gereedmaken van de bluswatervoorziening en de brandbestrijding. Omdat er maar weinig Bhv'ers zijn, de aanwezigheid van brandbare materialen, de ruimte niet voorzien is van voorzieningen voor nachtverblijf, kan de rook zich vrijwel ongehinderd verspreiden door het gebouw en is de brand lastig te bestrijden. Ook door veel obstakels in de vluchtwegen en vides tussen verdiepingen ontstaat er een lastig te ontruimen situatie. Zes bewoners komen door rookvergiftiging om het leven. Door rookinhalatie raken dertig bewoners ernstig gewond. De schade aan het gebouw is zo groot dat alle bewoners permanent elders moeten worden ondergebracht. Er moet acute noodopvang geregeld worden.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	C hoog
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	D
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario wordt beoordeeld als 'waarschijnlijk' (klasse D).

2.2 Brand in oude binnenstad

Thema	Gebouwde omgeving
Incidenttype	Brand in oude en dichtbebouwde binnenstad
Scenario	Grote brand in binnenstad
Aanduiding risicodiagram	Brand binnenstad

Context

In de historische dichtbebouwde binnensteden van Dordrecht en Gorinchem of de wat kleinere historische kernen zoals Nieuwpoort, staan veel gebouwen die van brandbaar materiaal zijn gebouwd. Vaak zijn er weinig brandpreventie maatregelen en voorzieningen. De straatjes en vaak smalle doorgangen zorgen ervoor dat delen van de steden vaak moeilijk bereikbaar zijn. De 30-km zones zijn door de gehele binnenstad doorgevoerd waardoor de doorstroming stagneert. Daardoor gaat kostbare tijd verloren. Door de toenemende woondruk blijft verkamering plaatsvinden, te denken valt ook aan winkelpanden met voorheen vrijwel ongebruikte verdiepingen waarin steeds vaker woonruimte gecreëerd wordt. Het blijkt vaak moeilijk om deze transformatie naar de hedendaagse maatstaven en voorschriften uit te voeren. Alternatieve vluchtroutes zijn vaak onvoldoende of afgesloten.

In oude binnensteden zijn de bluswatervoorzieningen niet altijd optimaal door vermindering van capaciteiten en grotere onderlinge afstanden. Ook door de hoge bebouwingsdichtheid en eerder genoemde beperkte brandpreventieve voorzieningen, bestaat er een reële kans op branduitbreiding. Een in beginsel kleine brand kan door de combinatie van bovengenoemde beperkingen en factoren leiden tot escalatie en een onbeheersbare brand.

Oorzaak

Er zijn verschillende oorzaken voor een beginnend brandje in een pand in de binnenstad te benoemen. Mogelijke oorzaken zijn bijvoorbeeld kortsluiting, beperkt onderhoud van verwarmingsinstallaties, elektra en schoorstenen, keukenbrandjes, verbouwingsactiviteiten en dak reparatiewerkzaamheden. Brand met /door zonnepanelen kan moeiteloos aan dit rijtje worden toegevoegd, mede door de grote toename in de afgelopen jaren van verduurzaming. De oorzaak van de escalatie van de brand kan worden gezocht in (de combinatie van) de beperkte bereikbaarheid voor hulpverleners, de hoge vuurbelasting, de tijd dat een brandwerende scheiding stand houdt, de beperkte beschikbaarheid van bluswater of de aanwezigheid van aaneengesloten panden met zeer beperkte brandweerstand. Veelal kan bij een brand slechts vanaf één zijde een beeld worden gevormd van het incident, dat ook slechts vanaf één zijde bestreden kan worden. Dit maakt een brandweerinzet dikwijls intensiever, risicovoller en minder effectief.

Incident

In de nacht ontstaat door kortsluiting in een oude overbelaste meterkast brand in een woonhuis op een bovenetage. Het betreft een oud herenpand met vier bouwlagen in het centrum van de stad met op de begane grond een winkelfunctie. Het pand is niet gerenoveerd. Dat geldt ook voor de naastgelegen woningen. Binnen twintig minuten slaat de brand door naar beide buurpanden. Buurtbewoners melden kort nadat deze uitslaand is, de brand bij de meldkamer brandweer.

Het is bij de melding nog onbekend of de bewoners van de brandende woning binnen aanwezig zijn. De brandweer is binnen zes minuten na melding ter plaatse. In de naastgelegen panden en de aanwezige vluchtroute vallen enkele gewonden door rookinhalatie. De getroffen panden hebben geen rookmelders, hoewel dit inmiddels wel voor elke woning landelijk verplicht is gesteld. De brandweer richt zich primair op het redden van mensen in nood.

De eerste eenheden van de brandweer concentreren zich op de redding, vervolgens op de doorverkenning en de brandbestrijding. De politie is eveneens gealarmeerd. Zij richten zich direct op ontruiming van het bedreigde omgeving en naastgelegen panden en leidt de verkeersstromen in de nabije straten.

Vier inwoners van de getroffen panden zijn door rookvergiftiging zwaargewond. Ze worden per ambulance afgevoerd naar het ziekenhuis. Diverse ambulances worden ingezet om deze slachtoffers te vervoeren.

Daarnaast blijkt dat de bewoners van het pand waar de brand is ontstaan toch thuis zouden moeten zijn. Tijdens de verkenning en mogelijke redding treft de brandweer al snel twee doden aan.

Wanneer men de brand meester is, blijkt in het uitgebrande woonhuis asbest te zijn verwerkt in de dakconstructie. Het asbestmateriaal is door brand uiteen gespat en verspreid in de omgeving.

Verkenningseenheden van de brandweer (VEB) stellen vast dat asbest zich heeft verspreid in de omgeving met een straal van enkele honderden meters. In onderling overleg en samenwerking met diverse diensten worden betrokken hulpverleners, hun voertuigen en de omgeving (woningen, straten, auto's, en dergelijke) ontsmet met veel water. Verontreinigd bluswater is in het rioleringsstelsel terechtgekomen. Het waterschap neemt de verwerking van deze verontreiniging op zich.

De gemeente heeft de handen vol aan de communicatie met de bewoners van de omgeving. Met name het Kinderdagverblijf op een steenworp afstand lag vol in het benedenwindse gebied. Zowel de leiding als de ouders zijn bezorgd en hebben vele vragen over risico's, opruimen en de zogenaamde "schoonverklaring".

Vanwege de door de brand veroorzaakte brand-, roet- en rookschade zijn de betrokken woningen langere tijd onbewoonbaar en moeten de bewoners elders worden gehuisvest. Later wordt overgegaan tot (gedeeltelijke) sloop. De winkel is als gevolg van brand, rook- en waterschade al weken gesloten, een faillissement lijkt onafwendbaar. Het (historisch) straatbeeld is blijvend aangetast.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	B
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	A
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	A
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	B

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario wordt beoordeeld als 'waarschijnlijk' (klasse D).

2.3 Instorting van een gebouw

Thema	Gebouwde omgeving
Incidenttype	Instorting van een gebouw
Scenario	Instorting van een gebouw met publieksfunctie
Aanduiding risicodiagram	Instorting

Context

Het crisistype Instorting van grote gebouwen en kunstwerken wordt ingedeeld in de volgende incidenttypen:

1. Instorting door explosie

Bij een explosie kan de constructie worden beschadigd waardoor de stabiliteit van een gebouw ernstig kan worden aangetast. Bekende voorbeelden zijn explosie als gevolg van een gaslekkage, explosie als gevolg van de opslag van middelen voor een drugsproductieplaats, vuurwerkaanslag of aantasting van de draagconstructie door brand. De incidenttypen kunnen voorkomen in heel de regio Zuid-Holland Zuid.

2. Instorting door gebreken in de constructie of fundering of werkzaamheden

Dergelijke instorting hebben de afgelopen jaren met enige regelmaat plaatsgevonden in Nederland en hebben geleid tot nader onderzoek. Ook in Zuid-Holland Zuid zijn gebouwen gesloten vanwege een onveilige draagconstructie.

Bij instorting kunnen dodelijke slachtoffers en/of meerdere zwaargewonden vallen. Na instorting kan nog lange tijd onduidelijkheid bestaan over het aantal getroffen en vermisten. Daarnaast kan een instorting effect hebben op gebouwen in de omgeving.

Oorzaak

Een instorting van een bouwwerk kan ontstaan door meerdere oorzaken. Werkzaamheden aan een bouwwerk (of in de nabijheid van een bouwwerk), een explosie van bijvoorbeeld aardgas of grondverschuivingen kunnen bijvoorbeeld leiden tot een instorting. Ook falende innovatieve constructieprincipes of kostenreductie op materialen kunnen oorzaak zijn van instorting. Door de toenemende woondruk wordt er ook steeds vaker bouwkundig opgetopt, waardoor de constructie zwaarder wordt belast dan waar deze oorspronkelijk op is ontworpen. De invoering van de Wet Kwaliteitsborging in 2024 kan hierop zowel een positief als een negatief effect gaan hebben.

Incident

Op zaterdag tijdens de uitverkoop stort in het centrum van de stad een deel van een vloer van een winkel in. Aan het pand, waarin de winkel is gevestigd, vinden op dat moment renovatiewerkzaamheden plaats. Op een verdieping boven de winkel wordt een draagmuur gesloopt. Een deel van de erboven gelegen vloer stort daardoor in. De kracht van deze instorting heeft tot gevolg dat zwaar stucwerk van het plafond in de winkel naar beneden valt. Er zijn op dat moment enkele tientallen klanten en personeel in de winkel. Meerdere bouwvakkers werken aan de renovatie. Bouwvakkers buiten de winkel melden de instorting aan de meldkamer middels 112.

De brandweer is binnen tien minuten ter plaatse en concentreert zich direct op de veiligheid van het deels ingestorte pand en mogelijke redding van slachtoffers. Veel klanten in de winkel en het personeel zijn op eigen kracht naar buiten gekomen. Ze zijn ongedeerd of licht gewond door rondvliegend puin. Vrij snel en veilig kan de brandweer tien slachtoffers redden in de winkel. De brandweer ondersteunt hen en vervoert hen naar buiten de winkel. Na een kwartier stelt de brandweer vast dat in de winkel geen mensen meer aanwezig zijn. In totaal vijf bouwvakkers liggen bekneld onder het puin op de verdieping boven de winkel. De bouwvakkers melden dat ze één collega missen. De constructie van het pand is instabiel en onveilig geworden door de instorting. Het speciaal opgeroepen landelijke Specialistisch team Technische Hulpverlening van de brandweer is net ter plaatse gekomen en besluit eerst de vloeren te stutten om zo op veilige wijze de beknelde slachtoffers op de bovengelige verdieping te kunnen benaderen en redden. Het stutten neemt een half uur in beslag. Daarna begint de brandweer in samenwerking met de ambulancedienst met het zorgvuldig bevrijden van de slachtoffers. Twee bouwvakkers blijken te zijn overleden aan hun verwondingen. De andere drie zijn zwaargewond. Ondertussen zoekt een speurhond naar de vermiste bouwvakker. Hij wordt niet aangetroffen. Uit een nauwkeurige telling en navraag blijkt dat de vermiste bouwvakker al voor de instorting op eigen gelegenheid naar huis was gegaan.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	B-C
2.1 Doden	A-B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	A-B
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C-D
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	D
5.3 Sociaal psychologische impact	C
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van instorting van een gebouw of kunstwerk wordt in de regio Zuid-Holland Zuid ingeschat op 'mogelijk' (klasse C).

Trends in bouwen

Voor het nieuwe regionaal risicoprofiel zijn voor het aandachtsgebied Gebouwde Omgeving de volgende trends benoemd:

1. Verdichting van bebouwing – Grote industriebrand nabij woonkern

Door de woningbouwopgave worden er keuzes gemaakt die leiden tot kortere afstanden tussen woningen en industrie. Dit betreft dan niet zozeer industrie met gevaarlijke stoffen of milieubelastende emissies, maar bijvoorbeeld op-/overslag van goederen. Door een hoge vuurlast kan dit bij een brand langdurig leiden tot een hoge rookconcentratie in een woonwijk. Ook een nabijgelegen ziekenhuis/woonzorglocatie kan door de rook bedreigd worden, mogelijk ontstaat hierdoor een evacuatienuddzaak.

Daarnaast kan er door hoge warmtestraling brandoverslag plaatsvinden naar de meest nabijgelegen woningen, waardoor ontruiming noodzakelijk is hetgeen door de rook ernstig wordt bemoeilijkt.

2. Verdichting van bebouwing – Kwetsbare functies nabij risicobronnen

Door de woningbouwopgave worden er keuzes gemaakt die leiden tot kortere afstanden tussen woningen en risicobronnen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen gaan om industrie met gevaarlijke stoffen, of ondergrondse gasleidingen. Door een fakkelbrand met woningen binnen de "House Burning Distance" ontstaat de noodzaak de woningen te verlaten. Evenals personen die zich al buiten bevonden, worden ook de vluchtende personen ernstig bedreigd door de warmtestraling.

Opm1: deze wordt ook behandeld onder crisistype 3.3 Buisleiding incident. Echter, daarbij is de buisleiding het startpunt, nu is het gebouw het startpunt.

Opm2: waarschijnlijkheid=héél klein, maar impact=héél groot (veel doden)

3. Verdichting bebouwing – Rookverspreiding in verkamering

Door de woningbouwopgave worden er bijvoorbeeld kantoorpanden, bibliotheken enzovoorts omgebouwd tot woonfunctie. Meestal gebeurt dit op basis van 'kamerwijze verhuur', en resulteert dit in een lager niveau van brandveiligheid waardoor een brand relatief klein kan zijn maar veel rook kan produceren die zich makkelijk verspreidt.

Daarnaast bestaat het vermoeden dat er de nodige locaties zijn waarin 'illegaal' woonruimte verhuurd wordt aan seizoenarbeiders, zonder dat er een deugdelijk veiligheidsniveau is gerealiseerd.

Verkamering is een algemene trend, waarvan één verbijzondering reeds is uitgewerkt in 2.1 'Grote brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen'.

4. Verduurzaming – Brand in grootschalige PV-Systeem

Door de verduurzaming worden grote velden met PV-systemen aangelegd op percelen die voor ander gebruik niet interessant zijn. Dit kan naast een rijksweg zijn waar bereikbaarheid en bluswatervoorzieningen bovendien slecht te regelen zijn.

Op een droge zomerdag kan een relatief onschuldig natuurbrandje leiden tot een uitgestrekte brand in zo'n PV-veld. De wind blaast de rook over de rijksweg die afgesloten moet worden, in de rook worden tevens schadelijke stoffen waaronder ook glasdeeltjes meegenomen die neerslaan in de begraasde weide aan de andere zijde van de weg.

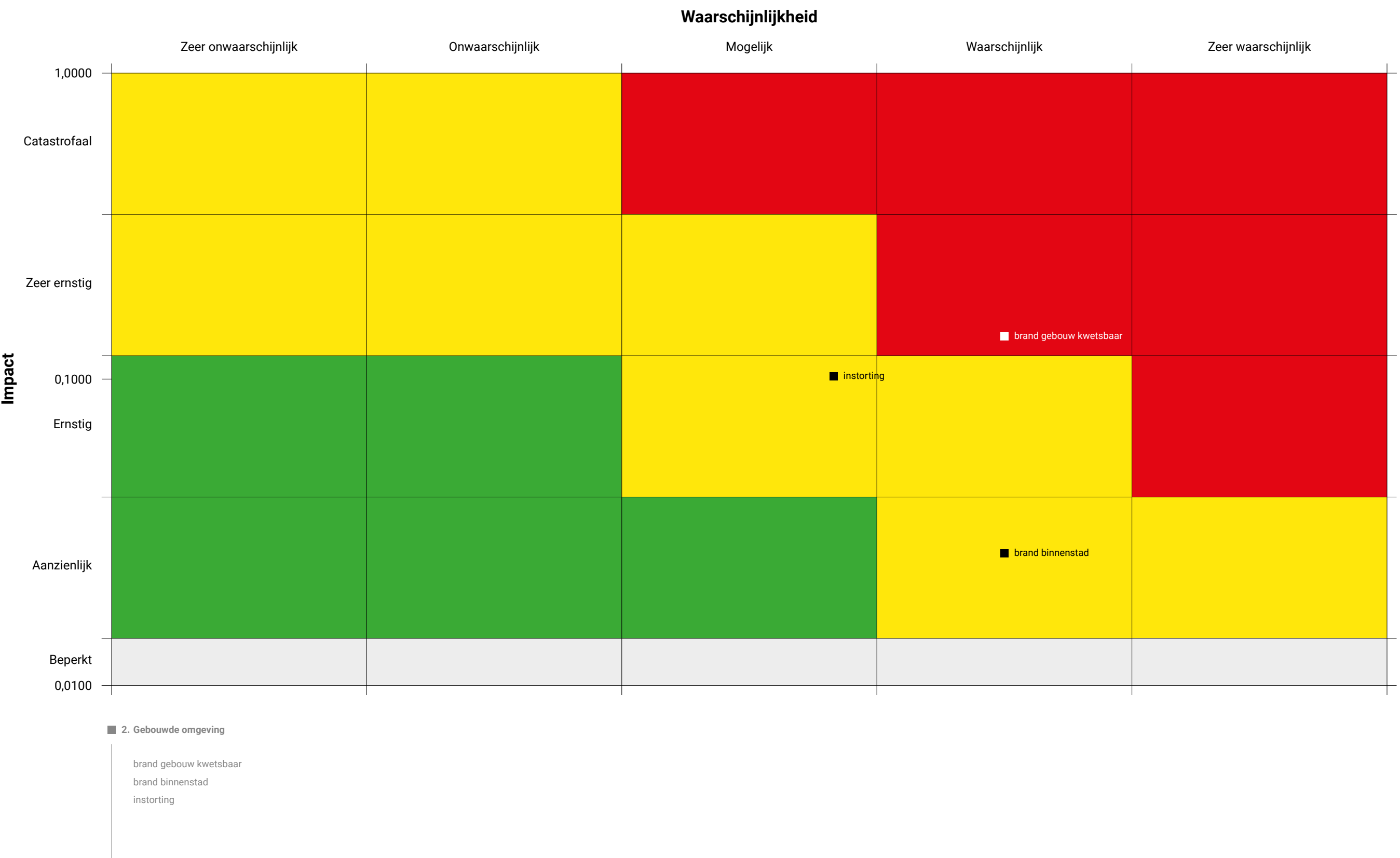
Analoog hieraan kan ook een brand in een Energie Opslag Systeem (EOS) beschreven worden. Deze zijn echter nog weinig toegepast, maar net als enkele jaren geleden bij elektrisch aangedreven voertuigen zien we ook hier het begin van een stijgende trend. Aandacht hiervoor in de komende periode is op zijn plaats.

5. Verduurzaming – Brand in Renovatie woongebouw

Door de verduurzaming worden woongebouwen (jaren '60) gerenoveerd en verduurzaamd door woningcorporaties. Luchtlekkages worden aanzienlijk minder en dubbel glas blijft bij een brand langer in stand. Hierdoor is er bij brand meer drukopbouw in een woning, waardoor de rook zich sneller verspreidt naar aangrenzende woningen via bijvoorbeeld meterkastruimten. Deze doorvoeringen worden vaak niet meegenomen in de renovatie en zijn behoorlijk lek. Door de overdruk krijgen de bewoners de deur niet open en verliezen bewustzijn in de hal. De bovenliggende woningen en trappenhuizen lopen snel vol rook. De (verminderd zelfredzame) bewoners kunnen niet meer vluchten en zijn afhankelijk van hulp.

Risicodiagram gebouwde omgeving

In onderstaande risicodiagram zijn de scenario's die behoren tot het thema 'gebouwde omgeving' weergegeven.

3.

Technologische omgeving

3.1 Ongeval met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en transport

Thema	Technologische omgeving
Incidenttype	Ongeval met gevaarlijke stoffen
Scenario	• 3.1.A: Incident tijdens productie/verwerking/opslag (bedrijven) • 3.1.B: Incident tijdens vervoer van gevaarlijke stoffen over weg/water/spoor • 3.1.C: Incident spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht
Aanduiding risicodiagram	• igs bedrijven • igs weg • igs water • igs spoor • igs spoorzone D/Z

Context

Ongevallen met gevaarlijke stoffen (igs) zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid denkbaar bij een aantal bedrijven en als gevolg van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor, het water en per buisleiding (separaat uitgewerkt).

In Zuid-Holland Zuid zijn diverse bedrijven gevestigd waar gevaarlijke stoffen worden bewerkt, verwerkt of opgeslagen. De risicovormende bedrijven vallen veelal onder de werking van artikel 4.33 Omgevingsbesluit en betreffen de vroegere 'Bevi-inrichtingen'. of betreffen Seveso-inrichtingen vallend onder artikel 4.2 van het Bal (Besluit activiteiten leefomgeving). Dit zijn de vroegere 'Brzo-bedrijven'.

Daarnaast ligt de regio Zuid-Holland Zuid in het invloedgebied van ongevallen met gevaarlijke stoffen in het Rotterdamse Havengebied en industriegebied Moerdijk.

De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van (gevaarlijke) goederen vanuit de Rotterdamse haven naar o.a. België en Duitsland. Vervoer van gevaarlijke stoffen vindt in grote hoeveelheden plaats over de weg, het water, het spoor en per buisleiding.

Weg

Vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg vindt voornamelijk plaats over de A15, de A16 en de N3. Deze wegen zijn in het basisnet aangewezen als internationale verbindingen, kennen een veiligheidszone en een zogenoemd 'brand aandachtsgebied'. Sinds de invoering van de Omgevingswet is er ook sprake van een gifwolkaandachtsgebied en een explosieaandachtsgebied, momenteel wordt er nog gekeken naar de impact hiervan.

Door wijziging van de Heinenoordtunnel van categorie D naar Categorie C, in 2023, zullen meer gevaarlijke stoffen (brandbare en giftige vloeistoffen) over de A29 van Rotterdam naar het zuiden worden vervoerd. Dit heeft tot gevolg dat ook langs de A29 ten zuiden van de Heinenoordtunnel een brandaandachtsgebied langs de snelweg is komen te liggen. Gezien de ligging van de A29 in heel open gebied heeft dit weinig externe veiligheidsgevolgen voor de omgeving.

Vanuit een kwantitatieve risicobenadering kent de regio in de huidige situatie een aantal externe veiligheidsknelpunten langs de A15: ter hoogte van Hardinxveld-Giessendam, langs de A16: ter hoogte van Dordrecht en langs de A27: ter hoogte van Gorinchem. Onder meer door het aantrekken van de economie en daarmee gepaard gaande groei van vervoer en het gebruik en vervoer van alternatieve brandstoffen, zal het aantal knelpunten in de toekomst eerder toenemen dan afnemen. Tevens zullen de onderhoudsopgaves aan de A15, A16, A27 en A29 de komende beleidsperiode een dusdanige impact hebben op de bestaande knelpunten en tijdelijke extra knelpunten op omleidings- of sluiproutes veroorzaken.

Spoor

De spoorlijn door Dordrecht en Zwijndrecht vormt een verbinding tussen het Rotterdamse havengebied en België en over de Betuweroute worden de goederen van en naar Duitsland vervoerd. Met name de spoorzone in Dordrecht en Zwijndrecht kent (externe) veiligheidsknelpunten. Het basisnet spoor kent aan dit traject de zwaarste categorie toe, vandaar de specifieke uitwerking van scenario's op dit traject.

De komende beleidsperiode zijn de gevolgen van de aanleg van het zogenoemde derde spoor langs de Betuweroute van Zevenaar/Emmerich tot Oberhausen in Duitsland nog steeds merkbaar. De werkzaamheden zijn nog in volle gang, wat ook effect heeft op de andere tracés vanwege omleidingsroutes.

Door de aanleg van dit derde spoor is een capaciteitssprong op de goederencorridors mogelijk en kan de groei van het spoorgoederenvervoer worden gefaciliteerd. De capaciteit van de Betuweroute zal hierdoor toenemen.

Spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht

In de spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht is de afgelopen periode een aantal maatregelen op en rond het spoor gerealiseerd en verbeterd. De maatregelen richtten zich op het verkleinen van de bots- en ontsporingsrisico's. Hiermee zal de waarschijnlijkheid op een incident met gevaarlijke stoffen in de spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht enigszins zijn afgenomen. Tevens zijn er maatregelen getroffen om de hulpdiensten te faciliteren tijdens de bestrijding van incidenten op de spoorzone. Hierbij kan worden gedacht aan extra waterwinningspunten en verbetering van de bereikbaarheid.

De Rijksdoelstellingen voor spoorvervoer voorzien de komende jaren een sterke groei van zowel goederen- als personenvervoer.

Daarnaast staan de Drechtsteden gesteld voor een groeiende woningbouwopgave. Een deel van deze nieuwe woningen is voorzien in de spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht. Door deze verdichting binnen de spoorzone in combinatie met groei van het vervoer, zal het positieve effect van getroffen maatregelen op het risico naar verwachting gedeeltelijk teniet worden gedaan.

Water

Vervoer van gevaarlijke stoffen over het water vindt voornamelijk plaats over de (Oude) Maas, de Kil, de Merwede en de Noord en heeft de afgelopen periode een groei doorgemaakt. Deze groei gaat zich, naar verwachting, ook doorzetten in de komende periode.

Kegelligplaatsen zijn te vinden in de Nieuwe Merwede, het Hollands Diep, de Kil ('s-Gravendeel), Kolenhaven en Zeehaven Dordrecht en 1e Voorhaven Gorinchem.

Daarnaast wordt het steeds drukker op de vaarwegen en worden alternatieve brandstoffen ook steeds vaker toegepast bij (vracht)schepen.

Buisleidingen

De Hoeksche waard vormt één van de belangrijkste schakels in het Nederlandse transportnetwerk van en naar het Rotterdamse havengebied. De buisleidingenstraat (Pernis-Moerdijk-Antwerpen) loopt door het oostelijk deel van de Hoeksche Waard en de buisleidingstrook (Europoort-Moerdijk-Antwerpen) langs de kernen Nieuw-Beijerland en Oud-Beijerland. In dit gebied liggen verder hogedruk aardgastransportleidingen, leidingen voor het transport van brandbare vloeistoffen, ethyleenoxide en propyleen. En mogelijk wordt dit tracé in de nabije toekomst verder uitgebreid met andere brandbare en giftige stoffen. Daarnaast is in de regio Zuid-Holland Zuid een nieuwe

gasleiding gerealiseerd van Wijngaarden naar Ossendrecht, met daarbij behorende gascompressorstation. De uitwerking van de scenario's voor buisleidingen zijn opgenomen in een apart scenario Buisleidingincident (3.3).

Scenariokeuze

Gezien de grote diversiteit in gevaarlijke stoffen die geproduceerd, opgeslagen, verwerkt of vervoerd worden in de regio, is het niet zinvol om alle mogelijke scenario's uit te werken. In dit verband kan gebruik worden gemaakt van het principe van selectie van maatgevende incidentscenario's. Dit zijn de scenario's die bepalend zijn voor de omvang en uitrusting van de rampbestrijdingsorganisatie. Om deze scenario's te kunnen bepalen, is gezocht naar de verschillende categorieën ongevalstypen en de referentiestoffen die bepaalde effecten kunnen veroorzaken. De effecten van overige gevaarlijke stoffen zijn in principe kleiner dan de effecten van de referentiestoffen.

De volgende 3 scenario's kunnen zowel m.b.t. de bedrijven als het vervoer als maatgevend worden beschouwd¹⁶;

- Ongeval met brandbaar gas (referentiestof LPG) resulterend in een warme BLEVE¹⁷;
- Ongeval met een brandbare vloeistof (referentiestof benzine), resulterend in een plasbrand;
- Ongeval met een toxische vloeistof/gas (referentiestof acrylonitril), resulterend in een toxische wolk.

Daarnaast wordt een ongeval met een brandbaar gas in de Spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht specifiek beschouwd, vanwege de zwaarste risicoclassificering in combinatie met diverse ontwikkelingen, zoals de woningbouwopgave en de stijging van vervoer gevaarlijke stoffen, rondom dit traject.

Oorzaak

Door bijvoorbeeld een ernstige aanrijding kan een lek in een tankwagen, spoorketelwagon of stationaire tank (hierna: reservoir), waarin een gevaarlijke stof is opgeslagen, of instantaan falen, ontstaan. Ook een (externe) brand kan leiden tot falen. Daarnaast kan een lek ontstaan door dat er een defect in de tank optreedt (intrinsiek falen).

Incident

Incident met brandbaar gas

Een reservoir gevuld met brandbaar gas wordt aangestraald door een externe brand. Daardoor warmt de inhoud van het reservoir dusdanig op dat na enige tijd een warme BLEVE optreedt. Hulpdiensten zijn niet in staat tijdig, binnen ca. 20 minuten¹⁸, de aangestraalde wagon of tank te koelen. De indicatieve waarde voor een effectafstand bij een grote calamiteit waarbij de gehele inhoud vrijkomt bij bijvoorbeeld een tankwagon, is ca. 500 meter. De BLEVE geeft zowel een drukgolf als een intense warmtestraling. Vanaf 250 meter is het effect van een BLEVE dusdanig (druk en warmtestraling) dat de mensen zowel binnenshuis als buitenshuis onvoldoende beschermd zijn. Binnenshuis ben je alleen voldoende beschermd als je niet in de buurt van glas bent. Tot een afstand van ca. 500 meter is er kans op dodelijke scherfwerking van deze glasconstructies. Buitenshuis lopen mensen tot ca. 400 meter nog 2e- en 3e-graads brandwonden op. Er is kans op fragmentatie tot bijna 1 km afstand.¹⁹

16) voor de bepaling van de waarschijnlijkheid zal een uitsplitsing naar bedrijven en vervoer (per modaliteit) worden gemaakt

17) BLEVE; Boiling Liquid Expanding Vapour Explosion

18) 20 minuten, algemeen gehanteerde tijdseenheid

19) Bron: Scenarioboek externe veiligheid, scenariokaarten 'Ketelwagen LPG – Warme BLEVE' en 'Ketelwagen LPG – Koude BLEVE'

Om slachtoffers bij een dreigende BLEVE te voorkomen is het noodzakelijk dat in een zo vroeg mogelijk stadium tot ontruiming van de omgeving wordt overgegaan. Bij een zogenoemde 'koude' BLEVE (instantaan falen) is vluchten niet mogelijk, doordat er geen voorfase is bij dit type incident.

Incident met brandbare vloeistoffen

Een reservoir met een brandbare vloeistof kan door verschillende oorzaken lek raken, waardoor de inhoud naar buiten stroomt. Door een externe ontstekingsbron kan de vloeistofplas in de brand raken. De brand verspreidt zich en kan leiden tot brandoverslag naar bebouwing. In het ergste geval bij een transportongeval straalt de plasbrand een wagen met (brandbaar) gas aan waardoor de eerder genoemde warme BLEVE optreedt (domino-effect).

Incident met (zeer) toxische vloeistoffen

Door een ongeval raakt een reservoir lek en vormt zich een vloeistofplas. Door verdamping van de uit de ketelwagen afkomstige toxische vloeistoffen, ontstaat een gaswolk, die zich afhankelijk van de windrichting en windsnelheid verplaatst. In geval van een toxisch gas, zal er geen plas ontstaan maar direct een gaswolk. In de omgeving van het incident vallen slachtoffers onder personen die zich in de nabijheid (in de buitenlucht) bevinden. De duur van de blootstelling aan de toxische wolk is van invloed op de ernst van het letsel. Na enige tijd zal de sirene (waarschuwings- en alarmeringssysteem) afgaan en/of wordt een NL-Alert verstuurd en zal een deel van de blootgestelden naar binnen vluchten en ramen en deuren sluiten.

Gevolgen (impact)

Incident brandbaar gas

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	C hoog
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident brandbare vloeistoffen

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	C-A
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	A-C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	A
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	0
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	0
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident (zeer) toxische vloeistoffen/gas

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A*
2.1 Doden	A
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	A
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A hoog
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B (C)
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident brandbaar gas spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	D
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B (C)
3.1 Kosten	B (C)
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A-B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid (bedrijven)

De waarschijnlijkheid van een ongeval met gevaarlijke stoffen in de regio wordt op basis van bestaande risicoberekeningen, casuïstiek en expertmeningen ingeschat op "mogelijk" (klasse C). Hiermee blijft de waarschijnlijkheid van dit scenario gelijk, ten opzichte van de vorige versie van het regionaal risicoprofiel.

Waarschijnlijkheid (transport)

De waarschijnlijkheid van een ongeval met gevaarlijke stoffen in de regio tijdens transport over de weg wordt op basis van bestaande risicoberekeningen, casuïstiek en expertmeningen, onveranderd, ingeschat op 'mogelijk' (klasse C).

De waarschijnlijkheid van een ongeval met gevaarlijke stoffen in de regio tijdens transport over het spoor wordt op basis van bestaande risicoberekeningen, casuïstiek en expertmeningen voor de spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht ingeschat op "mogelijk" tot "waarschijnlijk" (klasse C-D). Bij deze beoordeling is de herrotering tijdens de aanlegfase van het derde spoor Betuweroute, maar ook de gerealiseerde maatregelen/voorzieningen in de spoorzone Dordrecht/Zwijndrecht meegewogen.

Voor het overige spoor in de regio is de waarschijnlijkheid ingeschat tussen 'onwaarschijnlijk' en 'mogelijk' (klasse B-C).

De waarschijnlijkheid van een ongeval met gevaarlijke stoffen in de regio tijdens transport over het water wordt op basis van bestaande risicoberekeningen, casuïstiek en expertmeningen ingeschat op 'waarschijnlijk' (klasse D). Zie hiervoor ook scenario 5.5 Ongeval op het water.

3.2 Ongeval met gevaarlijke stoffen op spooremlacement Kijfhoek

Thema	Technologische omgeving
Incidenttype	Ongeval met gevaarlijke stoffen
Scenario	Incident (explosie, toxische stoffen, plasbrand) op spooremlacement Kijfhoek
Aanduiding risicodiagram	igs Kijfhoek

Context

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid denkbaar bij een aantal inrichtingen en als gevolg van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor, het water en per buisleiding (separaat uitgewerkt). De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van (gevaarlijke) goederen vanuit de Rotterdamse haven naar onder andere België en Duitsland. Vervoer van gevaarlijke stoffen vindt in grote hoeveelheden plaats.

Een specifieke risicobron vormt spooremlacement Kijfhoek, waar treinen uit het Rotterdamse havengebied verzamelen en waar met treindelen en wagons wordt gerangeerd voor verder vervoer over de Betuweroute richting Duitsland of transport richting België. Treinen worden steeds vaker samengesteld met wagons met gelijksoortige stoffen: "bloktreinen". Ook komen nog steeds "bonte treinen" voor, treinen waarin wagons met diverse stoffen zijn opgenomen.

Op het rangeerterrein zijn diverse combinaties mogelijk. Het emplacement heeft een lengte van ruim 4 kilometer en beslaat op enkele locaties tot ruim 50 sporen. Juist vanwege deze grote omvang is het niet eenvoudig om elke mogelijke plaats van een eventueel incident snel te bereiken. Op de inrichting is sinds 1 januari 2012 een bedrijfsbrandweer aanwezig met een minimale personele sterkte van 7 personen. Sinds 2020 loopt er een verbetertraject, waarbij de bereikbaarheid en bestrijdbaarheid van incidenten wordt gewijzigd. Doelstelling is om een veiligere en snellere bestrijding van incidenten op het terrein te borgen. Hiervoor worden aanvullende calamiteitenwegen en gewijzigde bedrijfsbrandweer voor ingericht. Verwacht wordt dat de implementatie in de komende beleidsperiode helemaal wordt afgerond.

Een andere verandering die we de komende beleidsperiode kunnen verwachten, is verandering van wetgeving. Er is wetgeving in de maak, waarin algemene regels worden gesteld voor alle spooremlacements (als MBA) in Nederland. De uitwerkingen en vertalingen van de algemene regels zijn nog niet bekend, dus we weten niet wat ze betekenen voor de veiligheid rond Kijfhoek. Ook hier is behoud van het huidige veiligheidsniveau een uitgangspunt.

Tenslotte is in de afgelopen beleidsperiode gestart met het vernieuwen van het emplacement in zijn geheel, en de heuvel, inclusief het heuvelproces, in het bijzonder. Naast vernieuwing van de infrastructuur, zoals sporen, wissels, railremmen en kabels, zal ook het heuvelproces vernieuwd worden. Hierbij zal nieuwe aansturingsoftware het belangrijkste onderdeel zijn. Hierdoor wordt geen verhoging van de waarschijnlijkheid verwacht.

Gezien de grote diversiteit in gevaarlijke stoffen, is het niet zinvol alle mogelijke scenario's uit te werken. Conform de aanwijzing moet de bedrijfsbrandweer van Kijfhoek zijn voorbereid op drie maatgevende incidenttypen. Bepalend hierbij zijn ten eerste de inzet bij een plasbrandscenario door koelen van de omgeving, om escalatie te voorkomen, gevolgd door schuimblussing. Ten tweede is dat een inzet bij een toxisch scenario door het

neerslaan van de toxische dampen, afschuimen van de plas (indien de aard van de stof en incident dit toelaten) en afdichten van de lekkage in gaspak of chemiepak (door de bedrijfsbrandweer). Ten derde is dat inzet bij een (plas) brand, waarbij escalatie dreigt doordat lekkage van een ketelwagon met een toxische stof dreigt en vervolgens verspreiding van een giftige wolk in de omgeving.

Oorzaak

Een lekkage van een gevaarlijke stof uit een ketelwagon, of het instantaan falen van een wagon, kan ontstaan door bijvoorbeeld een ernstige aanrijding, het (tijdens transport) lek raken van een afsluiter, verkeerde bediening van een afsluiter of een fout bij het beladen. Ook een (externe) brand kan leiden tot falen. Daarnaast kan een lek ontstaan doordat er een defect aan de tank optreedt (intrinsiek falen).

Incident

Incident met brandbare vloeistof, in combinatie met brandbaar gas

De inhoud van een ketelwagon met een brandbare vloeistof stroomt naar buiten en raakt in brand. Door de brand wordt een ketelwagon met brandbaar gas aangestraald, waardoor een warme BLEVE dreigt. De bedrijfsbrandweer wordt gealarmeerd en begint de bestrijding van het incident. Ook de overheidsbrandweer treedt op volgens de voorbereide procedures om verdere escalatie te voorkomen. Door een samenloop van omstandigheden kan het mogelijk zijn dat de hulpdiensten niet in staat zijn effectief en tijdig, binnen circa 20 minuten, de aangestralde tank te koelen. De indicatieve waarde voor een effectafstand bij een BLEVE van een tankwagon, is ca. 500 meter. De BLEVE geeft zowel een drukgolf als een intense warmtestraling.

Binnen 250 meter is het effect van een BLEVE dusdanig (druk en warmtestraling) dat de mensen zowel binnenshuis als buitenshuis onvoldoende beschermd zijn. Vanaf deze afstand zijn mensen binnenshuis voldoende beschermd, mits ze zich niet in de directe nabijheid van glasconstructies bevinden. Tot een afstand van ca. 500 meter is er kans op dodelijke scherfwerking van deze glasconstructies. Onbeschermde mensen (buitenshuis) lopen tot ca. 400 nog 2e- en 3e-graads brandwonden op. Er is kans op fragmentatie tot bijna 1 km afstand.²⁰ Er moet zo snel mogelijk tot ontruiming van de directe omgeving worden overgegaan.

Incident met (zeer) toxische stoffen

De inhoud van een ketelwagon met een (zeer) toxische stof stroomt naar buiten en vormt direct een toxische wolk of een plas die uitdampt. De toxische dampen verspreiden zich afhankelijk van de windrichting en windsnelheid. De bedrijfsbrandweer wordt gealarmeerd en begint de bestrijding van het incident. Ook de overheidsbrandweer treedt op volgens de voorbereide procedures om effecten voor de omgeving te beperken. Door een samenloop van omstandigheden kan het mogelijk zijn dat de hulpdiensten niet in staat zijn effectief en tijdig de vrijkomende dampen neer te slaan, de plas af te schuimen en het lek te dichten. De indicatieve waarde voor een effectafstand bij een daarop volgende grote calamiteit waarbij de gehele tankinhoud uitdampt is circa 2.400 meter. In de omgeving van het incident vallen met name slachtoffers onder personen die zich in de buitenlucht bevinden. De aard van de stof en de duur van de blootstelling aan de toxische wolk zijn van invloed op de ernst van het letsel. Er moet zo snel mogelijk tot schuilen worden overgegaan in het benedenwindse effectgebied. Gedurende enkele uren zijn mensen binnenshuis voldoende beschermd, mits ze ramen en deuren gesloten houden en eventuele mechanische ventilatie uitschakelen.

20) Bron: Operationele Handreiking Ongevalsebestrijding Gevaarlijke Stoffen, 2e druk, NVBR, 2012

Brandincident met domino-effecten van (zeer) toxische stoffen

De inhoud van een ketelwagon met een brandbare vloeistof stroomt naar buiten en raakt in brand. Door de brand wordt een ketelwagon met brandbaar gas aangestraald, waardoor een warme BLEVE dreigt. De bedrijfsbrandweer wordt gealarmeerd en begint de bestrijding van het incident. Ook de overheidsbrandweer treedt op volgens de voorbereide procedures om verdere escalatie te voorkomen en effecten voor de omgeving te beperken. Door een samenloop van omstandigheden kan het mogelijk zijn dat de hulpdiensten niet in staat zijn effectief en tijdig, binnen circa 20 minuten, de aangestraalde tank te koelen. De indicatieve waarde voor een effectafstand bij een daarop volgende grote calamiteit waarbij de gehele tankinhoud vrijkomt is circa 300 meter. De brand kan zich daardoor snel uitbreiden, waardoor meerdere ketelwagons met brandbare vloeistoffen, gassen en (zeer) toxische stoffen worden bedreigd. Er moet zo snel mogelijk worden overgegaan tot ontruiming van de ruime omgeving en schuilen in het benedenwindse effectgebied tot tenminste 2.400 meter.

Gevolgen (impact)

Incident brandbare vloeistof en brandbaar gas

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	B
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	D (E)
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident (zeer) toxische stof

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident brandbare stof met domino-effecten van (zeer) toxische stoffen

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	C hoog
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	E
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B (C)
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van een incident met gevaarlijke stoffen op Kijfhoek wordt op basis van bestaande risicoberekeningen, casuïstiek en expertmeningen ingeschat op 'mogelijk' (klasse C).

3.3 Buisleidingincident

Thema	Technologische omgeving
Incidenttype	Incident transport buisleiding met een brandbare, explosieve of giftige stof
Scenario	• Incident buisleiding met ethyleenoxide • Incident hoge druk aardgasleiding nabij woonwijk
Aanduiding risicodiagram	• Buisl. tox • Buisl. aardgas

Context

Buisleidingen zijn een belangrijk, duurzaam en energie-efficiënt transportmiddel voor gevaarlijke stoffen. Het transport per buisleiding is, gemeten naar transportvolume, de grootste vervoersmodaliteit voor het vervoer van gevaarlijke stoffen in Nederland. Driekwart van het vervoer van gevaarlijke stoffen via buisleidingen binnen Nederland betreft het transport van aardgas. Op de risicokaart zijn de buisleidingen, inclusief de gebruikers, weergegeven.

De meeste buisleidingen waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd binnen de regio, bevinden zich in de Hoekse Waard. Dit gebied vormt één van de belangrijkste schakels in het Nederlandse transportnetwerk van en naar het Rotterdamse havengebied. De buisleidingenstraat (Pernis-Moerdijk-Antwerpen) loopt door het oostelijk deel van de Hoekse Waard en de buisleidingstrook (Europoort-Moerdijk-Antwerpen) loopt langs de kernen Nieuw-Beijerland en Oud-Beijerland.

Daarnaast liggen in de Hoekse Waard aardgastransportleidingen, leidingen voor het transport van brandbare vloeistoffen, ethyleenoxide en propyleen. Tevens doorkruisen enkele leidingen de Oude Maas. De regio Zuid-Holland Zuid is daarnaast voorzien van een nieuwe gasleiding van Wijngaarden naar Ossendrecht. Ook zullen bestaande tracés in de komende beleidsperiode mogelijk wordt vergroot, waarbij meer en andere gevaarlijke stoffen kunnen worden getransporteerd.

De voorbereiding op een incident is een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid en de leidingbeheerder. Het is de verantwoordelijkheid van de leidingbeheerder om zodanig voorbereid te zijn dat adequaat kan worden gereageerd op een ongevalsmelding. Zo dienen reparatieploegen altijd inzetbaar te zijn. De overheid en leidingbeheerders zijn verantwoordelijk voor een zodanige voorbereiding, dat de effecten van een ongeval kunnen worden beheerst.

Oorzaak

Incidenten met buisleidingen komen in de praktijk niet veel voor, maar indien ze zich voordoen kunnen ze in potentieel van grote omvang zijn. Het merendeel van de buisleidingincidenten wordt veroorzaakt door derden. Dit zijn vaak bedrijven die graafwerkzaamheden verrichten en daarbij één of meerdere leidingen raken. Het is ook mogelijk dat de oorzaak te wijten is aan corrosie aan de leiding, constructiefouten, mechanisch falen (bijvoorbeeld een lekkende koppeling) operationeel falen (bijvoorbeeld een te hoge druk) en grondverzakkingen.

Incident

Een incident met een buisleiding wijkt niet af van een ander ongeval met gevaarlijke stoffen. Elementen als het bovenwinds naderen van een incident en het nemen van een veilige afstand tot het incident, zijn ook bij buisleidingincidenten van het grootste belang. Echter kan er bij een buisleidingincident sprake zijn van een langdurige uitstroming van de gevaarlijke stof. Hier moet rekening mee worden gehouden bij de bestrijding van het incident. Door het inblokken van de leiding (het afsluiten van de leiding) zal de lekkage verminderen en uiteindelijk stoppen. Hoelang dit duurt, is afhankelijk van de lengte en het type leiding (diameter, druk, type stof etc.).

Een andere bijzondere eigenschap van buisleidingincidenten is dat deze vaak in landelijk gebied plaatsvinden. In landelijke gebieden zijn vaak veel drainagesystemen aanwezig. Er dient dus rekening gehouden worden met het feit dat bij een incident met een lekkende vloeistof, deze over grote afstand kan worden verspreid via de drainagebuizen. Dit kan leiden tot milieuverontreiniging en natuurschade en kan tevens leiden tot gezondheidsrisico's.

De schade die aan de buisleiding kan ontstaan is onder te verdelen in een pinhole crack (ponsgat, tot ca. 20 mm), een hole (gat, meer dan 20 mm, maar kleiner dan de diameter van de buis) en een guillotinebreuk (gatgrootte gelijk aan diameter van de buisleiding). De uitstroming van de gevaarlijke stof kan, afhankelijk van de aard ervan, leiden tot verdamping van de stof, uitstroming zonder ontsteking, uitstroming met een vertraagde of directe ontsteking, plasvorming, vorming van een toxische wolk of gaswolk en een gaswolkontbranding.

Gekozen is voor de uitwerking van een tweetal maatgevende scenario's; wetende een incident met een buisleiding met een chemische stof en een incident met een aardgasleiding. Beide type leidingen kennen ieder een eigen effect en zijn beide in de regio aanwezig.

Incident met buisleiding ethyleenoxide

Het maatgevende scenario is een incident met een buisleiding waardoor ethyleenoxide wordt getransporteerd. De plaats van het incident is bij Puttershoek, in landelijk gebied aan de oever van de Oude Maas.

Ter hoogte van de Simonsdijk is een aannemersbedrijf bezig met graafwerkzaamheden. Door één van de graafmachines wordt de buisleiding geraakt. Er ontstaat een gat waardoor de ethyleenoxide kan ontsnappen. De medewerkers weten te vluchten, maar ondervinden wel ernstige irritatie aan de ogen en luchtwegen (T2). De hulpverleningsdiensten en de beheerder van de leiding worden gealarmeerd. De hulpverleningsdiensten kunnen niets aan de lekkage doen. Het is wachten tot de beheerder de leiding heeft ingeblokt. Dit duurt 30 tot 50 minuten.

Een aanzienlijke hoeveelheid ethyleenoxide is ontsnapt en er staat een zuidwestenwind. De toxische wolk verplaatst zich in de richting van Zwijndrecht. Omdat er in het landelijke gebied aan de Simonsdijk beperkte watertoevoer is, kan pas in een later stadium een waterscherm ingezet worden. De toxische wolk ziet kans richting bevolkt gebied te verplaatsen.

Na diverse metingen wordt besloten de sirenes in Zwijndrecht te activeren. Ethyleenoxide vormt namelijk een gevaar voor de volksgezondheid. In enkele wijken moeten de bewoners en bedrijven ramen en deuren sluiten en de regionale rampenzender aanzetten. Met windkracht 4 drijft de wolk over een deel van Zwijndrecht, waarna de wolk verdunt en het gevaar is geweken. Enkele bewoners hebben naderhand melding gemaakt van lichte irritatie aan de ogen en de luchtwegen.

Er wordt een onderzoek naar de toedracht van het incident gestart. Onder de bevolking van Zwijndrecht en Puttershoek is onrust ontstaan en er zijn veel vragen over het incident.

Incident aardgas leiding

Het maatgevende scenario is een fakkelbrand die is ontstaan na beschadiging van een hoge druk aardgasleiding van 13 inch, met een druk van 40 bar. De leiding ligt vlakbij de wijk Oudelandshoek in Dordrecht. Het incident speelt zich overdag af op een rustige en zonnige herfstdag.

Het incident is veroorzaakt door niet-aangemelde grondwerkzaamheden. De leiding wordt geraakt door een graafmachine. Hierdoor ontstaat een guillotinebreuk. Het gas ontsnapt onder hoge druk met donderend geweld en ontsteekt binnen enkele seconden na het ontstaan van de lekkage. Wat volgt is een enorme vuurbal en een fakkelbrand.

De hulpverleningsdiensten worden gealarmeerd en zijn genoodzaakt om op een veilige afstand te blijven. De brandweer kan de plaats van het incident naderen tot 200 à 300 meter. De overige hulpdiensten blijven op 400 meter afstand. Medewerkers van de Gasunie blokkeren de gastoevoer waarna na een half uur de fakkelbrand dooft. Binnen een straal van 80 tot 100 meter zijn alle huizen en auto's compleet verwoest. De bestuurder van de graafmachine, zijn collega en enkele omwonenden overlijden. Circa 30 buurtbewoners worden met zware brandwonden (2e en 3e graad) of ander ernstig lichamelijk letsel afgevoerd (T1). Daarnaast hebben vele omwonenden snijwonden door de gesprongen ruiten (T2), lichte brandwonden en diverse kneuzingen (T3). Er wordt een onderzoek naar de toedracht van het incident gestart. Onder de bevolking van Dordrecht is veel onrust ontstaan en er zijn veel vragen over het incident.

Gevolgen (impact)

Incident met buisleiding ethyleenoxide

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	0
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	B-C
5.3 Sociaal psychologische impact	C
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident aardgas leiding

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	A
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van een ongeval met buisleiding ethyleenoxide wordt door de experts beoordeeld als 'onwaarschijnlijk'. Hoewel de casuïstiek aantoont dat dit type incident tussen 2002 en 2008 één keer heeft plaatsgevonden²¹. Echter wordt door de strenge regelgeving, waaraan de aannemers die graven nabij buisleidingen zich moeten houden, het incident als 'onwaarschijnlijk' (hoog) (klasse B) beoordeeld.

De waarschijnlijkheid van een ongeval aardgas leiding wordt door de experts beoordeeld als 'waarschijnlijk' (laag) (klasse D). Aardgasleidingen zijn binnen de regio in meerdere mate aanwezig dan leidingen met chemische stoffen en bevinden zich vaak in of nabij bewoond gebied. De Gasunie had in de vorige beleidsperiode gemiddeld 10 incidenten per jaar met aardgasleidingen, waarvan gemiddeld 2 met uitstroom. Echter door de toegenomen grondwerkzaamheden (leggen van kabels, vernieuwen van leidingen) is de verwachting dat dit aantal zal toenemen.

²¹) Registratie en analyse pijpleidingincidenten 2008, Vereniging van Leidingeigenaren in Nederland - VELIN

3.4 Ongeval met alternatieve brandstoffen: Li-ion, LNG, CNG en H₂

Thema	Technologische omgeving
Incidenttype	Incidenten met brandbare/explosieve (cryogene) stof in open lucht
Scenario	Incident stationaire inrichting of transport
Aanduiding risicodiagram	• LNG wolk • LNG bleve • a.b.fakkel

Context

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid denkbaar bij een aantal inrichtingen en als gevolg van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor, het water en per buisleiding (separaat uitgewerkt). De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van (gevaarlijke) goederen vanuit de Rotterdamse haven naar onder andere België en Duitsland. Vervoer van gevaarlijke stoffen vindt in grote hoeveelheden plaats. Gezien de grote diversiteit in toepassingen van deze gevaarlijke stoffen, is het niet zinvol alle mogelijke scenario's uit te werken. Er wordt gebruik gemaakt van het principe van selectie van maatgevende incidentscenario's. De effecten van overige incidenten en gevaarlijke stoffen zijn in principe kleiner dan de effecten van de maatgevende scenario's en referentiestoffen.

Een bijzondere risicobron vormt de opkomst van alternatieve brandstoffen, zoals LNG, en CNG en waterstof (H₂) en elektrisch aangedreven voertuigen (Li-ion). Zowel LNG als CNG bestaan uit vloeibaar gemaakt, sterk gekoeld of samengeperst, aardgas.

LNG (Liquefied Natural Gas): Bij de productie van LNG wordt het aardgas afgekoeld tot een zeer lage temperatuur van circa -170°C, waardoor er geen of nauwelijks druk nodig is. LNG wordt vervoerd in dubbelwandige, vacuümgeïsoleerde vaten die langzaam opwarmen in de transportketen (orde grootte tenminste 30 dagen voor boil-off), waarvoor gedetailleerde vereisten zijn opgenomen in de regelgeving. LNG wordt in schepen vervoerd bij circa 10 bar en kan bij de eindgebruiker een druk bereiken van 18 bar bij een temperatuur van circa -120°C.

CNG (Compressed Natural Gas): Met CNG wordt bedoeld samengeperst aardgas bij hoge druk (200-300 bar), dat wordt bewaard bij de gewone omgevingstemperatuur.

De meest relevante toepassing van LNG is brandstof voor vrachtauto's en scheepvaart. Het wordt typisch aangevoerd met tankauto's en mogelijk in de toekomst ook per spoor of binnenvaartschip (overslag of bunkeren). De tankauto wacht bij het bedrijf op de kade, om het schip te bevoorraden. In de regio gebeurt dit momenteel onder andere in Dordrecht en Zwijndrecht en Nieuw-Lekkerland, waarbij het LNG primair over de N3 en rijkssnelwegen met tankauto's wordt aangevoerd. LNG kan tevens worden getankt bij enkele reguliere tankstations. De combinatie van de zeer lage temperatuur en hoge druk betreft deels nieuwe technologie, apparatuur en regelgeving die nog niet volledig uitontwikkeld en geëvalueerd zijn.

Voor CNG geldt dat het typisch wordt gebruikt als (alternatieve) brandstof, bijvoorbeeld in bussen, of vrachtauto's en personenvervoer. De brandstoftank kan bij vrachtwagens op elke geschikte plek op het voertuig worden gemonteerd, bijvoorbeeld onder het voertuig. Bij bussen kan de tank bijvoorbeeld op het dak worden geplaatst. In de regio wordt CNG momenteel gebruikt bij de auto's van afvalinzamelaar HVC in Dordrecht²². CNG kan tevens worden getankt bij enkele reguliere tankstations. CNG lijkt daarmee op LPG (dat wordt toegepast bij circa 10 bar), zoals we dat al vele tientallen jaren kennen als brandstof voor auto's.

Waterstof (H_2) wordt gebruikt als brandstof in bijvoorbeeld bussen, vrachtauto's en personenvervoer. De brandstoftank kan bij vrachtwagens op elke geschikte plek op het voertuig worden gemonteerd, bijvoorbeeld onder het voertuig. Bij bussen wordt de tank veelal op het dak geplaatst, maar er zijn ook ontwerpen waarbij de waterstof in een aparte aanhanger achter het voertuig hangt. In de regio wordt waterstof momenteel gebruikt bij bussen in de Hoekse Waard, maar verdere uitbreiding is mogelijk.

H_2 kan direct als brandstof worden gebruikt, door verbranding, maar ook in een brandstofcel, waarbij elektriciteit ontstaat. Het voertuig is dan dus elektrisch aangedreven, maar heeft geen/weinig accu's aan boord.

Waterstof kan worden getankt bij multifuel tankstations, waarbij naast de conventionele brandstoffen ook alternatieve brandstoffen getankt kunnen worden. H_2 wordt toegepast bij zeer hoge druk, tot zelfs 700 bar. De waterstof wordt op het tankstation verkregen door transport in hogedruk cilinders (tubes) of ter plaatse gegenereerd door elektrolyse.

Elektrisch rijden is zeer in opkomst. Zowel personenauto's als bussen zijn momenteel zowel hybride (deels fossiele brandstof, deels elektrisch) als volledig elektrisch te verkrijgen. De opslag van de elektrische energie vindt plaats middels Li-ion-accu's. De capaciteit varieert per toepassing. Er worden verschillende waardes gerapporteerd, van gemiddeld 53 kWh voor een personenauto tot 590 kWh voor grote streekbussen. De effecten hangen logischerwijs samen met de gebruikte capaciteit en de mate waarin de batterij is opgeladen.

In de regio wordt momenteel bij de bussen gebruik gemaakt van volledig elektrische voertuigen.

De problemen bij incidenten liggen met name in het feit dat het voertuig moeizaam elektrisch veilig is te stellen, maar ook dat bij verbranding van de accu's zeer toxische gassen (zoals waterstoffluoride) ontstaan door een thermische run-away-reactie. Deze reactie is niet te stoppen en het blussen van een dergelijk voertuig is (vooralsnog) enkel mogelijk middels het volledig onderdompelen van het accupakket.

Oorzaak

Een lek in een tank waarin LNG, of CNG of H_2 is opgeslagen, of een lekkage van de losslang bij verlading, kan ontstaan door bijvoorbeeld het lek raken van een afsluiter, verkeerde bediening van een afsluiter of een ernstige aanrijding/aanvaring. Ook een (externe) brand kan leiden tot falen. Daarnaast kan een lek ontstaan doordat er een defect aan de tank optreedt (intrinsiek falen).

Incident

Incident met LNG bij verlading (bij stationaire inrichting of schip)

Bij het verladen van LNG worden slangen of leidingen met meerdere koppelingen gebruikt. Daarbij is het denkbaar dat een koppeling lekt of ontkoppeld raakt. Het sterk gekoelde gas stroomt uit, waarbij het snel opwarmt aan de omgeving, verdampt en een dikke mist-achtige wolk vormt waarmee lekken direct zichtbaar zijn. De noodkleppen worden bij grotere lekken automatisch gesloten en de verlading stopt binnen circa drie minuten. Tevens zijn er mogelijkheden voor handmatige noodstop van de verlading. Er is een hele kleine kans dat het vrijgekomen gas wordt ontstoken, omdat in de directe omgeving geen ontstekingsbronnen aanwezig mogen zijn. De indicatieve

²²) Vuilinzameling met deze wagens vindt plaats in de gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Papendrecht en Alblasserdam

waarde voor een effectafstand²³ bij een daarop volgende wolkbrand is circa 250 meter. Binnen deze afstand is het effect van een wolkbrand dusdanig dat mensen buitenshuis onvoldoende beschermd zijn en binnenshuis relatief veilig zijn.

Incident met LNG en BLEVE

De inhoud van een tankwagen met LNG raakt tijdens de verlading betrokken bij een externe brand. Er is een hele kleine kans dat dit scenario optreedt, omdat in de directe omgeving geen grote hoeveelheden brandbaar materiaal aanwezig mogen zijn. Door de brand wordt de tankwagen met brandbaar gas aangestraald, waardoor een warme BLEVE²⁴ dreigt. LNG wordt voornamelijk in dubbelwandige, vacuümgeïsoleerde tankauto's vervoerd, die over het algemeen langer dan 20 minuten bestand zijn tegen een externe brand. De verlader begint de bestrijding van het incident waar mogelijk en de brandweer wordt gealarmeerd. Door opwarming van de tank wordt aardgas afgeblazen uit het veiligheidsventiel en vormt een fakkel.

De overheidsbrandweer treedt op volgens de voorbereide procedures om verdere escalatie te voorkomen. Door een samenloop van omstandigheden kan het mogelijk zijn dat de hulpdiensten niet in staat zijn effectief en tijdig de aangestraalde tank te koelen. De indicatieve waarde voor een effectafstand bij een grote calamiteit waarbij de gehele inhoud vrijkomt bij bijvoorbeeld een tankwagon, is ca. 500 meter. De BLEVE geeft zowel een drukgolf als een intense warmtestraling. Vanaf 250 meter is het effect van een BLEVE dusdanig (druk en warmtestraling) dat de mensen zowel binnenshuis als buitenshuis onvoldoende beschermd zijn. Vanaf deze afstand zijn mensen binnenshuis voldoende beschermd, mits ze zich niet in de directe nabijheid van glasconstructies bevinden. Tot een afstand van ca. 500 meter is er kans op dodelijke scherfwerking van deze glasconstructies. Onbeschermden (buitenshuis) lopen tot ca. 400 nog 2e- en 3e-graads brandwonden op. Er is kans op fragmentatie tot bijna 1 km afstand.²⁵

De indicatieve waarde voor een effectafstand bij een daarop volgende grote calamiteit waarbij de gehele tankinhoud vrijkomt is circa 250 meter. De BLEVE geeft zowel een drukgolf als een intense warmtestraling. Binnen 150 meter is het effect van een BLEVE dusdanig dat mensen zowel binnenshuis als buitenshuis onvoldoende beschermd zijn. De beschikbare tijd tot deze escalatie moet ingezet worden om zo snel mogelijk tot ontruiming van de directe omgeving over te gaan. Zo kunnen (dodelijke) slachtoffers in de omgeving zoveel mogelijk worden voorkomen.

Incident met CNG bij gebruik (vervoermiddel) op alternatieve brandstof

Een voertuig (bus of vrachtwagen) raakt in brand door een ongeval, technisch mankement of bij verlading (door een externe brand). Door de brand wordt de cilinder (of meerdere cilinders) met LNG, CNG of H₂ aangestraald. Door opwarming van de tank wordt aardgas/H₂ afgeblazen uit het veiligheidsventiel en vormt een fakkel. Het veiligheidsventiel is in willekeurige richting aangedraaid, waardoor de fakkelbrand ook in willekeurige richting kan optreden. De indicatieve waarde voor een effectafstand bij de fakkelbrand waarbij de gehele tankinhoud vrijkomt is circa 10 meter. De overheidsbrandweer treedt op volgens de voorbereide procedures om verdere escalatie te voorkomen.

Incident met elektrisch vervoermiddel

Een voertuig (personenauto of bus) raakt in brand door een ongeval, technisch mankement of door een externe brand. Door de brand wordt het accupakket aangestraald en opgewarmd. Door opwarming zal een thermische runaway reactie optreden in het accupakket, waarbij een toxische gaswolk vrijkomt (waterstoffluoride). De indicatieve waarde voor een effectafstand van de toxische wolk (bij een accupakket van een personenauto) is enkele tientallen meters tot waar mensen onbeschermd blijvend letsel kunnen oplopen. Het opsluiten van de wolk (binnen of in bebouwd gebied) vergroot de mogelijkheid om hoge concentraties te bereiken. De overheidsbrandweer treedt op volgens de voorbereide procedures om verdere escalatie te voorkomen, waaronder het neerslaan van toxische dampen en het blussen van het voertuig.

23) Effectafstand wordt gedefinieerd als de afstand waarbinnen dodelijke slachtoffers (en zwaargewonden) kunnen vallen. Buiten deze afstand kunnen (licht)gewonden vallen en kan (bij brand of BLEVE) schade optreden aan objecten.

24) BLEVE (Boiling Liquid Expanding Vapour Explosion): Door een incident ontstaat een brand waarbij een tankwagen met LNG is betrokken. Vanwege oplopende temperaturen neemt de druk in de tank toe. Het vrijkomen en ontsteken van de inhoud leidt tot een grote vuurbal van brandend gas, een BLEVE. De hittestraling is kort en hevig. Ook wel warme BLEVE genoemd

25) Bron: Operationele Handreiking Ongevalsebestrijding Gevaarlijke Stoffen, 2e druk, NVBR, 2012

Gevolgen (impact)

Impact ongeval alternatieve brandstoffen

Incident LNG wolkbrand

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	B
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident LNG BLEVE

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	0
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	A
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Incident CNG, LNG of H₂ fakkelbrand

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	0
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	A
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	A
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	0
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van een ongeval met een LNG wolkbrand wordt op basis van de huidige vergunningvoorschriften, bestaande risicoberekeningen (QRA), casuïstiek en expertmeningen (deels nieuwe technologie), ingeschat op 'mogelijk' (klasse C).

De waarschijnlijkheid van een LNG BLEVE wordt ingeschat op 'zeer onwaarschijnlijk' (klasse A).

De waarschijnlijkheid van een ongeval met een LNG, CNG of H₂ fakkelbrand wordt ingeschat op 'mogelijk' (klasse C).

3.5 Nucleair ongeval

Thema	Technologische omgeving
Incidenttype	Nucleair ongeval (buiten de regio)
Scenario	Incident bij een kernenergiecentrale (buiten de regio)
Aanduiding risicodiagram	Nucleair

Context

Binnen de regio Zuid-Holland Zuid, of in de directe buurregio's, bevinden zich geen kernenergiecentrales. Nucleaire transporten vinden wel regelmatig plaats over de weg of het spoor in Zuid-Holland Zuid. Kernongevallen vallen onder specifieke regelgeving; de Kernenergiwet. Dit heeft te maken met de mogelijke gevolgen van een kernongeval; zeer groot effectgebied, onmiddellijke politieke en maatschappelijke onrust en de benodigde specialistische deskundigheid.

De Leidraad Kernongevallenbestrijding publicatie 'Technische basisinformatie stralingsongevallen' beschrijft maatscenario's voor o.a. ongevallen in kernenergiecentrales. Ook de slachtofferaantallen en de zone waarin maatregelen genomen moeten worden, staan in de Leidraadpublicatie.

In het Kernenergiwet wordt een onderscheid gemaakt tussen categorie A- en B-objecten. Onder A-objecten vallen de in werking zijnde kerncentrales in en nabij Nederland, onderzoeksreactoren, satellieten en schepen die gebruik maken van kernenergie en verder kernwapens. Onder B-objecten vallen alle andere objecten waar sprake is van de aanwezigheid van radioactieve stoffen (zoals installaties voor uraniumverrijking, verwerking en opslag van radioactieve stoffen en transporten).

Bij A-objecten kan de (potentiële) omvang van de gevolgen van een ongeval betekenis hebben voor het gehele land. Of is inschakeling van de rijksoverheid van het buurland nodig in verband met landgrensoverschrijdende aspecten zoals afstemming met buitenlandse autoriteiten. De kernenergiecentrales van Doel (B) en Borssele (NL) zijn een categorie A-object.

Oorzaak

Het (maatgevend) scenario is een ongeval met een drukwaterreactor in de kernenergiecentrale. Hierbij komt tot 24 uur * na het ontstaan van een koelingsdefect een klein deel van de reactorinhoud vrij zoals radioactieve jodiumisotopen en edelgassen. Het vrijkomende jodium (I-131), ongeveer 3%, vormt het grootste gevaar. Voor de Kerncentrales in Doel en Borssele zijn vooraf zones bepaald waarin bij een ernstig ongeval maatregelen nodig zijn. Het feitelijke effectgebied is afhankelijk van de windrichting en het soort weer, vooral van eventuele neerslag. Dicht bij de bron kan sprake zijn van een directe stralingsbelasting uit de bron.

* Dit is conform de STC COA1 richtlijn. Er zijn thans nieuwe modellen in ontwikkeling waarbij een emissie 24 uur van te voren kan worden voorspeld en waarmee een langere voorbereidingstijd wordt geboden. In dit scenario worden deze ontwikkelingen nog buiten beschouwing gelaten.

Incident

Het scenario 'ongeval met een drukwaterreactor' is in drie delen op te delen:

- De vroege lozingsfase waar vooral edelgassen worden geloosd;
- De 'echte' lozing, de lozing van een wolk met een grote hoeveelheid verschillende nucliden;
- Fase na de lozing; er is sprake van een besmet gebied.
(Uitgangspunt hierbij is dat gasvormige (deels radioactieve) stoffen voor 100% vrijkomen, radioactief jodium tot 30% en het vaste stoffen tot 3%.)

Een ongeval met een in werking zijnde kernreactor van Doel of Borssele zal leiden tot overschrijding van de interventieniveaus uit het Nationaal CrisisPlan Kernongevalbestrijding Stralingsincidenten (NPK) op Nederlands grondgebied.

De afstand van de regio Zuid-Holland Zuid tot de kernenergiecentrales in Doel en Borssele is bij kleine incidenten te groot om deel uit te kunnen maken van het directe effectgebied. De invloed van een incident bij Doel (België) en Borssele beperkt zich veelal tot effect op de voedselketen. Dit zal leiden tot het binnenhouden van vee (graasverbod) en een negatief advies tot het consumeren van gewassen.

Wegens het harmoniseren van de Europese preparatiezones rondom A-objecten, is de zone waarbinnen jodiumtabletten op voorhand zijn verstrekt vergroot tot 100 km. Hierdoor heeft ook distributie binnen Zuid-Holland Zuid plaatsgevonden.

Nucleaire transporten vinden plaats onder beveiliging en worden gemonitord (mede met het oog op demonstraties e.d.). De verwachte impact van een ongeval (anders dan een aanslag) tijdens dit vervoer is vele malen lager dan bij een ongeval bij een kernenergiecentrale.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	D
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1 Kosten	B-C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	C
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van dit scenario wordt ingeschat op 'zeer onwaarschijnlijk' (klasse A) en blijft hiermee gelijk aan het vorige regionaal risicoprofiel, ondanks de berichtgeving over problemen bij Doel.

3.6 Ongeval bij transport of opslag van radioactief materiaal

Thema	Technologische omgeving
Incidenttype	Kernincidenten
Scenario	Incident B-objecten: eenheden radioactief materiaal
Aanduiding risicodiagram	Radioactief

Context

Ongevallen met gevaarlijke stoffen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid denkbaar bij een aantal inrichtingen en als gevolg van vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor, het water en per buisleiding (separaat uitgewerkt). De regio is een doorvoerroute van (gevaarlijke) goederen vanuit de Rotterdamse haven naar onder andere België en Duitsland. Vervoer van gevaarlijke stoffen vindt in grote hoeveelheden plaats.

Een bijzondere risicobron vormt het gebruik van radioactief materiaal bij bedrijven en het transport van radioactief materiaal. Hierbij kunnen incidenten in principe alleen lokaal tot zeer plaatselijk gevolgen hebben. Gezien de grote diversiteit in radioactieve stoffen, is het niet zinvol alle mogelijke scenario's uit te werken. Er wordt gebruik gemaakt van maatgevende incidentscenario's, zoals beschreven in de rapportage Maatgevende scenario's voor ongevallen met categorie B-objecten, maart 2004, VROM. De effecten van overige incidenten en gevaarlijke stoffen zijn in principe kleiner dan de effecten van de maatgevende scenario's en referentiestoffen.

In de regio gebruiken diverse bedrijven radioactieve bronnen. Het gaat om inrichtingen zoals ziekenhuizen en in de bedrijven zoals baggeraars, wegenbouwers, etc. Registratie van de aanwezigheid van radioactieve materialen wordt door de landelijk vergunningverlener verzorgd en kent nauwelijks of geen regionale/lokale uitwerking in registers of structureel geborgde planvorming. Bij een brand in een pand of in de buurt van de opslag van deze bronnen kan radioactief materiaal vrijkomen en zich verspreiden met de rook en het bluswater. Dit is het scenario dat is bekeken.

In de regio vindt wekelijks transport van radioactieve materialen voor medische toepassingen plaats over de weg. Dit zijn kleine bestelauto's die mogelijk betrokken kunnen raken bij een ernstig ongeval. Meest waarschijnlijk is dat verpakkingen daarbij intact blijven, conform de vereisten. Uit de aanduidingen op de auto blijkt de aanwezigheid van radioactief materiaal. Bij aankomst van de hulpdiensten wordt informatie ingewonnen over de juiste hulpverleningsstrategie. Er wordt naar verwachting geen significante radioactiviteit gemeten en de hulpverlening aan de beknelde chauffeur kan regulier worden afgewerkt. Er zijn geen effecten naar de omgeving. Dit scenario is daarom niet meegenomen.

In de regio vindt ongeveer eens per 2-4 weken, in konvooi, vervoer plaats van radioactief materiaal voor opwekking van (kern)energie. Het gaat hier om vrachtwagens die geladen zijn met enkele vaten uraniumhexafluoride. Schadelijke effecten op de gezondheid van mensen zijn vooral toxische effecten (het gas waterstoffluoride), niet zozeer de radioactieve eigenschappen. De effecten zijn daardoor zeer beperkt, dit scenario is daarom niet meegenomen.

Vervoer per spoor vindt zeer incidenteel plaats, circa 2 tot 4 keer per jaar. Dit gebeurt onder strenge voorwaarden en toezicht. Een incident is daarmee zeer onwaarschijnlijk. Het gaat over vaste stoffen, waarvan verspreiding in de omgeving zeer onwaarschijnlijk is. Dit scenario is daarom niet meegenomen.

Voor alle incidenten geldt dat de vervoerder na afhandeling van het incident zorgt voor het zekerstellen van de lading en verder transport. Bij alarmering en aankomst van de hulpdiensten kan verwarring ontstaan over het mogelijke gevaar dat de lading kan vormen. De betrokken adviseurs gevaarlijke stoffen kunnen een deskundige van het bedrijf of de ANVS (Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming) raadplegen om de juiste hulpverleningsstrategie te achterhalen. De inspecties van diverse overheidsinstanties komen ter plaatse om toe te zien op veilige afhandeling van het incident en controle van de betrokken hulpverleners.

Het risicoprofiel en de beschrijving van dit crisistype gaan niet in op de gevolgen van al dan niet opzettelijk gebruik van kernwapens. Ook andere grote (buitenlandse) kernrampen, zoals die van Chernobyl (1986) en Fukushima (2011) komen niet in beeld. De effecten van dit soort gebeurtenissen kunnen ver reiken en overstijgen de regionale en nationale schaal.

Oorzaak

Een brand bij een inrichting kan leiden tot vrijkomen van radioactief materiaal vanuit de daar gebruikte (gesloten) bronnen.

Incident

Brand bij een industriële inrichting waar radioactieve materialen worden gebruikt

Bij een baggeraar, wegenbouwer of in een ziekenhuis kan brand uitbreken in de ruimte waar radioactieve bronnen en materialen worden opgeslagen of gebruikt. Door de brand kan een klein deel van de activiteit van de bron vrijkomen uit de houder en zich in de omgeving verspreiden met de rook en het bluswater. Conform de landelijke methodiek hoort hier een brongebied bij ter grootte van het gebouw, of een cirkel kleiner dan 10 meter. Het werkgebied waar eventueel beschermende maatregelen aan de orde kunnen zijn bedraagt maximaal 90 meter. Het aandachtgebied betreft de sector benedenwinds, met name direct rond het gebouw tot maximaal 400 meter (Bron: paragraaf 7.2 van de rapportage Maatgevende scenario's voor ongevallen met categorie B-objecten, maart 2004, VROM).

Gevolgen (impact)

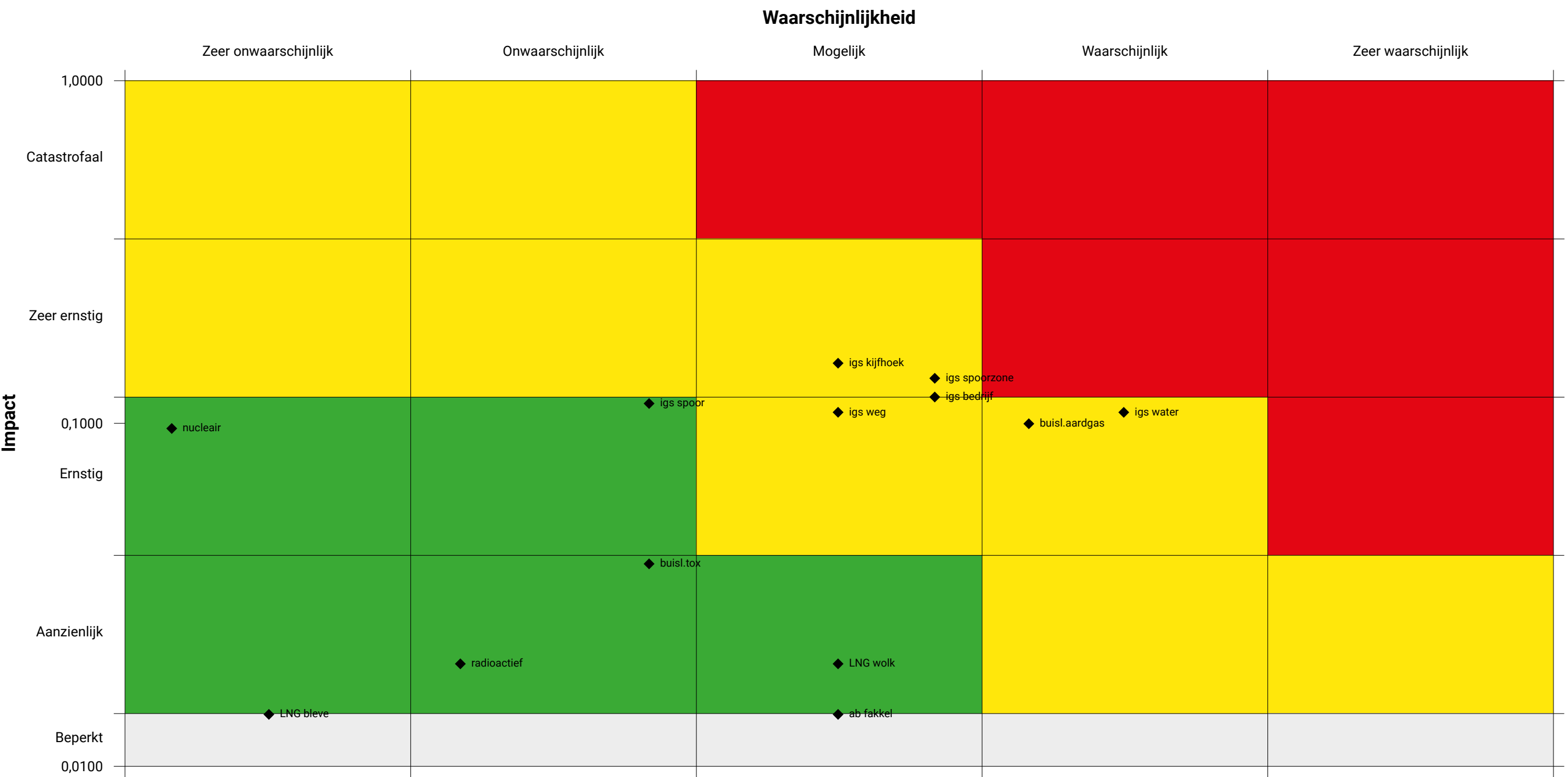
Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	0
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	0
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B (A)
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	C
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van een brand bij een bedrijf of opslag waarbij radioactieve stoffen vrijkomen, wordt op basis van bestaande risicoberekeningen, casuïstiek en expertmeningen ingeschat op 'onwaarschijnlijk' (klasse B).

Risicodiagram technologische omgeving

In onderstaande risicodiagram zijn de scenario's die behoren tot het thema 'technologische omgeving' weergegeven.

◆ 3. Technologische omgeving

- igs bedrijf

igs spoor

igs spoorzone

igs weg

igs water

igs kijfhoek

igs= incident gevaarlijke stoffen
- buisl.tox

buisl.aardgas

LNG wolk

nucleair

radioactief

ab fakkel

LNG bleve

4.

Vitale infrastructuur en voorzieningen

4.1 Langdurige stroomuitval

Thema	Vitale infrastructuur en voorzieningen
Incidenttype	Verstoring energievoorziening
Scenario	Uitval elektriciteitsvoorziening (langer dan 24 uur) ²⁶
Aanduiding risicodiagram	Stroomuitval

Binnen het incidenttype verstoring energievoorziening kunnen drie typen worden onderscheiden: uitval van olie, gas of elektriciteit. Elektriciteit is de meest kritische energiedrager op regionaal niveau en wordt daarom hier beschreven.

Context

Bij de liberalisering van de energiemarkt (Elektriciteitswet 1998) is een splitsing gemaakt in energieproducenten, netbeheerders en energieleveranciers. De energieproductie is geliberaliseerd en niet meer voorbehouden aan de grote producenten. Een netbeheerder is op grond van de wet aangewezen en is verantwoordelijk voor de aanleg van de netten en het transport van elektriciteit of gas. De energielevering is ook geliberaliseerd. Een leverancier dient over een vergunning te beschikken (van de Energiekamer). Tegenwoordig kunnen particulieren ook energie terug leveren aan het net. Hiervoor is geen vergunning maar slechts een melding noodzakelijk.

Er is één landelijke netbeheerder en een aantal regionale netbeheerders. De landelijke netbeheerder is het staatsbedrijf TenneT en deze beheert het landelijke hoogspanningsnet. De netten van TenneT verbinden alle regionale elektriciteitsnetten met elkaar en met het Europese net. Daarnaast bewaakt TenneT de betrouwbaarheid en continuïteit van de Nederlandse elektriciteitsvoorziening.

De regionale netbeheerders zijn de 'stroomverdelers' in de regio's. Zij zijn verantwoordelijk voor alle vaste installaties, die nodig zijn om de stroom bij de gebruikers af te leveren. Door de levering van energie door particulieren zullen de concepten en technieken gebruikt in deze verdeling herzien moeten worden. Deze beheerders zijn verder verantwoordelijk voor de leveringszekerheid van elektriciteit en informeren op dat gebied zo nodig de burgemeester als bevoegd gezag. Regionaal netwerkbeheerder voor de regio Zuid-Holland Zuid is Stedin. De regionale netbeheerder is bij storingen in eerste instantie aanspreekpunt voor de veiligheidsregio.

Stroomstoringen van langer dan 24 uur hebben zich in het verleden voorgedaan in het Overijsselse Haaksbergen in november 2005 (uitval van 72 uur), in de Tieler- en Bommelerwaard in december 2007 (uitval van 48 uur), Op 27 maart 2015 werden de provincies Noord-Holland en Flevoland getroffen door een grote uitval. Stroomstoringen met veel impact in 2023: de brand in het verdeelstation in Spijkenisse waarbij ruim 16.000 huishoudens urenlang zonder stroom zaten. En in 2022 waarbij in Flevoland veel hinder is geweest als gevolg van een brand in een hoogspanningsstation.

Binnen de regio Zuid-Holland Zuid hebben zich in de laatste jaren met enige regelmaat stroomstoringen voorgedaan die hooguit een tijdsbestek hadden van enkele uren.

26) Gebaseerd op de voorbeelduitwerking incidenttype # 4.1.30 "uitval elektriciteitsvoorziening" – Handreiking regionaal risicoprofiel, concept 1.3, 24 september 2009.

Oorzaak

Onvoorziene storingen op het hoofdtransportnet dan wel op de regionale netten komen vaak door plotselinge uitval van de centrale, een blikseminslag in een hoofdverdeelstation, of door een kabelbreuk door graafwerkzaamheden. Graafwerkzaamheden zijn de meest voorkomende oorzaak van gelokaliseerde uitval. De omvang van de stroomuitval door graafwerkzaamheden hangt af van de locatie in het net dat wordt geraakt. Door het terug leveren van energie komt het tegenwoordig ook voor dat kabels overbelast raken zoals op 9 maart 2018 in Amsterdam. Oorzaken van netcongestie zijn divers, en hebben te maken met grotere pieken in opwek en gebruik van energie, en een andere verdeling daarvan op de verschillende netvlakken. In onder andere Flevoland, Gelderland en Utrecht wordt vanwege netcongestie momenteel gekozen voor hogere belasting van het elektriciteitsnet.

Een andere mogelijkheid is een plotselinge frequentiedaling op het Europese netwerk. In dat geval dienen de regionale netbeheerders in opdracht van TenneT direct in te grijpen via het systeem van grofmazige geautomatiseerde frequentie afschakeling. De geautomatiseerde frequentie afschakeling is via relais voorgeprogrammeerd door de regionale netbeheerders. Deze bepalen waar de stroom al dan niet nog naar toe gaat; daar zitten dus keuzes achter, waarbij de veiligheidsregio's vooralsnog niet betrokken zijn. Echter, een geleidelijke verandering van de frequentie wordt niet meteen opgemerkt zoals gebeurde in de periode van januari tot maart 2018. Buiten dat digitale klokken verkeerd liepen raakte hierdoor ook het WAS systeem van slag.

Bij dreigende overbelasting van het net kan de netbeheerder een (deel van een) distributiestation preventief afschakelen.

Tot slot is het mogelijk dat zich een langzaam, over dagen, oplopende stroomkrapte voordoet. Dit bijvoorbeeld door koelwaterproblemen in een warme en droge zomer zoals in 2003. De kans op een daadwerkelijk tekort neemt dan toe (buffercapaciteit door andere centrales neemt eveneens af). De lange aanloop biedt mogelijkheden om een afschakelvolgorde volgens maatschappelijke criteria in te stellen. Ook kan een stroomkrapte zich over een periode van weken of maanden opbouwen, vanwege geopolitieke omstandigheden.

In het net bevindt zich een aantal 'hot spots' waar de waarschijnlijkheid of de gevolgen stroomuitval relatief groot zijn. Er zitten enkele zwakke plekken in het net, bijvoorbeeld bovengrondse hoofdleidingen, oude verdeelstations, plaatselijk ontbreken van een ringstructuur en dergelijke. De incidenten met de Apache helikopters in de Tieler- en Bommelerwaard in 2007 en bij Culemborg in 2017 zijn een goed voorbeeld van een beschadiging aan de bovengrondse hoogspanningskabels. Dit kan zich ook in de regio Zuid-Holland Zuid voordoen.

Bij uitval van elektriciteit treden effecten op in het fysieke en sociale domein. Wanneer uitval te voorzien is, kunnen er keuzes gemaakt worden waar de effecten neerslaan. Het is aan de regionale netbeheerder om hierin te kunnen adviseren en aan de veiligheidsregio om hier een besluit over te nemen ([Nationaal Crisisplan Elektriciteit](#)).

Om impact van onvoorziene stroomstoringen en preventieve afschakelingen te beperken, is meer inzicht nodig in:

- Robuustheid van het net bij storing op onderdelen van het net.
- Bij storing of afschakeling op een hoger netvlak operationeel blijven van lokale energiebronnen in het lokale energiesysteem.
- Te voorziene scenario's (Dunkelflaute, transportschaarste), terugschakelschema's en afschakelschema's. Ieder distributiestation heeft meerdere aansluitingen welke afzonderlijk in- en uitgeschakeld kunnen worden.
- Vitale voorzieningen en noodvoorzieningen voor welke duur van storingen.
- Fysieke belasting van het net (zoals spanningskwaliteit, capaciteit, temperatuur).

Incident

Stroomuitval wordt gekarakteriseerd aan de hand van een aantal kenmerken, namelijk het optreden met of zonder vooraankondiging; duur van de stroomuitval en de omvang van het gebied waarin de stroomuitval plaatsvindt.

Stroomuitval kan met of zonder vooraankondiging plaatsvinden. Bij een vooraankondiging is er sprake van een dreigende stroomstoring, of preventieve terugschakeling (door grootverbruikers) of afschakeling (door netbeheerders), bijvoorbeeld door overbelasting. Zonder vooraankondiging is het een stroomstoring die zich onverwacht voordoet. Dit kan door een onderbreking van de stroomvoorziening door falen van het netwerk. De gevolgen van beide vormen van incidenten zijn identiek, maar bij een dreigende uitval moet een bewuste afschakelvolgorde worden aangehouden.

De dreiging van een mogelijke stroomstoring kan zich al dagen van te voren aandoen. Voor een vooraankondiging is een allerteringssysteem met kleurcodes ontwikkeld, welke tevens op terrorisme is afgestemd.

De duur van stroomuitval kan variëren van enkele seconden/minuten tot enkele dagen. Hoe langer de stroomuitval duurt, des te groter de impact. Kritische tijdvensters zijn 2 uur, 8 uur en 24 uur:

Fase	Duur	Toelichting
Acute fase	0 tot max. 2 uur	Verstoring van voorzieningen zonder (afdoende) buffer. Piek vooral in eerste uur, resulterend in hulpvragen van diverse aard.
Compensatiefase	8 tot 24 uur	Uitputting van compensatiemechanismen, resulterend in exponentieel toenemende impact en verstoring van maatschappelijk verkeer
Uitputtingsfase	> 24 uur	Uitputting van thuiszorgvoorzieningen en maatschappelijke onrust

Qua omvang zijn er verschillende schaalniveaus te onderscheiden, variërend van een buurt/wijk tot en met internationaal/Europees niveau. In het huidige verband zijn uitval op regionale en bovenregionale schaalniveau aan de orde. De uitval kan gedeeltelijk zijn en beperkt blijven tot een deel van de veiligheidsregio of de gehele veiligheidsregio en alle gebruikers betreffen.

De energievoorziening is onderdeel van de vitale infrastructuur en kan een crisissituatie veroorzaken. Er is een gerede kans op secundaire grootschalige incidenten, bijvoorbeeld een ontsnapping van gevaarlijke stoffen bij bedrijven. Daarnaast kan een langdurige uitval grote gevolgen hebben voor zorgvoorzieningen als ziekenhuizen, zorginstellingen en thuiswonenden met medische hulpmiddelen.

Voor dit scenario wordt een stroomstoring van meer dan 24 uur aangehouden en er is sprake van een vooraankondiging. Dat impliceert dat alle soorten van problematiek moeten worden beschreven en beoordeeld, echter omdat er sprake is van een vooraankondiging geldt dit niet voor de acute fase.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	A-C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	B-C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	D
3.1 Kosten	B-C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C-D
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	B-C
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

Uit de landelijke registratie van verstoringen komt naar voren dat een grootschalige langdurige uitval regelmatig (om de paar jaar) voorkomt. Omdat de netten nog niet goed zijn berekend op het terugleveren van particulieren en de belasting gaat veranderen door het snelladen van voertuigen, is de waarschijnlijkheid sterk toegenomen. Verdeeld over het land komt dit uit op een score: 'waarschijnlijk' tot 'zeer waarschijnlijk' (klasse D-E).

4.2 Digitale verstoring

Thema	Vitale infrastructuur en voorzieningen
Incidenttype	Digitale verstoring
Scenario	Verstoring telecommunicatie
Aanduiding risicodiagram	Digitale verstoring

Context

De huidige (digitale) samenleving hangt aan elkaar van netwerken en (computer) systemen. Bijna alles wordt op afstand bediend of gemonitord en via Internet of Things (IOT) komt er ook heel veel informatie op iedereen af. De infrastructuur wordt, veelal, niet beheerd door 1 partij maar een combinatie van partijen. Zelfs bij het beheer door één partij wordt er ook nog gebruik gemaakt van kabels of capaciteiten van andere partijen. Deze netwerken worden ook weer gebruikt door andere aanbieders van informatie. Informatieaanbieders hebben veelal de informatiesystemen weer ondergebracht bij hosting providers en worden ook vaak gekoppeld aan het internet voor een nog groter gebruik van hun systemen. De complexiteit van de digitale samenwerking leidt tot gebrek aan overzicht en onduidelijkheid over verantwoordelijkheden.

Het uitvallen van verbindingen heeft grote maatschappelijke impact. De storing in het telecomknooppunt Waalhaven op 1 juli 2011 in Rotterdam leidde bijvoorbeeld tot een verstoring van 86 C2000-verbindingen en ca. 6.200 andere transmissieverbindingen, vooral in gebruik voor telefonie en vaste dataverbindingen, gedurende bijna 7 uur. Het uitvallen van de verbindingen raakte de (vitale) infrastructuur binnen de veiligheidsregio's Rotterdam Rijnmond, Zuid-Holland Zuid, Hollands Midden en Zeeland.

Naast uitval door een technische oorzaak neemt de laatste jaren ook het risico van moedwillige verstoring, 'Cybercrime' toe. Een groot aantal organisaties is bezig met het 'veiliger' maken van bepaalde onderdelen van de samenleving. Zo houdt het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) zich bezig met de kritieke infrastructuren, de informatiebeveiligingsdienst (IBD) met de infrastructuur van de gemeenten maar houden ook de Militaire Inlichtingendienst (MID) en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) een oogje in het zeil waar het gaat om cybercrime. Tijdens een crisis is het niet altijd duidelijk waar een veiligheidsregio zijn kennis vandaan kan halen. Wel is het duidelijk dat de veiligheidsregio's deze kennis niet zelf in huis (kunnen)hebben.

Zoals de discussies momenteel lopen zijn de veiligheidsregio's vooral aan zet om de fysieke gevolgen van een incident terug te brengen naar een genormaliseerde situatie. Omdat de bron van het incident dan niet goed bestreden kan worden of zelfs niet bekend is waar datacentra staan en voor wie deze informatie opslaan, is het ook niet in te schatten wanneer de veiligheidsregio het incident meester is.

Het wegvallen van telecommunicatienetwerk heeft verstrekken gevolgen voor het zakelijke en het sociaal-maatschappelijke leven. De duur van het incident laat zich moeilijk voorspellen en kan variëren van enkele uren tot meerdere dagen. Bij een cyberaanval op systemen kan dit herstel zelfs nog langer duren. De cyberaanval op het container overslag bedrijf Maersk heeft in de zomer van 2017 een paar weken het bedrijf 'plat' gelegd. Als de crisisorganisatie ook gebruik maakt van aangevallen netwerken zal ook het beheersen van het incident een groot probleem gaan worden of in iedergeval vertraging opleveren.

Oorzaak

Bewust menselijk handelen (Cyberaanval), onbewust menselijk handelen (Updates etc) technisch falen, brand en natuurrampen kunnen leiden tot een verstoring van de telecommunicatienetwerken.

Recente incidenten:

24 juni 2019, Landelijke telefoniestoring KPN, met als effect uitval 112, GRIP 2 landelijk

Incident

Door een digitale verstoring kan er niet meer worden getelefoneerd (vast en mobiel), is internetten of televisie kijken en radio luisteren niet mogelijk (deze worden ook via telecomnetwerken aangestuurd). De toepassingsmogelijkheden van Telecom en ICT raken steeds meer met elkaar verweven. De effecten worden groter en leiden tot verstoring van het betalingsverkeer, uitval van elektronisch beveiligde deuren, sluizen, bruggen, drinkwaterpompen, brandalarmen, informatiesystemen in voertuigen (LiveOp, Waze), meetsystemen etc.

Opzettelijke verstoring kan worden veroorzaakt doordat bijvoorbeeld een anti-globaliseringsgroep of een overheid besmette netwerkkapparatuur op afstand uitschakelt of ontregeld, waardoor de Nederlandse IP-netwerken, internet, telecom- en dataverkeer direct buiten werking raken en andere vitale voorzieningen uitvallen.

Het resultaat is maatschappelijke onrust en grote economische schade en mogelijk slachtoffers als gevolg van het uitvallen van vitale voorzieningen in bijvoorbeeld ziekenhuizen of door het falen van verkeersregelininstallaties.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	B
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	B
3.1 Kosten	D
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	C
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van dit scenario wordt, in aansluiting op de geïntegreerde risicoanalyse van het Analistennetwerk Nationale Veiligheid⁴ ingeschat op 'waarschijnlijk' (klasse D) tot 'zeer waarschijnlijk' (klasse E).

4.3 Verstoring drinkwatervoorziening

Thema	Vitale infrastructuur en voorzieningen
Incidenttype	Uitval nutsvoorzieningen
Scenario	Een leidingbreuk
Aanduiding risicodiagram	Verstoring drinkwater

Context

Onder drinkwater wordt water verstaan dat geschikt is voor menselijke consumptie. Drinkwater is voor de mens een primaire levensbehoefte. Drinkwater wordt naast consumptie voor de mens tevens gebruikt voor andere huishoudelijke doeleinden zoals: proceswater, bluswater, consumptiewater voor dieren en zwemwater in zwembaden.

Bedrijven, instellingen en particulieren binnen de regio Zuid-Holland Zuid worden door de drinkwaterbedrijven Evides en Oasen van drinkwater voorzien. De continuïteit en kwaliteit van de levering van drinkwater binnen de regio Zuid-Holland Zuid zijn geregeld in de leveringsplannen van de drinkwaterbedrijven. De drinkwatervoorziening wordt beschouwd als een vitale infrastructuur. Evides voorziet de Hoeksche Waard en Dordrecht van drinkwater en Oasen levert aan de gehele Alblasserwaard. Evides en Oasen hebben binnen de regio meerdere productielocaties. Enkele productielocaties vallen onder de allerteringslocaties binnen het Allerteringssysteem Terrorismebestrijding (ATb).

Primaire processen voor de drinkwaterbedrijven zijn: waterwinning, zuivering, transport en distributie naar klanten. De drinkwaterinfrastructuur bestaat o.a. uit transport-, hoofd- en distributieleidingen, waterzuiveringsinstallaties, reinwaterkelders, pompstations en onderstations die worden bediend en bewaakt door middel van procesbesturingssystemen. Een verstoring van deze infrastructuur kan leiden tot een gebrek aan drinkwater in de regio. Het recente verleden toont aan dat een verstoring niet ondenkbaar is. In november 2017 was het drinkwater in Vlaardingen besmet geraakt met de E-coli bacterie, waardoor de inwoners hun drinkwater gedurende tien dagen moesten koken voor gebruik. In september 2007 zaten enkele gemeenten in Noord-Holland Noord een aantal uren zonder drinkwater door een leidingbreuk.

Oorzaak

De meest voorkomende oorzaken van een verstoring in de drinkwatervoorziening zijn een leidingbreuk en de aantasting van de kwaliteit, bijvoorbeeld door besmetting met een bacterie. Andere mogelijke veroorzakers zijn een te lage waterdruk, de uitval van elektriciteit, de uitval van ICT-voorzieningen of een stremming in de logistieke aanvoer van chemicaliën. Daarnaast kan kwaadwillend handelen van derden tot een verstoring in de drinkwatervoorziening leiden.

Incident

Indien er sprake is van kortstondige uitval zijn de gevolgen beperkt. Wanneer de voorzieningen enige dagen zouden uitvallen, kan dit leiden tot ernstigere gevolgen in de vorm van maatschappelijke onrust, gevaar voor de volksgezondheid en economische schade. Een ernstige verstoring kan leiden tot een gebrek aan primaire levensbehoeften, bij bijvoorbeeld hoogbouw, kan door gebrek aan voldoende voordruk vanuit het drinkwaternet,

uitval van de centrale verwarmingsinstallaties voorkomen. De tijdsduur is hierbij medebepalend voor de impact. Mocht het water verontreinigd zijn, kan er door de drinkwaterbedrijven een kookadvies afgegeven worden. Bewoners dienen dan het drinkwater een aantal minuten te koken, alvorens het te consumeren.

Als het drinkwater langer dan 24 uur niet meer via het normale leidingnet geleverd kan worden, of het meer dan 2.000 aansluitingen treft, wordt er nooddrinkwater ingezet door de waterbedrijven. De waterbedrijven hebben hiervoor een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Hierin staat op welke wijze er gecommuniceerd moet worden met de partners en zuster waterbedrijven tijdens het inzetten van nooddrinkwater. Daarnaast heeft elk waterbedrijf een intern werkproces ingericht. Het nooddrinkwater wordt in flexibele waterzakken geleverd naar de aangewezen distributiepunten binnen de betreffende gemeente(s).

Indien het drinkwater voor minder dan 24 uur uitvalt, of het minder dan 2.000 aansluitingen betreft, kan ervoor gekozen worden om flessen drinkwater te leveren in plaats van nooddrinkwater in te zetten.

Volgens gegevens van de Inspectie Leefomgeving en Transport, als onderdeel van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, kunnen tijdens een crisis de drinkwaterbedrijven binnen 24 uur voor circa een vijfde van Nederland drie liter nooddrinkwater per persoon leveren. Na 24 uur is het waterbedrijf verplicht 75% van het drinkwater te leveren.

Een maatgevend scenario gaat uit van een verstoring door een leidingbreuk, waardoor enkele gemeenten 8 uur lang geen drinkwater hebben en na de reparatie vier opvolgende dagen een kookadvies dienen op te volgen.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	B
2.1 Doden	0
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	0
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	D
3.1 Kosten	B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	D
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	B
5.3 Sociaal psychologische impact	C
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

Op basis van de casuïstiek en de meningen en ervaringen van de experts wordt de waarschijnlijkheid van het voorliggende scenario beoordeeld als 'mogelijk' (klasse C).

Risicodiagram vitale infrastructuur en voorzieningen

In onderstaande risicodiagram zijn de scenario's die behoren tot het thema 'vitale infratructuur en voorzieningen' weergegeven.

5.

Verkeer en vervoer

5.1 Ongeval op de weg

Thema	Verkeer en vervoer
Incidenttype	Incident wegverkeer
Scenario	Ongeval met een bus op de A15
Aanduiding risicodiagram	vv weg

Context

Grote verkeers- en vervoersincidenten (zonder gevaarlijke stoffen) kunnen zich voordoen in de regio Zuid-Holland Zuid. De meeste vervoersbewegingen vinden plaats via de auto (snel)wegen A15, A16, A27, A29 en de N3. Deze wegen zijn de belangrijkste verbinding tussen de havengebieden van Rotterdam en Antwerpen, waardoor er naast het reguliere vervoer ook veel (internationaal) goederenvervoer plaatsvindt. Daarnaast verbindt de A15 de regio met het achterland en Duitsland. Hierdoor kennen deze wegen een hoge verkeersintensiteit.

Ten opzichte van het vorige Regionaal Risicoprofiel is er een toename in vervoersintensiteit vanwege de aantrekkende economie. De komende vier jaren zal de verkeersintensiteit alleen maar toenemen.

De veel aanwezige kunstwerken (tunnels, bruggen) zijn tevens kenmerkend voor deze wegen. Voornamelijk op de A16 en A15 hebben in het verleden enkele zware ongevallen met meerdere doden en zwaargewonden plaatsgevonden.

Veel bruggen, tunnels en wegen in Zuid-Holland stammen uit de jaren 50 en 60, het verkeer is sindsdien enorm toegenomen en vrachtwagens zijn zwaarder geworden. Tot 2030 wordt daarom een groot aantal bruggen, tunnels, wegen en sluizen gerenoveerd, vervangen of aangelegd.

De afgelopen jaren zijn al veel werkzaamheden gestart en ook al (deels) afgerond. Zo is onder andere in 2023 de klep van de Haringvlietbrug vervangen. Is de aansluiting A16-N3 is vernieuwd en heeft een kwart klaverblad gekregen en een parallelbaan, waardoor het verkeer richting de A16 door kan rijden en er minder opstoppingen ontstaan op het knooppunt. Daarnaast is ook de aansluiting A15-N3 en N214 aangepast en heeft er onderhoud aan de Wantijbrug plaatsgevonden. In 2023 zijn de werkzaamheden gestart rondom de verbreding van de A27 tussen Houten en Hooipolder, met als gevolg grotere druk op andere wegen.

Ook staan er de komende jaren nog verschillende werkzaamheden op de planning. Vanaf 2025 zal gestart worden met de Papendrechtse brug en de Brug over de Noord. De Brug over de Noord is een aangewezen route voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Tijdens de renovatie wordt de bediening, besturing en bewaking van de brug vervangen. En later zal ook de constructie worden gerenoveerd. De Papendrechtse brug krijgt o.a. een nieuwe stalen klep, die de bestaande klep met houten dek vervangt. Na 2025 zullen er werkzaamheden plaatsvinden aan de A29. Vanaf 2026 zal de Verkeersbrug Dordrecht gerenoveerd worden.

Voor een overzicht en planning van de aanleg- renovatie en vervangingsopgave in Zuid-Holland wordt verwezen naar bijlage 4.

Oorzaak

Verkeersongevallen op het land, met grotere aantallen slachtoffers (meer dan 20 personen) kunnen door diverse oorzaken plaatsvinden. Door slechte weersomstandigheden (dichte mist, plotselinge gladheid) kan een kettingbotsing ontstaan op de snelweg.

Een andere mogelijkheid is een ongeval door foutief menselijk handelen. Een bekend voorbeeld is het in slaap vallen van een touringcarchauffeur. Mechanisch falen kan ook een oorzaak zijn. Voorbeelden zijn een lekke band of afvallende lading.

Incident

Het incident kenmerkt zich door de betrokkenheid van een groot aantal passagiers, het aantal beknellingen al dan niet in combinatie met een brand. De bestrijding van het incident vergt een multidisciplinaire aanpak. Door de slechte bereikbaarheid van de snelwegen (filevorming na het incident) komt de hulpverlening vertraagd op gang. De hulpverlening richt zich in eerste instantie op het redden van (beknelde) slachtoffers en daarnaast op de registratie en opvang van betrokkenen.

Hulpverleningsorganisaties zullen nauw moeten samenwerken met de wegbeheerders en andere deskundigen. Een langdurige blokkade van de snelweg leidt tot ernstige regionale (of landelijke) verstoringen van het verkeer en leidt tot grote economische schade. Er moet rekening worden gehouden met media aandacht en de betrokkenheid van diverse onderzoeksinstanties.

Scenario

Als uitgangspunt voor de beoordeling van dit incidenttype wordt het onderstaande scenario gebruikt.

In de avondspits op een reguliere donderdag rijdt een bus met schooljeugd uit Rotterdam op de A15 ter hoogte van knooppunt Gorinchem. De 42 leerlingen en 4 leraren keren terug uit Duitsland, waar ze verbleven in het kader van een uitwisselingsproject.

Rond 18:00 raakt de bus door een klapband in een slip en kantelt. Meerdere personen zitten beknelt en kunnen de bus niet verlaten. Tevens zijn achterop de bus een aantal personenauto's en een vrachtwagen op elkaar gereden. De vrachtwagen is als laatste op de voertuigen ingereden, hierdoor is één van de personenauto's in brand geraakt.

Drie personen komen te overlijden. In de bus raken 38 personen gewond, waarvan circa 20 personen zwaar lichamelijk letsel (T1 en T2) hebben. Daarnaast heeft een aantal personen lichtere verwondingen zoals blauwe plekken, kleine snijwonden, lichte kneuzingen etc. (T3). In een tweetal personenauto's en de vrachtwagen vallen 5 zwaargewonden (T1).

Alle gewonden zijn na de triage naar ziekenhuizen in de omgeving afgevoerd. De A15 is door het incident urenlang in beide richtingen gestremd.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	A-B
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	0
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

Op basis van de beschikbare casuïstiek en de meningen en ervaringen van de experts, wordt de waarschijnlijkheid beoordeeld als 'waarschijnlijk' (klasse D).

5.2 Ongeval in een wegtunnel

Thema	Verkeer en vervoer
Incidenttype	vv wegtunnel
Scenario	Grote ladingbrand vrachtauto in combinatie met kop-staartbotsing, beknellingen en gewonden en brand achter in de file.
Aanduiding risicodiagram	vv wegtunnel

Context

In de regio Zuid-Holland Zuid is een viertal wegtunnels gelegen; de tunnel onder de Noord (A15, Alblasterdam-Hendrik- Ido Ambacht), de Drechttunnel onder de Oude Maas (A16, Dordrecht-Zwijndrecht), de Kiltunnel (N217 Dordrecht - 's-Gravendeel) en de Heinenoordtunnel (A29) die de regio Zuid-Holland Zuid met de regio Rotterdam Rijnmond verbindt.

Per 1 januari 2010 is de categorie-indeling van Nederlandse wegtunnels aangepast aan de nieuwe Europese regelgeving (ADR). De tunnels in Zuid-Holland Zuid zijn vanaf dat moment ingedeeld in de nieuwe categorie C (voorheen categorie I) wat o.a. inhoudt dat door deze tunnels geen vervoer van explosiegevaarlijke stoffen zoals LPG is toegestaan maar dat brandgevaarlijke stoffen zoals benzine en diesel er wel doorheen mogen worden vervoerd. De Heinenoordtunnel is nu een categorie D tunnel en wordt na renovatie (gestart in 2023) ook een categorie C tunnel.

Ten opzichte van het vorige regionaal risicoprofiel is er een toename in vervoersintensiteit vanwege de aantrekkende economie. De komende vier jaren zal de verkeersintensiteit alleen maar toenemen. Om de doorstroming binnen de Drechtsteden te verbeteren worden de komende jaren meerdere werkzaamheden uitgevoerd aan wegen en tunnels binnen de Drechtsteden. Groot onderhoud aan de Kiltunnel is in 2020 uitgevoerd. Onderhoud aan de Heinenoordtunnel is in 2023 gestart en zal in 2024 getest worden. Vanaf 2025 zullen werkzaamheden worden uitgevoerd aan de Noordtunnel en de Drechttunnel.

Voor een overzicht en planning van de aanleg- renovatie en vervangingsopgave in Zuid-Holland wordt verwezen naar bijlage 4.

Oorzaak

De aandacht voor veiligheid van tunnels is sterk toegenomen door een aantal rampen in buitenlandse tunnels: ongevallen met grote gevolgen. Het is in zijn algemeenheid niet te zeggen of ongevallen relatief gezien vaker in tunnels gebeuren dan op open wegvakken. Toch zijn in een tunnel extra risicofactoren aanwezig, zoals de nabijheid van de tunnelwand door de afwezigheid van een vluchtstrook, de tunnelhelling en resulterende snelheidsverschillen en het wegverloop en de zichtafstand die daardoor wordt bepaald.

Incident

Bij tunnelincidenten wordt gesproken van een ramp of calamiteit wanneer slachtoffers vallen door andere oorzaken dan het botsen van voertuigen, al kunnen de calamiteiten wel ontstaan zijn door het botsen van voertuigen. Voorbeelden van calamiteiten zijn brand, rookontwikkeling, uitstroom van giftige stoffen of een explosie. Bij bijvoorbeeld een brand of lekkende voertuigen in een tunnel, verspreiden rook of giftige gassen zich door de tunnelruimte en verdwijnen (verdunnen) niet meteen in de open lucht. Daardoor lopen aanwezigen in tunnels grotere kans slachtoffer te worden van een incident dan bij een vergelijkbaar incident in de open lucht. Luchtventilatiesystemen, brandblussystemen, vluchtwegen, monitoringssystemen, veiligheidsbeleid en rampenplannen moeten de risico's beperken.

Hoge vuurbelasting, slecht zicht door veel rook en hitte maken de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid in tunnels bijzonder lastig. Het rendement van de hulpverleningsacties bij brand zit voornamelijk in het eerste kwartier, zolang de omvang van de brand nog beperkt is en het zicht redelijk. Het rendement van de inzet neemt snel af bij de hevige ontwikkeling van brand en rook.

Het laatste serieuze ongeval in een wegtunnel in de regio Zuid-Holland Zuid vond plaats op 21 mei 2014 in de Heinenoordtunnel. Als gevolg van een klapband kwam een vrachtwagen in botsing met een personenauto, waarbij de vrachtwagen in brand vloog. De chauffeur van de vrachtwagen kwam te overlijden en de twee inzittenden van de personenauto raakten zwaargewond.

Scenario

Op een doordeweekse dag rijdt een bestuurder al telefonerend met 120 km/uur de Drechtunnel richting Dordrecht in. In de bocht moet een auto voor hem plotseling remmen. De bestuurder wil de remmende auto ontwijken en verliest de controle over het stuur waardoor zijn voertuig gaat slingeren. Er ontstaat een botsing tussen 2 personenauto's, waarbij een persoon bekneld raakt en een ander nekletsel oploopt. De 2 auto's blokkeren het verkeer in de ongevalsbuis en er ontstaat een file.

Vervolgens rijdt een vrachtwagen de tunnel in, de chauffeur wordt verrast door de stilstaande auto's en remt te laat waardoor hij achterop een personenauto botst. Bij dit 2e ongeval raken 3 personen bekneld (T1 en T2). Door het incident is een lekkage ontstaan bij de personenauto, waarbij vrij snel na de botsing brand ontstaat door uitstromende brandstof. De personenauto vat vlam en de brand dreigt over te slaan naar de vrachtauto die is geladen met boter²⁷.

De chauffeur van de vrachtwagen doet vergeefs een poging met een eigen blusapparaat de brand onder controle te krijgen. Eén of meerdere automobilisten melden het incident via 112 aan de meldkamer. De brand wordt door de wegverkeersleider via camera's geconstateerd. Spoedige opschaling door de hulpverleningsdiensten is hierdoor mogelijk. De ontruimingsprocedure wordt opgestart, automobilisten worden via luidsprekers geïnstrueerd de tunnel te verlaten.

²⁷⁾ Bij brand geeft boter een vergelijkbare verbrandingsenergie als een tankwagen met benzine.

In de tunnelbuis waarin het incident heeft plaatsgevonden bevindt zich inmiddels een file met tientallen personenvoertuigen. In de file achter het ongeval proberen auto's achteruit de tunnelbuis uit te rijden met chaos als gevolg. Dit deel van de tunnel blijft rookvrij i.v.m. de ingeschakelde langsventilatie.

Naar de praktijk van de Mont Blanc tunnel kan worden aangenomen dat na 15 tot 20 minuten de ladingbrand zich heeft ontwikkeld tot een grote brand met veel hitte en rook tot gevolg. Dit is de situatie die de brandweer, op basis van informatie van de wegverkeersleider de brand via de niet-incidentbuis benadert, aantreft.

Door de brandweer wordt naast het blussen van de ladingbrand een hulpverleningsactie voorbereid voor technische hulpverlening bij de kop-staartbotsing aan de voorkant van de file. Vanwege de sterke rookoverlast wordt op verzoek van de brandweer de ventilatie richting omgekeerd. De brandweer weet hierna de beknelde persoon te bevrijden.

Na ca. drie kwartier is de brandweer in staat de vrachtauto af te blussen. Naverkenning vindt plaats door de brandweer waarbij 2 dodelijke slachtoffers worden aangetroffen.

De ambulancedienst heeft tijdens het incident ca. 25 mensen met ademhalingsmoeilijkheden en 11 slachtoffers met ernstige brandwonden opgevangen en na triage naar ziekenhuizen in de omgeving afgevoerd.

Na inspectie blijkt dat de tunnelbuis constructief is beschadigd. De incidentbuis blijft nog een twee weken gesloten voor verkeer ten behoeve van inspectie, reparatie (asfalt), onderhouds- en opruimingswerkzaamheden.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	D
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario wordt beoordeeld als 'mogelijk' (klasse C).

5.3 Incident met personenvervoer op het spoor

Thema	Verkeer en vervoer
Incidenttype	Incident spoor
Scenario	Incident personenvervoer op het spoor
Aanduiding risicodiagram	vv spoor

Context

Ongevallen met spoorvervoer van treinen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid denkbaar op verschillende trajecten. Incidenten met de hogesnelheidslijn (HSL) en het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen zijn separaat uitgewerkt. De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van personenvervoer. Treinvervoer vindt met grote frequentie en intensiteit plaats. De regio Zuid-Holland Zuid is een waterrijk gebied. Hierdoor zijn er diverse spoortunnels (HSL-traject) en spoorbruggen. Aan de rand van het verzorgingsgebied liggen twee verhoogde spoorbruggen over het Hollands Diep.

Gezien de grote diversiteit in mogelijke incidenten, wordt aangesloten bij het principe van maatgevende treinincident scenario's. De effecten van overige incidenten zijn in principe kleiner dan de effecten van de maatgevende scenario's. Voor het personenvervoer worden hier de volgende incidenten onderscheiden:

- Grote brand in een trein;
- Ontsporing of aanrijding van een personentrein met een ander treinstel of groot wegvoertuig, waardoor wagenstellen vervormd, gekanteld of gestapeld zijn.

Een kleine aanrijding is hier niet nader beschouwd, vanwege de beperkte effecten, hoewel deze incidenten vaak voorkomen en voor de gebruikers leiden tot overlast of ergernis.

De bereikbaarheid van incidenten op het spoor vormt vaak een probleem. Vaak vindt een incident plaats op of nabij een spoorwegovergang, maar door de remweg staat of ligt de trein ergens op een voor hulpverleners slecht bereikbare plaats. Ook een mogelijk incident op of nabij de verhoogde spoorbruggen bij Moerdijk kunnen zorgen voor een beperkte bereikbaarheid.

Waar in het spoorwegenstelsel in Nederland de voorgaande jaren de focus van werkzaamheden lag op nieuwbouw, ligt de focus nu op groot onderhoud van het spoor. Vele partijen zijn betrokken bij opdrachtverstrekking voor en uitvoering van onderhoud. Sinds de 2e wereldoorlog zijn er 44 ernstige spoorwegongevallen in Nederland gebeurd (met dodelijke en zwaargewonde slachtoffers). Uitgesplitst per decennium:

- 1990-1999: 1 (Hoofddorp)
- 2000-2009: 2 (Barendrecht, Roermond)
- 2010-2019: 6 (Amsterdam, Dalfsen en Oss)
- 2020-heden: 2 (Hooghalen, Voorschoten)

Oorzaak

Het bij lage snelheid negeren van een stopsignaal en menselijk of technisch falen (van bijvoorbeeld een wissel) kunnen leiden tot een incident met een personentrein en een andere trein. Een aanrijding op een spoorwegovergang is tevens denkbaar, bijvoorbeeld met een bus of zware vrachtwagen.

Incident

Ontsporing of aanrijding van een personentrein met een ander treinstel of groot wegvoertuig, waardoor wagenstellen vervormd, gekanteld of gestapeld worden.

Hulpverleningsdiensten hebben, na het garanderen van eigen veiligheid, als eerste prioriteit om mogelijk eenvoudig te redden overlevenden in veiligheid te brengen. Bij opschaling wordt redding verder voortgezet en worden vervolgens meer geïsoleerde vakken toegewezen. Werkvakken worden ingericht afhankelijk van omvang, locatie en aard van incident. Taakverdeling, logistiek en routing worden door operationeel leidinggevend op werkvakken afgestemd.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	B-C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C hoog
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van een spoorincident waarbij tenminste één personentrein is betrokken, wordt op basis van bestaande risicoberekeningen, casuïstiek en expertmeningen ingeschat als 'mogelijk' (klasse C).

5.4 Incident in treintunnel (HSL)

Thema	Verkeer en vervoer
Incidenttype	Incident in treintunnel
Scenario	Trein botst tegen onbekend voorwerp
Aanduiding risicodiagram	vv treintunnel

Context

De regio Zuid-Holland Zuid wordt doorkruist door de Hoge Snelheids Lijn (HSL). De HSL in de regio Zuid-Holland Zuid maakt onderdeel uit van de HSL-Zuid. De HSL-Zuid bestaat uit twee spoorlijnen: Hoofddorp-Rotterdam West en Barendrecht – Belgische grens. Voor regio Zuid-Holland Zuid is de spoorlijn Barendrecht – Belgische grens relevant. Over HSL-Zuid vindt enkel personenvervoer plaats met internationale hogesnelheidstreinen tussen de stations Amsterdam Centraal, Schiphol, Rotterdam Centraal, Antwerpen, Brussel, Parijs en Londen. De stad Breda is op de HSL aangesloten middels een binnenlandse hogesnelheidsverbinding.

De Nederlandse Spoorwegen (NS) is houder van de vervoersconcessie op de HSL-Zuid traject. ProRail is hoofdbeheerder van de HSL-Zuid, het dagelijks beheer en onderhoud wordt echter uitgevoerd door Infrasppeed.

De internationale hogesnelheidstreinen rijden op het Nederlandse deel van de HSL-Zuid maximaal 250 km/ph. De binnenlandse hogesnelheidstreinen rijden maximaal 160 km/ph.

Binnen de regio Zuid-Holland Zuid zijn twee spoortunnels aanwezig op het HSL-Zuid traject. Dit zijn de spoortunnels onder de Oude maas van Puttershoek naar Zwijndrecht en onder de Dordtse Kil van 's-Gravendeel naar Dordrecht. Het betreft tunnels voor doorgaand spoor, zonder de aanwezigheid van stations. Het beheer en onderhoud van de tunnels ligt in handen van ProRail. De tunnels zijn aan strenge Europese en nationale wet- en regelgeving onderhevig.

Oorzaak

In het Coördinatieplan HSL-Zuid²⁸ (bijlage 5) is een matrix opgenomen met verschillende incidenttypen. Uitgaande van de incidenttypen in de matrix kan een ernstig incident zich in een HSL tunnel voordoen in de vorm van een brand in de tunnel, (door bijvoorbeeld kortsluiting), of een brand in een treinstel (door kortsluiting of brandstichting). Ook kan een botsing met een object, niet zijnde mensen, of een ontsporing leiden tot een aanzienlijk incident. Tot slot behoort de melding, vinding en ontploffing van een explosief ook tot de mogelijkheid.

28) Coördinatieplan HSL-Zuid, Veiligheidsregio ZHZ, versie 1.0, 6 augustus 2008

Incident

Indien zich een incident in een spoortunnel voordoet, moeten luchtventilatie-systemen, brandblussystemen, vluchtwegen, monitoringssystemen de risico's beperken. Deze systemen maken deel uit van de Tunnel Technische Installatie (TTI). Daarnaast wordt er binnen de tunnels een streng veiligheidsbeleid gehanteerd en is er voor elke HSL tunnel binnen de regio een coördinatieplan opgesteld.

De beperkte bereikbaarheid van en toegankelijkheid tot incidenten in tunnels vormen vaak een belemmering voor de inzet van hulpverleners. In geval van brand kan een snelle brandontwikkeling, de vrijkomende hitte en het slechte zicht door de vele rook de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid in tunnels bijzonder lastig maken.

Het rendement van de hulpverleningsacties bij brand zit voornamelijk in het eerste kwartier, zolang de omvang van de brand en rookontwikkeling nog beperkt is en het zicht redelijk.

Scenario

De Thalys rijdt nabij Puttershoek in de richting van Amsterdam. Een kilometer voor de Tunnel onder de Oude Maas botst de trein tegen een onbekend voorwerp. De trein gaat onmiddellijk in de noodrem. De trein komt tot stilstand in de tunnel. In de trein bevinden zich 245 inzittenden.

Het voorste treinstel heeft veel schade. Inzittenden weten niet wat er is gebeurd en blijven in de trein zitten. Slachtoffers bevinden zich voornamelijk in het voorste gedeelte van de trein. De conducteur meldt bij de Backoffice ProRail (meldkamer) dat de trein in botsing is geweest met een object).

De hulpverleningsdiensten rukken uit en zijn binnen het eerste kwartier aanwezig. Er wordt een CoPI opgericht en opgeschaald naar GRIP 3. Er is aandacht vanuit de media en veel vraag naar informatie. Passagiers verlaten onder begeleiding de trein. Inzittenden die uit de trein zijn gekomen worden opgevangen door de hulpverleningsdiensten.

Alle inzittenden worden uit de trein gehaald. De inzittenden die ongedeerd zijn gebleven worden tijdelijk opgevangen en later met bussen naar hun bestemming gebracht. Het onderzoek naar de toedracht van het ongeval wordt gestart. De hulpverleningsdiensten schalen af. Tot na afronding van het onderzoek en eventuele veiligheidsmaatregelen wordt de HSL-tunnel niet gebruikt.

Bij het ongeval zijn uiteindelijk 3 dodelijke slachtoffers te betreuren, waaronder de machinist en twee inzittenden uit het voorste treinstel. Verder vallen er in totaal 56 gewonden, bestaande uit 15 zwaargewonden (T1 en T2) en 41 lichtgewonden (T3).

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	A
2.1 Doden	B
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	B (C)
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	0
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

Op basis van de beschikbare casuïstiek en de meningen en ervaringen van de experts, wordt de waarschijnlijkheid beoordeeld als 'onwaarschijnlijk' (klasse B).

5.5 Ongeval op het water

Thema	Verkeer en vervoer
Incidenttype	Incident vervoer water
Scenario	Aanvaring tussen een riviercruiseschip en een vrachtschip
Aanduiding risicodiagram	vv water

Context

In onze regio hebben we te maken met getijdenrivieren. De twee waterstromen, stroming op of stroming af, veranderen ongeveer om de zes uur. Dit betekent dat het inzetgebied groter kan worden en dat bijvoorbeeld vloeistoffen twee kanten op kan lekken.

Bij ongevallen op het water kan zowel sprake zijn van gevaar voor opvarenden als gevaar voor het milieu (lucht/water en bodem). Het scenario gevaar voor opvarenden is aan de orde wanneer er meerdere personen gered moeten worden. Hierbij moet worden gedacht aan beroepsvaart en passagiersvaart en plezierjachten met veel personen aan boord. Als theoretische grens wordt aangehouden dat dit scenario van toepassing is, wanneer er meer dan vijf moeilijk te redden slachtoffers bij het ongeval zijn betrokken. Incidenten met slechts enkele slachtoffers worden afgehandeld conform de reguliere inzetvoorstellen.

Vervoer over het water vindt binnen de regio Zuid-Holland Zuid voornamelijk plaats over de Oude Maas, de Dordtsche Kil, de Beneden en Boven Merwede, het Hollandsch Diep en de Noord. De afgelopen jaren is het aantal scheepvaartpassages aanzienlijk toegenomen. In 2018 vonden de meeste geregistreerde scheepsvaartpassages (zowel beroeps- als passagiersvaart) plaats op het Hollandsch Diep Hier zijn in 2023 circa 107.000²⁹ passages zijn geregistreerd, en is daarmee redelijk gelijk gebleven.

In 2023 vonden de meeste geregistreerde scheepsvaart passages (zowel beroeps- als passagiersvaart) plaats op de Boven Merwede. Het aantal passages is van circa 96.000 in 2018 naar circa 117.000 in 2023 gegaan.

Het knooppunt van de rivieren de Noord, Dordtsche Kil, Boven Merwede, en Oude Maas is één van de drukst bevaren wateren van Europa. Op deze rivieren werden samen circa 388.000 vaarbewegingen geregistreerd ten opzichte van circa 270.000 vaarbewegingen die in 2018 zijn geregistreerd³⁰. Dit is een stijging van ruim 40%.

Het aantal passages passagiersvaart, met name op de Beneden Merwede en de Noord was in 2023 circa 19.000 en is daarmee enorm toegenomen ten opzichte van 2018 waarvan het aantal nog rond de 2.500 passages lag.³¹

Uit gegevens van Rijkswaterstaat³² blijkt ook dat het gemiddelde laadvermogen van vrachtschepen is toegenomen en dat deze sneller zijn gaan varen. De rivieren dienen als belangrijke verbinding tussen de Rotterdamse haven met het achterland (België, Duitsland etc.).

29 t/m 32) Gegevens afkomstig uit het RWS volgsysteem IVSNext d.d. maart 2024.

Op het water is de combinatie van waterrecreatie, riviercruises, beroepsvaart en de aanwezigheid van de waterbus en voetveren kenmerkend voor de regio. Hierbij zorgt voornamelijk het verschil in vaarrichting en vaarsnelheid voor de nodige veiligheidsrisico's.

Oorzaak

De oorzaak van een ongeval op het water is vaak moeilijk te bepalen. In de meeste gevallen speelt de menselijke factor, zowel direct als indirect, een rol.

Onderstaand overzicht geeft de mogelijke oorzaken weer³³.

Oorzaken ongevallen op het water

Weersinvloeden

Onoplettendheid

Geen goed zeemanschap

Verkeerde (over)belading

Onvoldoende toezicht

Technische mankementen

Tussen de oorzaken zijn verscheidene combinaties mogelijk die samen tot een incident kunnen leiden. Het aantal ongevallen door onoplettendheid is toegenomen.

Incident

Incidenten op het water zijn vaak moeilijk te bereiken voor de hulpdiensten. Het kan voorkomen dat de aanvaring plaatsvindt op de grens van meerdere veiligheidsregio's. Daarnaast is het tijdens een incident niet goed inzichtelijk hoeveel personen mogelijk verminderd zelfredzaam zijn.

Voor gebieden met grote risico's op het water is in het samenhangende risicowatersysteem³⁴ (SRWS) één veiligheidsregio aangewezen als Coördinerende Veiligheidsregio. Dat betekent dat deze regio de voorbereiding en coördinatie van de incidentbestrijding op dat water op zich neemt en ervoor zorgt dat de andere veiligheidsregio's binnen het SRWS betrokken worden.

Het redden, de verzorging en de afvoer van slachtoffers vraagt een inzet (bij meer dan 5 slachtoffers) van diverse hulpverleningsinstanties. De opvarenden moeten z.s.m. in veiligheid gebracht worden en/of worden gered. Grotere aantallen slachtoffers moeten worden geregistreerd, opgevangen en verzorgd. Voornamelijk de registratie en gewondenspreiding vragen veel aandacht van de betrokken gemeente.

Vanwege de mogelijk slechte bereikbaarheid van het incident is de inzet van vaartuigen van politie, brandweer, KNRM en Rijkswaterstaat noodzakelijk, om hulpverleners ter plaatse te krijgen en om slachtoffers af te voeren. Een stremming op één van de rivieren binnen de regio kan leiden tot overlast voor het scheepvaartverkeer. Er moet rekening worden gehouden met grote media aandacht en de betrokkenheid van diverse onderzoeksinstanties.

33) <http://www.knvt.nl/S&W%20archief/Raad%20voor%20de%20Transportveiligheid%20Zelfstandig%20bestuursorgaan.pdf>

34) Handboek Incidentbestrijding op het water

Scenario

Er is een aanvaring tussen een riviercruiseschip en een vrachtschip, op het drierivierenpunt. Dit is een kruispunt van waterwegen in onze regio waar de rivieren Beneden-Merwede, Oude Maas en de Noord samenkomen.

Op een woensdagochtend in maart rond 11.00 uur vaart een riviercruiseschip op de Beneden-Merwede op weg naar Kinderdijk. Op deze cruise zijn 190 passagiers en 62 bemanningsleden aanwezig. Een vrachtschip, geladen met containers, vaart vanuit tegengestelde richting, vanaf de Noord. Door onbekende oorzaak kan het vrachtschip het cruiseschip niet meer ontwijken. Het vrachtschip boort zich met de neus in de linkerzijde van de boeg van de riviercruise en slaat een gat in het cruiseschip. Een aantal passagiers is door de klap van de aanvaring ongelukkig gevallen en gewond geraakt. Een aantal bemanningsleden van het vrachtschip zijn door de aanvaring tevens gewond geraakt.

Het cruiseschip heeft flinke schade en er stroomt veel water naar binnen. De slaapcabines van het schip lopen snel onderwater, waardoor een aantal passagiers kunnen verdrinken. Enkele opvarenden springen in het water, of vallen overboord door de paniek van de mensen aan boord. Het vrachtschip heeft aanzienlijke schade, maar ziet kans veilig de oever te bereiken.

Na enkele minuten kan een aantal passagiers worden opgepikt door in de buurt varende schepen die het ongeluk hebben zien gebeuren. De hulpdiensten rukken massaal uit en er worden vaartuigen van de politie, brandweer, KNRM en Rijkswaterstaat ingezet. De vaarweg is door het incident ruim 7 uur gestremd. Bij dit incident vallen 8 doden en 43 (zwaar)gewonden.

Gevolgen (impact)

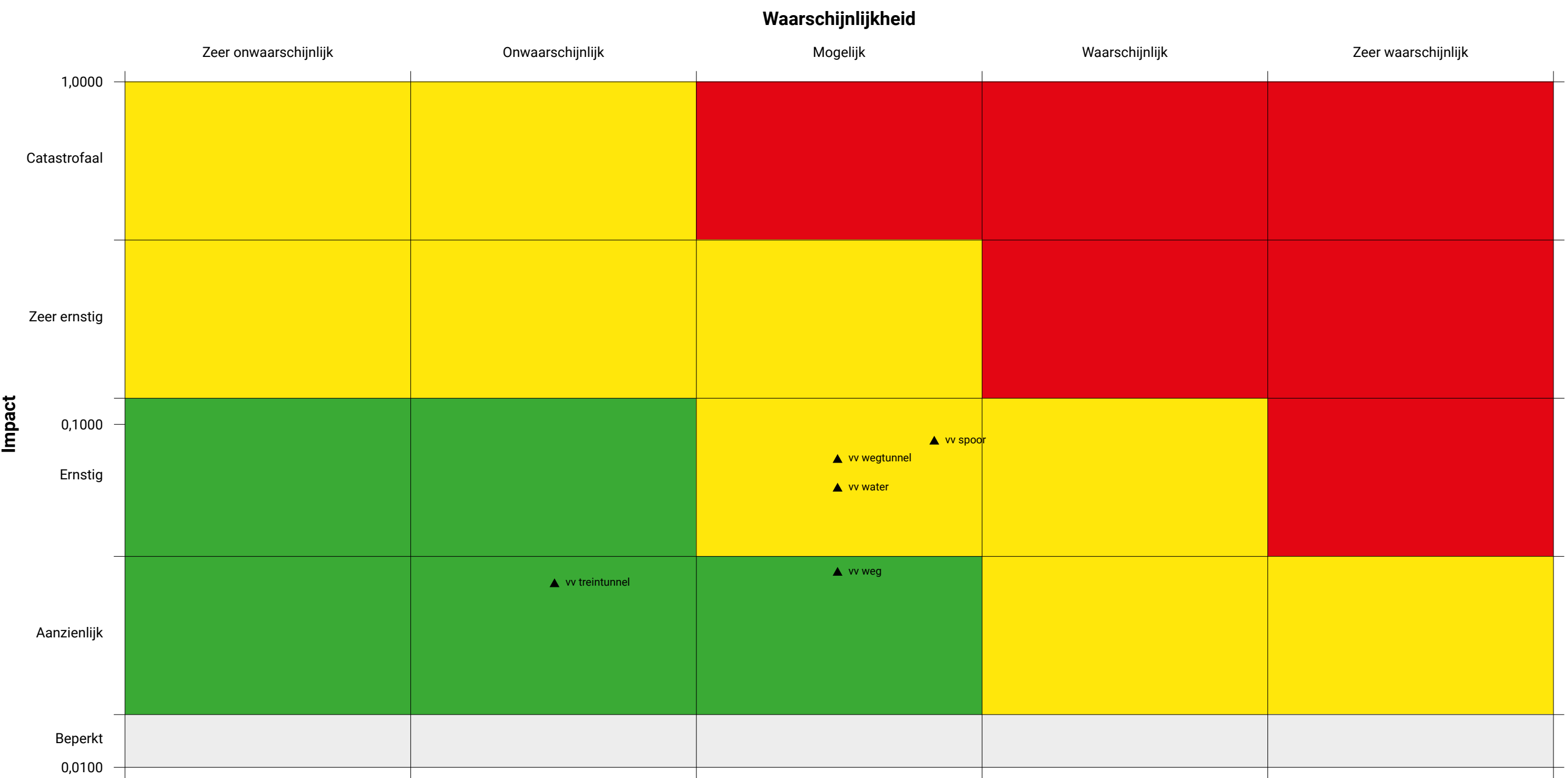
Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	0
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	B
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

Op basis van de beschikbare casuïstiek, recente incidenten met betrokkenheid van riviercruisers en de meningen en ervaringen van de experts, wordt de waarschijnlijkheid beoordeeld als 'waarschijnlijk' (klasse D).

Risicodiagram verkeer en vervoer

In onderstaande risicodiagram zijn de scenario's die behoren tot het thema 'verkeer en vervoer' weergegeven.

▲ 5. Verkeer en vervoer

- vv weg
- vv wegtunnel
- vv spoor
- vv treintunnel
- vv water

6.

Gezondheid

Gezondheid

Context

In 2020 deed COVID-19 zijn intrede in Nederland en maakten we hernieuwd kennis met de gevolgen van een nieuwe infectieziekte. Doordat nog niemand weerstand had tegen deze nieuwe ziekte, werden veel inwoners ziek – van mild tot zeer ernstig – waren de ziekenhuizen en IC's overvol en vielen er vele doden. Daarnaast leidde COVID-19 tot maatschappelijke ontwrichting, zowel door de coronamaatregelen als door polarisatie als gevolg van die maatregelen. Het tijdelijk gedeeltelijk stilleggen van de maatschappij had ook economische gevolgen. De meeste inwoners hebben inmiddels afweer opgebouwd tegen COVID-19, door het doormaken van de ziekte en/of vaccinatie, waardoor het effect van COVID-19 te vergelijken is met dat van influenza.

Ook in het (verre) verleden hebben infectieziekten de maatschappelijke veiligheid beïnvloed. Veel van deze infectieziekten zijn in Nederland nu echter onder controle door adequate behandeling, verbeterde gezondheidsomstandigheden (o.a. pest en tuberculose), of zijn onder controle door vaccinatieprogramma's. De pokken zijn zelfs wereldwijd uitgeroeid door vaccinatie. Een aantal zeer ernstige infectieziekten kan echter ook in Nederland tot een ontwrichting van de samenleving leiden. Zodra een infectieziekte in een hogere frequentie voorkomt dan normaal, spreekt men van een epidemie. Wanneer een epidemie zich wereldwijd verspreidt, is er sprake van een pandemie.

Vanwege klimaatverandering in combinatie met globalisering (internationaal vervoer en handel) kunnen 'exotische infectieziekten', zoals zika, op termijn hun intrede doen. Ook een groot en verbonden netwerk aan natuur in Europa vergroot de kans op verspreiding van infectieziekten via vectoren zoals muggen en teken.

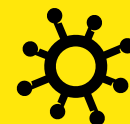
Zoönosen zijn infectieziekten die van dier op mens kunnen worden overgedragen, zoals Q-koorts en influenza van dierlijke oorsprong. Sommige van deze overdraagbare dierziekten vormen een risico voor de gezondheid van grote groepen mensen. Per diersoort kunnen verschillende ziekten voorkomen die via de lucht verspreiden naar mensen, of via direct contact tussen dier en mens. Voor omwonenden zijn vooral de via de lucht overdraagbare aandoeningen van belang. Deze regio heeft een groot aantal wilde watervogels, onder meer in de Biesbosch, waardoor de verspreiding van vogelgriep een reëel risico is.

Antimicrobiële resistentie is een andere ontwikkeling om alert op te zijn; door de toename van antibioticaresistentie in buiten- en binnenland ontstaan steeds vaker infecties die moeilijker of in sommige gevallen helemaal niet meer behandeld kunnen worden met antibiotica. Zeker voor mensen met een kwetsbare gezondheid vormt dit een groot risico. Door toegenomen reizen en migratie is er ook een toenemende dreiging van import van resistente bacteriën vanuit andere landen.

In aanvulling op het algemene dreigingsbeeld zijn er in Zuid-Holland Zuid specifieke risico's voor het uitbreken van infectieziekten vanwege de lage vaccinatiegraad in bepaalde gebieden van onze regio³⁵. Dit levert risico's op voor ziekten als mazelen, rodehond en polio. Tijdens de laatste uitbraak van mazelen (2013/2014) zijn 399 patiënten gemeld in de regio, waarvan 29 opgenomen moesten worden in het ziekenhuis.

35) De vaccinatiegraad, oftewel het aandeel zuigelingen, kleuters en schoolkinderen dat de vaccinaties uit het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) krijgt is nog steeds hoog. Toch is de laatste jaren een daling te zien in de vaccinatiegraad. Zo daalde bijvoorbeeld de vaccinatiegraad van BMR (bof, mazelen en rodehond) bij 2-jarigen van 96% in 2015 (provincie Zuid-Holland) naar 86% in 2023 (GGD-regio Zuid-Holland Zuid). Een hoge vaccinatiegraad is belangrijk om groepsimmunitet te behouden. Wanneer veel mensen zijn ingeënt tegen een infectieziekte, komt deze ziekte minder vaak voor (groepsbescherming). Ook kwetsbare mensen en mensen die (nog) niet zijn ingeënt, lopen dan minder risico de ziekte te krijgen.

In dit risicoprofiel werken we scenario's "seizoensgriep" en "nieuwe ziekteverwekker" uit, aangevuld met het scenario "mazelenepidemie", aangezien dit in onze regio door de lage vaccinatiegraad een reëel risico is. Deze scenario's zijn representatief voor het hele spectrum aan infectieziekten die bedreigend kunnen zijn voor de nationale veiligheid als het gaat om oorzaken, factoren, mechanismen, gevolgen en capaciteiten. Een epidemie is geen flitsramp, het aantal ziekenhuisopnamen bij de impactbeoordeling wordt geteld over een langere periode.

6.1 Pandemie/epidemie

Thema	Gezondheid
Incidenttype	Ziektegolf besmettelijke ziekte
Scenario	• Hogere seizoensfluctuatie • Introductie nieuwe ziekteverwekker
Aanduiding risicodiagram	• Epidemie seizoensgriep • Pandemie/epidemie nieuwe ziekteverwekker

Oorzaak

Een pandemie of epidemie kan door verschillende ziekteverwekkers (virussen, bacteriën, etc.) worden veroorzaakt. Hieronder zijn scenario's uitgewerkt met influenzavirus (griepvirus) als ziekteverwekker, maar dit zou ook kunnen gelden voor grootschalige uitbraken van andere infectieziekten.

Seizoensgriep

Ieder jaar worden veel mensen geïnfecteerd met de seizoensgriep. In Nederland komt seizoensgriep epidemisch voor tussen november en maart, met meestal een piek in februari. De griep wordt veroorzaakt door een menselijk type influenzavirus dat er ieder jaar net een beetje anders uitziet. De influenzavaccinatie wordt daarom ieder jaar aangepast op de verwachte circulerende typen. Er kan een mismatch zijn tussen de typen in het vaccin en de dan circulerende typen influenza. In dat geval is er minder bescherming door het vaccin, waardoor er een hogere piek in de normale seizoensfluctuatie kan ontstaan en de epidemie langer kan duren³⁶. Ook kan het influenzavirus dusdanig veranderen dat het ontsnapt aan de afweer (immuniteit) die al opgebouwd is. Dit is de eerste stap richting een ernstigere epidemie of een pandemie. Tegen dit nieuwe type influenzavirus heeft dan nog niemand voldoende weerstand. Daarnaast moet het virus ook in staat zijn om gemakkelijk van mens op mens over te gaan. Besmetting ontstaat door inademing van het virus. Dit kan door direct contact (aanhoesten) of door kleine druppels die in een ruimte blijven zweven.

Introductie van nieuwe ziekteverwekker

Door klimaatverandering kunnen voorheen exotische ziekteverwekkers beter gedijen in het Europese/Nederlandse klimaat. Zo komen infecties met westnijlvirus bij mensen steeds vaker voor in Europa en sinds 2020 ook in Nederland³⁷. Doordat mensen en dieren steeds dichterbij elkaar leven, kunnen nieuwe ziekteverwekkers uit de dierenwereld (zoals coronavirus, westnijlvirus en dierlijk influenzavirus) gemakkelijker introduceren bij mensen. Het dierlijke influenzavirus circuleert momenteel al wereldwijd onder wilde dieren, zoals (water)vogels, en ook onder gehouden dieren, zoals pluimvee en varkens. Het influenzavirus kan gemakkelijk veranderen, waardoor het virus zich aanpast. Een verandering in het virus kan ervoor zorgen dat een van oorsprong dierlijk influenzavirus

³⁶) Effectiviteit van de griepvaccinatie 2017-2018 | RIVM

³⁷) Bakonyi Tamás, Haussig Joana M. West Nile virus keeps on moving up in Europe. Euro Surveill. 2020;25(46):pii=2001938

ook mensen kan besmetten. Dit kan op twee manieren gebeuren. Ten eerste kan een dierlijk influenzavirus zodanig veranderen dat het mensen kan besmetten. Vervolgens kan het zich zo aanpassen dat overdracht van mens tot mens mogelijk wordt en daarmee pandemische potentie heeft. Ten tweede kan een dierlijk type influenzavirus eigenschappen uitwisselen met een menselijk type influenzavirus. Dit kan gebeuren wanneer een dier met influenza in contact komt met een mens met influenza. Hierdoor kan er een variant influenzavirus ontstaan dat van mens tot mens overdraagbaar is. Als deze nieuwe influenzastam veel afwijkt van bestaande menselijke stammen, dan is er geen tot weinig weerstand bij de mens waardoor een pandemie mogelijk is. Besmetting ontstaat door inademing van het influenzavirus. Dit kan door direct contact met dieren of door kleine druppels die in een ruimte, bijvoorbeeld een stal, blijven zweven.

Incident

De ernst en impact van een epidemie of pandemie hangt af van het ziekmakend vermogen van de ziekteverwekker, het aantal besmettingen, de risicogroepen en de bestaande immuniteit als gevolg van eerder doorgemaakte griep en/of vaccinaties. Deze gegevens bepalen in de basis de hoeveelheid ziekenhuisopnames en aantal doden. In het begin van een pandemie zijn deze cijfers meestal nog niet betrouwbaar maar naarmate de tijd verstrijkt, worden de gegevens robuuster. Dan kan men de te verwachten impact van de pandemie beter duiden.

Wanneer een nieuwe ziekteverwekker geïntroduceerd wordt heeft nog niemand immuniteit, waardoor de ziektelast hoog zal zijn. Naast impact op de volksgezondheid en de zorgketen heeft een epidemie of pandemie ook economische en maatschappelijke impact. Hierbij gaat het om mogelijk veel personeelsuitval door ziekte met gevolgen voor werk en onderwijs en een nog grotere druk op de gezondheidszorg. Tijdens de COVID-pandemie werd duidelijk dat ook de maatregelen die genomen worden om verspreiding te verminderen een grote economische en maatschappelijke impact hebben gehad. Een belangrijk kenmerk van een epidemie of pandemie is dat het lang duurt (weken, maanden of zelfs jaren) en dat het zich in heel Nederland of een groot deel van Nederland afspeelt, waardoor er geen tot weinig hulp vanuit andere regio's te verwachten is.

Aan het begin van een epidemie of pandemie wordt een inschatting gemaakt welke mensen getest moeten worden om introductie en verspreiding in Nederland te monitoren. Op basis van de draaiboeken voor een pandemie worden processen opgestart, zoals de ontwikkeling en/of aanschaf van vaccins en de juiste toepassing van antivirale middelen en persoonlijke beschermingsmiddelen. Hygiënevoorlichting en hygiënemaatregelen richten zich op wat mensen zelf kunnen doen om transmissie te voorkomen en de gevolgen van een pandemie te beperken.

De vaststelling van een nieuwe ziekteverwekker en de melding van de WHO over een mogelijke pandemie zullen veel media-aandacht genereren. Tijdens voorgaande pandemieën is gebleken dat de toonzetting van de mediaberichten een belangrijke rol speelt in de beleving van het publiek.

In hoeverre de huisartsen, ziekenhuizen en andere zorginstellingen acuut en langdurig voldoende zorg kunnen leveren, hangt af van een veelheid van factoren, zoals het aantal ziekenhuisopnames en intensive care opnames, de ligduur in het ziekenhuis en op de intensive care en de ziektelast onder zorgpersoneel. Tijdens de Mexicaanse griepandemie (2009-2010) konden de zorginstellingen de druk aan en waren ook de GGD-en en huisartsen in staat om op korte termijn vaccinatiecampagnes uit te voeren. Gedurende de hevige seizoensgriepandemie in 2017-2018 waren echter veel ziekenhuizen overbelast door het hoge aanbod van patiënten, waardoor SEH-afdelingen tijdelijk gesloten werden en ook geplande opnames en operaties uitgesteld werden³⁸.

38) Groeneveld et al., Ned Tijdschr Geneeskd. 2018;162:3323

Tijdens de COVID-pandemie (2020-2023) werd ook gezien dat de reguliere ziekenhuiszorg stagneerde om ruimte te maken voor COVID-patiënten. Aan het begin van de pandemie was er een tekort aan persoonlijke beschermingsmiddelen, waardoor zorgpersoneel risico liep om zelf besmet te worden. Er was sprake van personeelsuitval door acute COVID en op langere termijn ook door langdurige klachten na COVID. Door het ernstige tekort aan zorgcapaciteit moest triagering toegepast worden en liep de zorgketen vast. De GGD-en moesten fors opschalen om grootschalig te testen, bron- en contactonderzoek uit te voeren en uiteindelijk na bijna een jaar grootschalig te vaccineren zodra er een vaccin ontwikkeld was.

In totaal zijn in Nederland 62 personen overleden aan de gevolgen van Mexicaanse griep en zijn er 2.213 personen opgenomen in het ziekenhuis. In de regio Zuid-Holland Zuid zijn 3 mensen overleden aan de gevolgen van de Mexicaanse griep en zijn er 71 personen opgenomen in ziekenhuizen binnen de regio. De hevige epidemie van seizoensgriep in 2017-2018 heeft in Nederland geleid tot ongeveer 16.000 ziekenhuisopnames en naar schatting 9.500 doden³⁹.

Wat betreft COVID zijn er volgens het CBS⁴⁰ in de periode 2020-2022 in Nederland ongeveer 48.000 mensen overleden en ongeveer 100.000 mensen opgenomen in het ziekenhuis in de periode 2020-2021. In onze regio werden 2522 mensen met COVID-19 opgenomen in het ziekenhuis en overleden 769 mensen als gevolg hiervan.

Tijdens een pandemie kan maatschappelijke onrust ervoor zorgen het effect van communicatie afneemt. Hierdoor kan de efficiëntie van beschermende maatregelen verminderen, met als gevolg een verdere stijging van het aantal besmettingen en een nog hogere druk op zorgsystemen. Als het pandemische influenzavirus van dierlijke oorsprong is of als dieren het virus tussen mensen verder kunnen verspreiden, kan dit betekenen dat er veel dieren (preventief) geruimd worden. Dit kan leiden tot een toename van maatschappelijke onrust. Daarnaast is er al toenemend weerstand tegen intensieve (pluim)veehouderij in de samenleving. In Nederland leven steeds meer dieren en mensen dicht op elkaar. Daarnaast neemt het aantal (pluim)veehouderijen met nevenfuncties, zoals een zorgboerderij, agrarische kinderopvang of boerderijwinkel toe. Dit zorgt ervoor dat het aantal potentieel blootgestelde mensen toeneemt en met deze risico's moet rekening gehouden worden.

39) Griep in beeld (rivm.nl)

40) Doodsoorzakenstatistiek | CBS

Gevolgen (impact)

Seizoensgriep

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	C
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	D
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	A
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	0
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Introductie nieuwe ziekteverwekker

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	E
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	E
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	C/E
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	C/E
5.3 Sociaal psychologische impact	C/E
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van Seizoensgriep schatten we in als 'waarschijnlijk' (klasse D), die van de Introductie van een nieuwe ziekteverwekker als 'mogelijk' (klasse C).

6.2 Mazelenepidemie

Thema	Gezondheid
Incidenttype	Ziektegolf besmettelijke ziekte
Scenario	Mazelenepidemie
Aanduiding risicodiagram	Mazelenepidemie

Oorzaak

Mazelen wordt veroorzaakt door het mazelenvirus. Buiten epidemieën komen er in Nederland jaarlijks 10 tot 20 mazeleninfecties voor, die meestal in het buitenland zijn opgelopen. Verschillende landen kennen mazelenepidemieën. Besmetting vindt plaats via aanhoesten, indirect contact (via deurknoppen, handen, etc) en door kleine druppels die in een ruimte blijven zweven. Mazelen is één van de meest besmettelijke infectieziekten, daarom is de vaccinatie hiertegen opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma. Kinderen kunnen de Bof-Mazelen-Rode Hond vaccinatie krijgen op de leeftijd van 14 maanden en 9 jaar.

Incident

Mazelen is een bekende, maar potentieel ernstige infectieziekte die begint met plotselinge koorts en griepachtige verschijnselen. Drie tot zeven dagen na het begin van de klachten ontstaat huiduitslag die zich over het hele lichaam verspreidt. Iedereen die geen mazelen doorgemaakt heeft en er niet tegen gevaccineerd is, kan mazelen krijgen. Zeer jonge kinderen (onder één jaar), ouderen en mensen met afweerstoornissen hebben een verhoogde kans op complicaties, zoals longontsteking en hersenontsteking. Op lange termijn – gemiddeld vier tot tien jaar na infectie – kan een fatale hersenontsteking optreden, vooral bij kinderen die mazelen op jonge leeftijd gehad hebben. Deze complicaties, die veelal bij jonge kinderen en soms pas na jaren optreden, kunnen zorgen voor maatschappelijke onrust. Tevens kunnen kinderen jonger dan zes maanden nog niet gevaccineerd worden, terwijl zij ook niet de volledige periode beschermd worden door antistoffen die zij in de zwangerschap meegekregen hebben. Zij zijn daarom volledig afhankelijk van de vaccinatiegraad in hun omgeving, wat de maatschappelijke druk, onrust en polarisatie kan doen toenemen.

Mazelen zijn zo besmettelijk dat een vaccinatiegraad van minimaal 95% wenselijk is om een epidemie te voorkomen. In de regio Zuid-Holland Zuid is de vaccinatiegraad voor BMR momenteel 80-95% en in sommige gemeenten zelfs lager dan 80%, waardoor een mazelenepidemie mogelijk wordt. Dit wordt nog eens versterkt door het feit dat veel ongevaccineerden in dezelfde gemeente wonen en naar dezelfde school of kerk gaan. Het is zorgelijk dat de laatste jaren ook de vaccinatiegraad onder andere groepen dan bevestigd gereformeerden daalt.

De laatste mazelenepidemie was in 2013-2014. Toen kregen naar schatting 30.000 mensen mazelen⁴¹. Toen werden 182 kinderen opgenomen in het ziekenhuis, overleed één kind aan complicaties van mazelen tijdens de epidemie en drie kinderen overleden later als gevolg van de late complicatie fatale hersenontsteking door mazeleninfectie⁴². De mensen die toen mazelen doorgemaakt hebben, zijn levenslang beschermd tegen mazelen, maar in de afgelopen 10 jaar is er door geboortes weer een nieuwe groep onbeschermden kinderen die risico lopen. Hierdoor is een soortgelijk scenario als in 2013-2014 mogelijk of een ernstiger scenario als de vaccinatiegraad verder blijft dalen.

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	0
2.1 Doden	A
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	0
3.1 Kosten	A
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	A
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	A
5.3 Sociaal psychologische impact	A
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	0

Waarschijnlijkheid

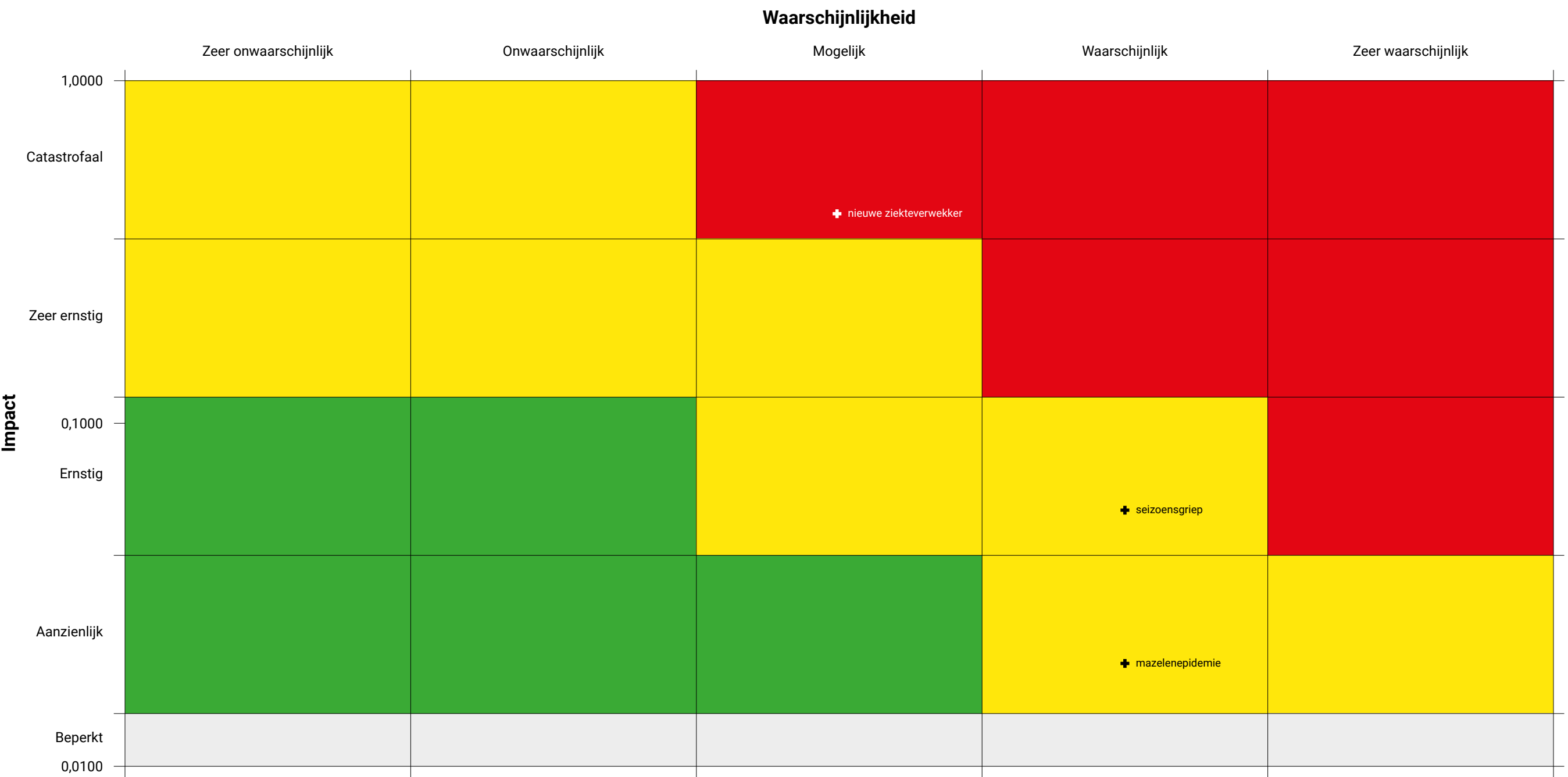
De waarschijnlijkheid van een mazelenepidemie schatten we in als 'waarschijnlijk' (klasse D).

41) Mazelenepidemie 2013-2014 | RIVM

42) Mazelen | LCI richtlijnen (rivm.nl)

Risicodiagram gezondheid

In onderstaande risicodiagram zijn de scenario's die behoren tot het thema 'gezondheid' weergegeven.

- + 6. Gezondheid
- seizoensgriep

nieuwe ziekteverwekker

mazelenepidemie

7.

Sociaal maatschappelijke omgeving

7.1 Grof en extreem geweld

Thema	Sociaal maatschappelijke omgeving
Incidenttype	Grof en extreem geweld
Scenario	Aanslag op groot evenement
Aanduiding risicodiagram	• Grof en extreem geweld hoog • Grof en extreem geweld laag

Binnen het incidenttype Grof en extreem geweld (vroeger Terrorisme genoemd) wordt er gekeken naar een dreiging en de gevolgen van een aanslag. Omdat de bestrijding van de dreiging van grof en extreem geweld vooral bij de politie en speciale diensten belegd is zal er bij dit incidenttype gefocust worden op de bestrijding van de gevolgen daarvan. Er is voor gekozen om terrorisme niet los als incidenttype op te nemen want terrorisme is een verbijzondering van extreem geweld. Het behelst het uit ideologische motieven dreigen met, voorbereiden of plegen van op mensen gericht ernstig geweld, dan wel daden gericht op het aanrichten van maatschappij ontwrichtende zaakschade, met als doel maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen, de bevolking ernstige vrees aan te jagen en/of politieke besluitvorming te beïnvloeden⁴³. Deze duiding van het extreem geweld incident kan meestal pas later worden gegeven.

Context

Per 12 december 2023 is het dreigningsniveau in Nederland verhoogd naar niveau 4 (substantieel) dit betekent dat de kans op een aanslag in Nederland reëel is te noemen. Dit is het gevolg van een aantal ontwikkelingen; het gewelddadige conflict in Israël en de Palestijnse gebieden (7 oktober 2023 gestart), koranschendingen in verschillende Europese landen en de oproepen van terroristische organisaties tot het plegen van aanslagen. Recentelijke aanslagen in andere Europese landen en een aantal arrestaties van verdachten die de intentie hadden om een aanslag te plegen zijn hier voorbeelden van. Tegelijkertijd is de voorstelbare dreiging vanuit het rechts-extremisme en anti-institutioneel extremisme onverminderd aanwezig. De maatschappij krijgt in toenemende mate te maken met “boze burgers” die zich om verschillende redenen afzetten tegen de overheid.

Dat ook in de regio Zuid-Holland Zuid een reële dreiging bestaat, kan opgemaakt worden uit het feit in mei 2022 er een schietpartij heeft plaatsgevonden op een zorgboerderij in Alblasterdam. Hierbij wordt meteen duidelijk dat grof en extreem geweld niet altijd een jihadistisch perspectief hoeft te hebben.

Daarnaast vinden er recent ook meer afrekeningen plaats in het criminele circuit waarbij grof en extreem geweld wordt gebruikt. Denk hierbij aan afrekeningen in het criminele circuit maar ook bomaanslagen met zwaar vuurwerk.

De zeehavens in de regio worden door de regelgeving van de ISPS⁴⁴ bekeken op mogelijke gevolgen van terroristische activiteiten. Ook worden er in Zuid-Holland Zuid met regelmaat evenementen georganiseerd waarbij het risico op een aanslag niet uitgesloten kan worden.

43) Definitie Handelingskader extreem geweld First responders politie

44) <https://www.portofrotterdam.com/nl/scheepvaart/port-security>

Bij een (grotere) aanslag, bestaat de kans dat de noodzakelijke gevolgbestrijding de beschikbare hulpverleningscapaciteit overstijgt. Als gevolg hiervan is flexibele inzet noodzakelijk en zullen hulpverleners elkaar moeten ondersteunen met elkaars taken waar dat nodig en mogelijk is. De term 'niets doen is geen optie' is in zo een situatie dan een groot gemeen goed. De VRZHZ zal er dan ook voor moeten zorgen dat deze taakveld overstijgende samenwerking tussen de verschillende hulpverleners zo soepel mogelijk verloopt.

Oorzaak

Een aanslag is altijd een bewust handelen van één of meerdere personen. Als de specialistische Nederlandse opsporingsdiensten geen aanleiding hebben gehad om te vernemen dat er een aanslag komt- en deze dus ook niet kunnen vrijdelen- zal er een aanslag plaats kunnen vinden. Zo is er in 2018 één aanslag geweest (steekpartij op Amsterdam CS) en is voor zover bekend 1 grotere aanslag in Arnhem vrijdeld⁴⁵. Aanslagen kunnen verschillend in omvang, op één of meerder locaties en in verschillende vormen plaatsvinden. Momenteel wordt er voor de meeste aanslagen gebruik gemaakt van 'reguliere' middelen zoals (zware)voertuigen en wapens die in het dagelijkse leven een andere functie hebben als bijvoorbeeld een mes. Grote aanslagen – zoals wij deze uit het buitenland kennen – met wapens en meerdere daders zijn ook in Nederland voorbereid maar tot nog toe steeds vrijdeld. De kans dat een dergelijke aanslag een keer plaats zal vinden is reëel en dit risico kan binnen onze regio niet worden uitgesloten. In buurregio Utrecht is in maart 2019 al een aanslag gepleegd. De achterliggende redenen waarom mensen aanslagen (willen) plegen worden hier buiten beschouwing gelaten.

Recente incidenten

Aanslag Erasmusziekenhuis 2023

Incident (grof en extreem geweld hoog)

Als voorbeeld incident wordt hier gebruik gemaakt van een aanslag op de kerstmarkt in Dordrecht.

Qua voorbereiding zijn er draaiboeken. De evenementen organisator heeft hulpverlening ter plaatse, dit zijn particuliere organisaties die het evenement beveiligen en de EHBO ter plaatse uitvoeren. De organisatie heeft een centrale commandopost met een link naar de Meldkamer in Rotterdam.

Via deze lijn komt er in de Meldkamer Rotterdam een bericht dat er een explosie is in één van de deelsectoren op het stadhuisplein. Volgens de organisatie zijn er veel gewonden. De ontruiming van de sector, Groenmarkt tussen de Visstraat en Grote Kerk, wordt in gang gezet. De oorzaak van de explosie is in eerste instantie niet bekend maar niet veel later wordt er ook melding gemaakt van beschietingen op de Groenmarkt. Vanaf dit moment wordt het incident gekwalificeerd als aanslag. Omdat de motieven nog niet bekend zijn kan het niet geduid worden als terroristische aanslag (later zal bevestigd worden dat dit het wel was).

Het resultaat is dat er veel paniek is en dat de omvang van het incident de reguliere capaciteit van de hulpdiensten en de hulpverlening ter plekke zal overstijgen. Als gevolg hiervan ontstaan er dilemma's voor hulpverleners. Zij zullen keuzes moeten maken over het al dan niet handelen (bijvoorbeeld gezien de dreiging, maar ook gericht op het uitvoeren van irreguliere taken en wie/wat eerst te behandelen). Ook moet samengewerkt worden tussen de 'reguliere' hulpverlening en de hulpverlening van het evenement. De eerste uren zullen in de regio worden afgehandeld, maar gezien de aard en omvang van het incident treden ook bovenregionale en landelijke structuren in werking (NCC/NCTV). Op de plaats van het incident zal een deel van de regie overgenomen worden door specialistische diensten, totdat de dreiging is geëlimineerd. Het voorgaande vergt vergaande coördinatie met voor de regio relatief 'onbekende' partijen.

45) Aldus Pieter-Jaap Aalbersberg op 26-2-2019 in Jinek op de TV n.a.v. aanslag in Utrechtse tram.

Dit incident zal niet stoppen wanneer de daders opgepakt of uitgeschakeld en de gewonden geholpen zijn. Het incident zal een lange tijd van politieke discussies en nazorg voor slachtoffers en hulpverleners tot gevolg hebben. Het is de vraag wat de impact van dit incident op het voortzettingsvermogen van de hulpverleningsdiensten is en of paraatheid voor een volgend 'regulier' incident is gegarandeerd? Ook is een periode van maatschappelijke onrust te verwachten.

De impact van een aanslag scoort op een aantal criteria, afhankelijk van het type aanslag, wisselend. Om deze range in het risicodiagram zichtbaar te maken, is zowel de impact met de hoogste score als de laagste score in het rekenprogramma ingevoerd.

Incident (grof en extreem geweld laag)

Dit zijn de schietincidenten en explosies welke refereren naar alle voorvallen waarbij één of meerdere perso(o)nen daadwerkelijk gebruikmaken van een vuurwapen of een explosief om schade aan te richten bij een doelwit, zoals een persoon, dier, gebouw of object. Pogingen worden niet meegenomen.

- Bij schietincidenten schiet een persoon met behulp van een vuurwapen scherpe munitie (dit zijn kogel- en hagelpatronen, geen gas/knalpatronen), op een doelwit of in de lucht in de openbare ruimte, exclusief gevallen van zelfmoord;
- Bij explosies wordt er schade bij een doelwit aangericht, waarbij gebruik wordt gemaakt van explosieven zoals brandbommen, zwaar vuurwerk of andere explosieven om tot ontploffing te worden gebracht.

Recente incidenten grof en extreem geweld laag

In 2023 (t/m 13 dec 2023) hebben diverse explosies in de regio Zuid-Holland Zuid plaats gevonden.

In Dordrecht (9), Alblasterdam (1), Hoeksche Waard (1), Papendrecht (1) en Zijndrecht (1).

Gevolgen (impact)

Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	C
2.1 Doden	C-E
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	C-E
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	C-E
3.1 Kosten	C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	0-A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	C-E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	C
5.3 Sociaal psychologische impact	D-E
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	A

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van dit scenario wordt ingeschat op 'mogelijk' (klasse C-D) , mede gebaseerd op een allerteringsniveau 'substantieel'.

7.2 Verstoring openbare orde

Thema	Sociaal maatschappelijke omgeving
Incidenttype	Verstoring openbare orde
Scenario	• Boerenprotest • Rellen oud en nieuw
Aanduiding risicodiagram	Verstoring openbare orde

Context

Met een verstoring van de openbare orde worden grootschalige verstoringen bedoeld zoals rellen bij demonstraties, politieke manifestaties, stakingen en voetbalwedstrijden. Daarnaast vallen ook grote vechtpartijen en onrusten in woonwijken onder verstoring van de openbare orde.

De definitie van verstoring openbare orde is: een verstoring – van enige betekenis – van de normale gang van zaken in of aan de desbetreffende openbare ruimte⁴⁶.

Alle genoemde voorbeelden kunnen ook in de regio Zuid-Holland Zuid voorkomen.

Vele verstoringen in de openbare orde worden tegenwoordig online aangejaagd. De huidige maatschappij laat een grote mate van tegenstellingen, grotere spanningen in de samenleving en onvermijdelijke polarisatie zien. Dit wordt ook steeds zichtbaarder in het publieke domein. Steeds vaker en heftiger zien we uitingen van maatschappelijk ongenoegen en onrust uitmonden in radicaal gedrag en escaleren naar situaties die de (lokale) democratie of de openbare orde bedreigen en ondermijnen.

Deze ordeverstoringen zijn er niet alleen door groepen met tegengestelde belangen maar ook steeds vaker worden besluiten van de overheid niet door iedereen geaccepteerd en de bedoeling van de besluiten in twijfel getrokken.

Recente voorbeelden/incidenten

- De avondklokrellen (23-26 januari 2021)
- Boerenprotesten
- Oud en nieuw rellen in 's-Gravendeel (2022/2023)
- Oud en nieuw rellen in Nieuw-Beijerland (2023/2024)

Incident

Voorbeeld incident 1 Boerenprotest

Landelijk zijn er boerenprotesten aangekondigd omdat de boeren het niet eens zijn met het nieuwe beleid. Zuid-Holland Zuid heeft veel boeren en veel participanten voor het boerenprotest. Op een vroege morgen op een doordeweekse dag besluit een groep boeren, die met de landelijke protesten in Den Haag mee wil gaan doen, om de A15 te blokkeren. Hierdoor loopt al voor de ochtendspits de A15 vast en als gevolg daarvan ook de andere snelwegen/ n-wegen in de omgeving.

⁴⁶) Hoge raad arrest, 30 januari 2007, LJN:AZ2104

Voorbeeld incident 2 Oud en nieuw rellen

Het is de nacht van de jaarwisseling. Een groep jeugd met bivakmutsen op lokt de politie naar een dorpsplek waar middels ijzeren kraaienpoten wordt voorkomen dat de politie weg kan rijden. Daarna volgt het bekogelen van de politie met zwaar vuurwerk. De ME wordt opgeroepen en drijft de groep uit elkaar.

Gevolgen (impact)

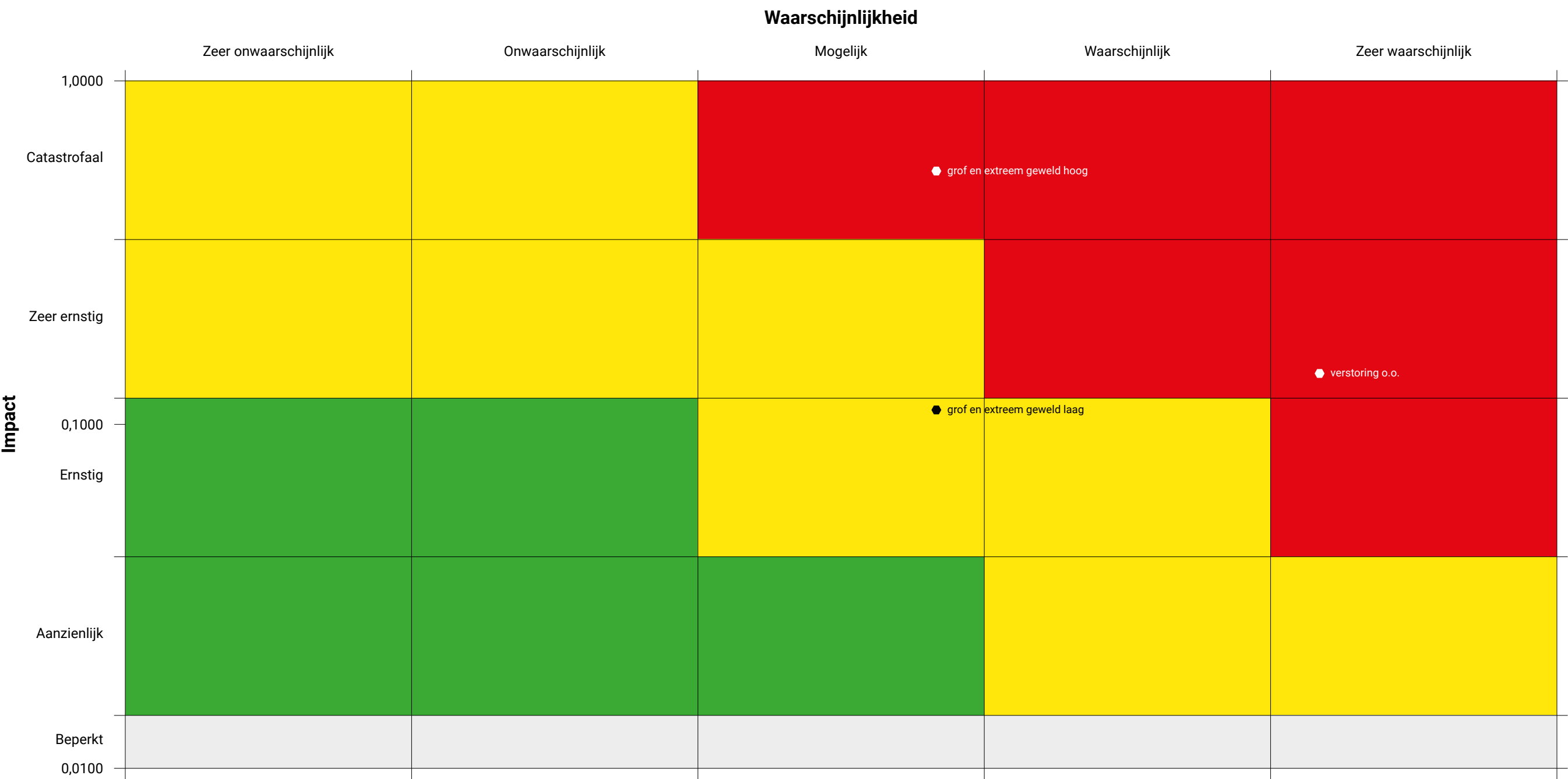
Impact	
Criterium	Beoordeling
1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied	D
2.1 Doden	A
2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken	B
2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	C
3.1 Kosten	A-B-C
4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	A
5.1 Verstoring van het dagelijks leven	B-E
5.2 Aantasting van de positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	D
5.3 Sociaal psychologische impact	D
6.1 Aantasting van cultureel erfgoed	A

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van dit scenario wordt ingeschat op 'zeer waarschijnlijk' (klasse E).

Risicodiagram sociaal maatschappelijke omgeving

In onderstaande risicodiagram zijn de scenario's die behoren tot het thema 'sociaal maatschappelijke omgeving' weergegeven.

- 7. Sociaal maatschappelijke omgeving
- grof en extreem geweld hoog
- grof en extreem geweld laag
- verstoring o.o.

Bijlage 2

Methodiek regionaal risicoprofiel

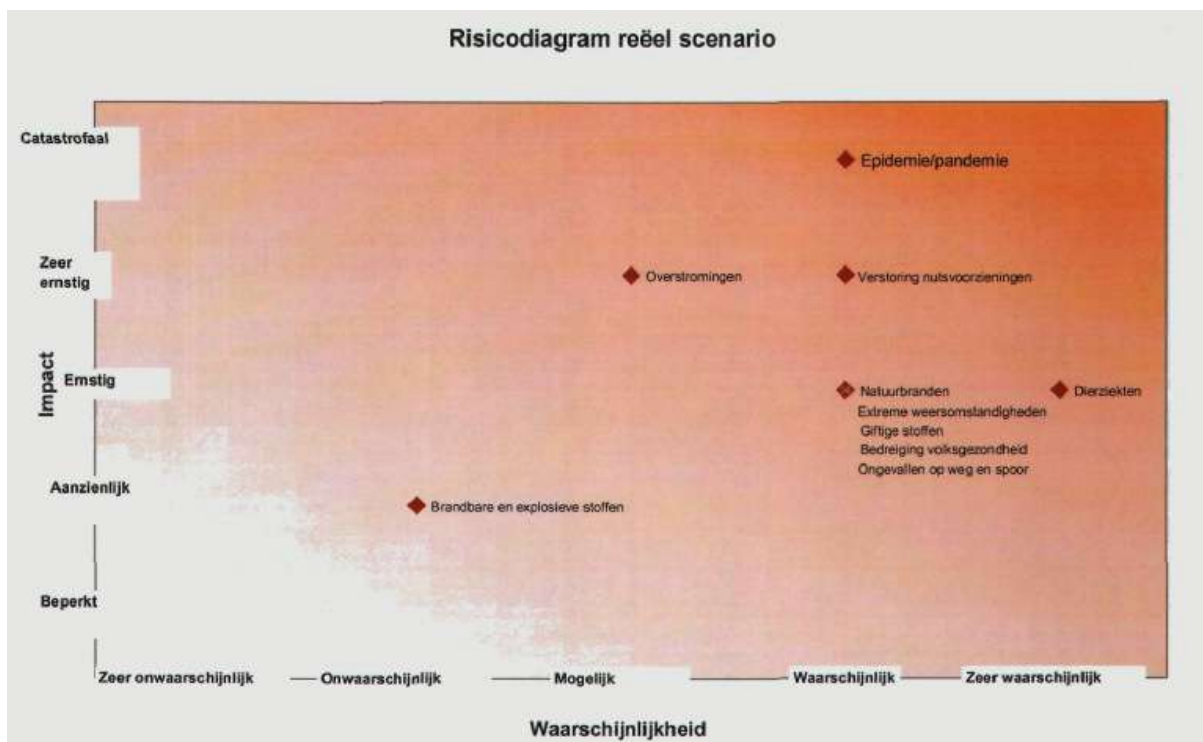
Toelichting Methodiek: Beoordeling impact en waarschijnlijkheid

Om onvergelykbare risico's (bijvoorbeeld een ongeval met gevaarlijke stoffen en een influenzapandemie) te kunnen vergelijken, is in het kader van de Strategie Nationale Veiligheid een methodiek voor nationale risicobeoordeling (NRB) ontwikkeld. Met deze methodiek kunnen alle crisistypen op vergelijkbare wijze worden geanalyseerd, zodat rangschikking en prioriteitstelling mogelijk wordt.

Risico's worden niet langer opgevat als een score op basis 'kans maal effect'. Deze formule roept immers ten onrechte het beeld op dat bij de bestuurlijke oordeelsvorming over risico's de kans en het effect even zwaar meewegen, hetgeen niet vanzelfsprekend is. Belangrijk is dat bij de weging van risico's zowel de kans als het effect wordt meegenomen en los van elkaar wordt gewogen. Om de valkuil van de risicoformule te omzeilen en het beeld weg te nemen dat risico's puur in kwantitatieve zin kunnen worden uitgedrukt, is in navolging van de NRB gekozen voor de termen impact en waarschijnlijkheid.

Maatgevende scenario's zullen worden gescoord op impact en waarschijnlijkheid. Uiteindelijk zal dit leiden tot een risicodiagram met daarin de behaalde scores. Dit overzicht biedt het bestuur van de veiligheidsregio inzicht in welke risico's binnen de regio de aandacht dienen te verkrijgen en welke risico's in mindere mate. De operationele prestaties van de crisisbeheersingsorganisatie kunnen hier dan vervolgens op worden afgestemd.

Voorbeeld:

Impact beoordeling

Om inzicht te krijgen in de verwachte aard, omvang en de schaal van de gevolgen van de aanwezige risico's wordt een impactbeoordeling uitgevoerd. De impactcriteria zijn als volgt:

Vitaal belang	Impact criterium
1. Territoriale veiligheid	1.1 Aantasting van de integriteit (bruikbaarheid) van het grondgebied
2. Fysieke veiligheid	2.1 Doden
	2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken
	2.3 Lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)
3. Economische veiligheid	3.1 Kosten
4. Ecologische veiligheid	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)
5. Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven
	5.2 Aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur
	5.3 Sociaal psychologische impact
6. Veiligheid van cultureel erfgoed	6.1 Aantasting van cultureel erfgoed

Voor het bepalen van de impactcriteria wordt een indeling in vijf klassen gehanteerd:
A t/m E.

A: Beperkt gevolg

B: Aanzienlijk gevolg

C: Ernstig gevolg

D: Zeer ernstig gevolg

E: Catastrofaal gevolg

Per vitaal belang worden de bijbehorende criteria aangegeven. Per criterium is de definitie opgenomen en de indicatoren voor het meten van het betreffende impactcriterium.

Criterium 1 Aantasting van de integriteit (bruikbaarheid) van het grondgebied

“Het feitelijke of functionele verlies van, dan wel het buiten gebruik zijn van, dan wel het verlies van zeggenschap over delen van de regio”.

Onder functioneel verlies wordt vooral verstaan het verlies van het gebruik van gebouwen, woningen, infrastructuur, wegen en grond. Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: buiten oevers treden rivier, terroristische aanslag in Nederland, afscheiding van een regio, uitbraak van dierziekten, aanval buitenlandse mogendheid, beschadiging of verlies van zeggenschap over en/of bezit van Nederlandse ambassades, chemische/biologische/nucleaire besmetting.

De indicatoren voor het meten van de impact zijn:

- De oppervlakte van het bedreigde of aangetaste gebied (geografische afbakening);
- De tijdsduur gedurende welke het gebied wordt bedreigd of aangetast;
- De bevolkingsdichtheid van het betreffende gebied. (1 score hoger of lager bij hoge of lage bevolkingsdichtheid)

Scorematrix aantasting van de integriteit van het grondgebied

Oppervlakte Tijdsduur	Wijk, dorp, Max 4 km ²	Lokaal 4-40 km ²	Gemeentelijk 40-400 km ²	Regionaal > 400 km ²
2-6 dagen	A	A	B	C
1-4 weken	A	B	C	D
1-6 maanden	B	C	D	E
1/2 jaar of langer	C	D	E	E

Criterium 2.1 Doden

“Dodelijk letsel, direct overlijden of vervroegd overlijden binnen een periode van 20 jaar.”

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: ongeluk in chemische fabriek, grootscheepse dijkdoorbraak, terroristische aanslag, uitbraak van een epidemie, grootschalige onlusten.

De indicatoren voor het meten van de impact zijn:

- Het aantal doden als gevolg van het incident;
- Het tijdstip van overlijden.

Aantal Tijdstip	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	>400
Direct overlijden (binnen 1 jaar)	A	A	C	C hoog	D	D hoog	E
Vervroegd overlijden (van 1-20 jaar)	A	A	B	C	C hoog	D	D hoog

Criterion 2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken

“Letsel gevallen behorend tot categorie T1 en T2 en personen met langdurige of blijvende gezondheidsproblemen zoals ademhalingsklachten, ernstige verbrandingen of huidaandoeningen, gehoorbeschadiging, lijden aan oorlogssyndroom.”

Slachtoffers behorend tot categorie T1 of T2 hebben onmiddellijk medische hulp nodig en behandeling dient binnen 2 uur aan te vangen (T1) dan wel moeten continu bewaakt worden met een behandeling binnen 6 uur (T2).

Chronisch zieken zijn personen die gedurende lange periode (>1 jaar) beperkingen ondervinden: medische zorg nodig hebben, niet of gedeeltelijk kunnen deelnemen aan het arbeidsproces, door hun ziekte belemmering ervaren in het sociale functioneren.”

Aantal	1	2-4	4-16	16-40	40-160	160-400	>400
	A	B	C	C hoog	D	D hoog	E

Criterion 2.3 “Lichamelijk lijden – gebrek aan primaire levensbehoeften”

“Blootstelling aan extreme weer- en klimaat omstandigheden, alsmede het gebrek aan voedsel, drinkwater, energie, onderdak of anderszins primaire levensbehoeften.”

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: terroristische aanslag op drinkwatervoorziening of energievoorziening, vrijkomen straling als gevolg van incident met kernreactor, natuurramp.

Indicatoren voor het meten van de impact zijn;

- Aantal getroffen;
- Tijdsduur.

Scorematrix lichamelijk lijden – gebrek aan primaire levensbehoeften

Aantal	<400	<4.000	<40.000	>40.000
Tijdsduur				
2-6 dagen	A	B	C	D
1-4 weken	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

Deze impactscore hangt mede af van continuïteitsfactoren zoals aanwezige reservevoorraden, redundantie en reparatiesnelheid.

Criterium 3.1 Kosten

“Euro's in termen van herstelkosten voor geleden schade, extra kosten en gederfde inkomsten.”

Voorbeelden van incidenten zijn: branden en explosies, pandemie met massale uitval arbeidskrachten, besmettelijke dierziekten, grootschalige uitval vitale infrastructuur.

De indicatoren voor het meten van de impact zijn:

- Materiële schade en kosten;
- Gezondheidsschade en kosten;
- Financiële schade en kosten;
- Kosten van bestrijding, hulpverlening en herstel.

De impact wordt gebaseerd op de totaal geleden schade in geld; de schade in de afzonderlijke categorieën 1 t/m 4 worden opgeteld.

Scorematrix kosten

Kosten in €	<2 miljoen	<20 miljoen	<200 miljoen	<2 miljard	>2 miljard
	A	B	C	D	E
Materiële schade					
Gezondheid schade					
Financiële schade					
Bestrijdingskosten en herstelkosten					
Economische schade totaal					

Criterium 4.1A Langdurige aantasting van het milieu en natuur (flora en fauna)

“Langdurige of blijvende aantasting van de kwaliteit van het milieu, waaronder verontreiniging van lucht, water of bodem en langdurige of blijvende verstoring van de oorspronkelijke ecologische functie, zoals het verlies van soortendiversiteit flora en fauna, verlies van bijzondere ecosystemen, overrompeling door uitheemse soorten.”

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: incidenten waarbij grote hoeveelheden (eco)toxische stoffen in het milieu vrijkomen, zoals een ongeluk in een chemische fabriek of in een kernreactor, een olieramp op de noordzee of een aanslag met gebruik van CBRN-wapens; incidenten waarbij natuurgebieden worden blootgesteld aan grote fysische schade, bijvoorbeeld door brand; verstoringen in het beheer van oppervlaktewater (overstromingen) en de gevolgen daarvan (zoals verzilting van de bodem), extreme weersomstandigheden.

Aantasting van de ecologische veiligheid wordt gemeten aan de hand van twee aspecten:

- A. aantasting van natuur- en landschappelijke gebieden die als beschermwaardig zijn aangewezen (natuurgebieden onderscheiden in broedgebieden van weidevogels, de ecologische hoofdstructuur (EHS) en natuurgebieden aangewezen in de Natura 2000 regelgeving).
- B. aantasting van het milieu in algemene zin, ook buiten de genoemde natuur- en landschappelijke gebieden.

De indicatoren voor het meten van de impact op de onder A. bedoelde gebieden zijn:

- type natuurgebied in het getroffen gebied;
- relatief oppervlak van het getroffen gebied;
- duur van de aantasting; op dit criterium wordt alleen gescoord als de duur langer dan een jaar zal zijn.

Scorematrix natuurgebieden

Relatieve oppervl. Type natuurgebied	<3%	3-10%	>10%
Broedgebieden weidevogels	A	B	C
EHS-gebieden	B	C	D
Natura 2000 gebieden	C	D	E

Criterium 4.1B Aantasting milieu in algemene zin

Er is sprake van ernstige aantasting van het milieu indien:

- die aantasting plaatsvindt gedurende een periode van tenminste een jaar; en
- bij de aantasting de interventiewaarde, die geldt voor een chemische verontreiniging, wordt overschreden.

De ernst van de impact wordt gescoord aan de hand van de absolute oppervlakte van het getroffen gebied.

Oppervlakte	Wijk, dorp, Max 4 km ²	Lokaal 4-40 km ²	Gemeentelijk 40-400 km ²	Regionaal > 400 km ²
	A	B	C	D

Bij permanente aantasting van het milieu (>10 jaar) moeten deze scores 1 stap worden verhoogd.

Criterium 5.1 Verstoring van het dagelijks leven

“De aantasting van de vrijheid zich te verplaatsen en samen te komen op publieke plaatsen en in openbare ruimten, waardoor de deelname aan het normale maatschappelijk verkeer wordt belemmerd.”

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: aantasting van vitale infrastructuur zoals uitval van elektriciteit, massale sterfte onder bevolking door pandemie, bezetting, grootschalige onlusten, dijkdoorbraak, terroristische aanslag, grootschalige instroom van vluchtelingen.

Indicatoren voor het meten van de impact:

- geen onderwijs kunnen volgen;
- niet naar het werk kunnen gaan;
- geen maatschappelijke voorzieningen (sport, cultuur, gezondheidszorg);
- blokkade van wegen, uitval openbaar vervoer;
- winkelsluiting.

De indicatoren worden gewaardeerd op basis van:

- aantal getroffen inwoners;
- tijdsduur;
- aantal indicatoren van toepassing.

Aantal Tijdsduur	<400 inwoners	<4.000 inwoners	<40.000 inwoners	>40.000 inwoners
1-2 dagen	A	A	B	C
3 dagen tot 1 week	A	B	C	D
1 week tot 1 maand	B	C	D	E
1 maand of langer	C	D	E	E

- wanneer max. 1 indicator van toepassing is, dan -1 (bijv. D wordt C)
- wanneer tenminste 3 indicatoren van toepassing zijn, dan +1 (bijv. B wordt C)

Criterium 5.2 Aantasting positie lokaal en regionaal openbaar bestuur.

“De aantasting van het functioneren van de Nederlandse overheid, in het bijzonder lokale en regionale overheid, en haar instituties en/of de aantasting van rechten en vrijheden en andere kernwaarden verbonden aan de Nederlandse democratie en vastgelegd in de grondwet.”

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken: verstoring van de demografische opbouw van de samenleving, verstoring van sociale cohesie door achterstellingen, aanslag op het Binnenhof, bezetting door een vreemde mogendheid, publieke haatcampagnes, antidemocratische (extremistische) activiteiten.

Indicatoren:

- aantasting functioneren van politieke vertegenwoordiging;
- aantasting functioneren openbaar bestuur;
- aantasting functioneren financiële stelsel;
- aantasting openbare orde en veiligheid;
- aantasting van vrijheden en/of rechten (godsdienst, meningsuiting etc.)
- aantasting van geaccepteerde Nederlandse waarden en normen zoals gebruikelijk in het maatschappelijk verkeer dan wel vastgelegd in wetgeving.

De score wordt gebaseerd op:

- aantal indicatoren van toepassing;
- tijdsduur;
- omvang waarmee een indicator is aangetast.

Aantal indic. Tijdsduur	Max. 1 uit 6 indicatoren	Max. 2 uit 6 indicatoren	> 3 uit 6 indicatoren
dagen	A	B	C
weken	B	C	D
maanden	C	D	E
1 of meer jaren	D	E	E

Het resultaat van de impactscore wordt gecorrigeerd op basis van de mate van aantasting van een indicator; indien een indicator voor meer dan 50% wordt aangetast, dan +1 (bijv. C wordt D).

Criterium 5.3 Sociaal psychologische impact

“Gedragsmatige reactie van de bevolking die door uitingen van angst en woede (mogelijk ook vermengd met verdriet en afschuw) worden gekarakteriseerd en waaraan de media aandacht besteden. Deze uitingen kunnen komen van personen die direct worden getroffen en van de rest van de bevolking en moeten waarneembaar zijn (hoorbaar, zichtbaar, leesbaar).”

Voorbeelden van bedreigingsoorzaken zijn: terroristische aanslag, politieke moord, ontvoering, gijzeling of aanslag op politieke leiders of leden Koninklijk Huis, dominantie van een ondemocratische politieke partij, staatsgreep, kernramp, pandemie met (mogelijkheid van) een massale sterfte.

De indicatoren worden in 3 categorieën opgedeeld; perceptie van het incident, verwachtingspatroon rond het incident en het handelingsperspectief. De indicatoren dragen elk in eigen mate bij aan woede of angst of een combinatie ervan.

	perceptie	verwachtingspatroon	handelingsperspectief
angst	• onbekendheid aard/oorzaak risico • onzekerheid mate van dreiging/gevaar • onnatuurlijkheid oorzaak incident	• verlies vertrouwen in overheid/bedrijven • verlies vertrouwen in hulpdiensten	• onbekendheid/onervarenheid vormen zelfredzaamheid • persoonlijke onmogelijkheid beheersing eigen situatie
woede	• onnatuurlijkheid oorzaak incident • treffen kwetsbare groepen	• gevoelde verwijtbaarheid overheid/bedrijven • verlies vertrouwen in overheid/bedrijven • verlies vertrouwen in hulpdiensten	• persoonlijke onmogelijkheid beheersing eigen situatie

Een indicator kan in 4 intensiteiten optreden:

1. ‘geen’ (in dit scenario niet aanwezig, geen invloed op ontstaan van angst of woede)
2. ‘beperkt’ (in zwakke mate aanwezig, op zichzelf niet voldoende voor het optreden van de uiting van angst of woede)
3. ‘normaal’ (duidelijk herkenbaar aanwezig, draagt in beperkte mate bij aan uiting van angst of woede)
4. ‘aanzienlijk’ (in sterke mate aanwezig, draagt dominant bij aan uiting van angst of woede)

“Perceptie”, “verwachtingspatroon” of “handelingsperspectief” is significant als er minstens één indicator ‘aanzienlijk’ scoort óf aan de volgende 2 voorwaarden gelijktijdig wordt voldaan:

- minimaal de helft van de indicatoren scoort ‘beperkt’, ‘normaal’ of ‘aanzienlijk’
- minstens één indicator in de categorie scoort ‘normaal’.

Scorematrix

Sign.cat. Eindgradatie	0 significante categorieën	1 significante categorieën	2 significante categorieën	3 significante categorieën
Laag	A	-	-	-
Gemiddeld	A	B	C	D
Hoog	-	C	D	E

(streepjes zijn situatiecombinaties die niet kunnen voorkomen)

Eindgradatie:

- Laag; geen relevante indicatoren 'normaal' of 'aanzienlijk'.
- Hoog; er zijn 2 of 3 significante categorieën en deze bevatten elk minstens één indicator met intensiteit "aanzienlijk" of er is slechts één significante categorie en van deze hebben alle indicatoren een intensiteit 'aanzienlijk'.
- Gemiddeld; overige gevallen.

Correctie:

- Indien omvang en tijdsduur van waarneembare uitingen van angst en/of woede gering zijn, d.w.z. <10.000 personen, max. 2 dagen, dan -1 (bijv. C wordt B);
- Indien omvang en tijdsduur van waarneembare uitingen van angst en/of woede grootschaligheid van de gevolgen aanduiden, d.w.z. >1.000.000 personen (waaronder in 2 of meer grote steden) gedurende tenminste 1 week dan +1 (bijv. C wordt D).

Criterium 6.1 Aantasting cultureel erfgoed

“De beschadiging, vernietiging, of verdwijning van materiële sporen of getuigenissen uit het verleden in het heden die de samenleving om redenen van o.a. collectieve herinnering en identiteitsbehoud dan wel identiteitsvorming van belang acht om te bewaren, te onderzoeken, te presenteren en over te informeren.”

Het betreft materiële (zichtbare en tastbare) sporen die een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigen en vaak al een beschermde status genieten. Hieronder vallen voorwerpen in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten, herdenkingstekens, straatmeubilair, stads- en dorpsgezichten, landschappen (d.w.z. begrensde grondoppervlakten).

Indicatoren:

- het object is de enige of één van de weinige overgebleven representant(en) van een soort of type;
- de identiteit (betekenis en gevoel van eigenwaarde) die de samenleving of een gemeenschap ontleent aan het object is aangetast;
- er is sprake van aantasting van de harmonie en/of waarde en/of samenhang van een groter geheel door de aantasting van het object als deel van dat geheel;
- er zijn beperkte mogelijkheden tot restauratie;
- het betreft bronmateriaal, d.w.z. het verklarende en/of inspirerende begin of uitgangspunt voor een stroming, school, cultureel begrensde groep e.d.

Aantal indic.	Max. 1 indicator	Max. 2 indicatoren	Max. 3 indicatoren	4 of meer indicatoren
	A	B	C	D

Waarschijnlijkheid beoordeling

De term waarschijnlijkheid is gedefinieerd als: De kans dat een scenario binnen de komende vier jaar plaats zal vinden. Voor bepaalde risico's kan ook een andere tijdshorizon worden genomen. Voor het inschatten van de waarschijnlijkheid geldt de volgende verdeling in klassen:

Klasse	% waarschijnlijkheid	Kwalitatieve omschrijving
A	< 0,05	zeer onwaarschijnlijk
B	0,05 - 0,5	onwaarschijnlijk
C	0,5 - 5	mogelijk
D	5 - 50	waarschijnlijk
E	50 - 100	zeer waarschijnlijk

Specifiek voor dreigingen kan de volgende kwalitatieve beschrijving van de klassen worden gehanteerd.

Klasse	Kwalitatieve omschrijving - dreiging
A	geen concrete aanwijzingen en gebeurtenis wordt niet voorstelbaar geacht
B	geen concrete aanwijzingen, maar gebeurtenis wordt enigszins voorstelbaar geacht
C	geen concrete aanwijzingen, maar gebeurtenis is voorstelbaar
D	de gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht
E	concrete aanwijzingen dat de gebeurtenis geëffectueerd zal worden

Bijlage 3

Bronnen en experts

Bronnen en experts

Bronnen

Rijksbrede Risicoanalyse Nationale Veiligheid 2022

Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden 2023-2029

Hydraulische Belastingen Benedenrivieren, 1230087-004-HYE-0001, Deltares 2017)

Waterveiligheidsporaal

Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VNK2) Overstromingsrisico Dijkkring 17 IJsselmonde (mei 2014)

Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VNK2) Overstromingsrisico Dijkkring 21 Hoeksche Waard (mei 2014).

Veiligheid Nederland in Kaart 2 (VNK2) Overstromingsrisico Dijkkring 22 Eiland van Dordrecht (mei 2014)

regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Risicomethode buitendijks: methodiek ter bepaling van risico's als gevolg van hoogwater" vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zuid Holland 21 april 2009

Normering Boezemkaden, deelrapport Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden, HKV in opdracht van Provincies Zuid-Holland en Utrecht, Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden, 2004.

Normering Lingedijken, Functie kering langs regionale rivier, HKV in opdracht van provincie Gelderland, 2012.

Ruimtelijke adaptatie Deltaprogramma

<https://ruimtelijkeadaptatie.nl/stresstest/handreiking/wateroverlast/>

KNMI - KNMI'23-klimaatscenario's

GGD-richtlijn medische milieukunde: hitte en gezondheid | RIVM

RIVM Nationaal Hitteplan (2024)

Monitor klimaatadaptatie Zuid-Holland, hittestress

KNMI'23 klimaatscenario's

<https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/droogte>

<https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/uitleg/knmi-waarschuwingen>

<https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/lijsten/zwarestormen>

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Landelijk draaiboek waterverdeling en droogte.

<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/water-ruimte/waterkwantiteit/verzilting/>

Atlas voor de leefomgeving – veilige omgeving – natuurrampen – brandbaar natuurgebied (21-3-2024)
(Kaarten | Atlas Leefomgeving)

[20220926-NIPV-Invloed-duurzaam-energiezuinig-circulair-bouwen-brandveiligheid-gebouwen.pdf](#)

Scenarioboek externe veiligheid, scenariokaarten 'Ketelwagen LPG – Warme BLEVE' en 'Ketelwagen LPG – Koude BLEVE'

Operationele Handreiking Ongevalsebestrijding Gevaarlijke Stoffen, 2e druk, NVBR, 2012

Registratie en analyse pijpleidingincidenten 2008, Vereniging van Leidingeigenaren in Nederland - VELIN

Operationele Handreiking Ongevalsebestrijding Gevaarlijke Stoffen, 2e druk, NVBR, 2012

Responsplan, Nationaal Crisisplan Kernongevallenbestrijding Stralingsincidenten, versie 3.0, april 2017, ministerie van I&W.

ADR (Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route), regeling van het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg in Europa.

ADN (Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par voies de Navigation intérieures), regeling van het vervoer van gevaarlijke stoffen over binnenwateren in Europa.

Coördinatieplan HSL-Zuid, Veiligheidsregio ZHZ, versie 1.0, 6 augustus 2008

RWS volgsysteem IVSNext d.d. maart 2024

<http://www.knvt.nl/S&W%20archief/Raad%20voor%20de%20Transportveiligheid%20Zelfstandig%20bestuursorgaan.pdf>

Handboek Incidentbestrijding op het water

[Effectiviteit van de griepvaccinatie 2017-2018 | RIVM](#)

Bakonyi Tamás, Haussig Joana M. West Nile virus keeps on moving up in Europe. Euro Surveill. 2020

Groeneveld et al., Ned Tijdschr Geneesk. 2018

[Griep in beeld \(rivm.nl\)](#)

[Doodsoorzakenstatistiek | CBS](#)

[Mazelenepidemie 2013-2014 | RIVM](#)

[Mazelen | LCI richtlijnen \(rivm.nl\)](#)

[Vertrouwen in vaccinaties daalt wereldwijd - UNICEF](#)

<https://www.portofrotterdam.com/nl/scheepvaart/port-security>

Pieter-Jaap Aalbersberg op 26-2-2019 in Jinek op de TV n.a.v. aanslag in Utrechtse tram.

Hoge raad arrest, 30 januari 2007, LJN:AZ2104

De Erfgoedstem, 30 maart 2023

Cybersecuritybeeld 2023: verwacht het onverwachte | Nieuwsbericht | Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (nctv.nl)

Host nation support voor troepenverplaatsingen | Internationale samenwerking | Defensie.nl

Experts

Dit regionaal risicoprofiel is tot stand gekomen met medewerking van de volgende experts:

Niels Robbemont, Waterschap Hollandse Delta
Rik de Schepper, Waterschap Rivierenland
Marcel van der Vaart, Waterschap Rivierenland
René Piek, Provincie Zuid-Holland
Pim Neefjes, Rijkswaterstaat WNZ
Hisso Homan, KNMI
Henk Saak, GGD Zuid-Holland Zuid
Marcel Huijbrechts, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Robin Vergouwen, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Vince Breevaart, Gemeente Hoeksche Waard
Cees de Groot, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Martin Kolder, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Merno Scharloo, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Jack Konings, ProRail
Kim Storm, ProRail
Casparus Hensen, DCMR
Stefan Wenink, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Sasja van den Bergh, Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid
Esmee Leeman, Rijkswaterstaat
Arjan Luijten, Defensie
Roosmarijn Sweers, Gemeente Dordrecht
Martijn van der Kolk, Stedin
Daimy Lingen, Gemeente Dordrecht
Betina Marelis, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Esther Franse, Gemeente Papendrecht
Menno Droogendijk, Gemeente Gorinchem
Anouk Lindner, Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Peter Dekker, Rijkswaterstaat WNZ
Norbert van Lopik, Rijkswaterstaat Dordrecht
Max de Swart, Rijkswaterstaat
Ellen Verspui, GGD Zuid-Holland Zuid
Marianne Hilte, GGD Zuid-Holland Zuid
Myriam den Oudsten, GGD Zuid-Holland Zuid
Esther Schol - van Puffelen, GGD Zuid-Holland Zuid
Wim Gijzen, Dienst Gezondheid en Jeugd
Ben de Haan, Dienst Gezondheid en Jeugd
Simone van Heeren, gemeente Alblasserdam
Job Kramer, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Programmateam

Het programmateam waarmee dit regionaal risicoprofiel tot stand is gebracht heeft de volgende samenstelling:

Projectleider	Mirella Zonderop Afdeling Risicobeheersing
Natuurlijke omgeving	Hanna Waltsgott/ Peter Gruijthuijsen Afdeling Risicobeheersing
Gebouwde omgeving	Marco Storm Afdeling Risicobeheersing
Technologische omgeving	Bart v.d. Minkelis Afdeling Risicobeheersing
Vitale infrastructuur en voorzieningen	Sandra Breet Afdeling Crisisbeheersing
Verkeer en Vervoer	Evelien Witte Afdeling Risicobeheersing
Gezondheid	Tineke Vos/ Reinier Wapperom Afdeling Crisisbeheersing
Sociaal Maatschappelijke omgeving	Sandra Breet Afdeling Crisisbeheersing
Communicatie	Maureen Vermeulen Afdeling Communicatie

Bijlage 4

Planning en groot onderhoud Rijkswaterstaat

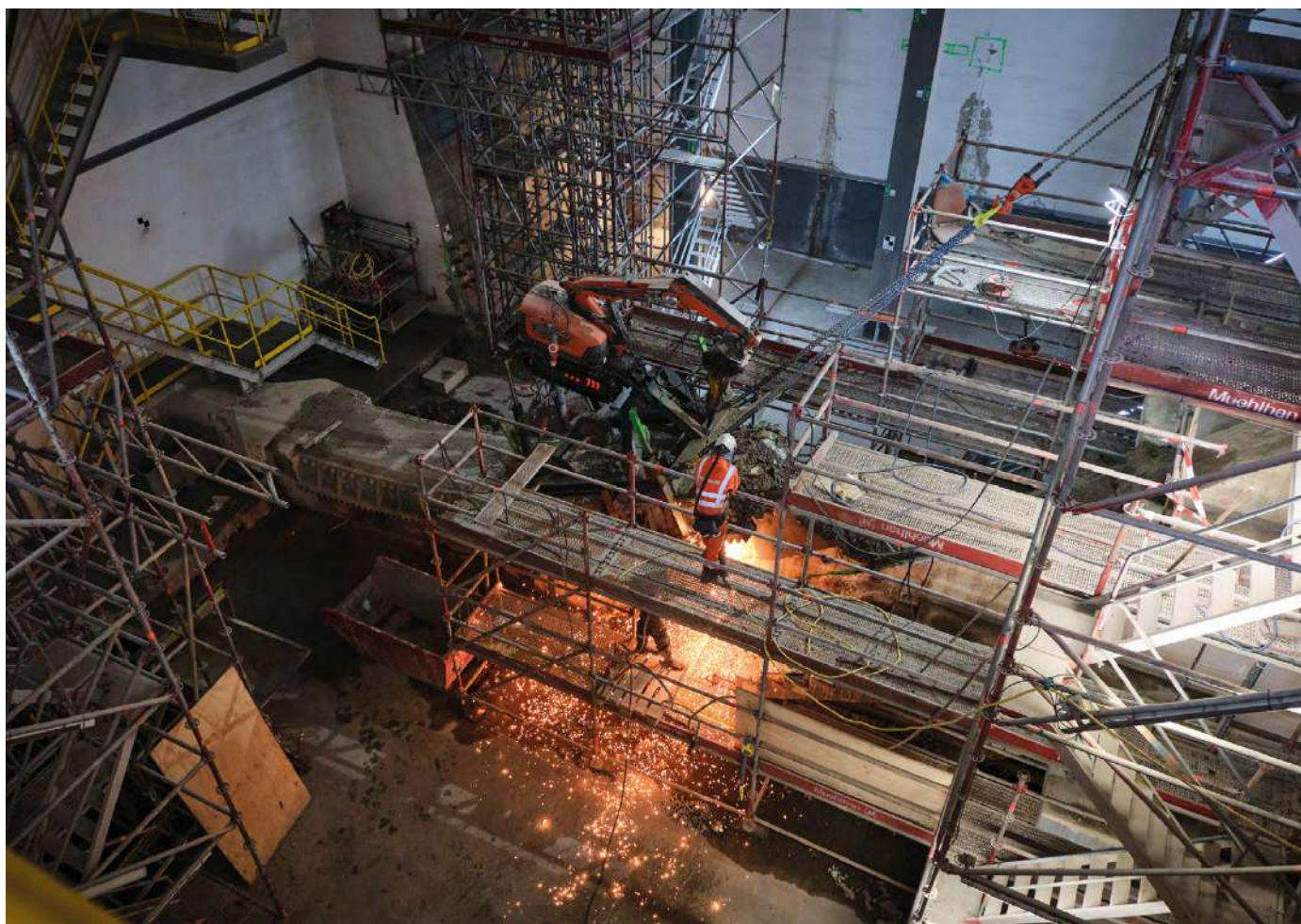

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Samen werken aan een bereikbaar Zuid-Holland

Werkzaamheden aan de weg en vaarweg tot circa 2030

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Achtergrond

Rijkswaterstaat werkt sinds 2018 aan de vervanging en renovatie van de bestaande infrastructuur. Dit doen wij onder de programma-naam **Vervanging en renovatie**, ofwel **VenR**. Veel bruggen, tunnels, viaducten, sluizen en wegen stammen uit de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. Het verkeer is sindsdien enorm toegenomen en vrachtverkeer is een stuk zwaarder geworden. Onze kunstwerken zijn hier destijds niet op gebouwd. Om het netwerk veilig te houden voor haar gebruikers voert Rijkswaterstaat geregeld onderhoud uit aan wegen en vaarwegen. Maar uit inspecties is gebleken dat regulier onderhoud niet voldoende is en er ingrijpendere werkzaamheden nodig zijn. We plannen dit heel zorgvuldig en kunnen niet alles tegelijkertijd aanpakken. Ook kan het zo zijn dat de planning in de loop van de tijd nog moet worden aangepast.

De Nederlandse wegen zijn van goede kwaliteit. Uit onderzoek van het World Economic Forum* is gebleken dat Nederlandse snelwegen zelfs de beste van Europa zijn. En dat wordt gewaardeerd door haar gebruikers, zo blijkt uit onderzoek van Ipsos**, die de inwoners van 30 landen vroeg naar hun tevredenheid over het wegennetwerk. Maar veel bruggen en tunnels zijn al aardig op leeftijd en dat vergroot dat kans op storingen en nodige spoedreparaties. De Provincie Zuid-Holland is om meerdere redenen bijzonder. Omdat het beschikt over de drukst

bereden snelwegen ter wereld. Maar ook vanwege het grote aantal viaducten, tunnels en bruggen: ruim 600.

Lange adem

Uiteraard kunnen we niet alles in een keer aanpakken. Daarom maken wij een zorgvuldige planning om een grote aanslag op het wegennetwerk en de gebruiker te beperken. Het vervangen en renoveren van de infrastructuur zal tot zeker 2030 een piek beleven, maar ook tijdens en daarna zal onderhoud van de infrastructuur nodig blijven.

Beter en duurzamer

Tijdens ieder onderhoudsproject vallend onder VenR benutten wij gelijk de mogelijkheid om onze wegen, bruggen en tunnels niet alleen veiliger, maar ook duurzamer te maken. Zo recyclen we onderdelen en vervangen we de bestaande ict-systemen door een nieuwe standaard. Dat maakt het beheer van deze systemen eenvoudiger en betrouwbaarder, waardoor het verkeer beter onverhinderd kan doorrijden en –varen.

Flexibele planning

Het vernieuwen en renoveren van veel infrastructuur, terwijl deze volop wordt gebruikt, vraagt om een doordachte planning. Rijkswaterstaat spreidt de onderhoudsprojecten bewust uit over een aantal jaren om de regio voor iedereen bereikbaar te houden. Tijdens het maken van de planning

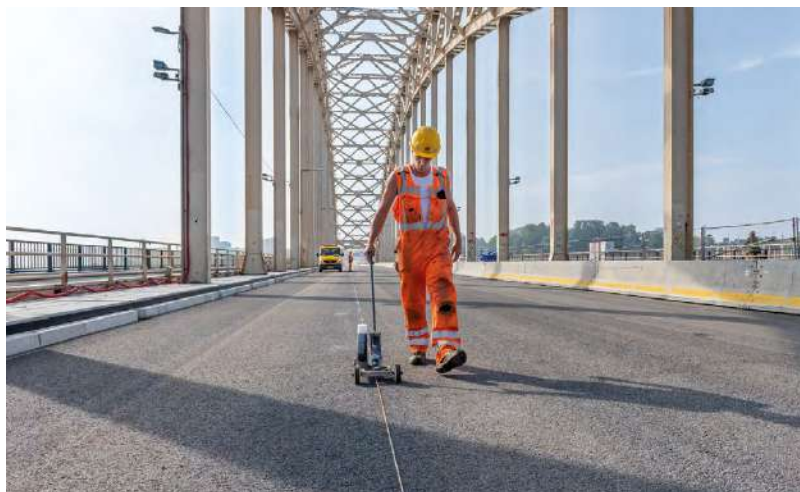
wordt onder andere gekeken naar urgentie. Bijvoorbeeld bruggen en tunnels die met reguliere storingen kampen. Deze pakken wij als eerste aan, de planning ligt echter niet vast. Wij houden constant in de gaten welke projecten op dat moment aandacht nodig hebben en wat de mogelijkheden zijn. Dat kan betekenen dat we sommige onderhoudsprojecten eerder op de agenda zetten en andere later uitvoeren.

Veiligheid voorop

Tot aan een renovatie of vervanging houden we de bruggen, tunnels en viaducten extra in de gaten. Bij onverwachte omstandigheden zoals storingen of mankementen, nemen we direct maatregelen door het uitvoeren van spoedreparaties of het deels afsluiten van de brug of tunnel. Zo komt de veiligheid op de weg en vaarweg niet in gevaar.

De regio blijft bereikbaar

De vele onderhoudsprojecten zullen verkeershinder opleveren. Samen met partners werken we samen binnen Zuid-Holland Bereikbaar om deze hinder te beperken. Ook zorgen we voor een goede afstemming, tussen projecten onderling, en met andere wegbeheerders, gemeenten, bedrijven en bewoners. Daarnaast informeren we iedereen goed over wat er aan staat te komen. Samen zorgen we ervoor dat de regio ook tijdens 'de verbouwing' goed bereikbaar blijft.

2 | Rijkswaterstaat

* The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, World Economic Forum.

** Ipsos, Jaarlijkse wereldwijde onderzoek naar de beoordeling van de infrastructuur in 30 landen (20-2-2020)

Meer informatie

Welke onderhoudsprojecten staan er gepland? Kijk op rws.nl/bereikbaarrh voor actuele informatie over het onderhoudsprogramma. Of volg ons via @RWS_WNZ. Kijk op vananaarbeter.nl voor actuele werkzaamheden.

Aanpak

Gebiedsgerichte werkwijze

De komende 10 jaar voert Rijkswaterstaat in Zuid-Holland ruim 30 projecten uit. Veel projecten spelen zich af rond Rotterdam en in de regio Drechtsteden. Dit maakt goede planning en afstemming met andere wegbeheerders in deze gebieden extra belangrijk. We hebben onze projecten binnen ZuidHolland ingedeeld in vijf gebieden die passen bij het gebruik van de wegen:

- Haaglanden/Rijnland;
- Rotterdam;
- Voorne-Putten/Haven;
- Hoeksche Waard;
- Drechtsteden.

Zuid-Holland bereikbaar

Ook andere wegbeheerders in Zuid-Holland hebben een forse onderhoudsopgave. De afstemming van alle projecten vindt plaats binnen het programma **Zuid-Holland Bereikbaar**. Binnen Zuid-Holland Bereikbaar werken we samen aan een aanpak om de verkeershinder zo goed mogelijk op te kunnen

vangen. Met overheden, netwerk beheerders en ook vertegenwoordigers van werkgevers en ondernemersorganisaties. Door aannemers te prikkelen het werk zo efficiënt mogelijk te organiseren, het verkeer om te leiden tijdens de uitvoering van een project maar vooral door ander reisgedrag te stimuleren. Samenwerking is hierbij een must.

Niet alles kan gelijktijdig

Door het grote aantal kunnen niet alle projecten tegelijkertijd worden opgepakt. Dan zou de regio volledig op slot raken. We moeten dus keuzes maken. Bij het bepalen van de volgorde spelen verschillende factoren een rol. Al deze factoren samen zorgen voor een complexe puzzel.

Technische staat van weg, brug of tunnel

Sommige objecten naderen het einde van hun levensduur. Verder uitstel van werkzaamheden is vanuit veiligheidsoverwegingen niet verantwoord. Andere werkzaamheden zijn wel urgent, maar kunnen met

beheersmaatregelen later worden uitgevoerd zonder dat de veiligheid in het geding komt.

Verkeershinder

Sommige projecten kunnen niet gelijktijdig worden uitgevoerd omdat daardoor gebieden onbereikbaar worden. Uitgangspunt is dat er niet gelijktijdig op omleidingsroutes wordt gewerkt. Ook zijn er projecten – zoals de Heinenoordtunnel en de Haringvlietbrug – die alleen in de zomermaanden kunnen worden uitgevoerd. Daar buiten is het te druk en ondervindt het verkeer teveel hinder.

Uniformeren van systemen

De tunnels en bruggen van Rijkswaterstaat worden voorzien van 'bouwstenen'. Dit zijn gestandaardiseerde onderdelen die de bediening, besturing en bewaking beter, efficiënter en vooral betrouwbaarder maken. We passen de bouwstenen toe in een zekere volgorde, waarbij we langzamerhand toewerken naar de meer complexe bruggen en tunnels.

Samen werken aan een bereikbaar Zuid-Holland - april 2023 | 3

Planning

Onzekerheden in de planning

De planning kent een getrapte aanpak. We weten voor alle projecten dat er iets moet gebeuren, maar nog niet precies wat er per project moet gebeuren. De exacte invulling van de werkzaamheden vindt plaats in een planfase. Hierin analyseren we de inspectierapporten en voeren we aanvullende berekeningen en onderzoeken uit. Voor een deel van de projecten is de planfase al gestart, voor andere projecten volgt de planfase later. Het is voor deze laatste categorie projecten niet mogelijk nu al een exacte planning af te geven.

Afgerond

Sinds de start van het VenR-programma in 2018 is er al veel gedaan. In 2023 wordt de renovatie van de Haringvlietbrug in de A29 uitgevoerd. De brug is voorzien van een nieuwe klep en nieuwe systemen voor de bediening. Ook zijn bij Dordrecht verschillende projecten afgerond. De aansluitingen van de A15 en A16 op de N3 zijn vernieuwd

en de N3 zelf is gerenoveerd. In 2021 is de verbinding voor het spoorverkeer en voor (brom)fietsers op de A15 Botlekbrug voltooid en is de tijdelijke Suurhoffbrug in gebruik genomen.

In 2023 wordt de renovatie van de Haringvlietbrug in de A29 uitgevoerd. Deze krijgt een nieuwe klep, bewegend deel, systeem voor bediening, bewaking en besturing. Aansluitend zal ook de renovatie van de Heinenoordtunnel van start gaan. Als alles volgens planning gaat zal deze eind 2024 afgerond zijn.

De planning van de projecten per gebied

Hierna geven we voor de vijf gebieden aan welke projecten er spelen. Indien mogelijk vermelden we de planning en de gevolgen van de werkzaamheden voor het wegverkeer en de scheepvaart.

Planning tunnels

De renovatie van de tunnels is in voorberei-

ding. De volgorde waarin de tunnels worden aangepakt is nog onbekend maar de werkzaamheden zullen allemaal in de periode 2025-2030 plaatsvinden.

In de gebiedskaarten wordt de planning als volgt aangegeven:

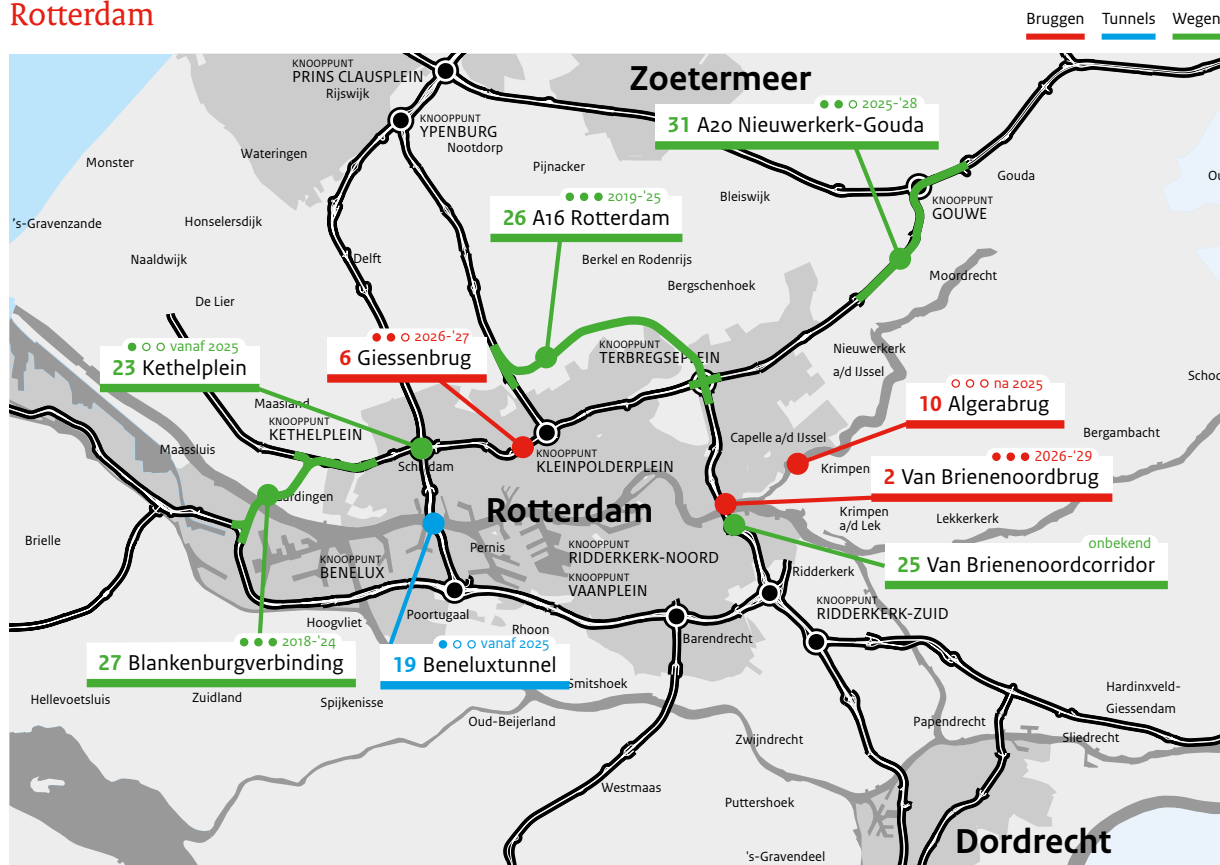
0 Stippen	Nog niet gestart Planning onbekend
1 Stippen	In voorbereiding Planning onzeker
2 Stippen	Planfase loopt, planning stabiel
3 Stippen	In uitvoering, planning zeker

Haaglanden/Rijnland

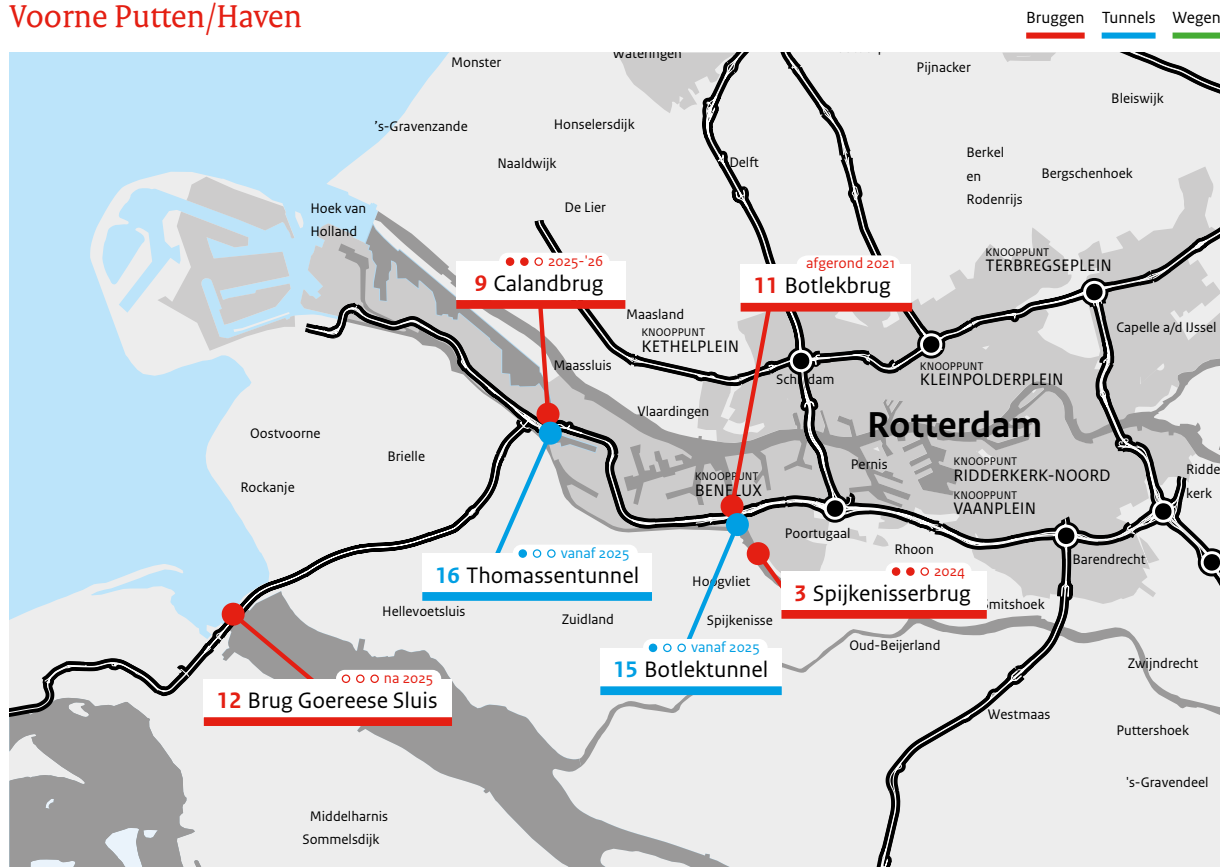

4 | Rijkswaterstaat

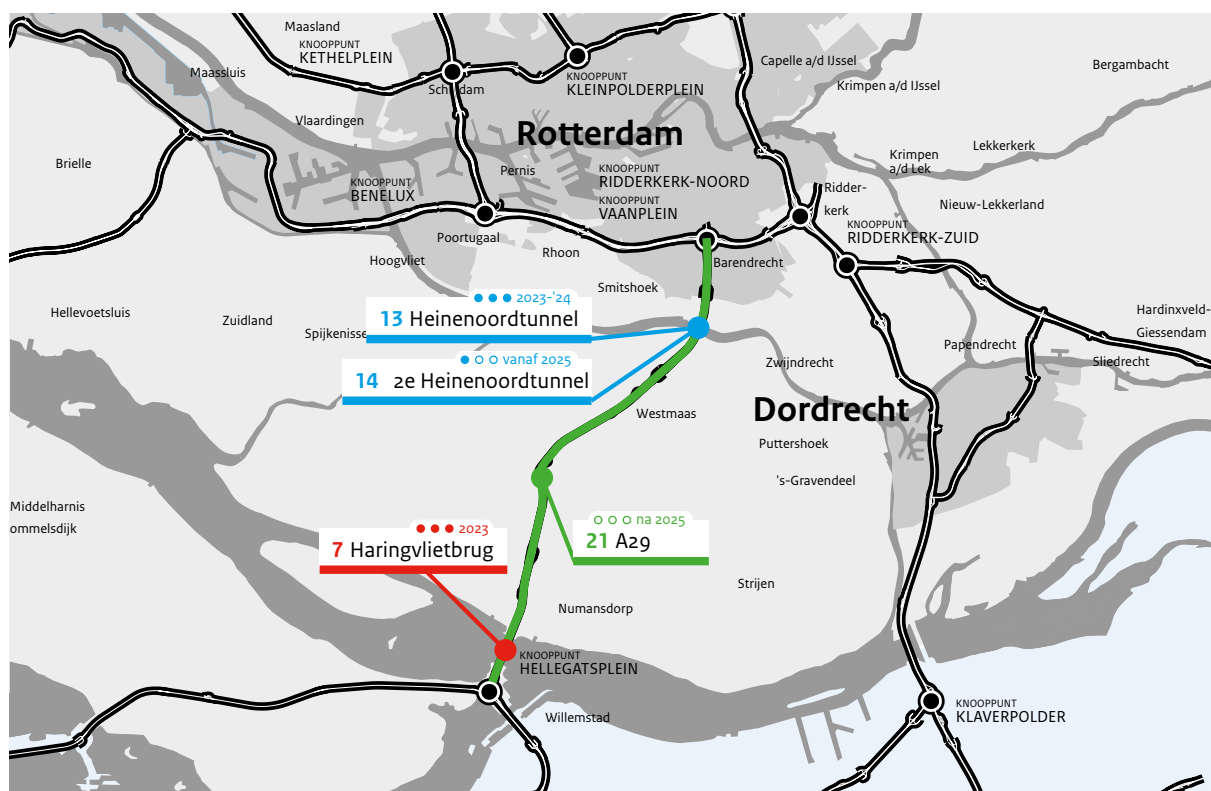
Rotterdam

Voorne Putten/Haven

Samen werken aan een bereikbaar Zuid-Holland - april 2023 | 5

BRUGGEN

De elektromechanische installaties van veel bruggen zijn sterk verouderd. Daarom vervangen we een groot deel hiervan, inclusief het bedienings-, besturings- en bewakings-systeem. Door het installeren van gestandaardiseerde onderdelen op alle bruggen wordt de besturing beter, efficiënter en vooral betrouwbaarder. Deze bouwstenen hebben we voor het eerst toegepast bij de Wantijbrug. Deze zullen nu ook bij de Haringvlietbrug en daarna op alle andere bedienbare bruggen toegepast worden. Bij het plannen van alle werkzaamheden houdt Rijkswaterstaat zorgvuldig rekening met de staat van de brug en kijkt Rijkswaterstaat hoe de hinder voor de omgeving zoveel mogelijk kan worden beperkt. Daarbij zijn we in goed overleg met gemeenten en provincies om de werkzaamheden aan wegen en bruggen op elkaar af te stemmen. Voorafgaand aan de renovatie van de bruggen kijkt Rijkswaterstaat in een planfase welke onderdelen aangepakt moeten worden. De omvang van de renovatie is afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek.

1 Wantijbrug 1970

Afgerond 2020

De Wantijbrug in de N3 tussen Papendrecht en Dordrecht heeft in 2020 een nieuwe klep gekregen en de bedieningssystemen van de brug zijn vervangen. De brug kan weer minimaal 30 jaar mee.

2 A16 Brienenoordbrug 1965/1990

In uitvoering, planning zeker

Met dagelijks ruim 230.000 voertuigen is de Van Brienenoordbrug in de A16 bij Rotterdam de drukste brug in Nederland.

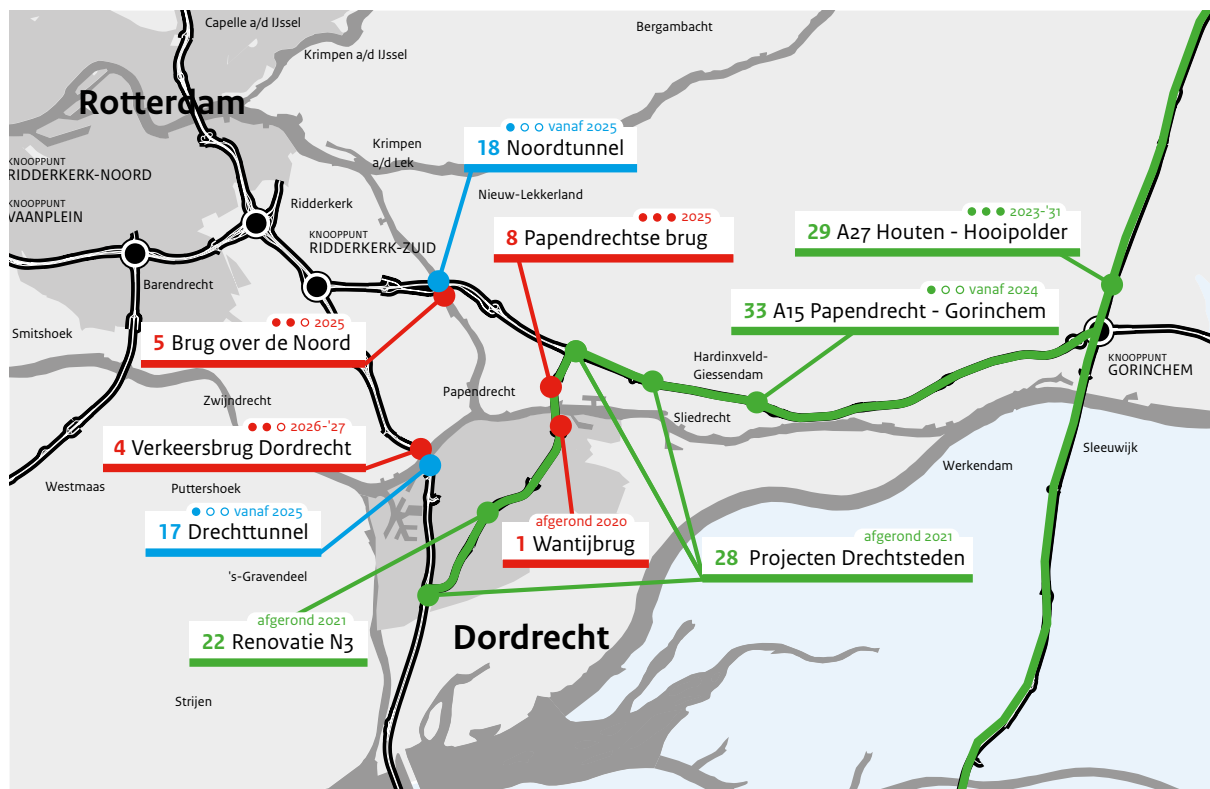
Per jaar passeren ongeveer 120.000 schepen en gaat de brug 150 keer open voor de hoge scheepvaart. Om de brug veilig en toekomstbestendig te houden, is vervanging en renovatie van verschillende onderdelen nodig.

De Van Brienenoordbrug bestaat uit twee naast elkaar gelegen bruggen. De oostbrug richting Breda dateert uit 1965, de westbrug richting Terbregseplein uit 1990. De bogen van de twee bruggen vertonen vermoeiingsverschijnselen en onderdelen van het beweegbaar deel van de brug (de brugkleppen) zijn aan vervanging toe.

De westelijke boogbrug wordt vervangen door een nieuwe brug, de oude westelijke boogbrug wordt vernieuwd en uitgewisseld met de oostelijke boogbrug. Ook de twee brugkleppen in de oostboog worden vervangen voor een nieuw brugklep. Voor de renovatie van het beweegbare deel is het noodzakelijk het dak van de basculekelder te verwijderen en terug te bouwen. Ook de systemen voor bediening, besturing en bewaking worden vervangen. Er wordt gezocht naar een locatie om de boogbruggen te bouwen en vernieuwen. Inmiddels is de planfase doorlopen en is gestart met de voorbereiding van de realisatie.

Rijkswaterstaat gebruikt voor het vervangen van de systemen de kennis die is opgedaan bij de Wantijbrug.

In 2026 en 2028 wordt er gewerkt in de zomervakantie, in 2027 is de periode langer en loopt deze door tot half oktober. Tijdens de zomerse afsluitingen is één van de twee bruggen beschikbaar. Er zal dan dus forse hinder op reguliere werkdagen zijn. Rondom de zomers zullen er verschillende voorbereidende en afrondende werkzaamheden nodig zijn die tot hinder zullen leiden, zo zal er aansluitend op de werkzaamheden in 2027 een half jaar lang bijna

alle weekenden en nachten gedeeltelijke of gehele afsluitingen van de brug zijn voor het weer in gebruik nemen en testen van de beweegbare delen van de brug. Ook rondom de overige zomers zijn er verschillende weekenden nodig. Omdat er periodes zullen zijn waarin de volledige doorvaart gestremd zal zijn (één week in iedere periode) zal ook de (hoge)scheepvaart hinder ondervinden van de werkzaamheden. De meeste hinder (11 maanden stremming) valt in 2027/2028. **WANNEER** 2026 - 2029 **HINDER** Het werk aan de Van Brienenoordbrug is ingrijpend en zorgt voor hinder voor het wegverkeer op verschillende momenten.

3 Spijkenisserbrug 1978

In voorbereiding, planning stabiel

De Spijkenisserbrug is één van de ontsluitingen van het eiland Voorne-Putten. De brug gaat over de Oude Maas, een belangrijke vaarweg voor de zeevaart. Het aantal brugdraaiingen neemt de komende tijd verder toe, van 6800 per jaar nu, naar 7500. De brugdelen zijn afkomstig van de oude Moerdijkbrug en stammen uit 1936. De Spijkenisserbrug wordt met name gebruikt door verkeer uit Spijkenisse dat via Hoogvliet naar de A15 rijdt. De brug is verouderd en

storingsgevoelig gebleken. Tot aan de renovatie is een aantal maatregelen getroffen. Zo vervingen we in 2016 de wisselstrookinstallatie en in 2017 installeerden we een nieuwe noodstroomvoorziening. Natuurlijk voeren we ook regulier onderhoud uit om storingen te voorkomen. De Spijkenisserbrug wordt gefaseerd gerenoveerd. We starten met de systemen voor de bediening, besturing en bewaking van de brug. De constructie zelf zal later worden gerenoveerd. **WANNEER** 2024 **HINDER** Nader te bepalen

4 Verkeersbrug Dordrecht 1939

Planfase loopt, planning stabiel

De Verkeersbrug Dordrecht is een verkeersbrug over de Oude Maas voor lokaal verkeer. De brug wordt door ProRail gelijktijdig bediend met de naastgelegen spoorbruggen. Het betreft een integrale renovatie waar zowel bediening, besturing als bewaking als wel de constructie gerenoveerd zal worden. **WANNEER** 2026-2027 **HINDER** Nader te bepalen

5 Brug over de Noord 1939

Planfase loopt, planning stabiel

De Brug over de Noord ligt in de N915, een

weg parallel aan de Noordtunnel (A15). De brug ligt in de vaarwegcorridor Nieuwe Maas - Noord - Oude Maas en maakt deel uit van de staande mast route. De brug gaat gemiddeld twee keer per dag open voor hoge scheepvaart. De N915 is de aangewezen route voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. De laatste jaren treden er regelmatig storingen op. Tijdens de eerste renovatie vervangen we de bediening, besturing en bewaking van de brug. Later zal ook de constructie van de brug worden gerenoveerd. **WANNEER** 2025 **HINDER** De Noordtunnel blijft tijdens de renovatie beschikbaar. Wel hebben de werkzaamheden gevolgen voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Dit mag niet door de tunnel en wordt omgeleid.

6 Giessenbrug 1968

Planfase loopt, planning stabiel

De Giessenbrug ligt in de A20 en gaat over de vaarweg Delfshavense Schie. De brug bestaat uit 3 beweegbare brugdelen en een lange betonnen oprit. Onderhoud aan de Giessenbrug is nodig om diverse redenen. In 2016 was de brug lange tijd buiten gebruik. Oorzaken waren problemen met het beweegbare deel en met name de bedieningsinstallatie.

Die storingen bleken hardnekkig. Als gevolg hiervan bedient Rijkswaterstaat de Giessenbrug sinds 2017 niet meer voor de scheepvaart. Ongeladen, te hoge schepen kunnen met extra handelingen (ballasten) de brug alsnog passeren. Dit blijft zo tot de brug gerenoveerd is. De Minister heeft in 2021 besloten alleen de vervanging van het beweegbare deel door een vaste brug in de planfase te onderzoeken. **WANNEER** 2026 – 2027 **HINDER** De werkzaamheden zullen hinder opleveren voor zowel het wegverkeer, de scheepvaart, (brom)fietzers en voetgangers.

7 Haringvlietbrug 1964

In uitvoering, planning zeker

De Haringvlietbrug ligt in de A29 en gaat over het Haringvliet. De brug is in 1964 geopend voor het verkeer. In 2023 vervangen wij de klep van de Haringvlietbrug, het bewegende deel en het bedienings-, besturing- en bewakingssysteem. In het najaar van 2023 staan nachtafsluitingen gepland voor het testen van de nieuwe systemen. Later (na 2030) zal de vaste brug gerenoveerd worden. **WANNEER** 2023 **HINDER** Scheepvaart: Vanaf 1 januari 2023 tot de voltooiing van de renovatie in het najaar van 2023 kan de brug niet worden geopend voor de hoge scheepvaart (>13 meter). Hoge schepen kunnen omvaren via de Oude Maas of de Noordzee. Dit zorgt voor veel langere vaartijden. Wegverkeer: de brug is in 2023 van 9 juni tot en met 28 juli, met een mogelijke uitloop tot en met 4 augustus volledig gestremd. Omrijden kan via de A16 (Moerdijkbrug) of de N57 (Haringvlietdam). De vertraging kan oplopen tot meer dan een uur.

8 Papendrechtsebrug 1967

Planfase loopt, planning zeker

De brug ligt in de N3 en gaat over de Beneden-Merwede. De brug bestaat uit een betonnen op- en afrit, een beweegbare, stalen klep en een stalen boog. De brug krijgt een nieuwe stalen klep die de bestaande klep met houten dek vervangt. De installaties van de brug worden ook vernieuwd. De technische staat van de stalen boogbrug wordt onderzocht om te bepalen welke renovatie- of versterkingsmaatregelen nodig zijn. **WANNEER** 2025

HINDER Om de inspecties, monitoring en werkzaamheden veilig uit te voeren zijn (gedeeltelijke) afsluitingen onvermijdelijk. Dit zal hinder opleveren voor zowel het wegverkeer, de scheepvaart, (brom)fietzers en voetgangers.

9 Calandbrug 1969

Planfase loopt, planning stabiel

Om het verkeer op de A16 Van Brienenoordcorridor tussen de knooppunten Terbregseplein en Ridderkerk/Vaanplein in beide richtingen beter te laten doorrijden, wordt de weg slimmer ingericht en op kleine schaal rijstroken toegevoegd. Het gaat om een extra rijstrook bij knooppunt Vaanplein, tussen het weefvak Terbregseplein en Kralingen en tussen Ridderkerk-Noord en Ridderkerk-Zuid. Daarnaast wordt het weefvak bij de aansluiting Feijenoord aangepast, zodat het verkeer beter door kan rijden. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat start een Tracéwetprocedure voor de maatregelen op de A16. Op dit moment is – mede vanwege stikstofproblematiek – nog niet bekend wanneer.

WANNEER 2025 – 2026

10 Algerabrug 1958

Nog niet gestart, planning onbekend

De Algerabrug is onderdeel van de Hollandse IJsselkering en vormt de kruising van de provinciale weg N210 en de Hollandse IJssel. De staalconstructie van het beweegbare deel van de Algerabrug is aan groot onderhoud toe en moet worden geconserveerd. Het rijdek moet worden vervangen en ook het bewegingswerk is door overbelasting aan groot onderhoud toe. De Algerabrug is ook onderdeel van de MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam. Tot het moment waarop het bewegingswerk wordt aangepakt wordt de brug bediend tot en met windkracht 5. Momenteel onderzoekt Rijkswaterstaat, samen met de belangrijkste betrokken partijen in de omgeving, hoe en wanneer de werkzaamheden het beste kunnen worden uitgevoerd. **WANNEER** Na 2025 **HINDER** De werkzaamheden zullen zowel voor scheepvaart als voor wegverkeer hinder veroorzaken. De exacte duur van de hinder is nog onbekend.

11 Botlekbrug 2015

Afgerond 2021

De nieuwe Botlekbrug is sinds 2015 in gebruik voor het wegverkeer. In 2017 is de Oude Botlekbrug gesloopt. In 2019 is de definitieve verbinding voor (brom)fietzers en voetgangers opengesteld. In juli 2021 is het spoor in gebruik genomen en daarmee is het project afgerond. De komende periode zullen er nog wel verbetermaatregelen aan de brug worden uitgevoerd.

12 Brug over de Goereese Sluis 1965

Nog niet gestart, planning onbekend

De brug over de Goereese Sluis is de ophaalbrug over het binnenhoofd van de Goereese Sluis bij de haven van Stellendam. De klep en bewegingswerk van de ophaalbrug voldoen niet meer aan de huidige normen en heeft last van vermoeiingsverschijnselen. De brug moet daarom worden gerenoveerd of vervangen. Uit onderzoek planfase zal moeten blijken welke aanpak het meest geschikt is. **WANNEER** na 2025 **HINDER** Tot aan renovatie zal de brug alleen geopend worden tot windkracht 6. Bovendien wordt de brug langzamer geopend om de krachten op het bewegingswerk te beperken.

TUNNELS

De systemen van veel tunnels in Zuid-Holland zijn aan het einde van hun levensduur. De komende jaren worden daarom deze installaties vervangen of aangepast. In de Tunnelwet is vastgelegd aan welke eisen nieuwe tunnels en de bijbehorende installaties moeten voldoen. Bij de renovatie plaatsen we zoveel mogelijk gestandaardiseerde onderdelen die in deze standaard passen. Dit betekent bijvoorbeeld dat de installaties generieke software krijgen voor de bediening, besturing en bewaking van tunnels. Wij ontwikkelen de systemen vanaf 2023 eerst voor de Heinenoordtunnel. Bij goede testresultaten krijgen ook de overige tunnels een nieuw bedienings-, besturings- en bewakingssysteem. Renovatie van tunnels wordt voorafgegaan door onderzoek

(planfase). Daarin kijkt Rijkswaterstaat welke delen aangepakt moeten worden. De omvang van de renovatie is afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek.

13 Heinenoordtunnel 1969

In uitvoering, planning zeker

De Heinenoordtunnel is op leeftijd en toe aan groot onderhoud. Ook de technische installaties en systemen zijn toe aan vervanging. Uitvoering vindt in verschillende faseringen plaats. Er wordt gestart met diverse werkzaamheden, in zomer 2023 wordt een middentunnelkanaal gebouwd, waarin ook alle nieuwe kabels aangebracht worden. Daarna worden de nieuwe installaties opgehangen en onder andere lichtroosters vervangen. In zomer 2024 worden de systemen getest en worden overgegaan van de oude naar de nieuwe systemen, waarna de oude installaties worden weggehaald. Rijkswaterstaat treft, samen met partners, diverse maatregelen om de hinder voor de weggebruiker te beperken en het gebruik van alternatieven te stimuleren. Vanaf februari 2023 tot eind 2024 zijn er ruim 30 weekendafsluitingen, meestal in 1 rijrichting. In mei 2023 is er 9 dagen volledige afsluiting en in zomer 2023 ruim 3 weken. Ook in zomer 2024 is de tunnel enkele weken volledig afgesloten. We adviseren mensen die dat kunnen thuis te werken of gebruik te maken van alternatieven om te reizen. **WANNEER** 2023-2024 **HINDER** Voor het project zijn afsluitingen nodig die helaas voor veel hinder zorgen voor het wegverkeer. Vooral in de zomer van 2023 als eerst de Haringvlietbrug en direct daarna de Heinenoordtunnel gerenoveerd worden. Verkeer moet rekening houden met extra reistijd welke kan oplopen tot een uur.

14 2e Heinenoordtunnel 1999

In voorbereiding, planning onzeker

De 2e Heinenoordtunnel heeft 2 tunnelbuizen: 1 voor langzaam verkeer (landbouwverkeer) en 1 buis voor (brom)fietzers en voetgangers. **WANNEER** vanaf 2025 **HINDER** Tijdens de werkzaamheden is hinder onvermijdelijk. Het is nog te vroeg om aan te geven wat de hinder zal zijn.

15 Botlektunnel 1980

In voorbereiding, planning onzeker

WANNEER vanaf 2025 **HINDER** Verkeer kan bij afsluitingen van de tunnel gebruik maken van de Botlekbrug, maar moet rekening houden met extra reistijd.

16 Thomassentunnel 2004

In voorbereiding, planning onzeker

WANNEER vanaf 2025 **HINDER** Verkeer kan bij afsluitingen van de tunnel gebruik maken van de Calandbrug, maar moet wel rekening houden met extra reistijd.

17 Drechtunnel 1977

In voorbereiding, planning onzeker

WANNEER vanaf 2025 **HINDER** Tijdens de werkzaamheden is hinder onvermijdelijk. Het is nog te vroeg om aan te geven wat de hinder zal zijn.

18 Noordtunnel 1992

In voorbereiding, planning onzeker

WANNEER vanaf 2025 **HINDER** Verkeer kan bij afsluitingen van de tunnel onder andere gebruikmaken van de brug over de Noord. Verkeer moet rekening houden met extra reistijd.

19 Beneluxtunnel 1967/2002

In voorbereiding, planning onzeker

WANNEER vanaf 2025 **HINDER** Tijdens de werkzaamheden is hinder onvermijdelijk. Het is nog te vroeg om aan te geven wat de hinder zal zijn.

20 Sijtwendetunnel 2003

In voorbereiding, planning onzeker

WANNEER vanaf 2025 **HINDER** Tijdens de werkzaamheden is hinder onvermijdelijk. Het is nog te vroeg om aan te geven wat de hinder zal zijn.

WEGEN

Door de groei van de economie wordt het drukker op de snelwegen. Rijkswaterstaat investeert in een goede bereikbaarheid door het beter benutten van de bestaande infrastructuur, gebruik te maken van nieuwe informatietechnologie en het stimuleren van gedragsverandering. Het aanleggen van nieuwe infrastructuur gebeurt alleen als er sprake is van een structureel knelpunt en de hiervoor genoemde instrumenten onvoldoende soelaas bieden. In Zuid-Holland pakken we knelpunten aan op de (ring)wegen bij Rotterdam, Den Haag, Leiden en de Drechtsteden. Gelijktijdig verbeteren we een aantal aansluitingen op het stedelijk wegennet en renoveren we een aantal verouderde wegen.

21 A29

Nog niet gestart, planning onbekend

De A29 autosnelweg stamt uit eind jaren '60 van de vorige eeuw. De fundering is aan het einde van zijn levensduur. Uit nader onderzoek moet blijken wat er precies moet gebeuren. Denk hierbij aan het herstel van de fundering, vervanging van een aantal duikers en mogelijk aanpak krappe breedte van de weg door verbreding van een aantal kunstwerken. **WANNEER** na 2025 **HINDER** Nader te bepalen

22 N3

Afgerond 2021

De N3 was technisch verouderd, daarom was onderhoud nodig. Rijkswaterstaat heeft de volledige verhardingsconstructie inclusief fundering van de N3 vervangen. Ook zijn de verlichting en bewegwijzering daar waar nodig vervangen en is er noodzakelijk onderhoud uitgevoerd aan de betonnen aanbruggen en viaducten.

23 Kethelplein (A4) en viaduct Bijdorp (A20)

Planfase gestart, planning onzeker

Bij de aanleg van de A4 Delft – Schiedam is het Kethelplein al gedeeltelijk gerenoveerd. De constructie van de verbindingsboog A20/

A4 wordt nu aangepakt. De viaducten in de A20 bij Bijdorp voldoen niet meer aan de norm en moeten binnen 5 jaar vervangen worden. Momenteel doet Rijkswaterstaat onderzoek naar hoe het werk het beste kan worden uitgevoerd. **WANNEER** vanaf 2025 **HINDER** Afhankelijk van het soort maatregelen die nodig zijn, zal de verbindingsboog A20/A4 enkele weekenden afgesloten worden. De vervanging van de viaducten in de A20 zal gedurende enkele maanden hinder veroorzaken.

24 RijnlandRoute

In uitvoering, planning zeker

De RijnlandRoute verbetert de bereikbaarheid van de regio Holland Rijnland. Provincie Zuid-Holland voert dit project uit in samenwerking met Rijkswaterstaat. Het project bestaat uit verschillende delen: De Corbulotunnel tussen de A4 en de A44, de aanpassing van de Europaweg en het Lammenschansplein in Leiden en de aanpassing van de N206 tussen Katwijk en Leiden. De RijnlandRoute begint met een nieuwe aansluiting op de A4 ten noorden van recreatiegebied Vlietland. Daarna volgt de Corbulotunnel, welke onder de Vliet en Voorschoten doorgaat. Ter hoogte van Leiden ligt de weg verdiept. Bij Maaldrift krijgt de RijnlandRoute vervolgens een aansluiting op de A44. Deze rijksweg verbreden we tot 2x4 rijstroken in de richting van knooppunt Leiden-West. De A4 tussen Leiden en de aansluiting op de N14 krijgt ook 2x4 rijstroken. **WANNEER** 2017- 2023

25 Van Brienenoordcorridor

Nog niet gestart, planning onbekend

Om het verkeer op de A16 Van Brienenoordcorridor tussen de knooppunten Terbregseplein en Ridderkerk/Vaanplein in beide richtingen beter te laten doorrijden, wordt de weg slimmer ingericht en op kleine schaal rijstroken toegevoegd. Het gaat om een extra rijstrook bij knooppunt Vaanplein, tussen het weefvak Terbregseplein en Kralingen en tussen Ridderkerk-Noord en Ridderkerk-Zuid. Daarnaast wordt het weef-

vak bij de aansluiting Feijenoord aangepast, zodat het verkeer beter door kan rijden.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat start een Tracéwetprocedure voor de maatregelen op de A16. Op dit moment is – mede vanwege stikstofproblematiek - nog niet bekend wanneer. **WANNEER** onbekend **HINDER** onbekend

26 A16 Rotterdam

In uitvoering, planning zeker

In de regio Rotterdam staan dagelijks files op de A16 voor het Terbregseplein, op de A20 tussen het Kleinpolderplein en het Terbregseplein en op de A13 bij Overschie. Dit zorgt ook voor veel sluiptverkeer met nadelige gevolgen voor leefomgeving en de bereikbaarheid hiervan. Daarom wordt een nieuwe snelweg aangelegd tussen de A16 en de A13: de A16 Rotterdam. Deze verbindt de A13 ter hoogte van Rotterdam The Hague airport aan het Terbregseplein. **WANNEER** 2019 – 2025 **HINDER** De bouw heeft impact op de direct omwonenden van het tracé.

27 Blankenburgverbinding

In uitvoering, planning zeker

De bereikbaarheid van regio Rotterdam is van zeer groot belang voor de nationale economie. Het verkeer zal hier de komende decennia fors toenemen. Door de aanleg van de Blankenburgverbinding verbetert de bereikbaarheid van de Rotterdamse haven naar het achterland en vermindert de drukte op de A15 (waaronder de Botlek tunnel) en op de Beneluxcorridor tussen de A20 en A15. **WANNEER** 2018-2024 **HINDER** Tijdens de realisatie zal er hinder zijn op de A15 en de A20 vanwege de te realiseren knooppunten met de A24 en de verbreding van de A20 tussen het Kethelplein en de Boonervliet.

28 Projecten Drechtsteden

Afgerond 2021

De aansluitingen van de N3 op de A15 en A16 zijn zwaar belast. Er staan regelmatig files. Ook staat de A15 tussen Papendrecht en

Gorinchem hoog in de file top-50.

Rijkswaterstaat heeft daarom twee aansluitingen vernieuwt: de A16-N3 tussen 2018-2020 en de A15-N3 tussen 2019-2021. Dit zorgt voor een betere bereikbaarheid van de regio. Het betreft de aansluiting aan de westzijde van de A16 en aan de noordzijde van de A15. Hier wordt twee keer de Betuwelijn gekruist. Daarnaast heeft de A15 tussen Papendrecht en Sliedrecht in 2020-2021 in beide richtingen een extra rijstrook gekregen. Op het traject Sliedrecht - Gorinchem loopt een MIRT-verkenning naar een wegverbreding.

29 A27 Houten-Hooipolder

In uitvoering, planning zeker

Op de A27 tussen het knooppunt Hooipolder en Houten staan automobilisten vaak in de file. Rijkswaterstaat verbreedt de A27 om de doorstroming te verbeteren. Zo verminderen we de files en het sluiptverkeer in de regio. De vier bruggen in dit gedeelte worden ook aangepakt. Zo worden de Keizersveerbrug, Merwedeburg en Hagesteinsebrug vervangen door nieuwe bruggen, De Houtense brug wordt verbreed. Begin december 2022 is het zuidelijk projectcontract (Everdingen – Hooipolder) voorlopig gegund aan ALSÉEN, een combinatie van Ballast Nedam en Fluor. Het noordelijk projectcontract (Houten-Everdingen) zit in de afronding van de aanbesteding. **WANNEER** 2023 start realisatie, 2029- 2031 openstelling traject. **HINDER** onbekend

30 A4 Haaglanden

Planfase loopt, planning onzeker

De regio Haaglanden moet een aantrekkelijk gebied blijven voor zowel bedrijven als inwoners. Om dat te realiseren is het belangrijk dat het gebied goed bereikbaar blijft. Om de doorstroming op de A4 - vanaf de N14 tot aan het Kethelplein - te verbeteren, is Rijkswaterstaat in 2017 gestart met een planuitwerking. De geplande vaststelling van het Tracébesluit in maart 2021 is uitgesteld vanwege de uitspraak van de Raad van State bij het project ViA15 dat de rekenregels

voor stikstof bij infrastructurele projecten te kort schoten. Inmiddels zijn de nieuwe landelijke rekenregels voor de stikstofuitstoot bekend en is het project A4 Haaglanden - N14 één van de 11 geprioriteerde rijksprojecten waarvoor in de komende 2 jaar de stikstof berekeningen worden uitgevoerd. Op dit moment kan nog geen betrouwbare projectplanning worden afgegeven omdat nog niet alle onzekerheden omtrent het stikstofdossier zijn opgelost. Hoever de vertraging van het project oploopt is op dit moment niet duidelijk. De verwachting is dat hierover in de eerste helft van 2023 duidelijkheid komt. Het aansluitende project in de Corridor A4 – de A4 Burgerveen-N14 – behoort niet tot de 11 geprioriteerde projecten en is daarom tot 2025 on hold gezet.

WANNEER 2017 – 2025 HINDER onbekend

31 A20 Nieuwerkerk – Gouda

Planfase loopt, planning stabiel

De A20 tussen Nieuwerkerk aan den IJssel en Gouda kent knelpunten op het gebied van doorstroming en verkeersveiligheid. Beide rijrichtingen staan in de file top-10. Ten opzichte van de eerdere planning loopt het project met circa één jaar uit door vertraging die is opgelopen in de aanbestedingsprocedure begin 2020. Het project doorloopt op dit moment een planstudie. Tegelijkertijd loopt de voorbereiding realisatie en de contractvoorbereiding voor de verbreding. Het Projectbesluit is in 2025 voorzien. Vanaf medio 2026 start de realisatie. WANNEER 2025 – 2028 HINDER onbekend

32 A4 Burgerveen

Stopgezet vanwege de prioritering van stikstofprojecten

Zowel voor bedrijven als inwoners is het heel belangrijk dat de Randstad goed bereikbaar is en blijft. Eén van de huidige knelpunten is de A4 tussen knooppunt Burgerveen en de aansluiting met de N14 bij Den Haag. Het project bestaat uit meerdere onderdelen: na de MIRT-verkenning is besloten om beide richtingen een extra rijstrook aan te leggen. Op de A4 tussen

Burgerveen en de N14, het Ringvaart-aquaduct voor het verkeer in de richting Den Haag wordt vernieuwd en tenslotte worden de parallelbanen tussen Leiderdorp en het nieuwe knooppunt Hofvliet aangepast. In 2020 is de Planuitwerking gestart, waarin ook de aansluitingen van de A4 op de N206 en de N11 worden meegenomen. In juni 2022 is de Planuitwerking voorlopig stopgezet vanwege de prioritering van stikstofprojecten. Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar om de noodzakelijke stikstofonderzoeken voor alle lopende projecten tegelijk uit te voeren. WANNEER wegens de stikstofcrisis is het onduidelijk wanneer het project wordt hervat.

33 A15 Papendrecht – Gorinchem

In voorbereiding, planning onzeker

De A15 vormt een belangrijke logistieke verbinding tussen de haven van Rotterdam en Duitsland. De ambitie voor 2030 voor deze corridor is onder andere het terugdringen van files, het verhogen van capaciteit en het verbeteren van de betrouwbaarheid van reistijd. Voor het gedeelte van de A15 tussen Papendrecht en Gorinchem wordt daarom een MIRT-Verkenning uitgevoerd. Deze richt zich op het verbeteren van de doorstroming en de verkeersveiligheid op de A15 op langere termijn. Met betrokken partijen werken we aan een Korte Termijn Aanpak waarin we een pakket met korte termijn maatregelen samenstellen. Het Rijk en de Drechtsteden hebben hiervoor geld beschikbaar gesteld. Het streven is, om in 2024 een voorkeursalternatief ter inzage te leggen, waarna de minister de voorkeursbeslissing kan nemen. Gezien de stikstofcrisis is het onzeker of, en zo ja wanneer, een planuitwerking en realisatiefase volgen. WANNEER Vanaf 2024 HINDER Nader vast te stellen. Afhankelijk van de te nemen maatregelen kan (verkeers)hinder ontstaan.

34 Kunstwerken A44

In voorbereiding, planning onzeker

Drie viaducten en een beweegbare brug in

deze snelweg dateren uit de jaren '30 en hebben te lijden gehad onder het toegenomen zwaardere (vracht)verkeer. Deze vier kunstwerken naderen het einde van hun technische levensduur. Sinds begin 2020 geldt een gewichtsbepijking én een inhaalverbod voor vrachtwagens en bussen. Met deze maatregelen wordt voorkomen dat er gelijktijdig twee zware voertuigen naast elkaar over de kunstwerken heen rijden, en er te zwaar verkeer overheen gaat. Zo worden ze minder belast en blijven de kunstwerken veilig beschikbaar voor het verkeer, totdat ze vanaf eind 2024 vervangen worden. Rijkswaterstaat brengt nu in kaart wat er met welke object qua vervanging precies moet gebeuren en in welke volgorde. Tot die tijd worden de kunstwerken in de gaten gehouden met inspecties en onderzoeken. Het uitvoeringsbesluit staat gepland voor het 2e kwartaal van 2023. WANNEER vanaf eind 2024 HINDER Vrachtwagens van boven de 100 ton mogen niet meer gebruik maken van de A44 en moeten omrijden over de A4.

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

www.rijkswaterstaat.nl
0800 - 8002

mei 2023 | WNZ0423ZB007

Bijlage 5

Coördinatieplan

HSL-Zuid

Coördinatieplan HSL-ZUID

Algemeen Deel

Uitgave: Veiligheidsregio ZHZ

Versie: 1.0

Datum: 6 augustus 2008

COÖRDINATIEPLAN HSL-ZUID

ALGEMEEN DEEL

Document-beheer

Nummer	Versie / status	Datum
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0 / definitief	06-08-2008

Parafering betrokken medewerkers

	Naam	Paraaf
Opsteller	Senior medewerker operationeel oefenen <i>H. van Wetten</i>	
Controle	Bureauhoofd Operationele Zaken <i>A. Blok</i>	
Controle	Beleidsmedewerker kwaliteitsverbetering <i>M.H.M. den Boer</i>	
Akkoord	Regionaal Commandant Brandweer/Directeur Veiligheidsregio <i>P.L.J. Bos</i>	

Wijzigingen

Datum	Versie	Wijziging	Opsteller	Vervaldatum vorige versie

Bijlagen bij dit document

- Bijlage V HSL-Zuid Procedure tunnel Oude Maas
- Bijlage VI HSL-Zuid Procedure tunnel Dordtse Kil
- Bijlage VII HSL-Zuid Procedure brug Hollands Diep
- Bijlage VIII HSL-Zuid Procedure verdiepte Bak Mookhoek
- Bijlage IX HSL-Zuid Procedure vrije baan

Locatie documenten

Document	Locatie
Originele documenten	• P:\Documentatiecentrum • Brandweer ActieCentrum (operationeel)
Actuele documenten	• Intranet/brandweer/organisatie/procedures • Brandweer ActieCentrum (operationeel) • Archief (vastgestelde documenten)
Oude documenten	• P:\Documentatiecentrum • Archief (vastgestelde documenten)

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	2/23

0 VASTSTELLING

Dit coördinatieplan betreft de voorzienbare calamiteiten die kunnen plaatsvinden op of in de nabije omgeving van de Hoge Snelheidslijn (HSL-Zuid). In dit plan wordt beschreven de wijze waarop de hulpverleningsdiensten en de gemeenten binnen de regio Zuid-Holland Zuid een ernstige gebeurtenis bestrijden op of in de omgeving van deze spoorlijn.

Dit coördinatieplan is vastgesteld op onderstaande datum en treedt vanaf die datum in werking.

Datum: 250908

Geautoriseerd door: P. L. J. Bos
Directeur Veiligheidsregio ZHZ

Ondertekening:

Beheer: Regionale Brandweer ZHZ
Afdeling Voorbereiding
Postbus 350
3300 AJ DORDRECHT

Contactpersoon: H. van Wetten

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	3/23

Inhoudsopgave

0	VASTSTELLING	3
1	ALGEMEEN DEEL	5
1.1	INLEIDING	5
1.2	VASTSTELLINGSPROCEDURE	6
1.3	BEHEER, ACTUALISATIE EN OEFENEN	6
2	HSL-ZUID OPERATIONEEL	8
2.1	HSL-ZUID: ALGEMEEN	8
2.2	HSL-ZUID EN OMGEVING	9
2.2.1	<i>Vrije baan</i>	9
2.2.2	<i>Kunstwerken in Zuid-Holland Zuid</i>	10
2.2.3	<i>Tunnels in Zuid-Holland Zuid</i>	10
2.3	COÖRDINERENDE BEPALINGEN REGIO'S ZHZ EN MIDDEN- EN WEST-BRABANT	11
2.4	HSL-ZUID: SCENARIO'S	12
2.5	RAMPBESTRIJDINGSPROCESSEN	13
2.5.1	<i>Brandweer</i>	13
2.5.2	<i>GHOR</i>	14
2.5.3	<i>Politie</i>	15
2.5.4	<i>Gemeentelijke diensten</i>	16
2.5.5	<i>Overige diensten</i>	17
2.5.6	<i>Algemene en ondersteunende processen</i>	17
BIJLAGE I:	VERZENDLIJST	19
BIJLAGE II:	GERELATEERDE DOCUMENTEN	20
BIJLAGE III:	BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN	21
BIJLAGE IV:	REVISIE	23

BIJLAGE V:	PROCEDURE TUNNEL OUDE MAAS
BIJLAGE VI:	PROCEDURE TUNNEL DORDTSE KIL
BIJLAGE VII:	PROCEDURE BRUG HOLLANDS DIEP
BIJLAGE VIII:	PROCEDURE VERDIEPTE BAK MOOKHOEK
BIJLAGE IX:	PROCEDURE VRIJE BAAN

Numer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	4/23

1 ALGEMEEN DEEL

1.1 Inleiding

Het doel van het coördinatieplan HSL-Zuid is het vaststellen van eenduidige verantwoordelijkheden, taken, bevoegdheden en procedures om een optimale rampenbestrijding mogelijk te maken. Het plan bestaat uit een algemeen gedeelte waarin de wettelijke grondslag, de bestuurlijke uitgangspunten en de wijze waarop het plan geoefend en actueel gehouden wordt, worden beschreven. Het operationele gedeelte bevat een beschrijving van de scenario's, de bijbehorende effecten en het niveau van opschaling.

Voor dit coördinatieplan gelden de onderstaande bestuurlijke uitgangspunten:

- De voorbereiding op de rampenbestrijding richt zich met name op de maximale gevolgen van een ongewenst incident. De kans waarmee dit incident zich voordoet is daarbij niet van belang.
- In overeenstemming met de Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO) heeft de burgemeester het opperbevel. De burgemeester of diens plaatsvervanger bepaalt of het coördinatieplan van toepassing is. In de ontwikkelingsfase van een incident waarbij van routinematig handelen wordt overgeschakeld naar multidisciplinair optreden wordt het plan opgestart door de officier van dienst van één van de operationele disciplines. Afhankelijk van het incident ligt het primaat hiervoor bij de brandweer, de GHOR dan wel de politie.
- De leidinggevendende van de in dit plan genoemde eenheden dragen een eigen verantwoording ten aanzien van het vastleggen van een adequate alarmering, taakverdeling en taakuitvoering overeenkomstig de richtlijnen zoals in dit plan vastgelegd.
- Een absolute voorwaarde om doelmatig en doeltreffend rampen en zware ongevallen te kunnen bestrijden is het regelmatig, systematisch en gevarieerd oefenen van de relevante vaardigheden.
- Het coördinatieplan is afgestemd op incidentenplannen als bedoeld in artikel 69 van de Waterstaatswet 1900 die betrekking hebben op geheel of ten dele binnen de gemeente gelegen waterstaatswerken, alsmede op plannen, vastgesteld voor het gebied van aangrenzende gemeenten en van aangrenzende andere staten.
- Bij gemeentegrensoverschrijdende scenario's wordt de bestuurlijke leiding conform de vigerende GRIP-regeling vormgegeven.
- Bij het regiogrensoverschrijdende scenario van een incident op de brug over het Hollands Diep is ten aanzien van de bestuurlijke leiding het "Convenant samenwerking Zuid-Holland Zuid en Midden-West Brabant" van kracht, zoals overeengekomen is door de betrokken regionaal commandanten.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	5/23

1.2 Vaststellingsprocedure

Vorbereidingsproces

Dit coördinatieplan, dat voorziet in de voorbereiding op een multidisciplinaire inzet bij een incident bij de HSL-Zuid, is voorbereid door de onderstaande werkgroep:

Organisatie	Deelnemer
Regionale brandweer ZHZ	Dhr. M.A.H. Huijbrechts Dhr. H. van Wetten
Regiopolitie	Dhr. E. Baks
GHOR	Dhr. J. Scheurwater
Gemeenten	Mw. E. Strijbosch
Waterschap Hollandse Delta	Dhr. N. Robbemont
Prorail	Dhr. H. Feldman

De werkzaamheden zijn verricht in de periode van september 2007 tot en met juni 2008

Iedere deelnemer was verantwoordelijk voor het informeren van de eigen organisatie tijdens het proces en heeft daarbij eventuele consequenties voor de eigen organisatie zoveel als mogelijk aangegeven. Deze terugkoppeling is nodig om zorg te dragen voor voldoende geïnformeerde en voorbereide organisaties.

Bij het opstellen van dit coördinatieplan is rekening gehouden met meerdere relevante documenten. Deze documenten staan vermeld in bijlage II.

1.3 Beheer, actualisatie en oefenen

Een coördinatieplan moet een actueel document zijn. Alle veranderingen die plaatsvinden bij het object en alle veranderingen die plaatsvinden binnen de hulpverleningsketen moeten met de nodige regelmaat terug te vinden zijn in een veranderend coördinatieplan.

Naast het actueel houden van verschillende gegevens is het ook noodzakelijk dat alle partners in het coördinatieplan goed met elkaar kunnen samenwerken en in het bijzonder optimaal op elkaar ingespeeld zijn voor de aanpak van de in het coördinatieplan beschreven rampscenario's.

Om te komen tot een goede planvorming dient in voldoende mate aandacht besteed te worden aan het actueel houden van het plan en aan oefenen. Hieronder worden deze twee onderwerpen nader omschreven.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	6/23

Informatiebeheer

In onderstaande tabel wordt aangeduid welke gegevens uit het coördinatieplan gecontroleerd dienen te worden. De frequentie waarmee dat dient te gebeuren hangt af van de veranderingen.

Organisatie	Mogelijke onderwerpen
Allen	Melding- en alarmeringsprocedures en telefoonnummers
Regionale brandweer	GRIP-procedure, multidisciplinaire afspraken
Politie	Samenwerkingsafspraken met KLPD, dienst spoorwepolitie
GHOR	Gewondenspreidingsplannen, behandelprotocollen
Gemeenten	Verandering omgeving, samenwerkingsafspraken
Waterschappen	Ligging en dimensionering van vaste en beweegbare waterkeringen, oppervlaktewateren inclusief peilregulerende kunstwerken en (nood)voorzieningen m.b.t. (blus)wateraanvoer en -afvoer, en waterschapswegen
Prorail	Gegevens HSL-Zuid
Veiligheidsregio ZHZ	Inzicht omtrent maatregelen bij rampen
	Verandering taken en/of organisatie hulpverleningsdiensten

Het coördinatieplan wordt met passende tussenpozen, doch ten minste éénmaal per vier jaar herzien en bijgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met veranderingen in wet- en regelgeving, met veranderingen die zich op het HSL-tracé of in de omgeving daarvan hebben voorgedaan, met veranderingen in de organisatie en taken van bij de bestrijding van rampen en zware ongevallen betrokken diensten en organisaties, met nieuwe technische kennis en met inzichten betreffende de bij rampen en zware ongevallen te nemen maatregelen.

De coördinatie van deze activiteiten ligt in handen van de Regionale brandweer ZHZ. De Regionale brandweer ZHZ draagt zorg voor het verzamelen van alle gegevens en vraagt minimaal eenmaal per jaar advies aan de overige hulpverleningsdiensten over de eventuele consequenties die veranderingen voor dit plan hebben. De regionale brandweer draagt tevens zorg voor een volledig dossier. Indien één van de partners die een rol spelen bij dit coördinatieplan op de hoogte is van cruciale veranderingen die een mogelijk effect hebben op dit coördinatieplan, dan neemt deze onmiddellijk contact op met de regionale brandweer. Gezamenlijk overleggen zij de te nemen stappen om zo spoedig mogelijk te komen tot een actueel coördinatieplan.

Na iedere actie (incident of oefening) vindt een evaluatie plaats. Rapportage vindt plaats door de regionaal commandant aan de burgemeesters. Indien andere gemeenten aan de HSL-Zuid nut kunnen hebben van de opgedane ervaringen, dienen ook deze geïnformeerd te worden. De verantwoordelijkheid voor risicocommunicatie ligt bij Burgemeester en Wethouders.

Oefenen

Een coördinatieplan zal nooit zijn doel bereiken als er niet geoefend wordt door alle partners van dat coördinatieplan.

Bij oefenscenario's waarbij ProRail een belangrijke rol vervult, dient ProRail mede geoefend te worden. Alle oefeningen worden op een gebruikelijke wijze geëvalueerd. De evaluatie wordt vervolgens gebruikt als leidraad voor het vaststellen van de oefendoelen van de volgende multidisciplinaire oefeningen.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	7/23

2 HSL-ZUID OPERATIONEEL

2.1 HSL-Zuid: algemeen

Het operationele deel van het coördinatieplan moet gezien worden als een hulpmiddel voor de verschillende hulpverleningsdiensten tijdens een incident. Tijdens de bestrijding van een calamiteit moet het gaan zoals het kan en niet zoals het moet. Het operationele deel:

- o besteedt vooral aandacht aan de werkwijze en informatievoorziening van hulpverleningsdiensten tijdens de eerste fasen van een incident.
- o voorziet de hulpverleningsdiensten van informatie die nodig is gedurende deze periode en die gebruikt kan worden voor de processen die uitgevoerd moeten worden na deze periode.

Dit plan gaat er vanuit dat de processen die deel uit maken van het gemeentelijk rampenplan al voldoende voorbereid zijn. Indien nodig wordt zorg gedragen voor noodzakelijke afstemming tussen de processen beschreven in dit coördinatieplan en de processen beschreven in het gemeentelijk rampenplan.

Dit coördinatieplan gaat uit van scenario's, zoals die al eerder in verband met ongevallen op het spoor zijn vastgesteld. Voor de HSL-Zuid zijn dat:

- Scenario 1:** TIS 2.3 Grote brand in trein,
Scenario 2: TIS 2.4 Brand in trein in tunnel
Scenario 3: TIS 3.3 Ontsporing, ernstig
Scenario 4: TIS 3.4 Ontsporing, zeer ernstig
Scenario 5: TIS 5.4 Bomaanslag, zeer ernstig

HSL	Zeer beperkt	Beperkt	Ernstig	Zeer ernstig
Verstoring treindienst	TIS 1.1 Geen activiteiten	TIS 1.2 Geen activiteiten	TIS 1.3 Geen activiteiten	TIS 1.4 Geen activiteiten
Brand	TIS 2.1 regulier optreden	TIS 2.2 Regulier optreden	TIS 2.3 Coördinatieplan	TIS 2.4 Coördinatieplan
Botsing/ontsporing	TIS 3.1 Regulier optreden	TIS 3.2 Regulier optreden	TIS 3.3 Coördinatieplan	TIS 3.4 Coördinatieplan
Gevaarlijke stoffen	Niet van toepassing			
Bommelding	TIS 5.1 Regulier optreden	TIS 5.2 Regulier optreden	TIS 5.3 Regulier optreden	TIS 5.4 Coördinatieplan

Bij het bestrijden van een incident gelden de volgende operationele uitgangspunten:

- Voor de brandweer geldt als uitgangspunt, dat het redden van slachtoffers prioriteit heeft boven bronbestrijding.
- Bij een incident op de Brug over het Hollandsch Diep wordt er van twee zijden opgetreden in samenwerking met de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.
- Bij het vermoeden van een terroristische aanslag wordt gehandeld conform de procedure "Terroristische dreiging".
- De procedure 25 kV (Complete Lijn Uitschakelen met spanningstester) geldt als veiligheids criterium.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	8/23

2.2 HSL-Zuid en omgeving

De HSL-Zuid is een hogesnelheidslijn met ongelijkvloerse kruisingen waarover personentreinen rijden met een lengte van 200 tot 800 meter. De treinen worden aangedreven door elektrische motorwagens, variërend van één tot vier stuks per trein. De HSL-Zuid is aangesloten op een internationale infrastructuur, die uitsluitend bestemd is voor reizigersvervoer. In algemene zin rijden de treinen links in de rijrichting; uitzonderingen zijn niet uitgesloten. De treinstellen worden gevoed door een 25 kV bovenleiding. De HSL-Zuid is ontworpen om reizigerstreinen met een snelheid van 300 km/u te laten rijden. Over de HSL worden alleen personen vervoerd.

De HSL-Zuid loopt vanaf Barendrecht ten westen van Zwijndrecht en 's-Gravendeel door de Hoekse Waard en daarna voor een groot deel evenwijdig aan de snelweg A16. De HSL-Zuid kent alleen ongelijkvloerse kruisingen en in het traject binnen de regio Zuid-Holland Zuid zijn 2 kunstwerken opgenomen: de verdiepte bak Mookhoek en de brug over het Hollands Diep. Tevens bevinden er zich twee tunnels in het traject binnen de regio Zuid-Holland Zuid: de tunnels Oude Maas en Dordtse Kil.

Gemiddeld zullen er 16 treinbewegingen per dag over het traject zijn. De treinstellen hebben maximaal 546 zitplaatsen per treinstel van 200 meter; voorlopig wordt met twee treinstellen gereden, waardoor maximaal 1.092 personen aanwezig zijn. In de toekomst kan met vier treinstellen gereden worden, waardoor maximaal 2.000 reizigers in de trein aanwezig zijn.

2.2.1 Vrije baan

De vrije baan van de HSL-Zuid heeft ongelijkvloerse kruisingen, een beperkt aantal wissels en is waar nodig voorzien van geluidsschermen met vlucht-/toegangsdeuren, bereikbaar via hulpverleningsroutes. De HSL-Zuid is door middel van hekwerken volledig afgescheiden van de omgeving.

Bij de bouw van de HSL-Zuid is uitgegaan van de volgende bereikbaarheidsvoorzieningen:

- minimaal 95% van de baan is bereikbaar met een maximale loopafstand van 250 meter, gerekend vanaf de rand van de opstelplaats;
- de bereikbaarheid is gerealiseerd door middel van looppaden langs de baan, die bereikbaar zijn vanaf kruisende of gebundelde openbare infrastructuur;
- op de kruisende of gebundelde infrastructuur is voldoende opstel- en keerruimte voor voertuigen van de overheidshulpdiensten (hierna: OHD);
- waar nodig wordt gebruikgemaakt van niet-openbare bereikbaarheidswegen en opstelplaatsen langs de baan voor voertuigen van de OHD;
- lange viaducten en verdiept aangelegde baandelen zijn elke 500 meter bereikbaar via trappen;
- in geluidsschermen zijn elke 300 – 500 meter toegangsdeuren aangebracht die bereikbaar zijn vanaf de openbare weg en die vanaf de buitenzijde door de OHD te openen zijn;
- wegen naar opstelplaatsen hebben een minimale breedte van 3,5 meter;
- waar nodig zijn elke 200 meter passeerstroken aangelegd met een minimale grootte van 3 x 10 meter;
- geschiktheid van wegen en duikers voor een aslast van maximaal 10 ton;
- doodlopende wegen zijn voorzien van keermogelijkheden voor voertuigen met een draaicirkel van 13 meter.

Voor een overzicht van de bereikbaarheid voor de hulpverleningsdiensten wordt verwezen naar de bereikbaarheidskaarten HSL.

Binnen de gemeenten waarvoor dit coördinatieplan geldt, zijn de gedeelten vrije baan van de HSL-Zuid nader geïnventariseerd op mogelijke belemmeringen tijdens de hulpverlening. Naar aanleiding hiervan is voor de benadering van het HSL-tracé in de Hoekse Waard een specifiek verkeerscirculatieplan opgesteld.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	9/23

2.2.2 Kunstwerken in Zuid-Holland Zuid

<i>Naam Kunstwerk</i>	<i>Belangrijkste locaties</i>	<i>Regio</i>
Verdiepte bak Mookhoek	Strijen	Zuid-Holland Zuid
Brug over Hollands Diep	Dordrecht Moerdijk	Zuid-Holland Zuid Midden- en West-Brabant

Voor deze kunstwerken zijn afzonderlijke aanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten opgesteld door de hulpverleningsdiensten.

2.2.3 Tunnels in Zuid-Holland Zuid

<i>Naam tunnel</i>	<i>Belangrijkste locaties</i>	<i>Regio</i>
Tunnel Oude Maas	Zwijndrecht / Binnenmaas	Zuid-Holland-Zuid
Tunnel Dordtse Kil	Binnenmaas / Dordrecht	Zuid-Holland Zuid

Voor deze tunnels zijn door de hulpdiensten afzonderlijke aanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten opgesteld. Hierbij is rekening gehouden met de bijzondere eigenschappen van tunnels. In de genoemde plannen is in ieder geval aandacht besteed aan:

- **Vluchtprocedures tunnel**
In geval van ontvluchting uit treinstellen zullen de reizigers via de vluchtdeuren in de incidentbuis naar de naast liggende veilige buis gaan en van daaruit de tunnel verlaten. De vluchtdeuren zijn op beloopbare afstand (maximaal 150 meter) ten opzichte van elkaar gepositioneerd en komen via brandwerende tussenverbindingen uit in de veilige buis.
- **Bereikbaarheid en toegankelijkheid tunnel**
Bereikbaar via tunnelgebouwen, vluchtschachten en tunnelmonden.
Toegang hulpverleners:
 - Primair via tunnelgebouw of vluchtschacht.
 - Secundair via tunnelmonden.
- **Waterkeringen**
In een aantal gevallen maakt een tunnel onderdeel uit van een waterkering. In dat geval is de coupure in de dijk voorzien van één of twee waterkerende puntdeuren, die ter voorkoming van overstroming van het achterliggende gebied door het waterschap kunnen worden gesloten.
De tunnel onder de Oude Maas kent een beweegbare waterkering. Deze beweegbare waterkering wordt automatisch gesloten op basis van vlotterbewegingen in de tunnel. De systemen zijn zodanig ontworpen dat de waterkering niet dicht gaat als er water in de tunnel staat als gevolg van overvloedige regenval.
De tunnels zijn voorzien van opvangreservoirs voor regenwater; door middel van (automatische) pompinstallaties wordt de inhoud van de reservoirs geloosd op open water (of het riool). In geval van brand wordt het verontreinigde bluswater opgevangen in deze reservoirs en moet rekening worden gehouden met de maximale opvangcapaciteit. Alvorens lozing op het open water plaatsvindt, dient overleg met het waterschap te worden gevoerd. Hiertoe dient het waterschap tijdig door de GMC te worden gealarmeerd.
- **Tunneltechnische Installatie (TTI)**
Elke tunnel heeft een TTI. Met deze installatie vindt de bediening van alle technische installaties, zoals afzuiging, op afstand plaats. De bediening van de TTI wordt uitgevoerd door het tunnelcoördinatiecentrum TCC te Rotterdam. Het TCC staat in telefonisch contact met de OHD.
- **Verbindingen**
In elke tunnel is een voorziening aangebracht om met C2000 apparatuur te kunnen werken.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	10/23

2.3 Coördinerende bepalingen regio's ZHZ en Midden- en West-Brabant

Met de veiligheidsregio Midden- en West-Brabant zijn coördinerende afspraken gemaakt in geval van een incident op de brug over het Hollands Diep tussen hectometerpaal 226,2 aan de noordzijde (ZHZ) en hectometerpaal 227,8 aan de zuidzijde (MWB). Vanuit beide regio's zal op basis van het treinincidentscenario de volledige hulpverlening worden opgeschaald.

De gemaakte afspraken zijn:

Incidentgebied:	De brug over het Hollandsch Diep vormt een gezamenlijk inzetgebied, waarbij vanaf beide zijden naar het incident wordt toegewerkt.
Treinincidentscenario (TIS):	Beide regio's en ProRail gaan uit van eenzelfde TIS en schalen op volgens de (landelijke) inzetmatrix.
Commandovoering:	Aan beide zijden van het incident wordt een CoPI ingesteld, zoals in de GRIP-structuur is aangegeven. Bij verdere opschaling stellen beide regio's een ROT in. Door de gemeente- en provinciegrensoverschrijding zal er bij een groot incident vrij snel sprake zijn van GRIP 4. Onder andere op het gebied van voorlichting zal er door de betrokken gemeenten en regio's erg goed en intensief samengewerkt dienen te worden.
Coördinatie leidingstructuur:	Beide CoPI's (en ROT's) coördineren alle (inzet)activiteiten en stemmen de aanpak af op de overeengekomen inzetvakken.
Afstemming tussen regio's:	de Regionaal Commandanten van Dienst (RCvD) van beide regio's nemen <u>altijd</u> het initiatief om de coördinatie en afstemming tussen beide regio's te starten, inclusief het bestuur
Inzetvakken:	Na verkenning bepalen de hoogst leidinggevendenden van beide regio's de indeling en prioriteit van de inzetvakken voor de regionale eenheden. Bij voorkeur worden de eenheden in het "eigen" regionaal verband per inzetvak ingedeeld.
Verbindingen:	In opdracht van beide CoPI's plaatsen de beide meldkamers de Leidinggevendenden vanaf het CoPI <u>tot</u> het niveau van Pelotonscommandant in een interregionale gespreksgroep.
Informatieoverdracht en voorlichting:	De beide RCvD's geven de aanzet tot de gecoördineerde aanpak en afstemming van de informatieoverdracht en de voorlichting in nauw overleg met de bestuurlijk verantwoordelijken.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	11/23

2.4 HSL-Zuid: scenario's

In dit coördinatieplan zijn de volgende scenario's voorbereid:

- Scenario 1: TIS 2.3 Grote brand in een trein, coupé of uitslaand
- Scenario 2: TIS 2.4 Grote brand of van onbekende omvang in (trein in) tunnel of treinstilstand in tunnel zonder spraakverbindingen met het treinpersoneel.
- Scenario 3: TIS 3.3 Ontsporing met slachtoffers of aanrijdingen trein-trein, wagenstellen niet vervormd, gekanteld of gestapeld.
- Scenario 4: TIS 3.4 Ontsporing met slachtoffers of aanrijding trein-trein, wagenstellen vervormd, gekanteld en/of gestapeld.
- Scenario 5: TIS 5.4 Bomexplosie in een trein op station of in tunnel

In bijlagen 5 t/m 9 zijn de multidisciplinaire inzetprocedures voor de HSL vrije baan, kunstwerken en tunnels opgenomen. Onderdeel van deze inzetprocedures vormen de regionale alarmeringsvoorstellen per TIS en de benodigde slagkracht per TIS.

N.B. Bij een incident wordt onderscheid gemaakt in eerste en tweede eenheden. De eerste eenheden die gealarmeerd worden gaan ter plaatse naar het incident en richten zich op de verkenningfase. Op basis van de bevindingen kan verdere opschaling plaatsvinden tot de benodigde slagkracht.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	12/23

2.5 Rampbestrijdingsprocessen

Voor een doelmatige uitvoering van de bestrijding van een ramp of zwaar ongeval moet multidisciplinair een groot aantal activiteiten worden verricht. Achtereenvolgens worden brandweer-, geneeskundige, politie, gemeentelijke en multidisciplinaire processen beschreven. In het algemeen wordt gewerkt conform het gestelde in de rampenplannen. Indien er sprake is van afwijking, wordt dit expliciet gemeld.

2.5.1 Brandweer

- **Bestrijden van brand en emissie gevaarlijke stoffen**

Bluswatervoorziening

Voor incidentbestrijding op het traject van de HSL-Zuid wordt voor bluswatervoorziening gebruikgemaakt van zowel spoorloten als open water. Deze voorzieningen zijn op korte afstand van het tracé aangelegd. Indien spoorloten worden gebruikt voor de bluswatervoorziening, dient het waterschap te worden gealarmeerd.

- **Redden en technische hulpverlening**

Toetredingskaart treinstellen

Indien informatie betreffende de in te zetten treinen beschikbaar is, zal de brandweer zogenoemde crashkaarten opstellen. Deze crashkaarten geven de hulpverleners inzicht in de (on)mogelijkheden van de treinstellen. Met de crashkaarten wordt het duidelijk waar en hoe de hulpverleners zich op een veilige wijze toegang kunnen verschaffen tot de treinen.

ProRail beschikt over bijzonder materieel om de brandweer te assisteren bij dit deelproces. In overleg met de leidinggevende van de brandweer worden hierover afspraken gemaakt (preparatief en repressief).

Inzetstrategie brandweer tunnelincident:

- In verband met de omstandigheden in de tunnel, zoals rook, onderkoeling door de altijd aanwezige luchtstromen en beperkte werkruimte, is de aanpak er op gericht alle aanwezigen, al dan niet slachtoffer, zo snel mogelijk buiten de tunnel te krijgen.
- Voor alle tunnels wordt gebruik gemaakt van de zogenoemde procedure 'complexe gebouwen'. Deze is specifiek voor elke tunnel en wordt nader uitgewerkt in een aanvalsplan.

- **Ontsmetten van mens en dier**

Bij scenario's genoemd in dit coördinatieplan ligt het niet in de lijn der verwachting dat dit deelproces geactiveerd dient te worden. Indien nodig zal gebruik gemaakt worden van de standaard voorbereiding in de gemeentelijke rampenplannen.

- **Ontsmetten van voertuigen en infrastructuur**

Bij scenario's genoemd in dit coördinatieplan ligt het niet in de lijn der verwachting dat dit deelproces geactiveerd dient te worden. Indien nodig zal gebruik gemaakt worden van de standaard voorbereiding in de gemeentelijke rampenplannen.

- **Waarnemen/meten**

De waarschuwings- en verkenningdienst van de brandweer draagt zorg voor het verrichten van metingen om de contouren en intensiteit van met name toxiciteit inzichtelijk te maken.

Bij scenario's genoemd in dit coördinatieplan ligt het niet in de lijn der verwachting dat dit deelproces geactiveerd dient te worden. Indien nodig zal gebruik gemaakt worden van de standaard voorbereiding in de gemeentelijke rampenplannen.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	13/23

• Waarschuwen van de bevolking

Bij scenario's genoemd in dit coördinatieplan ligt het niet in de lijn der verwachting dat dit deelproces geactiveerd dient te worden. Indien nodig zal gebruik gemaakt worden van de standaard voorbereiding in de gemeentelijke rampenplannen.

Bij brand hangt het te waarschuwen deel van de bevolking af van de meteorologische omstandigheden. Operationele details worden ingevuld door de Meetplanleider. Deze functionaris zal bij brand onmiddellijk gealarmeerd worden, als ook enkele meetploegen.

• Toegankelijk maken en opruimen

Dit deelproces kan afhankelijk van de aard van het ongeval een grote inzet vragen. De gevolgen van een aanrijding kunnen de bereikbaarheid ernstig belemmeren. Naast materieel van de spoorse partijen kan hierbij gebruik gemaakt worden van eigen materieel, materieel van gemeentewerken en materieel van derden. Indien noodzakelijk zijn hiervoor de gewenste waakvlamovereenkomsten afgesloten.

2.5.2 GHOR

De GHOR maakt deel uit van de crisismanagementstructuren ten behoeve van de coördinatie geneeskundige ketenzorg. Vanuit hier wordt gewerkt conform de processen, zoals vermeld in gemeentelijke rampenplannen.

De alarmering richt zich op:

- de GHOR functionarissen in de crisismanagementstructuren COPI/ROT en BT
- uitvoerende eenheden GHOR Processen en instanties: MKA en GHOR.

Werkwijze GHOR

Prioriteit bij bestrijding van een incident heeft:

- in aansluiting op het proces redden (brandweer) het verlenen van adequate spoedeisende geneeskundige hulpverlening voor die slachtoffers die deze het meest nodig hebben: hieronder vallen triage, levensreddende handelingen en transport naar ziekenhuizen:
 - instellen van een nevenketen voor grotere aantallen lichtgewonden om de spoedeisende zorgketen te ontlasten
 - uitvoering ambulancebijstandsplan
 - uitvoering gewondenspreidingsplan
- preventieve openbare gezondheidszorg
- psychosociale hulpverlening door ketenpartners.

• Geneeskundige hulpverlening (somatisch)

Dit betreft het ketenproces van de geneeskundige hulp wat begint met behandeling ter plekke, afvoer en verdere behandeling in de ziekenhuizen. Gewerkt wordt volgens een geneeskundige doctrine weergegeven in de procedure GHOR.

Hierbij zijn meerdere organisaties betrokken zoals: RAV (ambulances), Ziekenhuizen, SIGMA teams van het NRK, mobiel medische teams, etc. Centrale aansturing door MKA. Het geheel wordt gecoördineerd door de Ovd-G.

Locatie gewondennest/GNK-C

Bij incidenten worden vaak spontaan gewondennesten gevormd. Hierdoor is het veelal niet mogelijk om dit te reguleren. Anders ligt dit voor de locaties voor het opstellen van het materieel van de geneeskundige combinatie: met name bij kunstwerken en tunnels dienen de locaties in samenwerking met de brandweer preparatief vast gesteld te worden. Bij de vrije baan dient vooral te worden uitgegaan van de vakbekwaamheid van de leidinggevendenden ter plaatse.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	14/23

Langstransport HSL-Zuid tracé

Voor beide tunnels en de brug Hollands Diep zijn de aspecten uit de rapportage betreffende langstransport verwerkt in het coördinatieplan.

- **Preventieve openbare gezondheidszorg (inclusief verzamelen besmette waren)**

Richt zich voornamelijk op de beschermende maatregelen voor burgers en hulpverleners. Daarnaast kan een actiecentrum GGD worden ingesteld.

- **Geneeskundige hulpverlening (psychosociaal)**

Uitvoering zoals in de rampenplannen door de GGZ samen met andere organisaties, betrokken bij maatschappelijke hulpverlening. Start van dit proces door GHOR (HSGHOR).

Betrokken organisaties zullen hun eigen actiecentra instellen. Uitvoering zal gecoördineerd met andere processen plaatsvinden zoals opvang en verzorging.

2.5.3 Politie

- **Ontruimen en evacueren**

Het, indien nodig, ontruimen van (delen van) het rampterrein.

- **Afzetten en afschermen**

In verband met de aanvoer van materieel en de afvoer van niet-gewonde reizigers en slachtoffers is het van groot belang een goede verkeerscirculatie op te starten. Als er geen circulatie mogelijk is, zal ter plaatse een goede regeling inzake aan- en afvoer moeten worden opgestart. In het Opstelplaatsenplan hulpverleningsvoertuigen is een en ander opgenomen.

De verkeerscirculatie dient in overleg met de brandweer en GHOR preparatief te worden voorbereid en te worden weergegeven op de bereikbaarheidskaart. Hierdoor kan de verkeerscirculatie al direct bij het ter plaatse komen van de eerste eenheden worden opgestart en gereguleerd.

- **Verkeer regelen**

Het faciliteren van een goede verkeersdoorstroming ten behoeve van de hulpverlening, voornamelijk aan- en afvoer van gewonden en materieel.

- **Handhaven openbare orde**

Herstellen handhaven openbare rechtsorde.

- **Identificeren slachtoffers**

De politie draagt zorg voor het vastleggen van de situatie waarin de overleden slachtoffers zijn gevonden, draagt zorg voor de berging van de overleden slachtoffers, stelt de identiteit vast van de overleden slachtoffers en stelt dit bekend aan de Officier van Justitie en het Centrale Registratie en Informatie Bureau.

- **Begidsen**

Het geven van aanwijzingen aan- en het zo nodig begeleiden van hulpverleningsdiensten.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	15/23

- **Strafrechtelijk onderzoek**

Het onderzoeken van alle mogelijke strafbare handelingen door middel van het horen van getuigen, het houden van een technisch onderzoek, opmaken van proces verbaal e.d.

2.5.4 Gemeentelijke diensten

- **Voorlichten en informeren (crisiscommunicatie)**

Voorlichting vanaf plaats incident zal verzorgd worden door het CoPI. De overige voorlichting vindt plaats door de gemeente conform de gebruikelijke procedures uit het rampenplan. Hierbij moet specifieke aandacht worden besteedt aan de te verwachten buitenlandse media-aandacht. Daarnaast moet er aandacht worden besteedt aan afstemmen van de communicatie met Prorail.

- **Opvangen en verzorgen**

De capaciteit die altijd beschikbaar is, is voldoende om alle betrokkenen op te vangen en te verzorgen. Hierbij moet specifieke aandacht worden besteed aan de opvang en repatriëring van grote aantallen buitenlandse slachtoffers

- **Uitvaartverzorging**

Het aantal verwachte dodelijke slachtoffers geeft geen aanleiding tot aanpassing van de bestaande voorbereiding.

- **Registeren van slachtoffers**

Voor de registratie van slachtoffers zal gebruik gemaakt worden van CRIB. Hierbij moet specifieke aandacht worden besteed aan de registratie van grote aantallen buitenlandse slachtoffers

- **Voorzien in primaire levensbehoeften**

Het aantal verwachte betrokkenen geeft geen aanleiding tot aanpassing van de bestaande voorbereiding.

- **Registratie van schade en afhandeling**

Het aantal verwachte betrokkenen geeft geen aanleiding tot aanpassing van de bestaande voorbereiding.

- **Milieuzorg**

Bij scenario's genoemd in dit coördinatieplan ligt het niet in de lijn der verwachting dat dit deelproces geactiveerd dient te worden. Indien nodig zal gebruik gemaakt worden van de standaard voorbereiding in de gemeentelijke rampenplannen.

- **Nazorg**

Nazorg ten behoeve van operationele diensten

- Het verlenen van nazorg aan hulpverleners valt onder de eerste verantwoordelijkheid van de eigen dienst c.q. organisatie.

Nazorg burgerslachtoffers

- De gemeente is verantwoordelijk voor de nazorg van burgerslachtoffers. Nazorg vindt plaats in overeenstemming met het gemeentelijk rampenplan. De gemeentes zijn momenteel actief met het voorbereiden van een Informatie en Adviescentrum (IAC).

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	16/23

2.5.5 Overige diensten

Bij de bestrijding van rampen en zware ongevallen worden in het algemeen meerdere partijen betrokken dan alleen de operationele diensten en de gemeente. Zeker bij rampen en zware ongevallen op het spoor zijn de zogenoemde spoorse partijen van belang. Daarnaast zal in veel gevallen een beroep gedaan worden op de beheerder van de waterstaatswerken. Bij scenario's van zeer grote omvang zal in eerste instantie gebruik gemaakt worden van bijstand door gelijke eenheden uit andere regio's en in tweede instantie kan een beroep gedaan worden op defensie.

- **Bijstand**

Indien bijstand nodig is van eenheden voor brandweer, politie, GHOR en gemeente, zal gebruikgemaakt worden van de bijstandregeling.

- **Beheerder waterstaatswerken**

Bij vrijwel alle scenario's speelt de beheerder van de waterstaatswerken een belangrijke rol. In veel gevallen is dit het waterschap. Ook Rijkswaterstaat kan beheerder zijn. Er zijn operationele afspraken gemaakt met het Waterschap Hollandse Delta in verband met de primaire en secundaire waterkeringen op het HSL-tracé in de regio ZHZ.

- **Spoorse partijen**

ProRail is de belangrijkste partij voor ongevallen op het spoor. Alle afspraken betreffende strategie, communicatie en dergelijke dienen vooraf gemaakt te worden.

- **Defensie**

Het rapport civiel-militaire bestuursafspraken geeft de gemeente meer mogelijkheden bij rampenbestrijding. Voor dit plan is nadere uitwerking noodzakelijk.

2.5.6 Algemene en ondersteunende processen

- **Alarmering**

Vanuit de regionale alarmcentrale vindt alarmering plaats naar de reguliere hulpdiensten. Elke dienst draagt zorg voor de alarmeringsschema's en alarmeringsmiddelen ten behoeve van de eigen organisatie. Ook dient door iedere dienst berichten/informatie worden voorbereid waarin de te alarmeren bestuurlijke en uitvoerende organisaties/diensten te worden geïnformeerd over de toestand en de door hen te nemen actie.

De alarmering van en door ProRail is procedureel vastgelegd.

Afzonderlijke piketmedewerkers van de gemeente dragen zorg voor:

- alarmering van (een deel van) de gemeentelijke rampenstaf (GBT & GMT)
- alarmering van de ondersteuningsgroep (ten behoeve van verbindingen, secretariaat en logistiek)
- inrichten van het gemeentelijk beleidscentrum
- inzetten van de ondersteuningsgroep
- het verzorgen van ondersteunende activiteiten ten behoeve van het functioneren van de gemeentelijke rampenstaf.

- **Communicatie**

Tijdens calamiteiten zal gebruik gemaakt worden van de standaard verbindingen, waarbij onder andere gebruik gemaakt wordt van het C2000-netwerk.

- **Logistiek**

De omvang van de scenario's geeft waarschijnlijk aanleiding tot aanpassing van de bestaande voorbereiding.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	17/23

Belangrijke aandachtspunten bij de voorbereiding zijn onder andere:

- openheid terrein
- bereikbaarheid locaties
- omvang opstelplaatsen.

- **Registratie en verslaglegging**

De omvang van het scenario geeft geen aanleiding tot aanpassing van de bestaande voorbereiding.

- **Evaluatie**

Na iedere actie (incident of oefening van nader te bepalen omvang) vindt een evaluatie plaats (binnen 3 weken). Rapportage vindt plaats aan de burgemeesters.

- **Archivering**

De omvang van het scenario geeft geen aanleiding tot aanpassing van de bestaande voorbereiding.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	18/23

Bijlage I: Verzendlijst

Ontvanger
Burgemeester Gemeente Binnenmaas
Burgemeester Gemeente Dordrecht
Burgemeester Gemeente Strijen
Burgemeester Gemeente Zwijndrecht
Voorzitter Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Brandweercommandant Binnenmaas
Brandweercommandant Dordrecht
Brandweercommandant Strijen
Brandweercommandant Zwijndrecht
RGF GHOR Zuid-Holland Zuid
Korpschef politie Zuid-Holland-Zuid
Korpschef Korps Landelijke Politiediensten
Gemeentesecretaris gemeente Binnenmaas
Gemeentesecretaris gemeente Dordrecht
Gemeentesecretaris gemeente Strijen
Gemeentesecretaris gemeente Zwijndrecht
Hoofdofficier van Justitie
Prorail
CdK Provincie Zuid-Holland
Dijkgraaf Waterschap Hollandse Delta
Rijkswaterstaat
Milieudienst Zuid-Holland Zuid
Gemeenschappelijke Meldcentrale Zuid-Holland Zuid
Actiecentrum Brandweer

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	19/23

Bijlage II: Gerelateerde documenten

Document	Versie	Verantwoordelijke
Regionale GRIP-procedure		Regionale brandweer Zuid-Holland Zuid
Procedure terroristische dreiging (april 2006)	3.0	Regionale brandweer Zuid-Holland Zuid
Model rampenplan		Regionale brandweer Zuid-Holland Zuid
Regionaal Operationeel Handboek		Regionale brandweer Zuid-Holland Zuid
Gewondenspreidingsplan		GHOR Zuid-Holland Zuid
Ambulancebijstandsplan		GHOR Zuid-Holland Zuid
Provinciaal Coördinatieplan		Provincie Zuid-Holland
Calamiteitenregeling HSL-Zuid - WSHD	3.2	Waterschap Hollandse Delta
Calamiteitenplan 2006 Rijkswaterstaat		Rijkswaterstaat Zuid-Holland
Calamiteitenplan Rail	1.1	Prorail
Calamiteitenbestrijdingsplan Tunnel Oude Maas	1.0	Prorail
Calamiteitenbestrijdingsplan Tunnel Dordtsche Kil	1.0	Prorail
Calamiteitenmatrices & Inzetstrategieën HSL-Zuid en Betuweroute	2.0	Railplan

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	20/23

Bijlage III: Begrippen en afkortingen

Aardingschakelaars bij tunnels en verdiepte bakken

Om een veilige inzet van hulpdiensten mogelijk te maken zijn ter hoogte van de tunnelmonden van de tunnels op het tracé van de HSL-Zuid aardingschakelaars aangebracht. Deze kunnen door de brandweer handmatig worden bediend en door middel van een sleutel worden gezekeerd.

Algemeen Leider (AL) / Officier van Dienst – Rail (OvD-R)

De Algemeen Leider:

- o stemt af en geeft ondersteuning bij activiteiten van de OHD. Voor de eerst aankomende bevelvoerder of officier van dienst-brandweer is hij het aanspreekpunt van de calamiteitenorganisatie;
- o draagt zorg voor de handhaving van het niveau van spoorwegveiligheid tijdens het treinincident;
- o geeft leiding aan de afhandeling van een calamiteit (voor zover het de spoorse activiteiten betreft) en het coördineren van de deelaspecten rail;
- o verstrekt opdrachten aan de wachtdienst en ploegleider van NedTrain Productgroep Veiligheid;
- o draagt zorg voor de overname van de railinfra van de OHD na beëindiging van de fase redding, bestrijding en eventueel sporenonderzoek.

Backoffice Prorail

De backoffice voert de alarmeerfunctie van ProRail uit. Zij alarmeert:

- Brandweer, politie en GHOR via de gemeenschappelijke meldcentrale;
- KLPD Spoorwegpolitie via Operationele Coördinatie KLPD in Driebergen (zie opmerking boven);
- De calamiteitenorganisatie rail.

De backoffice ondersteunt de algemeen leider van ProRail Verkeersleiding bij de afhandeling van de calamiteit. Zij is gevestigd in het ProRail hoofdkantoor in Utrecht.

Bovenleidingspanning

Voor de aandrijving van de locomotieven bij wordt voor het grootste gedeelte gebruikgemaakt van 25.000 Volt (25 kilovolt, kortweg 25 kV) wisselspanning. Dit wijkt af van de reguliere spoorssystemen, waar uitsluitend gebruik gemaakt wordt van 1.500 Volt gelijkspanning. Dit hogere voltage vereist van de brandweer een andere inzet tactiek. Voor de 25kV bovenleiding is er sprake van Complete Lijn Uitschakeling (CLU).

Geleideconstructies

Dit zijn constructies op de vrije baan, bij viaducten of in tunnels om te voorkomen dat een trein ontspoord en/of omvalt.

NedTrain Productgroep Veiligheid (PgV)

NedTrain is de hulpverleningsorganisatie die door ProRail wordt ingezet bij treinincidenten op het traject van de HSL-Zuid. Zij werkt bij de incidentbestrijding nauw samen met de overheidshulpdiensten.

De PgV voert in opdracht van ProRail de deelaspecten hersporen en vrijbaan maken uit en ondersteunt de brandweer bij redding en bestrijding met specifieke kennis over spoorwegmaterieel en specifieke middelen, waaronder langtransport

ProRail Verkeersleiding (VL)

Prorail Verkeersleiding regelt het treinverkeer over de HSL-Zuid en het conventionele spoor en is verantwoordelijk voor het voeren van Algemene Coördinatie aan de calamiteitenorganisatie Rail en de afstemming tussen calamiteitenorganisatie Rail en de OHD.

Schakel- en meldcentrum (SMC)

Het SMC schakelt op afstand de bovenleidingspanning en aardt, na afschakelen, op afstand de 25 kV bovenleiding. Bij het afschakelen van 1500V bovenleiding is er geen sprake van aarden op afstand door het SMC. Er is één SMC voor de HSL-Zuid. Deze is gevestigd in het Verkeersleidingsgebouw Rotterdam. De treindienstleider neemt de maatregelen die nodig zijn voor het treinverkeer. De treindienstleider start

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	21/23

de alarmering, laat de bovenleiding afschakelen en verstrekt gevraagd en ongevraagd via de Backoffice Prorail informatie aan de Gemeenschappelijke Meldcentrale (GMC) inzake alarmering en ontwikkeling van de calamiteit.

Tunnelcoördinatiecentrum (TCC)

Het tunnelcoördinatiecentrum HSL-Zuid is gevestigd in het Verkeersleidingsgebouw Rotterdam. Het TCC heeft als taak om op afstand en in opdracht van de bevelvoerenden de tunneltechnische installaties te bedienen.

Tunneltechnische Installatie (TTI)

In de tunnels van de HSL-Zuid is een tunneltechnische installatie aangebracht. De tunneltechnische installaties vormen een actief repressief systeem, onder andere bestaande uit een besturingscomponent en een detectie- en alarmeringssysteem.

Bediening TTI door tunnelcoördinatiecentrum op last van de brandweer

De tunneltechnische installaties kennen ventilatiesystemen, die door de brandweer aanstuurbaar zijn. Deze systemen zijn op afstand vanuit het tunnelcoördinatiecentrum te bedienen. De procesoperator in het tunnelcoördinatiecentrum kan op last van de brandweer de ventilatiesystemen aan- en uit zetten, opvoeren of omdraaien.

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	22/23

Bijlage IV: Revisie

In onderstaande tabel staan de uitgegeven revisies vermeld met datum van uitgifte en de status van het coördinatieplan.

Revisie	Datum	Opmerkingen/Wijzigingen
1.0	6 augustus	Definitief concept

Nummer	Versie	Status	Datum	Eigenaar	Pagina
REPR/DOC/0001/0/1.0	1.0	definitief	06-08-2008	Bureauhoofd Operationele Zaken	23/23

Bijlage 6

Overzicht zienswijzen en wensen voor het beleidsplan

Overzicht zienswijzen en wensen voor het beleidsplan

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
1.	Alblasserdam	25-9-2024	Wij willen onze complimenten overbrengen over de duidelijke en uitgebreide wijze waarop het Regionaal Risicoprofiel is opgesteld. Lokaal kunnen wij ons vinden in de beschreven risico's en hebben besloten geen zienswijze in te dienen.	Wij vinden het goed om te lezen dat er in het Regionaal Risicoprofiel een hoofdstuk is gewijd aan risicocommunicatie. Wij onderstrepen het belang van risicocommunicatie naar inwoners, bedrijven en bezoekers van de regio. Gemeenten, partners en bedrijven kunnen nog intensiever betrokken worden bij de uitvoering van crisiscommunicatie. Wij zien dit onderwerp graag prominent terug in het beleidsplan. In de huidige beleidsperiode is er zichtbaar gewerkt aan de continuïteit en doorontwikkeling van bevolkingszorg. Het hebben en in stand houden van een (regionale) crisisorganisatie is essentieel. Wij merken dat verloop in (gemeentelijk) personeel de crisisorganisatie kwetsbaar maakt. Wij verwachten dat de preparatie op de top van grootse (nieuwe) risico's die beschreven staan in het Regionaal Risicoprofiel 2025 – 2028 extra impact gaat hebben op de capaciteit van bevolkingszorg en de crisisorganisatie. Wij vragen u bij het opstellen van het beleidsplan ook aandacht te hebben voor de bovengenoemde punten.
2.	Dordrecht	25-9-2024	Om te beginnen complimenten voor de inhoud van het regionaal risicoprofiel en het resultaat dat voorligt. Duidelijk is dat de scenario's herzien zijn en dat er gekeken is naar de huidige en toekomstige maatschappelijke en technologische ontwikkelingen die van toepassing zijn voor onze regio. Het is goed om te zien dat thema's zoals Brand in gebouw met kwetsbare doelgroepen en Verstoring openbare orde in het risicoprofiel zijn opgenomen. De raad van de gemeente Dordrecht heeft in haar vergadering van 24 september 2024 kennisgenomen van het concept Regionaal Risicoprofiel 2025-2028. Wij willen onze complimenten overbrengen over de duidelijke en uitgebreide wijze waarop het Regionaal Risicoprofiel is opgesteld. We hebben de indruk dat het beeld van de risico's inclusief de impact ervan compleet is. Wij kunnen ons derhalve vinden in de beschreven risico's en hebben besloten geen zienswijze in te dienen.	Wij vinden het goed om te lezen dat er in het Regionaal Risicoprofiel een hoofdstuk is gewijd aan risicocommunicatie. Wij onderstrepen het belang van risicocommunicatie naar inwoners, bezoekers en bedrijven van de regio. Gemeenten, partners en bedrijven kunnen nog intensiever betrokken worden bij de uitvoering van crisiscommunicatie. Wij zien dit onderwerp graag prominent terug in het beleidsplan. In de huidige beleidsperiode is er zichtbaar gewerkt aan de continuïteit en doorontwikkeling van bevolkingszorg. Het hebben en in stand houden van een (regionale) crisisorganisatie is essentieel. Wij merken dat verloop in (gemeentelijk) personeel de crisisorganisatie kwetsbaar maakt. Wij verwachten dat de preparatie op de grootste (nieuwe) risico's die beschreven staan in het Regionaal Risicoprofiel 2025-2028 extra impact gaan hebben op de capaciteit van bevolkingszorg en de crisisorganisatie. Tenslotte zijn wij voorstander om bij de vertaling van het risicoprofiel naar het beleidsplan te onderzoeken/zichtbaar te maken in welke mate de investeringen op weerbaarheid compensatie bieden voor de inzet op repressie (zowel financieel als inhoudelijk).
3.	Gorinchem	1-10-2024	De gemeenteraad wil u bedanken voor het goede werk en voorbereiding van het concept Regionaal Risicoprofiel (hierna: RRP). Zij stemt in met de voorgestelde actualisatie van het RRP zonder opmerkingen.	Zoals al eerder aangegeven in de zienswijze op het vorige RRP is en blijft het wenselijk om het onderwerp "zelfredzaamheid" te borgen in het nieuwe beleidsplan waarbij aandacht wordt gevraagd voor het continueren van de regie vanuit de Veiligheidsregio gezien de betrokkenheid van een groot aantal partijen bij dit onderwerp. Tenslotte is het wenselijk om bij het thema "Sociaal Maatschappelijke Omgeving" en het risico openbare ordeverstoringen op te nemen dat vele verstoringen in de openbare orde tegenwoordig online aangejaagd worden. Hierbij is het van belang dat er een goede vroeg-signalering plaats vindt en hier een goede regie vanuit de VRZHZ op plaats vindt, gezien de betrokkenheid van een groot aantal partijen bij dit onderwerp. Door een goede regie op dit onderwerp kunnen verstoringen in de openbare orde mogelijk voorkomen worden.

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
4.	Hardinxveld- Giessendam	30-9-2024	Wij spreken onze waardering uit voor het opstellen van dit uitgebreide Regionaal Risicoprofiel. Eveneens delen wij onze complimenten over de manier waarop deze tot stand is gekomen. Vanuit lokaal perspectief herkennen wij de beschreven risico's en stemmen dan ook in met dit concept.	Wateroverlast en overstromingen Wij stellen het op prijs om te lezen dat er in het Regionaal Risicoprofiel prominent aandacht is voor wateroverlast en de mogelijkheid tot overstromingen. Wij zullen de uitwerkingen met betrekking tot deze scenario's in het beleidsplan dan ook nauwgezet volgen. Zorg over senioren & kwetsbare groepen In toenemende mate worden wij geconfronteerd met extreem weer en de waarschijnlijkheid op digitale verstoringen alsmede stroomuitvallen. Onze gemeente heeft de zorg over haar inwoners waaronder senioren en kwetsbare groepen. Om die reden hebben wij de veiligheid van hen en het bewustzijn onder hen specifiek opgenomen als thema in het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026. Het zijn deze inwoners die een groter risico lopen in het geval van voornoemde scenario's. Eveneens is er minder bekendheid met alarmeringssystemen, zoals NL-Alert, of de toegang ertoe. Tevens is de zelfredzaamheid om tot oplossingen te komen verminderd aanwezig wat kan leiden tot diverse (hoog) risico-scenario's. Wij vragen u als Veiligheidsregio dan ook om in de uitwerking van risico- en crisis-communicatie rekening te houden met voornoemde doelgroepen. Dat daarbij gebruik wordt gemaakt van (onder andere analoge) communicatiemiddelen zodat ook deze doelgroepen voldoende worden en zijn geïnformeerd. Risicocommunicatie Wij stellen het op prijs te lezen dat er een hoofdstuk is gewijd aan risicocommunicatie. Wij onderstrepen het belang hiervan. Graag zien wij dit onderwerp uitgebreid terug in het beleidsplan en de verder uit te rollen risico-communicatiestrategie. Toename vervoer en transport Er bestaat een extern veiligheidsknelpunt langs de A15 ter hoogte van Hardinxveld-Giessendam. Met een aantrekkende economie en daarmee gepaard gaande groei is een toename te verwachten van vervoer en het gebruik en vervoer van alternatieve (gevaarlijke) (brand)stoffen. Deze toenemende druk op onze infrastructuur alsmede onderhoudsopgaves in de komende beleidsperiode kunnen omleidings- of sluiproutes tot gevolg hebben. Dit betekent extra verkeer op onderliggend wegennet in Hardinxveld-Giessendam, specifiek de route Peulenlaan-Wieling in Neder-Hardinxveld en de Rivierdijk in Boven-Hardinxveld. Als gemeente streven wij naar een vermindering van verkeersdrukte. Doorontwikkeling bevolkingszorg In de huidige beleidsperiode is er zichtbaar gewerkt aan de continuïteit en doorontwikkeling van bevolkingszorg. Het hebben en in stand houden van een (regionale) crisisorganisatie is naar onze mening van groot belang. Uitgaande van het regionale risicoprofiel en de grootste (nieuwe) risico's verwachten wij een toenemende druk op de capaciteit van bevolkingszorg. Wij vragen u bij het opstellen van het beleidsplan ook aandacht te hebben voor de omvang van het uit te voeren werk en de beschikbare capaciteit.

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
5.	Hendrik-Ido- Ambacht	9-10-2024	Graag spreken wij onze dank uit voor het uitgebreide document en de daaronder liggende analyse. Wij kunnen ons vinden in het voorliggend risicoprofiel.	Klimaatverandering Klimaatverandering heeft voor Hendrik-Ido-Ambacht nadrukkelijk een relatie met de dijkkring waarin we gelegen zijn. De te nemen maatregelen zijn bovenlokaal en kunnen zelfs de invloedssfeer van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid overstijgen. Wij roepen u op om hierin op te trekken met het Waterschap Hollandse Delta en de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. Kwetsbare doelgroepen Brand in gebouwen met kwetsbare doelgroepen is een door u nieuw gedefinieerd risico en raakt het thema zelfredzaamheid, waarvoor de laatste jaren al veel aandacht is gevraagd. In het behandelen van dit onderwerp worden we graag door u geïnformeerd over de wijze waarop wij als gemeente zelf kunnen bijdragen aan het weerbaarder maken van deze kwetsbare doelgroepen. Verminderd vertrouwen in de overheid Wij maken ons zorgen over verstoringen van de openbare orde, grof en extreem geweld, polarisatie. U merkt op dat het verminderde vertrouwen in de overheid een gemene deler is bij deze risico's. Daarnaast constateert u een lagere vaccinatiegraad die in uw optiek ook een relatie heeft met het verminderde vertrouwen in de overheid. Dit onderwerp is daarmee een gezamenlijke verantwoordelijkheid van 'de overheid' waartoe onder andere de Veiligheidsregio, de politie en de gemeente zelf behoren. Wij denken graag actief over dit onderwerp mee vanwege onze positie ten opzichte van en betrokkenheid bij onze lokale samenleving.
6.	Hoeksche Waard	26-9-2024	Allereerst spreken wij onze waardering uit voor het opstellen van het concept RRP. Zoals wij hebben kunnen lezen is het concept RRP zorgvuldig tot stand gekomen in samenwerking met ketenpartners van de VRZHZ. Er zijn diverse gezamenlijke bijeenkomsten en expertsessies georganiseerd. Dit draagt bij aan een gedegen en gedragen RRP. In het concept RRP zijn ook de risico's meegenomen met betrekking tot de bereikbaarheid van de hulpdiensten en de risico's omtrent hoogwater. Als eiland met diverse bruggen en tunnels en vele renovaties aan de infrastructuur juichen wij toe dat deze verantwoordelijkheid mede regionaal gedragen wordt. Vanwege bovenstaande hebben wij in de vergadering van 17 september vastgesteld dat er geen inhoudelijke opmerkingen zijn op het concept RRP die een zienswijze vereisen.	
7.	Molenlanden	25-9-2024	In het algemeen kunnen wij ons vinden in het concept RRP. Het RRP schetst een compleet beeld voor ons gebied en anticipeert voldoende op mogelijke risico's. In het nieuwe RRP is echter ook een risico toegevoegd te weten verstoring openbare orde. Alhoewel dit een reële ontwikkeling is waar wij ook rekening mee houden, zijn er al diverse andere partijen waar gemeenten en politie mee samenwerken op dit onderwerp. Zeker in het licht van de opgave die er ligt om te bezuinigen, is het wenselijk dat ook een GR zich focust op diens kerntaken en terughoudend is bij het oppakken van andere taken.	Met betrekking tot het beleidsplan hebben wij diezelfde wens als hierboven genoemd. Daarnaast geven wij u mee dat wij het belangrijk vinden dat er concrete acties op het gebied van bewustwording en zelfredzaamheid in relatie tot hoog water in het beleidsplan opgenomen worden.

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
8.	Papendrecht	1-10-2024	Wij complimenteren u met de vorm, inhoud en de zorgvuldige wijze waarop het nieuwe regionale risicoprofiel tot stand is gekomen. Ten aanzien van de voorgestelde actualisatie van het regionaal risicoprofiel hebben wij besloten geen zienswijze in te dienen.	Overstroming dijkkring 16 Ook in dit risicoprofiel is overstroming van dijkkring 16, Alblasserwaard, genoemd als een groot risico. Wij vragen u daarom de inzichten die komen uit de trainingen en oefeningen met hoogwaterscenario's te verwerken in het nog op te stellen beleidsplan. Risicocommunicatie Risicocommunicatie is belangrijk om inwoners en bedrijven van de gemeenten in onze regio voor te bereiden op welke crises zich kunnen voordoen. Maar ook op wat hun eigen rol is in de voorbereiding op crises. Wij vinden het belangrijk dat risicocommunicatie een prominente plaats krijgt in het nieuwe beleidsplan. Wij achten het ook van belang dat gemeenten, partners en bedrijven intensief betrokken worden bij de uitvoering van risicocommunicatie.
9.	Sliedrecht	27-9-2024	Wij complimenteren u met de vorm, inhoud, leesbaarheid en toekomstbestendigheid van dit Regionaal Risicoprofiel. De thema's zijn helder beschreven en sluiten aan bij de voor Sliedrecht belangrijkste dossiers. Belangrijk om te lezen dat u aandacht heeft voor de ontwikkelingen lokaal, regionaal en mondiaal en de daarbij behorende impact op onze samenleving. De raad van de Gemeente Sliedrecht heeft in zijn vergadering van 24 september 2024 kennisgenomen van het concept Regionaal Risicoprofiel 2025 – 2028. Dat risicoprofiel roept in zichzelf bij ons geen op- of aanmerkingen op en kan op onze instemming rekenen.	Risicocommunicatie Wij vinden het goed om te lezen dat er in het Regionaal Risicoprofiel 2025 – 2028 een hoofdstuk is gewijd aan Risicocommunicatie. Wij onderstrepen het belang van risicocommunicatie naar inwoners, bedrijven en bezoekers van de regio. Gemeenten, partners en bedrijven kunnen (nog) intensiever betrokken worden bij de uitvoering van crisiscommunicatie. Graag zien wij dit onderwerp prominent terug in het beleidsplan. Waarbij wij concreet voor risicocommunicatie door de veiligheidsregio over PFAS gerelateerde incidenten opgenomen zouden willen zien dat er korte lijnen worden georganiseerd met het PFAS-loket, zoals dat bij de DG&J in oprichting is. Doorontwikkeling van Bevolkingszorg Afgelopen beleidsperiode is er zichtbaar gewerkt aan de continuïteit en doorontwikkeling van Bevolkingszorg. Het hebben en in stand houden van een (regionale) crisisorganisatie is in onze ogen essentieel. Wij merken dat een relatief groot verloop en on vervulde vacatures in (gemeentelijk) personeel de crisisorganisatie kwetsbaar kan maken. Mogelijk gaat de preparatie op de top van grootse (nieuwe) risico's die beschreven staan in het Regionaal Risicoprofiel 2025-2028, extra impact hebben op de benodigde kwaliteit en capaciteit van Bevolkingszorg en de crisisorganisatie, terwijl de arbeidsmarkt krap is. Wij vragen u bij het opstellen van het beleidsplan hiervoor aandacht te hebben. Sterk netwerk Samenwerking met externe partijen is van essentieel belang. Om deze reden ziet u als VRZHZ het dan ook als uw taak om de partners in veiligheid met elkaar te verbinden en de samenwerking te bevorderen. Hiertoe worden samenwerkingsafspraken met deze partners gemaakt. Wij hebben begrepen dat het optreden van VRZHZ kenmerkt zich bij crises kenmerkt door slagvaardigheid via functionele en territoriale samenwerking, slagkracht in besturing én uitvoering en het benutten van schaalvoordeel, deskundigheid en specialisatie. De betrokken organisaties werken samen aan diverse taken. Binnen de VRZHZ wordt steeds gekeken welke organisatie een taak het best op kan pakken. Wij waarderen deze werkwijze en samenwerking, aangezien die het ons mogelijk maakt om met een relatief kleine veiligheidsregio de noodzakelijke kwaliteit van dienstverlening voor onze inwoners te blijven garanderen. Onze verwachting is dat samenwerking in de toekomst steeds belangrijker wordt vanwege groeiende complexiteit in crises. Dat stelt u als VRZHZ voor nieuwe uitdagingen. Wij vragen u daarom bij het opstellen van het beleidsplan aandacht te hebben voor een (nog) intensievere samenwerking met netwerkpartners.

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
10.	Zwijndrecht	1-10-2024	De gemeenteraad van de gemeente Zwijndrecht heeft kennis genomen van het Definitief Concept Regionaal Risicoprofiel 2025-2028 Veiligheidsregio ZHZ. De thema's zijn helder beschreven en sluiten aan bij onze belangrijkste dossiers, waaronder het rangeerterrein Kijfhoek en de Spoorzone. Goed om te lezen dat u aandacht heeft voor de ontwikkelingen lokaal, regionaal en mondiaal en de daarbij behorende impact op onze samenleving. In het definitief concept zien wij graag voor Zwijndrecht opgenomen de Avondvierdaagse en de Binnenvaartdagen als evenementen met meer dan 5000 bezoekers.	Voor het beleidsplan vragen we expliciet aandacht voor de genoemde trends en ontwikkelingen om hier, samen met gemeenten en andere partners, tijdig op te acteren en te communiceren naar onze inwoners en ondernemers.
11.	Commissaris van de Koning Provincie Zuid- Holland	30-9-2024	Maakt geen gebruik van de mogelijkheid om zienswijze te geven.	
12.	De dijkgraaf van Waterschap Hollandse Delta	8-10-2024	Ik heb geconstateerd dat water en klimaat gerelateerde scenario's – overstroming, extreme neerslag, extreme hitte, extreme droogte, extreme sneeuwval en ijzel, storm en windhozen - op basis van recente inzichten geactualiseerd in het concept regionaal risicoprofiel zijn opgenomen. Ik onderschrijf de door u geconstateerde verschuivingen in risico's ten opzichte van de vorige versie van het regionaal risicoprofiel ten aanzien van: * de waarschijnlijkheid van overstromingen; * de impact van klimaatverandering (extreme neerslag, hitte en droogte); * de waarschijnlijkheid van extreme droogte. Gelet op de in het concept regionaal risicoprofielesignaleerde komende uitbreiding van woningen en industrieterreinen in de veiligheidsregio, en gelet op de uitbreiding van wegen, transportinfrastructuur en nutsvoorzieningen die daarvoor nodig is, wijs ik u erop dat daarmee ook de impact van overstromingen in de veiligheidsregio toeneemt. (vervolg De dijkgraaf van Waterschap Hollandse Delta op volgende pagina)	Ik geef u in overweging de multidisciplinaire preparatie op extreme regenval en wateroverlast in de veiligheidsregio als beleidsdoel op te nemen in het nieuwe beleidsplan. De waterschappen zouden graag naar voorbeeld van de veiligheidsregio's Haaglanden en Utrecht een multidisciplinaire aanpak van extreme regenval en wateroverlast met de crisispartners in de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid realiseren en zijn graag bereid hieraan een bijdrage te leveren. De waterschappen willen zich in samenwerking met de veiligheidsregio's en gemeenten verder ontwikkelen tot slagvaardige crisisorganisaties die crisissituaties adequaat en pro-actief bestrijden met de crisispartners in hun omgeving. WSHD heeft daarom het initiatief genomen om voor de gemeenten in zijn beheergebied GBT oefeningen met als scenario bestuurlijke dilemma's bij extreme neerslag en wateroverlast te organiseren. De eerste GBT oefening met de gemeente Voorne aan Zee in de VRR is al gehouden. Ik zie uit naar de continuering van onze samenwerking en draag graag bij aan uw missie, zodat het veilig wonen, werken en recreëren in de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid zo veel als mogelijk gewaarborgd blijft.

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
12.	De dijkgraaf van Waterschap Hollandse Delta	8-10-2024	(vervolg De dijkgraaf van Waterschap Hollandse Delta) Op het gebied van risicobeheersing willen de waterschappen graag met de veiligheidsregio en gemeenten samenwerken om ontwikkelopgaven in het kader van de Omgevingswet vooraf en tijdens realisatie op benodigde maatregelen in het kader van waterveiligheid en waterbestendigheid te toetsen. Momenteel zijn de waterschappen in afstemming met de provincie Zuid-Holland overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten voor hun beheergebieden aan het actualiseren. Ik geef u in overweging op basis van de geactualiseerde overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten in 2025 de impactanalyses voor overstroming van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid te actualiseren en de beoordeling van het overstromingsrisico in het regionaal risicoprofiel dan hierop aan te passen. Gelet op de in 2023 door het KNMI uitgebrachte actuele klimaatscenario's en de door de waterschappen gesignaleerde toename van extreme piekbuien in Nederland en de landen om ons heen, is mijns inziens ook de waarschijnlijkheid van extreme neerslag in de veiligheidsregio toegenomen. Ik geef u in overweging het risico op extreme regenval en wateroverlast in de veiligheidsregio nader te onderzoeken en in 2025 aan de hand van door gemeenten en waterschappen uitgevoerde stress testen te actualiseren. De waterschappen zijn bereid in 2025 met uw veiligheidsregio een test van de onlangs door het NIPV uitgebrachte nieuwe landelijke handreiking regionaal risicoprofiel voor de scenario's extreme neerslag en overstroming uit te voeren.	
13.	De dijkgraaf van Waterschap Rivierenland	26-9-2024	Er wordt geen zienswijze ingediend.	
14.	Openbaar Ministerie Rotterdam	21-7-2024	Complimenten voor het stuk. Vanuit het OM geen opmerkingen.	
15.	RMC Zuid		Geen reactie	

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
16.	Omgevings- dienst ZHZ	30-9-2024	OZHZ heeft kennis genomen van het regionale risicoprofiel 2025-2028. Namens de directie ontvangt u de zienswijze van OZHZ. In de eerste plaats hebben wij veel waardering voor de grondige wijze waarop de risico's in beeld zijn gebracht en scenario's zijn uitgewerkt. OZHZ onderschrijft ook het opnemen van nieuwe thema's met betrekking tot klimaatverandering, energietransitie, Covid en polarisatie. OZHZ heeft daarnaast een aantal opmerkingen en aanvullingen bij het risicoprofiel. Deze zijn hieronder weergegeven. Uiteraard zijn wij bereid een en ander nader toe te lichten en aanvullende input te leveren. Onderstaand de reactie van OZHZ, met verwijzing naar de relevante tekstpassages. Paragraaf 2.3 Technologische omgeving <u>Pagina 18</u> <i>In Zuid-Holland Zuid zijn diverse bedrijven gevestigd waar gevaarlijke stoffen worden bewerkt, verwerkt of opgeslagen, de zogenaamde Seveso-inrichtingen. Voor deze bedrijven gelden Europese regels voor de omgang met gevaarlijke stoffen en het beperken of voorkomen van risico's. Voor de meeste Seveso-bedrijven (90 in onze regio) (de vroegere 'Bevi-inrichtingen') gelden vooral regels voor brandveilig gebruik van het gebouw. Daarnaast zijn er 14 risicovormende bedrijven, de vroegere 'Brzo-bedrijven', waarvoor extra regels gelden voor omgang met gevaarlijke stoffen en bescherming van de leefomgeving.</i> <i>Reactie OZHZ</i> Let op: in de eerste zin staat per abuis "Sevos" ipv "Seveso" De tekst wekt de suggestie dat voormalige Bevi inrichtingen nu altijd onder de categorie "Seveso inrichtingen" vallen. Dat is niet correct. De Omgevingswet vervangt het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO), waarbij Brzo-bedrijven nu worden aangeduid als 'Seveso-inrichtingen'. Het per 1/1/2024 vervallen Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) had een bredere werking dan de BRZO. Het Bevi legde veiligheidsnormen op aan bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Het ging daarbij onder meer om LPG-tankstations, opslagplaatsen (PGS), ammoniakkoelinstallaties, spoorwegemplacementen en de eerder genoemde BRZO-inrichtingen. Deze groep inrichtingen (90 in de regio ZHZ) is dus breder dan de BRZO/ Seveso inrichtingen (14 in de regio ZHZ) en valt zeker in de categorie "risicovormende" bedrijven. (vervolg Omgevingsdienst ZHZ op volgende pagina)	

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
16.	Omgevings- dienst ZHZ	30-9-2024	(vervolg Omgevingsdienst ZHZ) <u>Pagina 19</u> <i>Een VR-bedrijf is een PBZO-bedrijf met extra verplichtingen, omdat ze mogen werken met grotere hoeveelheden of met gevaarlijkere stoffen. Daarom moet een VR-bedrijf ook nog een veiligheidsrapport (VR) maken.</i> <i>Reactie OZHZ</i> In de tekst onder de tabel met Seveso inrichtingen in Zuid Holland Zuid wordt een onderscheid gemaakt tussen VR en PBZO inrichtingen. De juiste actuele terminologie is “hoge drempel” inrichtingen en “lage drempel” inrichtingen. Bij de hoge drempel inrichtingen is een preventie beleid zware ongevallen (PBZO) en een veiligheidsrapportage (VR) verplicht. Bij de lage drempelinrichtingen volstaat een PBZO. De tabel wekt nu de indruk dat bij hoge drempel inrichtingen alleen de VR verplicht is. <u>Pagina 19</u> <i>“Vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg vindt voornamelijk plaats over de A15, de A16 en de N3. Deze wegen zijn in het Basisnet aangewezen als internationale verbindingen, kennen een veiligheidszone en zijn een zogenoemd ‘brand aandachtsgebied’”</i> <i>Reactie OZHZ</i> Feitelijk hebben deze wegen een brand aandachtsgebied. Het brand aandachtsgebied strekt zich uit tot en met 30 meter afstand van de weg. De tekst wekt de suggestie dat enkel de wegen tot het brand aandachtsgebied behoren. Paragraaf 3.2 Trends en ontwikkelingen Pagina 30 (PFAS) <i>De mate waarin PFAS invloed heeft op risico's in de regio is nu nog lastig te kwantificeren. Het is daarom nog niet duidelijk terug te zien in de risicobeoordeling en is alleen als ontwikkeling meegenomen.</i> OZHZ wil graag toevoegen dat de risico breder zijn dan PFAS. Het kan ook gaan om andere ZZS'n (Zeer Zorgwekkende Stoffen) die in de lucht, bodem, grondwater of oppervlaktewater terechtkomen. Naast Chemours kan het bijvoorbeeld gaan om tankreinigingbedrijven, stortplaatsen, afvalverwerkers of binnenvaartschepen. De effecten op milieu en gezondheid gelden vaak voor de langere termijn.	
17.	HID Rijkswater- staat West- Nederland Zuid	18-7-2024	Dit risicoprofiel geeft mij geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. De inhoud is met Rijkswaterstaat afgestemd. Samen blijven we ons inzetten om de aanwezige risico's te voorkomen, te beperken en om ons als crisispartners op specifieke risico's voor te bereiden.	
18.	Havenbedrijf Rotterdam N.V.	3-10-2024	Geen zienswijze	

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
19.	Sectorhoofd Politie district Zuid-Holland Zuid	2-10-2024	Geen zienswijze	
20.	Dienst Gezondheid & Jeugd	2-10-2024	De Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ heeft als partner en expert een actieve bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het RRP. Met name via het aangeven van risicovolle situaties op het gebied van de volksgezondheid, milieu en sociaal-maatschappelijke omgeving. De DG&J ZHZ voorziet dat er in de komende tijd veel wordt gevraagd van de veerkracht en weerbaarheid van mensen in de samenleving als het gaat om toename van spanningen en polarisatie, klimaatverandering en risico's voor infectieziekten in onze regio. Het is vanuit deze gedachte dat de DG&J ZHZ hier wederom aandacht voor vraagt en tevens constateert dat in het voorliggende RRP aandacht is voor de risico's en impact van deze scenario's. Notabene: De DG&J ZHZ kan zich vinden in de constatering dat de psychosociale impact wanneer zich dan een incident voordoet, geen apart incidenttype is, maar een effect is dat uit andere incidenttypen volgt. Juist in de regio ZHZ zien en ervaren we toenemende zorgen over de gezondheid en veiligheid van inwoners rond industrie. Het gaat daarbij niet alleen om de fysieke gezondheid, zoals zorgen over de luchtkwaliteit, de stoffen die er in hun omgeving aanwezig zijn en wat dat voor hun gezondheid betekent, maar ook over (de effecten ervan op) de mentale gezondheid. De publieke gezondheid gaat ook over het besteden van aandacht aan verschuivingen in risico's als klimaatverandering (extreme neerslag, hitte en extreme droogte), incidenten met gevaarlijke stoffen, verstoringen vitale infrastructuur (drinkwatervoorziening, digitale verstoring en stroomuitval) en toename van de impact van een pandemie. De toename van de antibiotica resistentie is zorgelijk en wordt in het RRP benoemd als een groot risico voor kwetsbare groepen. In de vorige uitgave van het RRP werd er vanuit de DG&J ZHZ de nadruk gelegd op een mogelijke uitbraak van een (nieuwe) infectieziekte. De COVID-19 uitbraak van 2020 heeft ons doen beseffen dat de verwachting van een uitbraak van een (nieuwe) infectieziekte serieus genomen moet worden in de toekomst. Als gevolg van deze pandemie is er tijdens de voorgaande kabinetsperiode een aanvang gemaakt met de opzet van een landelijke organisatie: de Landelijke Functie opschaling Infectieziektebestrijding (LFI) en daarnaast is geïntensiveerd in pandemische paraatheid op het gebied van informatievoorziening en voldoende medisch personeel. Hiermee is de basis op orde gebracht. Het nieuwe kabinet is voornemens de middelen gemoeid met deze intensivering de komende jaren af te bouwen. Hiermee is de pandemische paraatheid terug naar het niveau van voor COVID-19. In combinatie met de lage vaccinatiegraad in ZHZ, en de beperkte lokale middelen, baart dit zorgen.	DG&J en de GGD ZHZ in het bijzonder hecht grote waarde aan de gezamenlijke crisisorganisatie. Met de GHOR zijn afspraken gemaakt over de gezamenlijke opschaling bij een crisis en vastgelegd in een convenant. We zetten deze samenwerking de komende jaren graag voort en zorgen gezamenlijk voor doorontwikkeling.

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
21.	VR Gelderland Zuid	25-9-2024	Geen zienswijze.	
22.	VR Haaglanden	25-9-2024	Het concept regionaal risicoprofiel beschrijft helder de risico's en mogelijke incidenten die zich binnen de regio Zuid-Holland Zuid kunnen voordoen. Deze risico's komen voor een groot deel overeen met de risico's die wij in Haaglanden ook herkennen. In het concept regionaal risicoprofiel worden verder geen zaken genoemd die van invloed zijn op de regio Haaglanden.	
23.	VR Hollands Midden	30-9-2024	Wij hebben geen inhoudelijke op- of aanmerkingen. We vinden het interessant om te lezen op welke wijze het risicoprofiel is aangevuld naar aanleiding van bepaalde trends en ontwikkelingen. Daarnaast is het risicoprofiel erg uitgebreid. Tot slot opvallend in hoeverre het risicoprofiel aansluit op de crisisbeheersing en diens dagdagelijkse praktijk. Bij de VRHM zien we meer scheiding tussen risicoduiding en crisisbeheersing waardoor sommige onderdelen in jullie risicoprofiel bij ons niet opgenomen worden.	
24.	VR Midden- en West Brabant	30-9-2024	Met deze e-mail willen wij mededelen dat wij geen zienswijze op dat concept Regionaal Risicoprofiel 2025-2028 hebben. Wij zien in het risicoprofiel een uitgebreide analyse van alle risicovolle situaties en omstandigheden waarmee de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid geconfronteerd kan worden. Wij herkennen ons de beschrijvingen van de risico's en de waarschijnlijkheids- en impactbeoordelingen. Een aantal risico's, waaronder verstoringen van vitale infrastructuur, extreem weer en de gevolgen van geopolitieke spanningen staan ook bij Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant hoog op de beleidsagenda. Wij kijken uit naar een goede samenwerking bij een verdere uitwerking van deze risico's en met name op de risico's die op onze regiogrens kunnen plaatsvinden.	
25.	VR Rotterdam-Rijnmond	27-9-2024	Allereerst de complimenten voor het uitgebreide en goed onderbouwde rapport. Het Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid biedt significante inzichten in scenario's die de regio voor zichzelf ziet. Voor de VRR zijn hierbij twee aspecten van belang: enerzijds de scenario's met naar verwachting regio-overstijgende effecten, anderzijds de scenario's binnen de regio Zuid-Holland Zuid waarbij voor effectieve rampenbestrijding en of crisisbeheersing burenhulp, respectievelijk bijstand nodig is. Het zou hierbij helpend zijn om in gezamenlijkheid het inzicht te verkrijgen in de benodigde capaciteiten bij de in het risicoprofiel uitgewerkte scenario's. Verder wil de VRR het advies meegeven om rekening te houden met vaker voorkomende gelijktijdigheid van incidenten en de wijze waarop risico's elkaar hierbij over en weer kunnen beïnvloeden. De kans bestaat dat het risicoprofiel anders een (te) rooskleurige weergave van de realiteit schetst.	Mede naar aanleiding van de onder 3.2 genoemde trends en ontwikkelingen, waaronder geopolitieke dreigingen, nieuwe soorten calamiteiten en verstoringen van onze infrastructuur, klimaatverandering en de energietransitie én het beroep op de veiligheidsregio's om in relatie hiertoe in te zetten op versterking van maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht in tijden van crises, het verzoek om hierin met beide veiligheidsregio's gezamenlijk op te trekken. De VRR vraagt daarnaast aandacht voor bovenregionale incidenten en risico's en zou de samenwerking tussen beide veiligheidsregio's op bijvoorbeeld het gebied van planvorming willen stimuleren.

	Gemeente/ organisatie	Datum ontvangst	Samenvatting reacties/zienswijzen RRP	Wensen voor het beleidsplan
26.	VR Utrecht	26-9-2024	Voor zover wij kunnen beoordelen is het concept zeer volledig en goed onderbouwd. De inschatting van de risico's gaat uw organisatie zeker helpen bij het stellen van prioriteiten voor het beleidsplan. Met name de paragraaf "Trends en ontwikkelingen" vonden wij treffend geformuleerd. Onze eigen analyses van deze ontwikkelingen komen grotendeels overeen met die in uw regio. De gegevens over de regiogrens-overschrijdende effecten zullen wij doorgeleiden naar de betreffende onderdelen in onze eigen organisatie om – waar nodig – te verwerken in onze eigen incidentbestrijdingsplannen.	
27.	VR Zeeland	30-9-2024	We hebben kennisgenomen van het concept Regionaal Risicoprofiel, waarvoor complimenten. Vanuit VRZ zal geen zienswijze worden ingediend.	

Veiligheidsregio ZHZ
Postbus 350
3300 AJ Dordrecht

T 088 636 50 00
E mail@vrzhz.nl

www.zhzveilig.nl

samen voor veiligheid

ZORGRISICOPROFIEL ZUID-HOLLAND ZUID

31 oktober 2024

GHOR
Zuid-Holland Zuid

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Wettelijk kader	4
1.2 Opdracht	4
1.3 Ketenpartners	5
2. Methodiek	7
2.1 Afbakening	7
2.2 Prioriteren van regionale crisis- en incidenttypen	7
2.3 Oriëntatie en scenariodoorleving met zorgsectoren	9
2.4 Opstellen ZRP	9
3. Omgevingsbeeld, trends en ontwikkelingen Zuid-Holland Zuid	10
3.1 Omgevingsbeeld	10
3.2 Ontwikkelingen en trends	11
4. Analyse en bevindingen	13
4.1 Scenario omschrijvingen	13
4.2 Bevindingen op het gebied van zorgcontinuïteit en logistiek	14
4.3 Bevindingen op het gebied van informatiemanagement	14
4.4 Bevindingen op het gebied van communicatie	14
4.5 Bevindingen op het gebied van kennis en ervaring	15
4.6 Bevindingen op het gebied van risicoperceptie en bewustwording	15
5. Conclusie en aanbevelingen	16
5.1 Conclusie	16
5.2 Aanbevelingen	16
5.2.1 Zorgcontinuïteit en logistiek	16
5.2.2 Informatiemanagement	17
5.2.3 Communicatie	17
5.2.4 Kennis en ervaring	17
5.2.5 Risicoperceptie en bewustwording	18
5.3 Samenvattend	18
6. Vervolg	19
Bijlagen	20
Bijlage 1 - Lijst crisis- en incidenttypen van NIPV	20
Bijlage 2 - Disbalansen van zorg	26
Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype	27
Bijlage 4 - Scenario's	34
Bijlage 5 - Afkortingenlijst	39

Managementsamenvatting

De GHOR Zuid-Holland Zuid heeft het Zorgrisicoprofiel (ZRP) ontwikkeld om de geneeskundige keten beter voor te bereiden op rampen en crises én om de continuïteit van zorg te waarborgen. Dit document is een aanvulling op het Regionaal Risicoprofiel en richt zich specifiek op de acute- en publieke gezondheidszorg.

Het ZRP identificeert en prioriteert de regionale crisistypen die door de zorgpartners (op dit moment) als grootste risico worden beschouwd. Voor de regio Zuid-Holland Zuid zijn het de incidenttypen;

- overstromingen door hoge rivierstanden
- grote brand in ruimte met niet of verminderd zelfredzame personen
- incident transport gevaarlijke stoffen en personenvervoer
- uitval elektriciteitsvoorziening

Het ZRP geeft aan de hand van bovengenoemde scenario's concrete aanbevelingen om knelpunten aan te pakken in de volgende specifieke aandachtsgebieden: **zorgcontinuïteit en logistiek, informatiemanagement, communicatie, kennis en ervaring en risicoperceptie en bewustwording**. Hierdoor zijn de aanbevelingen op meerdere scenario's toepasbaar.

Het opstellen van het ZRP omvatte een intensieve samenwerking met diverse zorgsectoren, scenarioplanning en een integrale bijeenkomst voor kennisdeling. Belangrijke trends en ontwikkelingen zoals vergrijzing, digitalisering, klimaatverandering en maatschappelijke veranderingen zijn daarbij onder de aandacht gebracht.

Het ZRP dient als basis voor beleidsontwikkeling, crisisplannen (zorgcontinuïteitsplan, BHV-plan, bedrijfscontinuïteitsplan) en het Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO)-programma. Er vindt regelmatig een actualisatie plaats om relevant te blijven in onze veranderende omgeving.

In het hoofdstuk over zorgcontinuïteit en logistiek komt naar voren dat de beschikbaarheid van personeel cruciaal is, vooral bij het overnemen van handmatige taken en bij voorraadtekorten. Niet alle zorginstellingen hebben voldoende back-up systemen zoals noodstroom en communicatievoorzieningen. Hieruit blijkt de afhankelijkheid van leveranciers en de logistieke knelpunten die problemen kunnen veroorzaken bij de doorstroming van patiënten en evacuatie. De noodzaak om flexibele en goede crisisplannen te ontwikkelen is duidelijk, met aandacht voor zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheden.

Bij informatiemanagement is het voornaamste probleem dat uitval van interne systemen leidt tot

improvisatie en een verlies aan overzicht, wat de samenwerking bemoeilijkt. Goede communicatie tussen de GHOR en zorginstellingen is essentieel voor effectieve coördinatie. Er is behoefte aan juiste informatievoorzieningen en goede gegevensbeveiliging, vooral tijdens crisissituaties.

Op het gebied van communicatie zit de uitdaging in het soms ontbreken van centrale aanspreekpunten en back-ups voor communicatievoorzieningen. Dit kan problemen veroorzaken in het proces. Juiste communicatie is cruciaal, vooral in de nachtelijke uren met een lagere personele bezetting en dezelfde taken is dit kwetsbaar. De GHOR kan daar een belangrijke rol spelen in het coördineren van communicatie en informatie-uitwisseling, zowel intern als richting de burgers.

Wat betreft kennis en ervaring blijkt dat de deskundigheid van personeel én de onderlinge samenwerking zeer belangrijk zijn tijdens crises. De GHOR wordt verwacht te coördineren en te adviseren bij schaarste aan middelen. Er is behoefte aan betere voorbereiding en technische kennis bij zorginstellingen over onder andere ventilatiesystemen, evenals regelmatige oefeningen om crisisplannen te testen en te verbeteren.

Ten slotte, de risicoperceptie en bewustwording geven aan dat de zorgsector redelijk voorbereid is op brand, maar minder op andere scenario's zoals gevaarlijke stoffen, overstroming en uitval elektriciteit. Er zijn knelpunten bij evacuaties en uitwijklocaties, evenals een gebrek aan regelmatige oefeningen en risicobeheersing bij incidenten met giftige stoffen. Het verbeteren van crisisplannen, regelmatige oefeningen, en kennisdeling zijn essentieel om de impact van incidenten te minimaliseren en de kwaliteit van zorg te waarborgen.

De aanbevelingen omvatten het versterken van personeelscapaciteit, verbeteren van back-up systemen, coördineren van communicatie, ontwikkelen van robuuste informatievoorzieningen en het uitvoeren van regelmatige oefeningen en kennisuitwisselingen. Het verbeteren van samenwerking en communicatie binnen de zorgketen is een belangrijk onderdeel om de effectiviteit van crisismanagement te verhogen en de zorgcontinuïteit te waarborgen.

Inleiding

De Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) Zuid-Holland Zuid staat samen met de geneeskundige ketenpartners voor de uitdaging om voorbereid te zijn op incidenten, rampen en crises en tijdens deze issues het waarborgen van zorgcontinuïteit.

Het voorliggende Zorgrisicoprofiel (ZRP) helpt en ondersteunt de geneeskundige keten omdat het richting geeft aan het versterken van het functioneren van alle betrokken instellingen en organisaties. Zo vormt het ZRP de basis voor het opstellen van keten brede prioriteiten voor de ontwikkeling van beleidsplannen, het (zo nodig) bijwerken van crisisplannen en het Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO)-programma van medewerkers. Het ZRP is tevens een middel voor de bevordering van informatie-uitwisseling tussen de verschillende geneeskundige ketenpartners en vraagt de zorginstellingen over de grenzen van de eigen organisatie heen te kijken. Het is ook een gespreksdocument voor zorgpartners, met name op bestuurlijk niveau. Deze gesprekken, en het inzicht dat daaruit voortkomt, bevordert de onderlinge samenwerking en kennis over elkaars risico's en de onderlinge afhankelijkheden.

Het ZRP is een aanvulling op het Regionaal Risicoprofiel (RRP) van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) en een doorontwikkeling van de in 2018 opgestelde risicogerichte benadering van het ROAZ die toen zijn effectiviteit al bewezen had. Zo oefenden we in 2019 (voordat COVID-19 uitbrak) een pandemisch scenario en was er in 2022 en 2023 veel aandacht voor digitale verstoring. Het ZRP geeft nu een beeld van de actuele risico's voor de zorgsector en geeft daarmee inzicht in waar de zorgketen op dit moment het meest kwetsbaar is ten tijde van een ramp en/of crisis.

Aan de hand van de hoogst geprioriteerde incidenttypen is in beeld gebracht welke knelpunten er kunnen ontstaan die de zorgcontinuïteit in Zuid-Holland Zuid onder druk zetten. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen ondersteunen de besturen van de VRZHZ en de zorginstellingen in de besluitvorming om zo als geneeskundige keten voorbereid te zijn op verschillende incidenten, rampen en crises. Met de informatie kunnen prioriteiten worden gesteld bij het ontwikkelen van vervolgacties en geeft het een gezamenlijke focus op crisisvoorbereiding in de hele keten.

1.1 Wettelijk kader

Zorginstellingen in de geneeskundige keten zijn vanuit de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz, artikel 8a.4) verplicht om de continuïteit van zorg te waarborgen, ook tijdens incidenten,

rampen en crises. In de Wkkgz (artikel 8a.5) is tevens bepaald dat zorginstellingen crisisplannen moeten maken en dat ze deze aanbieden aan de Directeur Publieke Gezondheid (DPG). Deze verplichting geldt alleen voor zorgaanbieders die behoren tot een categorie als benoemd in artikel 8a.1 onderdelen a t/m g. Er is hierbij geen verplichting tot het opstellen van één gezamenlijk (regionaal) crisisplan, maar zorgaanbieders kunnen wel kiezen voor het opstellen van het crisisplan in een groter verband.

In de Wet veiligheidsregio's (Wvr) wordt van zorginstellingen verlangd dat ze de nodige maatregelen treffen met het oog op hun taak en de voorbereiding (Wet veiligheidsregio's artikel 33, lid 2). Daarnaast wordt verlangd dat zorginstellingen schriftelijke afspraken maken met het bestuur van de veiligheidsregio over hun inzet bij de voorbereiding en uitvoering van hun taak.

In de contourennota 'Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg' staat beschreven dat het ZRP een goed instrument is om de besturen van de zorginstellingen en de veiligheidsregio te informeren over de voorbereiding en uitvoering van de geneeskundige hulpverlening tijdens rampen en crisis (Wet veiligheidsregio's artikel 34, lid 1).

1.2 Opdracht

Het ZRP komt op meerdere plekken als opdracht naar voren. Zo heeft het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) het ZRP in haar meerjarenprogramma 'Koers 2030' uitgewerkt als taak. Daarin staat expliciet vermeld dat de uitvoering plaatsvindt in samenwerking met de verschillende GHOR-regio's in het ROAZ-gebied, namelijk Zuid-Holland Zuid, Zeeland en Rotterdam-Rijnmond. Daarnaast staat in de contourennota 'Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg' het ZRP als taak van de Directeur Publieke Gezondheid (DPG) benoemd.

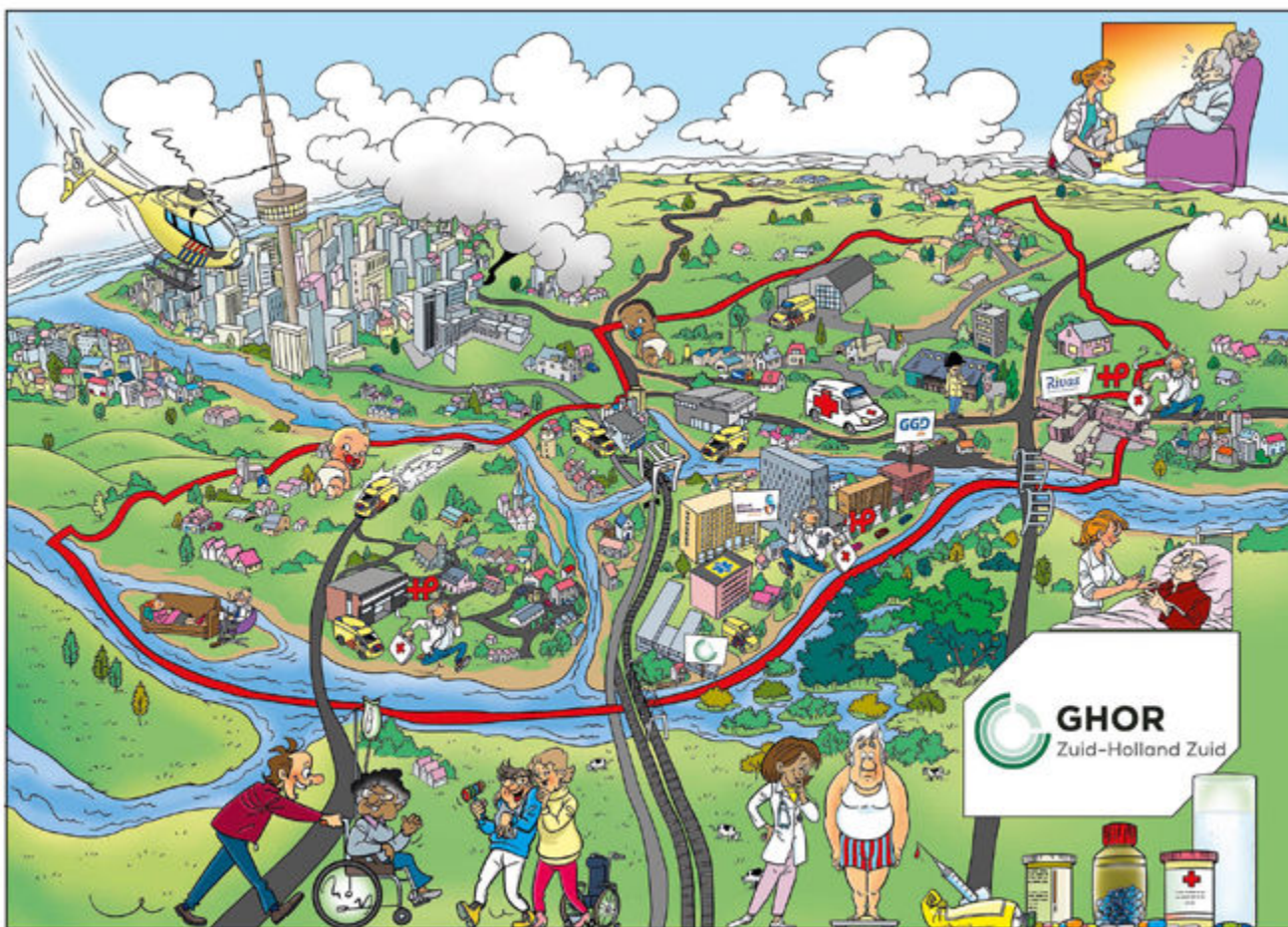
De opdracht vanuit het ROAZ betreft een overkoepeld ZRP voor de hele regio Zuidwest-Nederland. Hiervoor werkt het ROAZ Zuidwest-Nederland nauw samen met de drie GHOR-bureaus in een projectgroep. In verband met de verantwoordelijkheid van de DPG is er wel voor gekozen om het project te starten met een ZRP per veiligheidsregio en daarna een overkoepeld stuk. Bovendien sluit het ZRP zo beter aan bij het RRP.

Inleiding

Voor de ontwikkelen van het ZRP van de VRZHZ is een projectgroep opgericht, bestaande uit interne collega's die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het ZRP. Het kernteam ZHZ, waaraan alle in hoofdstuk 1.3 genoemde zorgpartners deelnemen, is de klankbordgroep voor het ZRP; zowel voor de inhoud als op het proces. Vervolgstappen bespreken we altijd in het kernteam. Vanzelfsprekend werken we binnen de VRZHZ samen om de resultaten van het RRP en het ZRP op elkaar te laten aansluiten.

1.3 Ketenpartners

De GHOR is op grond van de Wet veiligheidsregio's (Wvwr, artikel 1) belast met de coördinatie, aansturing en regie van de geneeskundige hulpverlening bij rampen en crises, en de advisering op dit gebied. Voor Zuid-Holland Zuid is de GHOR, onder leiding van de DPG, verantwoordelijk voor het gehele proces van de totstandkoming van het ZRP. Binnen het project werken we continue en nauw samen met verschillende partners en partijen. In onderstaand overzicht is weergegeven welke partners en partijen betrokken zijn en wat zij betekenen binnen het project ter ontwikkeling van het ZRP.

Inleiding

Betrokkenen	Partners/partijen	Functiebeschrijving
Bestuur VR	Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	Het bestuur VR stelt het Zorgrisicoprofiel vast.
Bestuur ROAZ	ROAZ ZWN	Het bestuur ROAZ stemt in met het Zorgrisicoprofiel.
Projectgroep ROAZ ZWN	• ROAZ • GHOR Zuid-Holland Zuid • GHOR Rotterdam-Rijnmond • GHOR Zeeland	De projectgroep ZWN bespreekt verschillende zaken bovenregionaal om de kwaliteit van de producten te borgen met als doel uiteindelijk een overkoepelend Zorgrisicoprofiel op ZWN-niveau te kunnen ontwikkelen.
Acute en niet-acute zorgpartners	• Ziekenhuiszorg • Regionale Ambulance Voorziening (RAV) • Huisartsenzorg • Geestelijke gezondheidszorg (GGZ) • Verpleeg-, verzorgings-, en thuiszorg • Geboortezorg • Gehandicaptenzorg • Apothekerszorg • Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) • Jeugdgezondheidszorg	De acute en niet-acute zorgpartners uit de geneeskundige keten binnen het gebied van de GHOR zijn op meerdere niveaus nauw betrokken bij de totstandkoming van het Zorgrisicoprofiel.

Methodiek

2.1 Afbakening

Het opstellen van een ZRP is een omvangrijk project. Het is een utopie om te denken dat we met het eindresultaat een compleet overzicht van alle risico's hebben. Het betreft een levend document waarin we trends en ontwikkelingen, maar daarmee ook de risico's en scenario's, continue actualiseren en uitwerken. Om te komen tot een effectief proces en een goede samenwerking, heeft de GHOR samen met zorginstellingen de volgende stappen doorlopen:

- het prioriteren van regionale crisis- en incidenttypen;
- oriëntatie met zorgsectoren;
- scenario uitwerking met de zorgsectoren;
- scenario doorleving met de zorgsectoren;
- een integrale bijeenkomst.

Zorginstellingen zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen met het oog op hun taak en de voorbereidingen op een ramp of crisis. Dat geldt ook voor de verwerking en het borgen van de aanbevelingen uit het ZRP.

De borging van de aanbevelingen op lange termijn zijn een verantwoordelijkheid van de GHOR VRZHZ. Deze collega's nemen de risico's en aanbevelingen mee als sturing en input voor het OTO-programma en in het relatiebeheer met de zorginstellingen.

Daarnaast zijn een tweetal onderdelen in het ZRP buiten beschouwing gelaten. Risico's worden niet behandeld in de zin dat slachtofferberekeningen en het aantal te behandelen patiënten worden meegenomen. Gewondenspreiding en slachtofferbehandeling is een landelijk thema. Zeker op het niveau van Zuid-Holland Zuid met twee ziekenhuizen en geen traumacentrum is de vraag feitelijk niet relevant. De grootschalige geneeskundige bijstandsstructuur op landelijk niveau is de basis voor het aankunnen van grote hoeveelheden gewonden. Er wordt gekeken naar de gevolgen die de zorg ervaart van een crisis. Niet zozeer naar de zorg als behandelaar van patiënten ten gevolge van een crisis.

2.2 Prioriteren van regionale crisis- en incidenttypen

De eerste stap van het ZRP betrof het prioriteren van crisistypen. Vanuit het landelijke overzicht van crisis- en incidenttypen, opgesteld door het NIPV (zie bijlage 1) heeft de GHOR een (voor-)selectie uitgewerkt van relevante incidenttypen voor de regio Zuid-Holland

Zuid. Deze zijn mede gebaseerd op het [Regionaal Risicoprofiel – Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid \(zhzveilig.nl\)](#) en kunnen van invloed zijn op acute- en publieke gezondheidszorg. Deze regionale crisis- en incidenttypen zijn voorgelegd aan het kernteam en door hen zijn zes incidenttypen geprioriteerd.

- Overstroming door hoge rivierstanden
- Grote brand in ruimte met niet of verminderd zelfredzame personen
- Incident transport gevaarlijke stoffen en personenvervoer
- Uitval elektriciteitsvoorziening
- Digitale verstoring
- Pandemie

Van deze incidenttypen zijn vervolgens vier typen gekozen om nu al uit te werken in scenario's, te weten:

- Overstroming door hoge rivierstanden
- Grote brand in ruimte met niet of verminderd zelfredzame personen
- Incident transport gevaarlijke stoffen en personenvervoer
- Uitval elektriciteitsvoorziening

Onderstaand overzicht geeft weer tot welke thema's en crisistype deze incidenten behoren

Maatschappelijke thema's	Crisistypen	Incidenttypen	Toelichting op incidenttypen
Natuurlijke omgeving	Overstromingen	Overstroming door hoge rivierwaterstanden	Een overstroming door hoge rivierwaterstanden kan in het benedenrivierengebied van de regio Zuid-Holland Zuid veroorzaakt worden door een stormvloed in combinatie met een hoge rivierafvoer. Pas als een dijkdoorbraak daadwerkelijk optreedt, wordt het mogelijk de omvang van de overstroming te bepalen. Een overstroming kan ingrijpende gevolgen hebben en maakt het daarnaast voor hulpdiensten lastig om een incident tijdig te bereiken.
Gebouwde omgeving	Branden en instorting kwetsbare objecten	Grote brand in ruimte met niet of verminderd zelfredzame personen	Gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid grotendeels gevestigd in dichtbebouwde gebieden. Bij zorginstellingen komt de kwetsbaarheid bij een grote brand voort uit de beperkte mate van zelfredzaamheid van de aanwezigen.
Technologische omgeving	Ongevallen met giftige stof in de open lucht	Incident transport gevaarlijke stoffen en personenvervoer	De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van (gevaarlijke) goederen per buisleiding, de weg, het water en het spoor vanuit o.a. de Rotterdamse haven naar België en Duitsland. Daarnaast zijn ongevallen met personenvervoer binnen de regio denkbaar op verschillende trajecten. Trein- en busvervoer vindt binnen de regio in grote frequentie plaats waardoor het risico aanwezig is op een aanrijding of ontsporing.
Vitale infrastructuur en voorzieningen	Verstoring vitale infrastructuur	Uitval elektriciteitsvoorziening	Elektriciteit is onderdeel van de vitale infrastructuur. Masten en kabels voor elektriciteit kunnen tijdens een koudegolf onder het gewicht van ijzel bezwijken. Wanneer de stroom plotseling uitvalt door een kabelbreuk, heeft dit gevolgen voor de dagelijkse gang van zaken van zorginstellingen en/of thuiswonenden met medische hulpmiddelen.
		Digitale verstoring	Een cyberaanval kan de oorzaak zijn van een verstoring van de telecommunicatienetwerken. Door een digitale verstoring kan er mogelijk niet worden getelefoneerd en is het gebruik van internet onmogelijk. Cruciale informatiesystemen kunnen daardoor mogelijk niet bereikbaar zijn.
Gezondheid	Bedreiging volksgezondheid	Pandemie	Zoals we tijdens de COVID-19 crisis hebben gezien, brengt een pandemie veel gevolgen met zich mee. Een pandemie kan impact hebben op meerdere zorginstellingen en de maatschappelijke onrust die daarbij speelt kan zorgen dat de druk op het zorgsysteem verder toeneemt.

Methodiek

De incidenttypen 'digitale verstoring' en 'pandemie' houden we in deze eerste versie van het ZRP buiten beschouwing. Maar het ZRP is een dynamisch proces waarin aandachtsvelden kunnen verschuiven en het toevoegen van scenario's een continu proces is. Daarbij is voor de incidenttypen 'digitale verstoring' en 'pandemie' gebruik gemaakt van de evaluaties vanuit de coronaperiode (pandemie) en de grootschalige cybersecurity oefening in 2023. Zorginstellingen geven aan dat deze incidenttypen voldoende zijn doorleefd en er veel kennis en ervaring mee is opgedaan, omdat de VRZHZ en de GHOR ZHZ hier afgelopen jaar aandacht aan hebben besteed.

2.3 Oriëntatie en scenariodoorleving met zorgsectoren

De GHOR heeft oriëntatiebijeenkomsten georganiseerd per zorgsector met als doel inzicht te krijgen in de regionale stand van zaken en de wijze waarop het ZRP als methode kan ondersteunen bij optimalisering van de weerbaarheid van het zorgsysteem. In deze sectorale oriëntatiebijeenkomsten is onderstaande voorgelegd aan de deelnemers.

- Wat kunnen redenen zijn dat de instelling in 2030 niet meer bestaat?
- Van wie of wat buiten de organisatie ben je het meest afhankelijk?
- Wat maakt dat de zorgsector goed kan reageren op rampen en crises?
- Hoe kan de zorgsector beter voorbereid zijn op rampen en crisis?

Dezelfde deelnemers hebben deelgenomen aan expertsessies per zorgsector en hebben gezamenlijk de verschillende scenario's doorlopen. Per scenario zijn de volgende vragen gesteld:

- Is de instelling voorbereid op dit scenario?
- Op welk proces is de meeste winst te behalen: melding en alarmering, leiding en coördinatie, informatiemanagement of communicatie?
- Om welk van de disbalansen (zie bijlage 2) in de zorg maak je je de meeste zorgen?
- Welke knelpunten brengen de zorg in gevaar?
- Hoe is de keten voorbereid op dit scenario?
- Welke rol kan de GHOR hierin spelen?

De volgende stap was een integrale bijeenkomst met een vertegenwoordiger per zorgsector waarbij de output van de scenariodoorleving centraal stond en de deelnemers van de oriëntatie- en expertbijeenkomsten hebben aangegeven waar de onderlinge afhankelijkheden liggen.

2.4 Opstellen ZRP

Op basis van de genoemde stappen en de resultaten uit de analysevragen, zijn bevindingen, conclusies en aanbevelingen geformuleerd. Met de beschrijving van de methodiek, het omgevingsbeeld van de regio ZHZ, samen met de belangrijkste trends en ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en zorg en het omgevingsbeeld vanuit het [Regionaal Risicoprofiel - Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid \(zhzveilig.nl\)](#) vormen deze onderdelen het complete ZRP.

Omgevingsbeeld, trends en ontwikkelingen Zuid-Holland Zuid

Het begrijpen van het omgevingsbeeld en de relevante trends en ontwikkelingen is essentieel voor zorgorganisaties. Door proactief in te spelen op veranderingen, hebben zorginstellingen de mogelijkheid zich voor te bereiden op, en aan te passen aan, een steeds complexere omgeving. De ontwikkelingen en trends die in dit hoofdstuk op basis van de door zorgsectoren aangegeven input zijn opgesteld, naast de 4 uitgewerkte incidenttypen, kunnen de zorgcapaciteit, zorgvraag en/of zorgkwaliteit beïnvloeden.

3.1 Omgevingsbeeld

Het algemeen omgevingsbeeld van de regio Zuid-Holland Zuid staat beschreven in het RRP. Dit document beschrijft alle omgevingskenmerken die binnen de VRZHZ gelegen zijn. Hieronder benoemen we de belangrijkste karakteristieken die bepalend zijn voor de voorbereiding tot opgeschaalde zorg. De crisis- en incidenttypen die later aan bod komen zijn daar dan ook gedeeltelijk op gebaseerd. Wijzigingen in het omgevingsbeeld kunnen tevens leiden tot veranderingen in het ZRP.

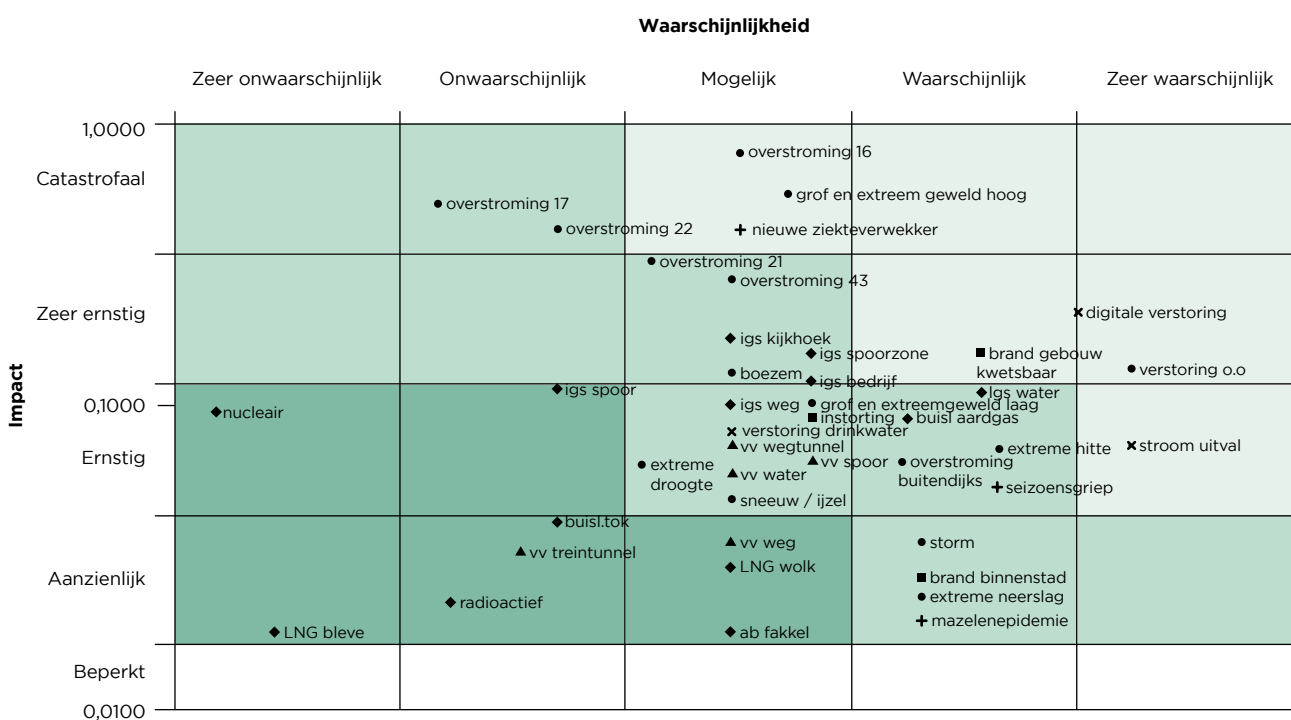
De belangrijkste aspecten zijn:

- 10 gemeenten met een bevolkingsdichtheid van circa 469.500 inwoners.
- Laaggelegen en waterrijk deltagebied; hoog overstromingsrisico.
- Dichtbebouwde omgeving in Dordrecht en Gorinchem.
- Invloedgebied van ongevallen met gevaarlijke stoffen vanuit de spoorzone, Seveso-bedrijven, het Rotterdamse havengebied en industriegebied Moerdijk.

- Doorvoerroute van gevaarlijke stoffen per weg, water, spoor en buisleidingen.
- Spoorzones Dordrecht en Zwijndrecht kennen vele veiligheidsrisico's.
- Personenvervoer vindt in grote frequentie plaats over land en spoor.
- Vanuit het RRP van Zuid-Holland Zuid blijkt dat overstroming, grof en extreem geweld, nieuwe ziekteverwekker, stroomuitval, digitale verstoringen, brand in gebouw kwetsbare doelgroep en verstoring openbare orde tot de grootste risico's behoren.

Risicodiagram

In het RRP van ZHZ zijn tevens incidenttypen beoordeeld op impact en waarschijnlijkheid. Aan de hand hiervan zijn de incidenttypen weergegeven in dit risicodiagram:

Omgevingsbeeld, trends en ontwikkelingen Zuid-Holland Zuid

3.2 Ontwikkelingen en trends

In deze veranderende samenleving komt er veel op de maatschappij af zoals klimaatverandering¹ of de toename van complexiteit van crises zoals een hack, terroristische aanvallen of protesten.² Naast maatschappelijke en regionale ontwikkelingen, zijn er trends binnen de zorgsector die de acute en niet acute zorg beïnvloeden en zo impact hebben op het zorgproces. Daarmee zijn deze ook relevant in de voorbereiding op incidenten, rampen en crises.

In deze veranderende en complexe maatschappij zijn er vier trendthema's:

- Data en technologie, hierbij geldt 'des te complexer de technologie, des te complexer de oplossing bij een incident of crisis'.³
- Sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen zoals vergrijzing, immigratie en toenemende polarisatie en de daarmee samenhangende razendsnelle verspreiding van des- en misinformatie.
- Politiek en geopolitiek, waarbij de vertrouwenskloof tussen burgers en overheid (covid-19) als belangrijk punt wordt gezien; naast de wereldwijde onderlinge afhankelijkheid en internationale conflicten.
- Duurzaamheid en klimaat, waarbij weersomstandigheden voor crisisbeheersing en de zorgsector steeds belangrijker worden.

1. Data en Technologie

Digitalisering speelt een steeds grotere rol in de zorgsector, zowel in directe zorgverlening als in ondersteunende systemen zoals patiëntendossiers. De toenemende afhankelijkheid van ICT-systemen vergroot het risico op technische storingen en cyberaanvallen, waardoor de continuïteit van zorg bedreigd kan worden als online gegevens niet meer te raadplegen zijn. Daartegenover staat dat digitalisering juist oplossingen biedt voor personeelstekorten door zorg op afstand, zoals beeldbellen en e-health-apps. Innovaties zoals snellere diagnostiek en technologische mogelijkheden verbeteren de efficiëntie van de zorg, maar vereisen ook continue investeringen in infrastructuur en training. De toenemende cybercriminaliteit is een belangrijke bedreiging, die vraagt om robuuste cybersecuritymaatregelen.

2. Sociaal-Maatschappelijke Ontwikkelingen

De zorgsector wordt geconfronteerd met diverse maatschappelijke veranderingen. De vergrijzing leidt tot een groeiende zorgvraag, complexere zorgbehoeften en een toename van ouderdomsziekten en psychische klachten. De maatschappelijke verwachting van snelle en toegankelijke zorg ('vandaag besteld, morgen in huis') oefent extra druk uit op zorginstellingen die vaak al kampen met wachtlijsten. Intimidatie richting zorgverleners neemt toe, wat het werkklimaat voor zorgverleners bemoeilijkt. Daarnaast speelt extramuralisatie een rol, waarbij mensen langer thuis blijven wonen, wat nieuwe eisen stelt aan de organisatie van zorg en crisismanagement en het opleiden van nieuwe zorgverleners moeilijker maakt met de veranderende complexiteit van zorg.

3. Politiek en Geopolitiek

De rol van de overheid en zorgverzekeraars is bepalend voor de inrichting van het zorgstelsel. Politieke beslissingen over financiering, marktwerking en de mate van zorg hebben grote invloed op de organisatie en toegankelijkheid van zorg. De concurrentie tussen zorgaanbieders neemt toe, wat leidt tot een focus op kwantiteit in plaats van kwaliteit, en maakt de markt steeds onoverzichtelijker. Bestuurlijke aandacht voor risico's en crises is noodzakelijk

1 State of the art crisisbeheersing - fase 2 (wodc.nl)

2 Evaluatie Wet veiligheidsregio's naar toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweezorg | Rapport | Rijksoverheid.nl

3 20221027_NIPV_Toekomstverkenning-Crisisbeheersing.pdf

Omgevingsbeeld, trends en ontwikkelingen Zuid-Holland Zuid

om de continuïteit van zorg te waarborgen, vooral in een context van regelmatige bestuurswisselingen die het collectieve geheugen van crisisaanpak kunnen verzwakken. Internationale trends, zoals de import van resistente bacteriën, kunnen ook een impact hebben op de nationale zorgpraktijken.

4. Duurzaamheid en (Zorg)klimaat

De zorgsector is afhankelijk van een stabiele vitale infrastructuur, waaronder brandstof voor noodaggregaten, elektriciteit en water. Klimaatverandering kan deze infrastructuur

onder druk zetten door bijvoorbeeld extreme weersomstandigheden of verstoringen in de energievoorziening. Er is behoefte aan langetermijnbeleid om deze risico's te beheersen. Het effectief beheren van middelen en medicatie, zoals vaccins, beademingsapparatuur en tilliften is belangrijk om goede zorgverlening te garanderen tijdens crises. Daarnaast zijn maatregelen nodig om de opkomst van antimicrobiële resistentie te beperken, want zonder werkende antibiotica zijn infecties moeilijk te behandelen.

Analyse en bevindingen

In dit hoofdstuk gaan we in op de vier scenario's die zijn voortgekomen uit de verschillende sessies. Er is een globale toelichting van het scenario en er wordt in gegaan op generieke maatregelen.

Deze bevindingen zijn gestructureerd onder vijf aandachtsgebieden:

- Zorgcontinuïteit en logistiek
- Informatiemanagement
- Communicatie
- Kennis en ervaring
- Risicoperceptie en bewustwording

De verschillende scenario's die in de werkgroepen richting gaven aan het gesprek worden in bijlage 3 en 4 gedetailleerder weergegeven. Daar staan ook specifieke aanbevelingen in vermeld. Dit stelt de lezer in staat om voor zichzelf, de organisatie en de keten een concreet beeld te vormen over de mogelijke impact van het scenario.

4.1 Scenario omschrijvingen

1. Uitval van elektriciteit

Uitval stroom als gevolg van een nog onverklaarbare storing in een aantal verdeelstations. Een groot deel van de regio komt zonder stroom te zitten. Ook diverse (zorg)instellingen worden hierdoor getroffen. Het dagelijks leven wordt sterk ontregeld; mensen stranden in de ochtendspits door uitval verkeerslichten en verstoring openbaar vervoer. Radio en tv doen het niet meer en door de uitval van routers is er geen internetverbinding meer. Na 1 uur wordt bekend dat de uitval langer duurt dan 6 uur.

2. Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen

Er is brand ontstaan in een spreekkamer van een zorginstelling. Het gebouw moet worden ontruimd en cliënten moeten worden verplaatst. Ook vindt er een ontruiming plaats van omliggende objecten. Vanwege het tijdstip (04.00 uur) zijn er weinig personeelsleden aanwezig. Door de impact en de grote rookontwikkeling wordt opgeschaald naar GRIP 2. Dit betekent dat er vanuit de Veiligheidsregio een operationeel team bij elkaar komt om de bron- en effectbestrijding te coördineren. Na enige tijd stort een gedeelte van het pand in. Een groot aantal slachtoffers en hulpverleners hebben een inhalatietrauma of zijn gewond geraakt door de instorting en worden naar omliggende ziekenhuizen gebracht.

3. Incident transport gevaarlijke stoffen en personenvervoer

De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van gevaarlijke stoffen per trein vanuit de Rotterdamse haven naar onder andere België en Duitsland. Daarnaast vindt personenvervoer binnen de regio in grote frequentie plaats. Op dinsdagochtend botst een ontspoorde passagierstrein op een goederentrein met gevaarlijke stoffen. Er zijn veel gewonden en dodelijke slachtoffers. Door de botsing is brand ontstaan en zijn giftige stoffen vrijgekomen vanuit een ketelwagen van de goederentrein. De inhoud met zeer toxische stof stroomt naar buiten en vormt vrijwel direct een gifwolk. Reizigers en hulpverleners zijn tijdens de evacuatie onwel geworden. Ook in de omgeving zijn slachtoffers gevallen.

4. Overstromingen

De afgelopen weken zijn er al ondergelopen uiterwaarden en hoge waterstanden in de rivieren gezien door de langdurige regenval. Er wordt nog meer regen voorspeld en naar verwachting zal de waterstand nog verder stijgen. Bij dijkcontroles is een verzwakking geconstateerd bij Gorinchem. De kans op een doorbraak wordt groot geacht. Drie dagen voor de (verwachtte) dijkdoorbraak wordt besloten tot evacuatie.

Analyse en bevindingen

4.2 Bevindingen op het gebied van zorgcontinuïteit en logistiek

- Beschikbaarheid van personeel is essentieel. Of het nu gaat over het handmatig taken moeten overnemen, zoals patiëntenzorg en medicatieregistratie, er een grotere toestroom van patiënten is of voor ontsmetting van middelen.
- Niet alle zorginstellingen beschikken over back-up systemen - zoals noodstroom en communicatie - voor hun cruciale voorzieningen. Daarnaast is het soms onduidelijk welke functionaliteiten blijven werken. Denk hierbij aan nooddeuren en sloten van beveiligde afdelingen.
- Sommige instellingen hebben contracten afgesloten voor het leveren van bijvoorbeeld aggregaten of vervoer. Aandachtspunt is of leveranciers en vervoersmaatschappijen kunnen leveren als meerdere partijen aanspraak hierop willen maken.
- Er kunnen logistieke problemen ontstaan bij voorraadtekorten, patiënten doorstroming, vervoeren van materialen, bereikbaarheid van zorglocaties en evacuatie. Er kunnen cascade-effecten optreden, zoals uitval van thuismonitoring en problemen met ambulancenavigatie, tilliften, uitluistersystemen, beveiligde deuren, zuurstof en persoonsalarmering (uitval elektriciteit).
- Instellingen kunnen de procedure GGB volgen voor patiënten spreiding. Daarnaast is interne verplaatsing en samenwerking binnen de zorgketen cruciaal.
- De afhankelijkheid van één instelling kan problematisch zijn, vooral bij incidenten zoals brand, waarbij ook de coördinatie van medicatie-uitgifte en receptverwerking moeilijk is.
- In nachtelijke uren is coördinatie lastig te realiseren. Het optreden van crisis coördinatoren is niet overal 24/7 gegarandeerd.
- Langere voorbereidingstijden zijn nodig voor zaken zoals kraamzorghotels. Uitwijklocaties buiten het incidentgebied moeten aan de juiste voorwaarden voldoen.
- Zelfredzaamheid is belangrijk. Het is belangrijk dat duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de ondersteuning en verplaatsing van niet-zelfredzame personen.
- Effectieve crisisrespons en zorgcontinuïteit vereisen uitgebreide voorbereiding, flexibiliteit en samenwerking van de verschillende sectoren en de GHOR.

4.3 Bevindingen op het gebied van informatiemanagement

- Wanneer interne informatiesystemen uitvallen, moeten zorginstellingen vaak improviseren, wat leidt tot handmatige processen en een verlies aan zichtbaarheid op processen. Dit gebrek aan zichtbaarheid kan resulteren in onvoldoende informatie-uitwisseling tussen instellingen, zoals het ontbreken van essentiële gegevens over voedings- en medicijnschema's. Hierdoor kunnen verstoringen optreden in de zorgverlening en in de samenwerking tussen zorginstellingen.
- De zorgsector onderstreept het belang van een goede informatielijn van de GHOR naar de zorgsector. Dit is essentieel voor de coördinatie en het bieden van eventuele handelingsperspectieven. Wanneer bij zorginstellingen de interne processen worden verstoord, zijn instellingen bezig met de eigen processen. De GHOR richt zich op het grote geheel. Een actueel en toegankelijk beeld in het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) voor zowel de GHOR als de getroffen instelling(en) is het van belang om een overzicht van de situatie te behouden en beslissingen te nemen op gevalideerde informatie.
- De toenemende afhankelijkheid van digitalisering in de zorgsector brengt aanzienlijke risico's met zich mee. Het ontbreken van back-up faciliteiten voor servers en het verplaatsen van patiëntendossiers zonder toestemming kunnen de integriteit en privacy van gegevens bedreigen. Deze risico's benadrukken de noodzaak voor robuuste informatievoorzieningen en goede gegevensbeveiliging om de continuïteit van de zorg te waarborgen, vooral tijdens crisissituaties.

4.4 Bevindingen op het gebied van communicatie

- Communicatie tussen zorginstellingen wordt soms bemoeilijkt door het ontbreken van een centraal aanspreekpunt, wat leidt tot diffuse communicatie en extra handmatig werk voor het personeel. Dit verhoogt de druk op het personeel. De GHOR kan een coördinerende rol spelen door een communicatie- en informatielijn tussen zorginstellingen te verstrekken.
- Sommige zorglocaties missen back-ups voor cruciale voorzieningen, wat communicatieproblemen kan verergeren.

Analyse en bevindingen

- Effectieve communicatie tijdens incidenten is essentieel voor een goede samenwerking. In de nachtelijke uren is er een groter risico op minder communicatie vanwege een lagere personele bezetting en de zorg voor patiënten. Dit kan leiden tot vertraging in alarmering en opschaling.
- Binnen de gehele zorgketen is er een grote informatiebehoefte, waar instellingen zelf niet volledig aan kunnen voldoen. De GHOR heeft hier een coördinerende en regierol om in deze behoefte te voorzien. Communicatie moet niet alleen gericht zijn op instellingen, maar ook op burgers, bijvoorbeeld door hen te informeren over het meenemen van eigen medicatie.
- Bij enkele instellingen is onduidelijkheid over wie de beslissing tot ontruiming mag nemen.

4.5 Bevindingen op het gebied van kennis en ervaring

- Ervaring en deskundigheid van personeel binnen de zorgketen zijn van groot belang tijdens crises.
- Samenwerkingsverbanden en het feit dat steeds meer mensen de juiste voorzieningen hebben om thuis te werken worden gezien als belangrijke voordelen om de juiste werkzaamheden te verrichten.
- Van de GHOR wordt verwacht een coördinerende rol te spelen bij de schaarste van goederen en ondersteuning, gebaseerd op hun kennis en ervaring.
- Na incidenten wordt vaak hulp geboden door verschillende partijen, gevolgd door evaluatie en nazorg bij posten of instellingen. Aandacht voor de mentale opvang van betrokken functionarissen is essentieel voor hun welzijn en functioneren. De GHOR speelt hierin een rol door contact te onderhouden met eigen personeel en met de betrokken instellingen. De instellingen zijn uiteindelijk wel zelf verantwoordelijk voor nazorg voor het eigen personeel.
- Meerdere instellingen en organisaties zijn nog niet goed voorbereid op crisisscenario's en zijn sterk afhankelijk van overheidsinstructies.
- Technische kennis over panden en ventilatie, zoals het uitschakelen hiervan, is cruciaal. Het is niet overal duidelijk of er voldoende kennis en opleiding aanwezig is om adequaat te handelen.
- Sommige opleidingen, zoals bij de RAV, besteden specifieke aandacht aan dergelijke scenario's, maar dit is niet overal het geval.
- Binnen de zorgketen kunnen verschillende teams, zoals kernteams, calamiteitenteams of werkgroepen, worden gevormd bij incidenten. Echter, niet alle instellingen oefenen in deze samenstellingen, wat kan leiden tot onduidelijke onderlinge afspraken en verschillen in verwachtingen.

4.6 Bevindingen op het gebied van risicoperceptie en bewustwording

- De zorgsector beschouwt zichzelf wel redelijk goed voorbereid op brandscenario's dankzij calamiteitenteams en wetgeving, maar minder op de overige drie scenario's. Knelpunten zijn onder andere het tijdig beginnen met evacueren, ongeschikte uitwijklocaties die vaak in hetzelfde gebied liggen, verkeersdrukte, beperkte beschikbaarheid van ambulances en de prioritering van te evacueren personen. Echter, zijn er ook bij brand significante risico's omdat cliënten vaak niet in staat zijn brandvoorzieningen zoals branddeuren en blussers te bedienen. Gezamenlijke voorbereiding en het bespreken van scenario's en uitwijkvoorzieningen ontbreken nog of verdienen meer aandacht binnen de keten.
- Hoewel veel instellingen noodplannen en crisisteams hebben, blijkt regelmatige oefening op noodscenario's vaak te ontbreken. Beperkte beschikbaarheid van eigen noodstroomaggregaten en brandstofafspraken bieden enige hulp, maar uitwijkscenario's kunnen tijdens incidenten onbereikbaar zijn, wat leidt tot opvangproblemen en logistieke complicaties.
- Bij incidenten met giftige stoffen zijn gehandicaptenzorg, apotheken en VVT-instellingen niet voldoende voorbereid en willen dit scenario verder doorleven. Ziekenhuizen volgen hun reguliere noodplannen door ventilatie uit te schakelen, OK's te stoppen en ramen en deuren te sluiten met beveiliging bij de ingangen.

Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Incidenten zoals stroomuitval, brand, overstroming en blootstelling aan giftige stoffen tonen de kwetsbaarheid en onderlinge afhankelijkheid binnen de zorgketen. Het uitvallen van systemen en de complexiteit van informatiebeheer bemoeilijken besluitvorming en vereisen nauwe samenwerking en effectieve communicatie. Hoewel de zorgketen redelijk goed voorbereid is op brand, zijn er nog voldoende knelpunten bij de andere drie uitgewerkte incidenttypen. We hebben het dan onder andere over;

- coördinatie en alarmering in de nachtelijke uren,
- schaarste van middelen, materialen en personeel,
- planvorming op lokaal en regionaal niveau en
- logistieke uitdagingen.

Om deze knelpunten te verminderen, is het essentieel om crisisplannen te blijven ontwikkelen, regelmatig keten brede oefeningen te houden, en duidelijke afspraken over communicatie- en coördinatieprotocollen op te stellen, zowel met interne als externe partners. Het delen van kennis en ervaring tussen zorginstellingen blijft daarnaast een belangrijke schakel die de kruisbestuiving bevordert en helpt oplossingen te vinden die breder zijn toepasbaar zijn dan de eigen instelling.

Samenvattend; het versterken van de samenwerking, communicatie, en oefening binnen de zorgketen is essentieel om de impact van incidenten te minimaliseren en de kwaliteit van zorg te handhaven.

5.2 Aanbevelingen

In tijden van crisis is het belangrijk om snel en effectief te reageren om de impact op de organisatie, haar medewerkers en belanghebbenden te minimaliseren. Niet alleen gericht op directe schadebeheersing, maar ook op het waarborgen van continuïteit op lange termijn. Deze aanbevelingen zijn bedoeld om sneller herstel te bevorderen, de weerbaarheid van de organisaties te versterken en de risico's in de toekomst zo goed als mogelijk te beperken.

De aanbevelingen zijn generiek beschreven, waardoor iedereen ze langs de lat van de eigen organisatie kan leggen om te onderzoeken welke impact het op hen heeft. Daarnaast zijn er voor het GHOR-bureau een aantal specifiek aanbevelingen aangemerkt om zelf mee aan de slag te gaan en op andere aanbevelingen een nauwere samenwerking te zoeken met zorginstellingen.

“Blijf aandacht houden voor de veiligheid en het welzijn van personeel. Zij zijn de bouwstenen van de zorg.”

5.2.1 Zorgcontinuïteit en logistiek

- Onderzoek op welke manier extra personeel flexibel en snel inzetbaar is binnen afdelingen, sectoren of functiegroepen tijdens een crisis.
- Evalueer regelmatig de capaciteit van leveranciers en vervoersmaatschappijen om ervoor te zorgen dat ze kunnen voldoen aan de vraag, zeker tijdens opschaling en wanneer het meer dan alleen de eigen instelling betreft.

Conclusie en aanbevelingen

- Overweeg contracten met meerdere leveranciers en vervoersmaatschappijen om risico's van tekortkomingen te minimaliseren of zoek samenwerking met partijen buiten de reguliere wegen.
- Vermijd afhankelijkheid van één enkele instelling door netwerken en samenwerkingsverbanden te versterken.
- Investeer in, en draag zorg voor, back-up systemen van processen en/of voorzieningen die voor een instelling als cruciaal worden ervaren. Voer controles uit om te verifiëren welke functionaliteiten van back-ups effectief blijven werken tijdens een incident.
- Ga binnen de instelling na wie verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen en beslissingen tijdens een crisis. Vergeet hier ook Thuiszorg niet, ondanks dat de verantwoordelijk voor personen buiten de instellingen niet bij hen ligt.
- Maak afspraken met personeel en BHV organisatie over welke rol iedereen vervult tijdens een ramp of crises, waaronder opvang binnen afdelingen, het organiseren van vervoer naar afdelingen en hoe om te gaan met het verplaatsen van personen op gesloten afdelingen of andere niet zelfredzame groepen.
- Voer periodieke oefeningen uit om de impact van systeemuitval en cascade-effecten te testen en aan te pakken.
- Investeer in het oefenen van het scenario met planvorming voor het crisisteam en staande organisatie. Kijk daarbij ook naar het gebruik van uitwijklocaties.
- Draag zorg voor actuele planvorming binnen de eigen instelling en ontwikkel waar nodig regionale en/of sectorale planvorming om tijdens een crisis gezamenlijk op te treden. Houdt hierbij rekening met goede uitwijklocaties en opvang van patiënten met een specialistische zorgvraag.

5.2.2 Informatiemanagement

- Maak binnen de zorgketen duidelijke en uniforme afspraken over het delen van patiënten informatie buiten de eigen regio, met extra aandacht voor privacygevoelige gegevens voor het veilig en effectief uitwisselen van informatie tussen bv ziekenhuizen of huisartsen en andere gespecialiseerde zorgaanbieders.
- Laat de GHOR een coördinerende en adviserende rol vervullen bij opschaling. Onderzoek de mogelijkheden dat de GHOR niet alleen een ondersteunende rol speelt, maar ook advisering biedt om de coördinatie en samenwerking tussen verschillende zorginstellingen te optimaliseren.
- Een actueel en toegankelijk beeld in het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) is voor de organisaties met toegang tot LCMS van belang om een overzicht van de situatie te behouden en

geïnformeerde beslissingen te maken.

- Zorg dat werknemers die met LCMS werken geoefend zijn in het systeem en weten waar ze de informatie kunnen vinden en overbrengen.

5.2.3 Communicatie

- Laat de GHOR ondersteunen en adviseren bij een vlotte informatie-uitwisseling tussen betrokken partijen en een centraal aanspreekpunt zijn voor ondersteunende- en coördinatiebehoeften.
- Maak binnen de sectoren afspraken over met wie en op welke manier communicatie tussen instellingen kan verlopen tijdens incidenten en leg dit vast in regionale planvorming.
- Maak binnen de eigen organisatie duidelijke afspraken over de manier van communiceren als telefonisch of digitale communicatie niet mogelijk is.
- Bereid verschillende communicatieberichten voor binnen je eigen instelling.
- Zorg voor een platform waarin laagdrempelig informatie is op te halen voor de hele zorgketen om beter voorbereidt te zijn op een crisis. (GHOR-bureau)

5.2.4 Kennis en ervaring

- Zorg ervoor dat ervaring en kennis binnen de organisatie behouden blijven door documentatie en kennisoverdracht. Organiseer trainingen waarbij ervaren medewerkers nieuw personeel begeleiden. Dit zorgt ervoor dat kennis en best practices gewaarborgd blijven.
- Investeer in het regelmatig oefenen van crisisscenario's door zowel het crisisteam als de staande organisatie te betrekken. Zorg ervoor dat deze oefeningen gericht zijn op de planvorming en mogelijk het functioneren van uitwijklocaties.
- Kijk mee bij andere instellingen binnen de zorg om kennis en best practices uit te wisselen. Dit bevordert kruisbestuiving en geeft inzicht op verschillende werkmethoden en procedures. Door deze ervaringen kunnen medewerkers waardevolle inzichten en innovatieve ideeën meenemen naar hun eigen organisatie. Het versterkt niet alleen de interne kennis, maar verbetert ook de samenwerking en uniformiteit binnen de zorgsector.
- Organiseer en continueer (GHOR-bureau) regelmatig keten brede en regionale oefeningen om de samenwerking te versterken. Betrek alle relevante partijen, zoals ziekenhuizen en regionale hulpdiensten, in deze oefeningen. Dit helpt bij het testen en verbeteren van crisisplannen en communicatieprotocollen. Realistische scenario's en gezamenlijke trainingen verbeteren de paraatheid en coördinatie tijdens werkelijke noodsituaties.

Conclusie en aanbevelingen

5.2.5 Risicoperceptie en bewustwording

- Zorg voor overzicht (waar mogelijk) van niet-zelfredzame mensen die thuiszorg ontvangen, en ontwikkel strategieën voor effectieve ondersteuning tijdens crises.
- Zorg ervoor dat er duidelijke communicatiekanalen zijn met deze burgers, zodat zij tijdig en adequaat geïnformeerd worden over noodmaatregelen en beschikbare hulp.
- Gezamenlijke voorbereiding en het bespreken van scenario's en uitwijkvoorzieningen geeft meer inzicht van mogelijkheden binnen de keten.
- Heb als bestuur van een organisatie aandacht voor personeel in deze drukke tijden.

5.3 Samenvattend

In deze complexe en risicovolle tijd, waarbij tegelijkertijd schaarste van het zorgaanbod aanwezig is, is het steeds belangrijker om juist gesteld te staan voor crises. We zien in het risicoprofiel dat crises vaak gebied overstijgend zijn, dat betekent iets in de voorbereiding van de zorg op crises, namelijk:

- a. Jezelf voorbereiden is niet genoeg, voorbereiden doe je als keten of zelfs tussen ketens. Hier kan de GHOR in helpen, door te coördineren, door informatievoorziening en bereikbaarheid. Hierin moet voorbereid worden en uiteindelijk geoefend.
- b. Als zorginstelling wil je je afhankelijkheid verkleinen, door niet afhankelijk te zijn van andere in je logistieke processen, je voorraden en zorgsystemen.
- c. De afhankelijkheid van ICT neemt toe, terwijl het personeel afneemt. Oefenen en trainen hoe hier mee om te gaan in tijden van crises is onontbeerlijk.
- d. De schaarste van personeel en de complexere zorgvraag, vragen meer van personeel, maar wellicht ook een flexibelere opstelling van de zorg als geheel in het omgaan met personeel en het flexibel inzetbaar maken van personeel.
- e. Aandacht voor het onverwachte moet onderdeel zijn van het reguliere werk. Het zijn geen scenario's die 'ver van het bed' staan, het zijn toekomstige crises die ooit een keer zullen gebeuren. Als zorginstelling wil je je afgevraagd hebben in welke mate je jezelf moet voorbereiden.

Vervolg

Het Zorgrisicoprofiel geeft zorginstellingen en organisaties inzicht in welke bestuurlijke keuzes er te maken zijn om de voorbereiding op rampen en crises te versterken. Aan de betrokken zorgpartijen, het ROAZ en het GHOR-bureau is het de taak om de uitkomsten van het Zorgrisicoprofiel te vertalen naar de belangrijkste prioriteiten voor het ontwikkelen van planvorming en opleiden, trainen en oefenen van medewerkers. De GHOR heeft hier, namens de DPG een trekkers rol in.

Het Zorgrisicoprofiel is een dynamisch document wat in de huidige tijd van veranderende omstandigheden en dreigingen altijd aangepast kan worden als de situatie daarom vraagt. Het profiel wordt minimaal tweejaarlijks herzien zoals in de Contourennota staat omschreven.

Daarnaast volgt er vanuit de strategie van het ROAZ 'Koers 2030' een gezamenlijk Zorgrisicoprofiel, waar ook input vanuit het Zorgrisicoprofiel Zuid-Holland Zuid naar voren gaat komen.

Bijlage 1 - Lijst crisis- en incidenttypen van NIPV

Maatschappelijke thema's	Crisistypen	Incidenttypen
Natuurlijke omgeving	Overstromingen	• Overstroming uit zee • Overstroming door hoge rivierwaterstanden • Vollopen van een polder/ dijkdoorbaak
	Natuurbranden	• Bosbrand • Heide, (hoog)veen- en duinbranden
	Extreme weersomstandigheden	• Koudegolf, sneeuw en ijzel • Hittegolf • Storm en windhozen • Droogte • Aanhoudende laaghangende mist en smog • Langdurige en extreme regenval • Zware clusterbuien
	Aardbevingen	• Aardbeving
	Plagen	• Ongedierte
	Dierziekten	• Ziektegolf
Gebouwde omgeving	Branden en instorting kwetsbare objecten (O.b.v. landelijke crisistypen 'Branden in kwetsbare objecten' en 'Instortingen in grote gebouwen en kunstwerken')	• Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen • Grote brand in gebouwen met grootschalige publieksfunctie • Grote brand in bijzondere en/of hoge gebouwen of ondergrondse bebouwing • Brand in dichte binnensteden • Instorting door explosie • Instorting door gebreken constructie of fundering
Technologische omgeving	Ongevallen met brandbare/explosieve stof in open lucht	• Incident vervoer weg • Incident vervoer water • Incident spoorvervoer • Incident transport buisleiding • Incident stationaire inrichting
	Energietransitie	• Incident met nieuwe vormen van energieopwekking en -opslag
	Ongevallen met giftige stof in open lucht	• Incident vervoer weg • Incident vervoer water • Incident spoorvervoer • Incident transport buisleiding • Incident stationaire inrichting

Tabel gaat door op de volgende pagina

Bijlage 1 - Lijst crisis- en incidenttypen van NIPV

Maatschappelijke thema's	Crisistypen	Incidenttypen
Technologische omgeving	Kernongevallen	• Incident A-objecten: nabije centrales grensoverschrijdend • Incident A-objecten: scheepvaart met kernenergie en nucleair defensiemateriaal • Incident B-object: vervoer grote aantallen radioactief materiaal • Incident B-objecten: overige nucleaire faciliteiten brandklasse I • Incident B-objecten: nucleaire faciliteiten brandklasse II • Incident B-objecten: overig vervoer en gebruik nucleaire materialen • Incident militair terrein en transporten nucleaire materiaal
Vitale infrastructuur en voorzieningen	Verstoring energievoorziening	• Uitval/ onbetaalbaar worden van olievoorziening, bijv: door afhankelijkheid Rusland • Uitval/ onbetaalbaar worden van gasvoorziening, bijv: door afhankelijkheid Rusland • Uitval elektriciteitsvoorziening
	Verstoring drinkwatervoorziening	• Uitval drinkwatervoorziening • Problemen waterinname • Verontreiniging in drinkwaternet
	Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering	• Uitval rioleringssysteem • Uitval afvalwaterzuivering
	Verstoring telecommunicatie en ICT	• Uitval voorziening voor spraak- en datacommunicatie
	Verstoring afvalverwerking	• Uitval afvalverwerking
	Verstoring voedselvoorziening	• Uitval distributie
Verkeer en vervoer	Luchtvaart-incidenten	• Incident bij start of landing op of om een luchtvaartterrein • Incident vliegtuigstelsel bij vliegshows
	Incidenten op water	• Incident waterrecreatie en pleziervaart • Incident beroepsvaart (anders dan met gevaarlijke stoffen) • Incident op ruim water • Grootschalig duikincident
	Verkeers-incidenten op land	• Incident wegverkeer • Incident treinverkeer
	Incidenten in tunnels	• Incident in treintunnels en ondergrondse stations • Incident in wegtunnels • Incident in tram- en metrotunnel en ondergrondse station

Tabel gaat door op de volgende pagina

Bijlage 1 - Lijst crisis- en incidenttypen van NIPV

Maatschappelijke thema's	Crisistypen	Incidenttypen
Gezondheid	Bedreiging volksgezondheid (O.b.v. landelijke crisistypen 'Bedreiging volksgezondheid' en 'Ziektegolf')	- Grootschalige griep пандеміе door besmettingsgevaar via contactmedia - Feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen - Besmettingsgevaar vanuit buitenland - Besmettingsgevaar in eigen regio - Dierziekte overdraagbaar op mens - Ziektegolf besmettelijke ziekte - Ziektegolf niet besmettelijke ziekte
	Verstoring openbare orde (O.b.v. landelijke crisistypen 'Verstoring openbare orde' en 'Paniek in menigte')	- Paniek tijdens grote festiviteiten, concerten en demonstraties - Onrust en ongevallen op de risicofocusgebieden - Rel rondom demonstraties en andere manifestaties - Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijden - Maatschappelijke onrust en buurtrellen - Jaarwisseling
Sociaal - maatschappelijke omgeving	Terrorisme	- Dreiging 'Eenvoudige' aanslag door eenling - Geplande aanslag op soft target - Gelijktijdige aanslagen op meerdere plekken in Nederland
	Cybercriminaliteit	- Kennis wordt gestolen of ongewild gedeeld (Vitale) systemen worden gehackt - Desinformatie wordt verspreid
	(Ontvlambare) geopolitieke situaties (Defensie, z.d.)	- Wereldwijd conflict - Grote aantallen vluchtelingen

Bijlage 1 - Lijst crisis- en incidenttypen van NIPV

Voorselectie crisis- en incidenttypen voorgelegd aan kernteam

Maatschappelijke thema's	Crisistypen	Incidenttypen	Toelichting op incidenttypen
Natuurlijke omgeving	Overstromingen	1. Overstroming door hoge rivierwaterstanden	Een overstroming door hoge rivierwaterstanden kan in het benedenrivierengebied van de regio Zuid-Holland Zuid veroorzaakt worden door een stormvloed in combinatie met een hoge rivierafvoer. Pas als een dijkdoorbraak daadwerkelijk optreedt, wordt het mogelijk de omvang van de overstroming in te schatten. Een overstroming kan ingrijpende gevolgen hebben en maakt het daarnaast voor hulpdiensten lastig om een incident tijdig te bereiken.
	Extreme weersomstandigheden	2. Storm en windhozen	Zware windstoten tijdens een storm kunnen zorgen dat de gehele regio stil komt te liggen. Ook is vorig jaar tijdens een tornado in Zierikzee aangetoond dat windhozen veel schade met zich mee kunnen brengen. Na een storm of windhoos kan het enige tijd duren voordat de wegen en spoorwegen weer vrij zijn van omgewaaide bomen en storingen aan de elektriciteitsvoorzieningen zijn hersteld.
		3. Koudegolf, sneeuw en ijzel	Door hevige sneeuwval en ijzel kunnen delen van de regio meerdere dagen overlast ervaren. Masten en kabels voor elektriciteit en telecommunicatie kunnen onder het gewicht van ijzel bezwijken. De bevoorrading van zorginstellingen kan daarnaast enkele dagen stil te komen liggen. Tot slot neemt de kans op verkeersongevallen toe en wordt de bewegingsvrijheid dermate beperkt waardoor hulpverleners mogelijk niet tijdig hulpbehoevenden of kritische locaties kunnen bereiken.
		4. Hittegolf	De wereldwijde klimaatverandering leidt tot meer zomerse en tropische dagen. Een hittegolf kan o.a. leiden tot verminderd welbevinden, huidaandoeningen, uitdroging, ademhalings- en circulatieproblemen of een hitteberoerte. Daarnaast kunnen de gevolgen van een aanhoudende hittegolf bestaan uit: waterschaarste, dreigende stroomonderbreking, toenemend aantal (berm)brandjes en/of sociale onrust.

Tabel gaat door op de volgende pagina

Bijlage 1 - Lijst crisis- en incidenttypen van NIPV

Maatschappelijke thema's	Crisistypen	Incidenttypen	Toelichting op incidenttypen
Gebouwde omgeving	Branden en instorting kwetsbare objecten	5. Grote brand in gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen	Gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid grotendeels gevestigd in dichtbebouwde gebieden. Bij zorginstellingen komt de kwetsbaarheid bij een grote brand voort uit de beperkte mate van zelfredzaamheid van de aanwezigen.
Technologische omgeving	Ongevallen met giftige stof in de open lucht	6. Incident inrichting en transport	Binnen de regio Zuid-Holland Zuid bevinden zich een aantal Seveso-bedrijven waar gevaarlijke stoffen worden bewerkt, verwerkt of opgeslagen. Daarnaast is de regio een doorvoerroute van (gevaarlijke) goederen per buisleiding, de weg, het water en het spoor vanuit o.a. de Rotterdamse haven naar België en Duitsland.
Vitale infrastructuur en voorzieningen	Verstoring vitale infrastructuur	7. Uitval elektriciteitsvoorziening	Elektriciteit is onderdeel van de vitale infrastructuur. Wanneer de stroom plotseling uitvalt door bijvoorbeeld een blikseminslag of een kabelbreuk, heeft dit gevolgen voor de dagelijkse gang van zaken van zorginstellingen en/of thuiswonenden met medische hulpmiddelen.
		8. Digitale verstoring	Naast een cyberaanval kunnen technische fouten, branden of natuurrampen de oorzaak zijn van een verstoring van de telecommunicatienetwerken. Door een digitale verstoring kan er niet worden getelefoneerd en is het gebruik van internet onmogelijk. Cruciale informatiesystemen kunnen daardoor mogelijk niet bereikbaar zijn.
Verkeer en vervoer	Verkeersincidenten	9. Incident met personenvervoer	Ongevallen met personenvervoer van bussen of treinen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid denkbaar op verschillende trajecten. Trein- en busvervoer vindt binnen de regio in grote frequentie plaats waardoor het risico aanwezig is op een aanrijding, ontsporing met meerdere slachtoffers.
Gezondheid	Bedreiging volksgezondheid	10. Pandemie	Zoals we tijdens de COVID-19 crisis hebben gezien, brengt een pandemie veel gevolgen met zich mee. Een pandemie kan impact hebben op meerdere zorginstellingen en de maatschappelijke onrust die daarbij speelt kan zorgen dat de druk op het zorgsysteem verder toeneemt.
Sociaal maatschappelijke omgeving	Grof en extreem geweld/terrorisme	11. 'Eenvoudige' aanslag door eenling	Een terroristische aanslag brengt slachtoffers, paniek, discussies en nazorg voor slachtoffers en hulpverleners met zich mee.

Bijlage 1 - Lijst crisis- en incidenttypen van NIPV

Geselecteerde crisis- en incidenttypen t.b.v. ZRP Zuid-Holland Zuid

Maatschappelijke thema's	Crisistypen	Incidenttypen	Toelichting op incidenttypen
Natuurlijke omgeving	Overstromingen	Overstroming door hoge rivierwaterstanden	Een overstroming door rivierwaterstanden kan in het benedenrivierengebied van de regio Zuid-Holland Zuid veroorzaakt worden door een stormvloed in combinatie met een hoge rivierafvoer. Pas als een dijkdoorbraak daadwerkelijk optreedt, wordt het mogelijk de omvang van de overstroming te bepalen. Een overstroming kan ingrijpende gevolgen hebben en maakt het daarnaast voor hulpdiensten lastig om een incident tijdig te bereiken.
Gebouwde omgeving	Branden en instorting kwetsbare objecten	Grote brand in ruimte met niet of verminderd zelfredzame personen	Gebouwen met niet of verminderd zelfredzame personen zijn binnen de regio Zuid-Holland Zuid grotendeels gevestigd in dichtbebouwde gebieden. Bij zorginstellingen komt de kwetsbaarheid bij een grote brand voort uit de beperkte mate van zelfredzaamheid van de aanwezigen.
Technologische omgeving	Ongevallen met giftige stof in de open lucht	Incident transport (gevaarlijke) goederen en personenvervoer	De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van (gevaarlijke) goederen per buisleiding, de weg, het water en het spoor vanuit o.a. de Rotterdamse haven naar België en Duitsland. Daarnaast zijn ongevallen met personenvervoer binnen de regio denkbaar op verschillende trajecten. Trein- en busvervoer vindt binnen de regio in grote frequentie plaats waardoor het risico aanwezig is op een aanrijding of ontsporing.
Vitale infrastructuur en voorzieningen	Verstoring vitale infrastructuur	Uitval elektriciteitsvoorziening	Elektriciteit is onderdeel van de vitale infrastructuur. Masten en kabels voor elektriciteit kunnen tijdens een koudegolf onder het gewicht van ijzel bezwijken. Wanneer de stroom plotseling uitvalt door een kabelbreuk, heeft dit gevolgen voor de dagelijkse gang van zaken van zorginstellingen en/of thuiswonenden met medische hulpmiddelen.
		Digitale verstoring	Een cyberaanval kan de oorzaak zijn van een verstoring van de telecommunicatienetwerken. Door een digitale verstoring kan er mogelijk niet worden getelefoneerd en is het gebruik van internet onmogelijk. Cruciale informatiesystemen kunnen daardoor mogelijk niet bereikbaar zijn.
Gezondheid	Bedreiging volksgezondheid	Pandemie	Zoals we tijdens de COVID-19 crisis hebben gezien, brengt een pandemie veel gevolgen met zich mee. Een pandemie kan impact hebben op meerdere zorginstellingen en de maatschappelijke onrust die daarbij speelt kan zorgen dat de druk op het zorgsysteem verder toeneemt.

Bijlage 2 - Disbalansen van zorg

1. Disbalans Sluiting van (delen van) de locatie

Het sluiten van (delen van) een locatie voor verpleging en verzorging is nodig als cliënten niet langer in (dat deel van) de locatie kunnen blijven. Ontruimen verloopt volgens het vastgestelde ontruimingsplan van de instelling. Onderstaande denkaarten richten zich dan ook juist niet op het ontruimen als zodanig, maar op alle andere stappen of gevolgen die kunnen optreden bij een (gedeeltelijke) ontruiming.

2. Disbalans Groot aanbod van cliënten

Wanneer (een gedeelte van) een (naburige) locatie is ontruimd, moeten cliënten tijdelijk elders worden opgevangen. Dit kan leiden tot een plotselinge toename van cliënten in (een gedeelte van) een andere locatie, voor korte of langere tijd. De hulp biedende organisatie die de opvang realiseert, zal de zorg voor deze cliënten moeten organiseren in samenwerking en afstemming met de organisatie in nood.

3. Disbalans Verplaatsen van cliënten

Cliënten zijn over het algemeen minder mobiel en niet altijd zelfredzaam. Sommige cliënten zijn gebonden aan een rolstoel of bed. Inpandig worden cliënten verplaatst volgens het vastgestelde ontruimingsplan van de instelling. Voor het verplaatsen van cliënten buiten de eigen locatie is een overzicht nodig van de noodzakelijke specialistische vervoerscapaciteit. Maak waar mogelijk gebruik van de eigen vervoersmiddelen van de organisatie. Denk daarnaast ook aan de mogelijkheid tot het gebruik van externe vervoersmaatschappijen. Bij liggend vervoer gaat dit in overleg met de hulpdiensten.

4. Disbalans Tekort aan personeel

Een tekort aan medewerkers kan al snel een bedreiging vormen voor de continuïteit van zorg. Tekort aan personeel kan acuut en minder acuut ontstaan. Bij een acuut personeelstekort zal een organisatie allereerst de zorg prioriteren. De omstandigheden bepalen welke van onderstaande stappen belangrijk zijn en moeten worden ingezet.

5. Disbalans Uitval nutsvoorzieningen

Mensen en organisaties zijn in grote mate afhankelijk van nutsvoorzieningen zoals elektriciteit, water en gas. Soms blijkt bij uitval pas hoe groot de afhankelijkheid van de organisatie precies is en hoe lastig het kan zijn om alternatieven te realiseren. De producenten en leveranciers van elektriciteit, water en gas hebben de verantwoordelijkheid om de veiligheid en betrouwbaarheid van het net en het transport van de nutsvoorzieningen te borgen. Ook hebben zij de inspanningsverplichting om zo

snel mogelijk de nutsvoorzieningen weer te leveren. Soms komen storingen voor die langer duren of lastiger op te lossen zijn. Daarom is het belangrijk om kritische processen en afhankelijkheden van de organisatie in kaart te brengen en procedures te ontwikkelen ter voorbereiding op een eventuele uitval van voorzieningen.

6. Disbalans Logistieke stagnatie

Problemen met de bevoorrading van een organisatie kunnen ontstaan bij een calamiteit waarbij de organisatie betrokken is, maar ook problemen van leveranciers kunnen zorgen voor stagnatie van leveringen. Logistieke stagnatie kan acuut en minder acuut voor problemen zorgen.

7. Disbalans Uitbraak infectieziekten

Bacteriën en virussen die infecties veroorzaken, kunnen grote invloed hebben op de zorg. Het brengt aanzienlijke ziektelast of ziekteverzuim met zich mee. Bij de gevolgen van uitbraak van infectieziekten kan veel in de voorbereiding doorgedacht en in procedures op papier gezet worden. Gebruik hierbij de landelijke richtlijnen van de Landelijke Coördinatie Infectieziektebestrijding (LCI).

8. Disbalans Digitale verstoring

Onder digitale verstoring verstaan we iedere verstoring van een digitaal (ICT-)systeem die door toeval, een fout of opzet ontstaat. De verstoring raakt de betrouwbaarheid en/of bereikbaarheid van een gedigitaliseerd proces, (informatie)systeem of informatiedienst waardoor de dienstverlening niet of nauwelijks meer functioneert of toegankelijk is. Digitale verstoringen zijn niet volledig te voorkomen. Tegelijkertijd zijn we steeds afhankelijker van ICT en telecom, worden de systemen complexer, en de risico's van uitval dus groter. Daarom is het voor de organisatie belangrijk om kritische processen en afhankelijkheden van digitale systemen in kaart te brengen. Het ontwikkelen van planvorming ter voorbereiding op een eventuele digitale verstoring is belangrijk.

Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype

1. Uitval elektriciteit

Bevindingen op het gebied van zorgcontinuïteit en logistiek

Personeel

Tijdens een stroomuitval is de beschikbaarheid van personeel erg belangrijk. Personeel kan helpen om handelingen die door systemen werden overgenomen weer zelf te doen. Of dit nu gaat over behandelen van patiënten, of over de registratie van bijvoorbeeld het toedienen van medicatie. Zorginstellingen worden ook meer op zichzelf aangewezen omdat doorstroom van patiënten binnen het getroffen gebied bemoeilijkt wordt.

Belangrijk hierin is dat het personeel tijdig wordt opgeroepen, voordat bijvoorbeeld de reguliere communicatiesystemen niet meer werken.

Noodstroom

Noodstroom lijkt voor een groot deel in de weg te staan van zorgcontinuïteit. Verschillende instellingen zijn niet aangesloten op noodstroom waaronder ook huisartsen die aanwezig moeten blijven voor opvang van patiënten. Bovendien is niet overal bekend welke functionaliteiten het nog doen met of zonder noodstroom. Denk hierbij aan nooddeuren, sloten van beveiligde afdelingen en dergelijke.

Sommige instellingen hebben een contract met een aggregatenleverancier, waarbij het van belang is om aandacht te hebben voor de zekerheid van dat contract bij een grote stroomuitval en meerdere partijen hier aanspraak op doen.

Na een relatief beperkte tijd komen al veel instellingen in de problemen, namelijk vanaf 4 uur.

Voorraden en logistiek

Een langere stroomstoring zal leiden tot problemen in de logistiek. Als voorraadsystemen uitvallen, dan leidt dit tot een gebrek aan overzicht wat nodig is. Veel instellingen hebben bovendien een beperkte voorraad, wat snel kan leiden tot problemen. Afstemming binnen de keten en onderlinge hulp lijkt hier erg belangrijk te zijn.

Cascade effecten

Een stroomstoring heeft verschillende cascade-effecten in zich. Zo kan bijvoorbeeld onderlinge doorstroming moeilijk plaatsvinden, kunnen bevindingen niet meer

thuis plaatsvinden wanneer 112 uitvalt en kan ook thuismonitoring door ziekenhuizen niet meer plaatsvinden.

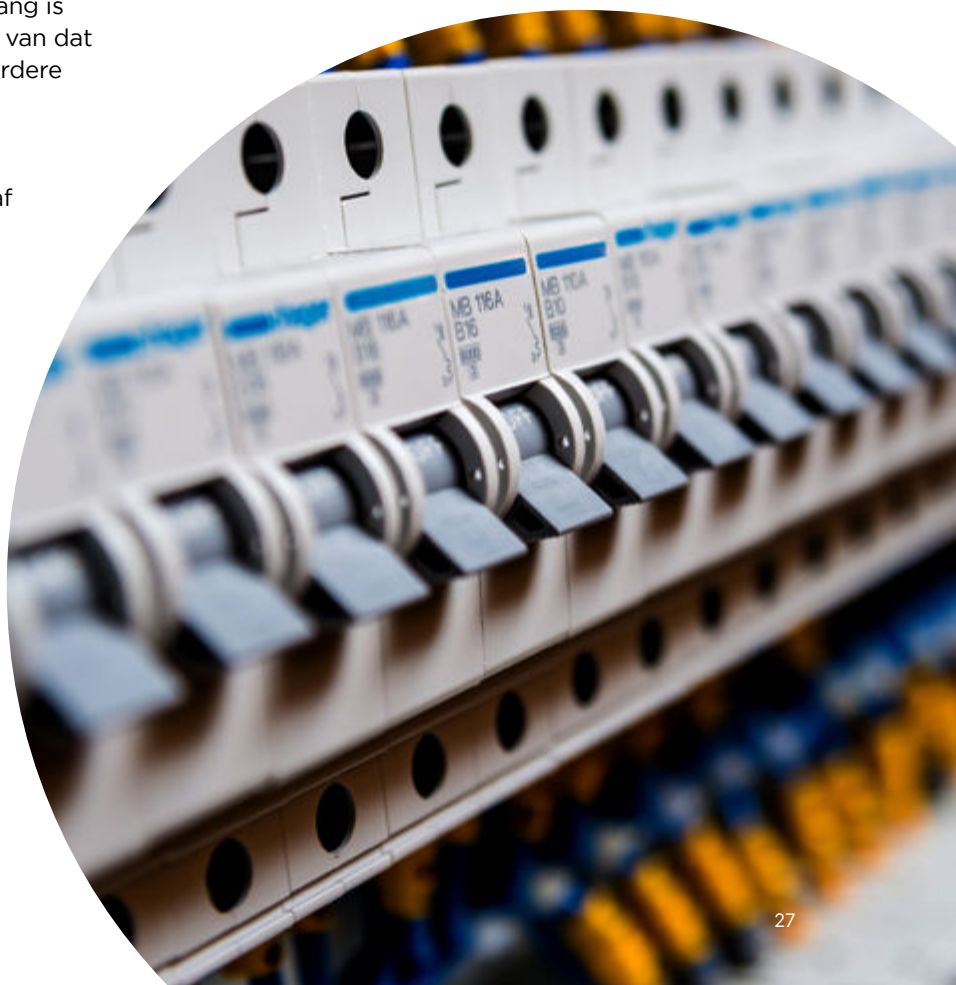
Cruciale voorzieningen

Een stroomstoring geeft op veel plekken snel problemen in cruciale voorzieningen:

- Navigatie bij ambulances.
- Monitoren en andere digitale voorzieningen op de ambulance.
- Tilliften
- Uitluistersystemen
- Beveiligde deuren.
- Zuurstof
- Persoonsalarmering.
- Bereikbaarheid van instellingen

Bevindingen op het gebied van informatiemanagement

Een belangrijk punt in de informatievoorziening is de informatie hoelang de storing duurt. De GHOR heeft hier een belangrijke rol in, omdat elektriciteitsbedrijven vaak niet goed bereikbaar zijn in zo'n situatie.

Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype

Interne informatiesystemen

Interne informatiesystemen vallen uit, waardoor vaak overgegaan moet worden op improvisaties. Dit betekent uiteindelijk dat er veel handwerk zal moeten plaatsvinden, maar dat sommige informatie over actuele aanvragen of bestellingen niet meer zichtbaar zijn. Dit kan leiden tot gebrek aan informatie-uitwisseling tussen instellingen, waaronder ook apothekers.

Mogelijk zijn voedingsschema's en medicijnschema's daardoor niet meer beschikbaar.

Bevindingen op het gebied van communicatie Personeel

Communicatie tussen zorginstellingen is lastig tijdens stroomuitval. Niet alle instellingen hebben één aanspreekpunt waardoor communicatie diffuus wordt en er veel handmatig werk zal plaatsvinden. Dit geeft extra druk bij personeel. De GHOR kan hier in een coördinerende rol optreden met het ondersteunen en opzetten van een communicatie en informatielijn tussen de zorginstellingen.

Cruciale voorzieningen

Het hebben van een back up voor cruciale voorzieningen is niet overal ingeregeld. Hierdoor kan communicatie bemoeilijkt worden. Zo kunnen bijvoorbeeld wijkverpleegkundigen niet meer via de app met elkaar communiceren en heeft de gehandicaptenzorg geen alternatief voor de telefoonboom.

Bevindingen op het gebied van kennis en ervaring

Ervaring van personeel wordt binnen de keten als belangrijk beschouwd. De onderlinge samenwerkingsverbanden van de RAV, ervaring en deskundigheid van apothekers en het thuiswerken van GGD-werknemers, wordt als groot voordeel gezien om de juiste werkzaamheden te verrichten tijdens crisis.

Ten aanzien van de GHOR wordt verwacht dat ze met hun kennis en ervaring regie pakken op de coördinatie van bijvoorbeeld schaarste van goederen en ondersteuning.

Bevindingen op het gebied van risicoperceptie en bewustwording

Geoefendheid op dit scenario blijkt (nog) niet bij alle instellingen goed geborgd te zijn. Het hebben van een noodstroomaggregaat en contact met leveranciers voor brandstof zijn afspraken die weinig zijn gemaakt en bieden deels hulp. Bij meerdere instellingen is wel bewustwording, zijn plannen

opgesteld en is een crisisteam aanwezig, maar wordt er in de praktijk weinig tot niet mee geoefend.

De uitwijkscenario's om operationeel te blijven zijn bijvoorbeeld tijdens een incident mogelijk niet bereikbaar vanwege de ligging dicht bij de incidentlocatie. Deze kunnen immers gelijktijdig getroffen zijn of niet bereikbaar. Dit leidt tot een gebrek aan opvangplaatsen en logistieke problemen bij verplaatsingen. Het beoefenen van scenario's is nodig om de onderlinge samenwerking die tijdens crisis geen gewoonte blijkt te zijn te verstevigen.

Conclusie

Bij een incidenttype als stroomuitval blijkt hoe afhankelijk we zijn van stroom en van elkaar. Het uitvallen van systemen en het niet kunnen vormen van een goed informatiebeeld, maakt het moeilijker om de juiste besluiten te nemen. Dit vraagt veel van personeel en zorgpartners in de onderlinge samenwerking. Om als geneeskundige keten een zo goed mogelijke invulling te geven bij een incident met stroomuitval is samenwerking binnen de keten een groot goed. Het is daarom aan te bevelen om:

Aanbevelingen

- Te onderzoeken hoe extra ondersteunend personeel opgeroepen kan worden om digitale systemen handmatig over te kunnen nemen.
- Na te gaan wat een leverancier kan leveren (contract) en afspraken te maken over levering bij schaarste.
- Binnen de zorgketen afspraken te maken over het delen van patiënten-informatie tijdens een stroomuitval. Houdt hierbij oog voor privacygevoelige informatie.
- Zorg te dragen voor een back-up systeem bij processen/ voorzieningen die voor een instelling als cruciaal worden ervaren.
- Afspraken te maken over met wie en op welke manier communicatie tussen instellingen kan verlopen bij uitval elektriciteit.
- Binnen de eigen organisatie duidelijke afspraken te maken over de manier van intern communiceren als telefonisch of digitale communicatie niet mogelijk is.
- Ervaring en kennis verbonden te houden aan de organisatie.
- Te investeren in het oefenen van het scenario met planvorming voor het crisisteam en staande organisatie. Kijk daarbij ook naar het gebruik van uitwijklocaties.

Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype

2. Grote brand in gebouw met niet- of verminderd zelfredzame personen

Bevindingen op het gebied van zorgcontinuïteit en logistiek

Patiënten spreiding

Patiënten kunnen verspreid worden als dat nodig is. Hiervoor is de procedure grootschalige geneeskundige bijstand, voor de momenten dat het er echt om spant.

Daarnaast kan een instelling veel zelf doen om de patiëntspreiding naar externe locaties te voorkomen of beter te organiseren. Dit kan op verschillende manieren, onder andere door het maken van afspraken over onderlinge opvang, het organiseren van vervoer, het maken van afspraken over gesloten voorzieningen of een andere groep bijzondere patiënten. Bovendien heeft een adequaat optreden van de BHV organisatie een belangrijke rol in het intern verplaatsen van patiënten of cliënten.

Cruciale voorzieningen

Afhankelijkheid van één instelling voor het leveren van bijvoorbeeld medicatie aan alle verzorging, -verpleeghuizen en thuiswonende is een groot risico. Wanneer deze instelling betrokken is bij een incident als brand, kan er mogelijk geen medicatie uitgifte plaatsvinden en is het ophalen van recepten uit de systemen niet mogelijk. Bij evacuatie van personen kan het tijdig verstrekken van de juiste medicatie aan die personen een probleem zijn.

Coördinatie/regievoering

Vooraf in nachtelijke uren is coördinatie lastig te realiseren. Het optreden van crisis coördinatoren is niet overal 24/7 gegarandeerd. De GHOR kan hier een belangrijke rol in vervullen.

Bevindingen op het gebied van informatiemanagement

Interne informatiesystemen vallen uit, waardoor vaak overgegaan moet worden op improvisaties. Dit betekent uiteindelijk dat er veel handmatig zal moeten plaatsvinden, maar dat sommige informatie over actuele aanvragen of bestellingen niet meer zichtbaar zijn. Dit kan leiden tot gebrek aan informatie-uitwisseling tussen instellingen, waaronder ook apothekers.

Bevindingen op het gebied van communicatie

Communicatie tijdens incidenten is belangrijk voor een goede samenwerking. In de nachtelijke uren bestaat het risico dat communicatie tussen personeel van afdelingen binnen het ziekenhuis als mede bij VVT-instellingen niet goed bereikbaar is vanwege bijvoorbeeld een lagere personele bezetting en zorg

voor de patiënten. Het risico kan zijn dat alarmering en daarmee opschaling later op gang komt dan wenselijk.

Bevindingen op het gebied van kennis en ervaring

Verschillende partijen bieden hulp tijdens brand. Na een incident vindt evaluatie en eventueel nazorg vaak plaats bij de posten of instellingen. Aandacht voor mentale opvang vanuit instellingen voor functionarissen die betrokken zijn geweest bij een incident is belangrijk voor het welzijn en goed functioneren van personeel. De GHOR pakt hier een rol in door contact te onderhouden met zowel eigen personeel als met de betrokken instelling.

Bevindingen op het gebied van risicoperceptie en bewustwording

De care en cure sector geven aan goed tot redelijk te zijn voorbereid op het scenario brand. Er is ofwel een calamiteitenteam aanwezig of er is wetgeving voor brandveiligheid waarop ze voorbereiden. De grootste risico's worden gezien in het feit dat cliënten de voorhanden zijnde voorzieningen, zoals het niet sluiten van branddeuren en gebruik van brandblussers niet kunnen bedienen. Binnen de keten worden scenario's en uitwijkvoorzieningen niet besproken. Gezamenlijke voorbereiding ontbreekt.

Conclusie

De zorgketen is redelijk tot goed voorbereid tijdens een incident met brand door middel van de GGB-procedure en een BHV organisatie. Knelpunten ontstaan bij alarmering en coördinatie vooral in de nachtelijke uren, afhankelijkheid van één organisatie voor levering van onder andere medicatie en materialen en informatiedeling. Om deze knelpunten te verminderen/ weg te nemen is aan te bevelen om:

- Interne afspraken te maken met personeel en BHV organisatie over welke rol eenieder vervult tijdens een ramp of crises. Waaronder opvang binnen afdelingen, organiseren van vervoer naar afdelingen en hoe om te gaan met het verplaatsen van personen op gesloten afdelingen of andere hulpbehoevende groepen.
- Afspraken te maken met leveranciers die meerdere instellingen medicatie of middelen leveren. Denk na over alternatieven als blijkt dat een leverancier vanwege schaarste niet iedereen op tijd kan bevoorraden tijdens een crisis.
- De GHOR een ondersteunende/ adviserende rol te laten vervullen in de coördinatie bij opschaling.

Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype

- In de keten te onderzoeken welke uitwijkmogelijkheden er zijn en met welk doel (scenario's) ze gebruikt kunnen worden.

3. Incident transport gevaarlijke stoffen en personenvervoer

Bevindingen op het gebied van zorgcontinuïteit en logistiek

Patiëntenlogistiek

De impact van gevaarlijke stoffen en mogelijke besmette personen heeft gevolgen voor de patiëntenspreiding en vervoerscapaciteit. Ambulances en SEH's zijn daardoor minder snel weer inzetbaar vanwege het ontsmetten van ambulances en behandellocaties zoals een SEH. Dit geeft druk op de ambulance capaciteit binnen de eigen en andere regio's vanwege een mogelijke ondersteuningsaanvraag. Het vervoeren van gewonden kan hierdoor langer duren.

Voorraden en logistiek

Wanneer een gifwolk een groot gebied bestrijkt zijn instellingen in het gebied niet bereikbaar. Mensen kunnen geen gebruik maken van apothekers binnen het gebied wat direct gevolgen heeft voor de logistiek van medicatie. In combinatie met een verhoogde vraag naar medicijnen vanwege gevaarlijke stoffen die door de lucht gaan en meer mensen zich niet lekker voelen, levert dit problemen op voor de verspreiding van medicatie.

Druk op ziekenhuizen

Gevaarlijke stoffen in de lucht houden zich niet aan een vaste incidentlocatie. Meerdere mensen die niet direct bij het incident betrokken zijn, zullen last ondervinden van giftige stoffen of rook. Deze personen gaan op eigen gelegenheid en niet per ambulance naar het ziekenhuis om geholpen te worden. Dit geeft naast de slachtoffers die per ambulance vervoerd worden en waarvan aantallen bekend zijn een extra hoeveelheid druk op de ziekenhuiscapaciteit. Aantallen zijn voor deze groep hulpzoekende niet van tevoren in te schatten. Het is immers lastig bepalen hoeveel mensen in het gebied klachten ontwikkelen.

Gewondenspreidingsplan

De meldkamer heeft een goed overzicht van de beschikbare ziekenhuizen buiten het effectgebied. Het sturen van ambulances naar ziekenhuizen die in of vlak naast het effectgebied liggen kan voor logistieke problemen zorgen.

Personeelscapaciteit

Het decontamineren van patiënten in ziekenhuizen is een zorgvuldig en tijdrovend proces waarbij een gering aantal personen per uur ontsmet worden. Vanwege de intensiteit van het proces is er minder personeel beschikbaar voor andere werkzaamheden, zoals reguliere zorg voor patiënten.

Voor GGZ-instellingen en gehandicaptenzorg kan de druk bij personeel juist liggen bij het binnenhouden van cliënten wanneer een instelling binnen het effectgebied ligt. Ouders of familie van cliënten zijn bezorgd en willen hun dierbare uit het risicogebied weghalen. Focus van personeel komt daardoor te liggen bij het opvangen en te woord staan van ouders en familie. Het interne proces van cliënten begeleiden en maatregelen nemen tegen de mogelijke giftige stoffen door bijvoorbeeld ventilatie uit te schakelen wordt hierdoor vertraagd.

Veiligheid eigen personeel

In de gehele witte keten wordt veiligheid van eigen personeel als een belangrijk aandachtspunt gezien. Uitval van personeel is op de eerste plaats vervelend voor het betrokken personeel zelf. Zij zijn tijdelijk niet inzetbaar. Daarnaast is het met de huidige krapte in de zorgsector niet vanzelfsprekend om werk over te nemen. Aan de flexibiliteit van collega's zitten immers grenzen van wat mogelijk is.

Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype

Nafase/ nazorg

Voor de zorgcontinuïteit zal in de nafase geen acuut probleem ontstaan. In geval van een giftige stof kunnen er bij de GGD vragen worden gesteld over het veilig gebruik van bijvoorbeeld moestuinen en activiteiten die in de buitenlucht plaatsvinden.

Bevindingen op het gebied van informatiemanagement

De apothekerssector geeft aan afhankelijk te zijn van informatie vanuit de GHOR. Handelingsperspectieven en coördinatie op bijvoorbeeld het afleveren en uitgifte van medicatie. In welk gebied kan een apotheek niet meer leveren? De GHOR heeft hierin voor de apothekers een grote rol betreft informatieverstrekking.

Bevindingen op het gebied van communicatie

Ziekenhuizen verwachten van de GHOR-communicatie en informatie over het incident en overkoepelde afstemming over handelingsperspectieven. Een actueel beeld in LCMS is daarbij helpend.

Bevindingen op het gebied van kennis en ervaring

GGZ-instellingen zijn niet voorbereid op dit scenario. Instellingen zijn erg afhankelijk van instructies van de overheid. Technische kennis over panden en ventilatie (hoe schakel je dit uit?) is cruciaal. Het is niet overal duidelijk of kennis en opleiding hierover voldoende aanwezig is om op adequate wijze te handelen.

In een enkele opleiding zoals bij de RAV wordt aan dit scenario specifiek aandacht geschonken.

Bevindingen op het gebied van risicoperceptie en bewustwording

Een incident met giftige stoffen is binnen de witte keten een scenario wat verder uitgewerkt dient te worden. Gehandicaptenzorg, Apotheken en VVT-instellingen geven aan niet voldoende voorbereidt te zijn op dit scenario en zouden dit graag doorleven om te kijken wat voor gevolgen het heeft. Ziekenhuizen maken gebruik van hun reguliere plan. Door de ventilatie uit te schakelen, OK's te laten stoppen en ramen deuren te sluiten met beveiliging bij de ingangen. Hebben ze doorleeft welke maatregelen minimaal nodig zijn.

Conclusie

Bij een incident met giftige stoffen dat zich niet beperkt tot een vaste locatie blijkt dat de druk op personeel van ziekenhuizen en zorginstellingen toeneemt vanwege een grotere toestroom van patiënten en informatiebehoefte. Vervoerbewegingen van zorgpersoneel ondervinden hinder bij hun werkzaamheden. Daarnaast ligt er een vraag naar coördinatie en informatiebehoefte vanuit de zorgketen voor handelingsperspectieven. Aan te bevelen is om:

- Binnen de eigen instelling na te gaan wie verantwoordelijk is voor het nemen van maatregelen, zoals het uitschakelen van ventilatiesystemen, het sluiten van ramen en deuren en eventueel andere handelingen die van invloed zijn bij het tegengaan van giftige stoffen binnen de instelling. Ook thuiszorg moet hierbij niet uit het oog verloren worden.
- Dit incidenttype (giftige stoffen) uit te werken in planvorming, doorleef het scenario en maak samenwerkingsafspraken in de zorgketen over vervoer, uitwijklocaties, mensen en middelen.
- Communicatieberichten voor te bereiden binnen instellingen om capaciteit van de zorg voor cliënten daardoor te behouden.
- Afspraken te maken tussen de GHOR en zorgpartners over coördinatie en communicatie als de zorgcontinuïteit in het geding komt.

4. Overstroming

Bevindingen op het gebied van zorgcontinuïteit en logistiek

Patiënten logistiek

Overstroming is een incidenttype dat niet veel is voorgekomen, maar als het voorkomt veel impact heeft op de zorgcontinuïteit. Alle vervoersbewegingen over de weg ondervinden hinder bij een overstroming. Wegen zijn niet begaanbaar door het water. Evacuatie van personen kan niet of beperkt doorgang vinden. Ziekenhuizen zijn door verkeersopstoppen moeilijk of niet te bereiken door ambulances en de vervoerscapaciteit van ambulances zal een groot probleem zijn.

Daarnaast maken veel instellingen zoals de gehandicaptenzorg gebruik van dezelfde aanbieders voor vervoer waar ze een contract mee hebben. In tijde van grote opschaling zijn ze afhankelijk van de capaciteit van één vervoerder om te evacueren.

Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype

Langere tijd

Er moet rekening worden gehouden dat niet alle zorg binnen 4, 8 of 24 uur operationeel is. Het opschalen van zorg kan een langere voorbereidingstijd vragen. Het tijdig opstarten en verder denken dan de 1e 24 uur is nodig om zorg zoals bijvoorbeeld een kraamzorghotel (48 uur) operationeel te laten draaien.

Cruciale voorzieningen

Belangrijk is het organiseren van een geschikte uitwijklocatie die zich niet binnen het incident gebied bevindt en buiten het overstromingsgebied. Voor logistieke transporten en bevoorrading van instellingen is het belangrijk om levering van onder ander medicatie (apothekers), maar ook andere middelen te kunnen blijven waarborgen. GGZ-instellingen geven aan dat het grootste probleem schaarste is: denk hierbij aan communicatie, vervoer en opvang. Alle basisvoorzieningen komen onder druk. Verschillende doelgroepen met verschillende mate van kwetsbaarheid; dit stelt tevens eisen aan de uitwijklocatie.

(Onderlinge) samenwerking -> sector of keten

Tijdens een overstroming is onderlinge samenwerking met partners van zowel binnen als buiten de regio een belangrijk onderdeel in de voorbereiding, acute fase en evacuatie. Aangegeven wordt dat onder andere de RAV afhankelijk is van andere partijen. Zo zijn er extra ambulances nodig en boten van de reddingsbrigade en brandweer voor vervoer van personen. De veiligheidsregio kan hierin samen met een liaison Defensie een rol spelen om in middelen te voorzien.

Capaciteit personeel

Het krijgen van extra personeel is om meerdere redenen lastig. Al het zorgpersoneel heeft te maken met veiligheid en evacuatie van eigen familie. Daarnaast zal afhankelijk van de situatie, verkeerscongestie een grote uitdaging zijn in het bereiken van zorglocaties en patiënten binnen het overstromingsgebied, wat effect heeft op de veiligheid van bewoners en/ of cliënten en andere hulpbehoevende.

Veiligheid eigen personeel

De RAV verleent zorg zo lang dat veilig is voor het eigen personeel. Over de gehele keten is veiligheid voor eigen personeel belangrijk om een goede hulpverlening te blijven leveren. Uitval van personeel zal effect hebben op andere processen binnen de zorgketen. Patiënten kunnen minder snel vervoerd of behandeld worden door uitval eigen personeel. Medicatie kan niet geleverd worden.

Zelfredzaamheid

De mate van zelfredzaamheid is van belang bij evacuatie. Kan je zelf je woning verlaten en naar een veilig plek gaan en wat als je dat niet kunt? Wie kijkt er dan naar je om? Voor niet zelfredzame thuiswonende ligt er een knelpunt in de vraag wie is er verantwoordelijk en wie voelt zich verantwoordelijk om deze groep mensen te ondersteunen en in kaart te brengen. Wat als deze personen niet willen verplaatsen?

Bevindingen op het gebied van informatiemanagement

De zorg lijkt steeds meer afhankelijk te worden van de digitalisering, wat bepaalde risico's met zich meebrengt. Servers die slechts op één plaats zijn ondergebracht zonder een back-up locatie, patiëntendossiers die verplaatst moeten worden naar een andere apotheek, waar door de patiënt geen toestemming voor is gegeven om in te mogen zien en hoe om te gaan met persoonsgegevens bij huisartsen. Zowel interne informatievoorzieningen binnen een instelling als bovengenoemde voorbeelden waar de zorg voor cliënten centraal staat worden daardoor cruciaal.

Bevindingen op het gebied van communicatie

Binnen de gehele witte keten ligt er een informatiebehoefte. De instellingen kunnen zelf niet volledig aan die behoefte voldoen. Aangegeven wordt dat voor de GHOR daar een coördinerende/ regierol is weggelegd om in die informatiebehoefte te voorzien. Communicatie geldt hierbij niet alleen richting de instellingen, maar zeker ook naar de burgers over handelingsperspectieven zoals bijvoorbeeld het meenemen van eigen medicatie.

Daarnaast leeft de vraag bij een enkele instelling wie de beslissing tot ontruiming mag geven.

Bevindingen op het gebied van kennis en ervaring

Er zijn binnen de witte keten verschillende teams (kern-, calamiteitenteam of werkgroepen) die gevormd kunnen worden als er een incident plaatsvindt. Deze teams worden niet beoefend. Onderlinge afspraken zijn hierdoor mogelijk niet duidelijk. Dit vergroot de kans op verschil in verwachtingen naar elkaar.

Bevindingen op het gebied van risicoperceptie en bewustwording

Alle zorgpartners geven aan dat ze niet of niet goed voorbereid zijn op een scenario als overstroming en dat het als lastig wordt ervaren om hier een goede voorbereiding voor te treffen. In dit scenario zitten voor zorginstellingen meerdere knelpunten;

Bijlage 3 - Uitwerking van bevindingen, conclusies en aanbevelingen per incidenttype

- het tijdig beginnen met evacueren, hoeveel tijd heb je dan?
- uitwijklocaties die grotendeels in hetzelfde gebied liggen waardoor die mogelijk niet geschikt zijn.
- drukte op de weg waardoor evacueren vertraging oploopt.
- krapte in beschikbaarheid van ambulances.
- wie worden er als eerste geëvacueerd.

Dit maakt dat een scenario als overstroming vanwege de vele variabele componenten complex is in zowel voorbereiding als uitvoering.

Conclusie

Overstroming is een incidenttype dat weinig voorkomt en waar de zorgketen het moeilijk vindt om op voor te bereiden vanwege de complexiteit en omvang, maar waar ook nog weinig mee wordt geoefend. Bij overstroming zijn er zorgen op alle gebieden van interne planvorming, bereikbaarheid, schaarste, personeel, communicatie en evacuatie. Om toch zo goed mogelijk voorbereidt te zijn op dit complexe incidenttype is aan te bevelen om:

- Afspraken te maken met zorgpartners over bereikbaarheid, schaarste, personeel en evacuatie en niet alleen binnen de eigen regio maar juist daarbuiten.
- Regio overstijgend afstemming te zoeken voor een uitwijklocatie buiten het overstromingsgebied. Maak afspraken over het mogelijk extra inzetten van personeel en middelen.
- Te onderzoeken wat een overstroming specifiek voor je eigen instelling betekent bij verschillende waterstanden en bij wie je een hulpvraag kunt neerleggen.
- Planvorming beschikbaar te maken en het scenario overstroming te beoefenen met partners op bestuurlijk en operationeel niveau.
- Afspraken te maken met leveranciers bij schaarste (levering van voedsel, medicatie en andere middelen) tijdens een overstroming.
- De samenwerking te zoeken met de GHOR voor coördinatie bij de verdeling van onder andere schaarste.
- Zicht te krijgen op waar niet of verminderd zelfredzame mensen met thuiszorg zijn ondergebracht en hoe daarmee om te gaan.

Bijlage 4 - Scenario's

Scenario 1 Uitval elektriciteit

Algemeen

Plaats: regio Zuid-Holland Zuid
Meteo: winter, 3°C. 07:30 uur.

Uitval stroom als gevolg van een nog onverklaarbare storing in een aantal verdeelstations. Een groot gedeelte van de regio komt zonder stroom te zitten. Ook diverse (zorg) instellingen worden hierdoor getroffen.

Het dagelijks leven wordt sterk ontregeld; mensen stranden in de ochtendspits door uitval verkeerslichten en verstoring openbaar vervoer. Radio en tv doen het niet meer en door de uitval van routers is er geen internetverbinding meer. Na 1 uur wordt bekend dat de uitval langer duurt dan 6 uur.

Bijlage 4 - Scenario's

Scenario 2

Acute fase: 0-6 uur na uitval	Impactfase: 6-12 uur na uitval	Herstelfase: 12-48 uur na uitval
• Duur storing onbekend. • Overbelasting meldkamer; 112 telefoontjes in de wacht • Internet en telefonie ontregeld • Verwarming, ventilatiesystemen en koelinstallaties zijn uitgevallen • Chaos op de weg door uitval verkeerslichten -> meer verkeersongevallen • Alarmeringssystemen en zuurstofconcentratoren werken niet meer • Thuisbeademing valt uit	• Oorzaak gevonden, uitval duurt langer dan 9 uur • Verminderd zelfredzamen in thuissituatie krijgen problemen • Zelfverwijzers bij huisarts en ziekenhuis omdat ze telefonisch niet bereikbaar zijn • Inhoud koel- en vriesinstallaties bederft • Na 8 uur zonder elektriciteit vallen hydrofoorinstallaties uit, waardoor hoger gelegen verdiepingen geen leidingwater krijgen (tenzij noodstroom) • Maatschappelijke onrust • Aanloop bij zorginstellingen die beschikken over noodstroom	• Gefaseerd weer aansluiting van stroom • Patiëntendossiers zijn niet digitaal bijgehouden • Medische apparatuur (bij patiënten thuis) moet worden opgestart en medicijnen zijn mogelijk bedorven door een niet werkende koeling

Grote brand in gebouw met niet- of verminderd zelfredzame personen

Algemeen

Plaats: zorginstelling in de regio Zuid-Holland Zuid

Datum en tijd: augustus, 04:00 uur

Meteo: 18°C, windkracht 2, droog

Situatiebeschrijving

Er is brand ontstaan in een spreekkamer van een zorginstelling. Het gebouw moet worden ontruimd. Cliënten moeten worden verplaatst. Ook moeten omliggende objecten worden ontruimd. Vanwege

het tijdstip zijn er weinig personeelsleden aanwezig.

Door de impact en de grote rookontwikkeling wordt opgeschaald naar GRIP 2. Dit betekent dat er vanuit de Veiligheidsregio een operationeel team bij elkaar komt om de bron- en effectbestrijding te coördineren. Na enige tijd stort een gedeelte van het pand in. Een groot aantal slachtoffers en hulpverleners hebben een inhalatietrauma of zijn gewond geraakt door de instorting en worden naar omliggende ziekenhuizen gebracht.

Acute fase: 0-6 uur na brand	Nasleepfase: 6-72 uur	Nazorgfase: 72 uur - 3 maanden
• Snelle rookverspreiding • Moeizame ontruiming van het pand • Opschaling naar GRIP 2	• Brand is onder controle, sein brandmeester is gegeven • Een groot deel van de bewoners kan op korte termijn niet terugkeren in de woningen • De gemeente (vanuit de opgeschaalde situatie Bevolkingszorg) is voor deze bewoners bezig om opvang te regelen, samen met de betrokken partijen	• Een deel van de bewoners kan terugkeren naar de woningen • Impact op bewoners en omgeving is groot

Bijlage 4 - Scenario's

Scenario 3

Incident transport gevaarlijke stoffen en personenvervoer

Algemeen

Plaats: Zwijndrecht

Datum en tijd: dinsdag, 09:30 uur

Meteo: 6°C, windkracht 5, droog

Situatiebeschrijving

De regio Zuid-Holland Zuid is een doorvoerroute van gevaarlijke stoffen per trein vanuit de Rotterdamse haven naar onder andere België en Duitsland.

Daarnaast vindt personenvervoer binnen de regio in grote frequentie plaats. Op dinsdagochtend botst een ontspoorde passagierstrein op een goederentrein met gevaarlijke stoffen. Er zijn veel gewonden en dodelijke slachtoffers. Door de botsing is brand ontstaan en zijn giftige stoffen vrijgekomen vanuit een ketelwagen van de goederentrein. De inhoud met zeer toxische stof stroomt naar buiten en vormt vrijwel direct een gifwolk. Reizigers en hulpverleners zijn tijdens de evacuatie onwel geworden. Ook in de omgeving zijn slachtoffers gevallen.

Acute fase: 0-3 uur na incident	Nasleepfase: 3-72 uur	Nazorgfase: 72 uur – 96 uur
• Chaos op en rond incidentterrein • Veel telefoontjes naar 112 over (stank)klachten • GGB code 30 • Groot aanbod patiënten bij ziekenhuizen met brandwonden en inhalatietrauma	• Groot effectgebied door gifwolk • Zelfverwijzers bij HAP's en huisartsen	

Bijlage 4 - Scenario's

Scenario 4 Overstroming

Algemeen

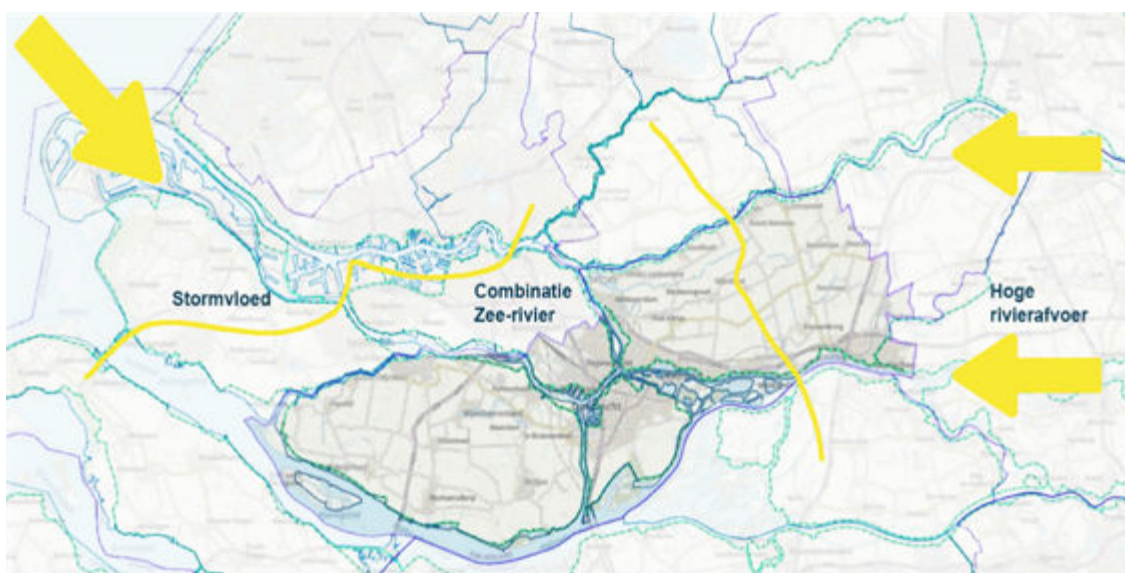
Plaats: regio Zuid-Holland Zuid

Datum en tijd: herfst

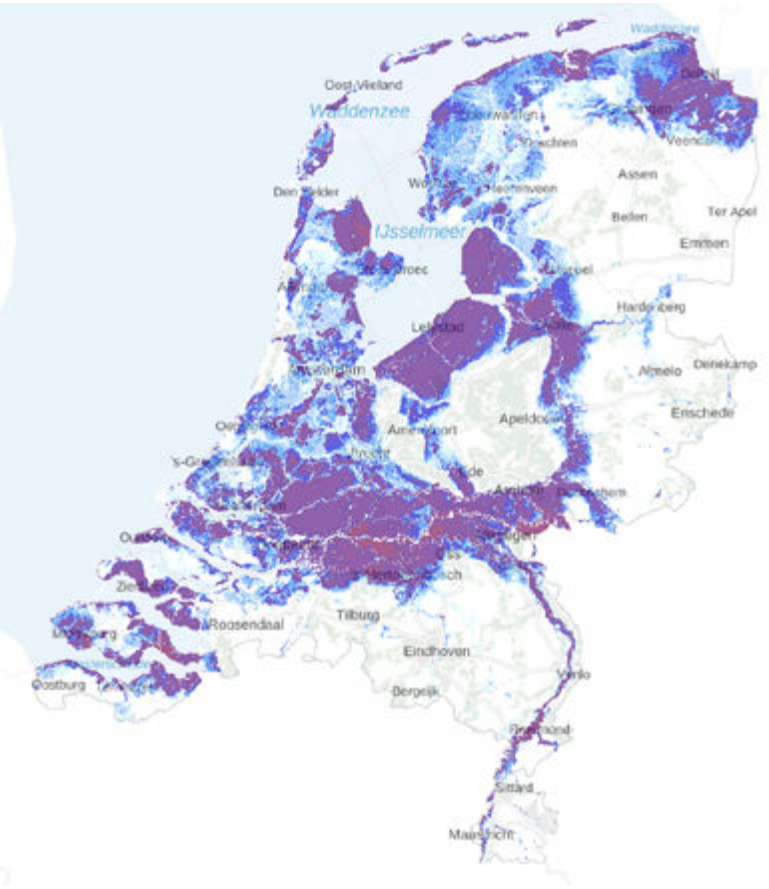
Meteo: langdurige regenval in Nederland en Duitsland

Situatiebeschrijving

De afgelopen weken zijn er al ondergelopen uiterwaarden en hoge waterstanden in de rivieren gezien door de langdurige regenval. Er wordt nog meer regen voorspeld en naar verwachting zal de waterstand nog verder stijgen. Bij dijkcontroles is een verzwakking geconstateerd bij Gorinchem. De kans op een dijkdoorbraak wordt groot geacht. 3 dagen voor de (verwachtte) dijkdoorbraak wordt besloten tot evacuatie.

Bijlage 4 - Scenario's

Maximale waterdiepte bij een dijkdoorbraak

Transparantie: 38%

Legenda

- < 0.5
- 0.5-1.0
- 1.0 - 1.5
- 1.5 - 2.0
- 2.0-5.0
- > 5.0

Prepartie- en evacuatiefase: 3 dagen voor impactfase	Impactfase: moment van dijkdoorbraak tot 2 weken erna	Nafase: 2 weken – maanden na dijkdoorbraak
- Grote files de regio uit door evacuatie -> zorginstellingen zijn niet goed bereikbaar - Zorginstellingen wordt gevraagd in kaart te brengen welke patiënten geëvacueerd moeten worden (naar hoger gelegen verdiepingen of extern) - Een klein percentage bewoners kiest ervoor om niet te evacueren maar te schuilen	- Daadwerkelijke dijkdoorbraak - Wegen zijn onbegaanbaar - Uitval nutsvoorzieningen - Achterblijvers kampen met tekort aan eten, drinken en medische zorg - Aflossing van personeel duurt langer of is niet meer mogelijk	- Het gebied is weer watervrij - Nutsvoorzieningen werken nog niet (optimaal) - Veel betrokkenen kunnen nog niet terug naar hun huis - Toename zorgvraag in het niet overstroomde gebied - Ziekenhuizen, ambulanceposten en huisartsen in het overstroomde gebied kunnen in de eerste weken zeer beperkt zorg leveren

Bijlage 5 - Afkortingenlijst

BHV	Bedrijfshulpverlening
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlenings-organisatie in de Regio
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
LCMS	Landelijk Crisis Management Systeem
NIPV	Nederlands Instituut Publieke Veiligheid
OTO	Opleiden trainen Oefenen
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
ROAZ	Regionaal Overleg Acute Zorg
RRP	Regionaal Risicoprofiel
VR	Veiligheidsregio
VVT	Verpleeg-, verzorgings- en thuiszorg
Wkkgz	Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg
ZHZ	Zuid-Holland Zuid
ZRP	Zorgrisicoprofiel
Wvr	Wet Veiligheidsregio's
ZWN	Zuidwest Nederland

Wat voor regio willen we zijn?

Uitwerking bestuursopdracht VRZHZ

samen voor veiligheid

veiligheids
regiozhz

Inhoud

1. Inleiding en achtergrond	3
2. De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	4
3. Regionaal Risicoprofiel 2025-2028	6
4. Ontwikkelingen 2017-2026	9
• Tijdlijn gebeurtenissen	12
• Financiële ontwikkeling VRZHZ	13
• Analyse formatie 2017-2024	15
5. Wat voor veiligheidsregio willen we zijn?	17
6. Knoppenmodel	18
7. Bestuurlijke indicatoren	21
8. Uitkomsten bespreking AB 17 oktober 2024	23

1. Inleiding en achtergrond

Op 7 december 2023 heeft het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (AB VRZHZ) de organisatie een bestuurlijke opdracht gegeven over de toekomstbestendigheid van de brandweezorg. Aanleiding hiervoor was de vaststelling van het ontwerp dekkingsplan en de strategische huisvestingsvisie in het AB van 12 oktober 2023. Tijdens de besprekingen in zowel het DB als het AB is de samenhang van deze twee onderwerpen besproken. Het aantal brandweerposten en de daaraan gerelateerde dekking heeft invloed op de onderhoudskosten en investeringskosten van de huisvesting. Het ontwerp dekkingsplan gaat echter over de komende vier jaar en de strategische huisvestingsvisie is langjariger ingestoken. Vanwege dit verschil in doorlooptijd heeft het AB de behoefte uitgesproken om nader te onderzoeken hoe de repressieve brandweezorg toekomstbestendiger ingericht kan worden en wat daarvan de invloed op de operationele huisvesting is.

Parallel aan deze ontwikkelingen binnen het domein van de veiligheidsregio, stevenen gemeenten af op een financieel 'ravijnjaar' in 2026. Als gevolg van een herverdeling van het gemeentefonds en de toenemende kosten van de zorg die voor rekening van de gemeenten komen, zullen veel gemeenten naar verwachting in 2026 een fors structureel tekort op de begroting krijgen.

In het overleg van 18 april 2024 heeft het AB de VRZHZ de opdracht gegeven om te komen tot een verkenning van de financiële positie, in relatie tot de reeds besloten verkenning toekomstgerichte, robuuste brandweezorg.

Voorliggend achtergronddocument dient als naslagwerk voor een thematische bespreking van het AB op 17 oktober 2024 over de financiële positie en de knoppen waaraan het bestuur kan draaien binnen de bedrijfsvoering van de VRZHZ. In dit document staat de volgende vraag centraal: wat voor veiligheidsregio willen we zijn? Het bestuur wordt uitgedaagd om langs de weg van de inhoud keuzes te maken. Want keuzes maken heeft gevolgen voor de financiën, maar ook voor de veiligheid in Zuid-Holland Zuid.

In dit document wordt ingegaan op de (financiële) ontwikkelingen sinds 2017. Daarna worden drie veiligheidsprofielen geschetst, die helpen bij de gedachtevorming over de taken en rollen van de veiligheidsregio. Vanuit deze profielen wordt een knoppenmodel voorgesteld. Voor deze knoppen worden zes bestuurlijke indicatoren in beeld gebracht, die gaan over financiën, sociaalmaatschappelijke impact en, uiteraard, veiligheid. Want met betrokkenheid en daadkracht werken wij samen aan veiligheid voor de mensen in Zuid-Holland Zuid.

2. De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) is één van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. Namens de 10 gemeenten in onze regio voeren wij verschillende taken uit voor risicobeheersing, crisisbeheersing, brandweezorg en geneeskundige hulpverlening. De VRZHZ werkt aan een veilige en gezonde omgeving voor de inwoners, bedrijven en bezoekers van onze regio. Wij hebben dit verwoord in onze missie:

Met betrokkenheid en daadkracht werken wij samen aan veiligheid voor de mensen in Zuid-Holland Zuid. Dit doen we door te adviseren over risicobeheersing en het adequaat handelen bij incidenten, rampen en crises.

Hiervoor is een goede samenwerking tussen alle partijen van groot belang. De Veiligheidsregio verbindt, coördineert en faciliteert alle betrokken partijen om incidenten, rampen en crises te voorkomen. Als er een incident, ramp of crisis plaatsvindt, komen we met onze partners in actie, zoals de politie en de ambulancedienst. Als het nodig is, breiden we deze samenwerking uit naar andere relevante crisispartners. Denk daarbij aan gemeenten, provincie, waterschappen, zorginstellingen, Ministerie van Defensie, Rijkswaterstaat en (nuts)bedrijven.

Wij voelen ons betrokken bij onze inwoners, bedrijven en bezoekers van de regio. Daarom geven wij voorlichting op scholen, bij zorgorganisaties, woningcorporaties en aan inwoners. Wij signaleren risico's en adviseren het bevoegd gezag over veiligheid, zodat een bewuste risicoafweging kan worden gemaakt bij hun besluiten. Ook adviseren wij bedrijven en instellingen over veiligheid en ondersteunen hen bij het maken van incidentenbestrijdings- en zorgcontinuïteitsplannen en het bevorderen van de veiligheidscultuur. Dit doen we om veilig gedrag in onze regio te stimuleren.

Bij onze werkzaamheden maken wij optimaal gebruik van de deskundigheid van onze medewerkers en samenwerkingspartners. Vakbekwaamheid staat bij ons hoog in het vaandel, net als informatie gestuurd werken. Tijdens een incident, ramp of crisis moeten onze inwoners kunnen rekenen op professionele hulpverleners die snel paraat staan en weten wat ze moeten doen. Vierentwintig uur per dag, zeven dagen in de week. Wij doen dit met ongeveer 300 beroepsmedewerkers, ruim 700 vrijwillige brandweerm medewerkers en 175 piketfunctionarissen in de crisisorganisatie.

Na afloop van incidenten dragen we bij om zo snel mogelijk terug te keren naar de normale situatie, bijvoorbeeld door bewonersbijeenkomsten te organiseren voor getroffen en hun omgeving.

Onderdeel van onze organisatie is ook het Spinel Veiligheidscentrum B.V. (Spinel). Spinel is het oefencentrum voor de brandweer in de VRZHZ en is een vennootschap, die voor 100 procent eigendom is van de VRZHZ. Het oefencentrum is zodanig ingericht, dat er geoefend kan worden met de specifieke risico's die voorkomen in onze regio én op alle kerntaken. Hiertoe behoren brandbestrijding, technische hulpverlening, incidentbestrijding gevaarlijke stoffen en waterongevallen. We maken gebruik van diverse gas- en hout gestookte objecten. Spinel is ondernemend, slagvaardig, verbindend en biedt ruimte aan innovatieve ideeën. Ook brengt het commerciële partijen in de veiligheidsbranche en de industrie in onze regio samen. Spinel kent een eigen bedrijfsplan.

De meldkamer die de VRZHZ bedient, is gevestigd in Rotterdam en is onderdeel van de Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS). Deze valt onder verantwoordelijkheid van de Nationale Politie. De meldkamer delen we met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, de

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de VRZHZ zijn vastgesteld in de wet Veiligheidsregio's en in onze Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid.

3. Regionaal Risicoprofiel 2025-2028

Het algemeen bestuur heeft op 27 juni jl. het concept Regionaal Risicoprofiel 2025-2028 vastgesteld. Deze wordt eind 2024 definitief behandeld. Het Regionaal Risicoprofiel schetst de voornaamste risico's die zich voordoen in Zuid-Holland Zuid. Risico's zijn altijd in beweging: door innovatie en maatschappelijke ontwikkelingen ontstaan nieuw risico's, of krijgen bestaande risico's een nieuwe weg.

Het regionaal risicoprofiel is vanuit de inhoudelijke uitdaging het startpunt van het gesprek over de doelen en de ambities van de veiligheidsregio: we kunnen als overheden gezamenlijk veel bereiken, maar niet alles. Dit vraagt om bestuurlijke en strategische keuzes: welke risico's prioriteren we? Waar gaan we voor repressieve oplossingen en waar kiezen we voor meer preventie? En hoe zorgen we dat onze samenleving weerbaarder wordt als we erkennen dat we niet zelf alles meer kunnen?

Maatschappelijke ontwikkelingen

In het regionaal risicoprofiel zijn uit de gezamenlijke gesprekken en expertsessies met partners verschillende ontwikkelingen en karakteristieken van onze regio naar voren gekomen die van invloed kunnen zijn op ons risicobeeld. Zo is de regio Zuid-Holland Zuid het scharnierpunt van transporterend Nederland. Over weg, water, spoor en buisleidingen vindt veel vervoer van (gevaarlijke) goederen plaats.

De energietransitie gaat een enorme toename betekenen van het vervoer van ammoniak als waterstofdrager. Voor de woningbouwopgave en verdichting langs transportroutes en industrie gaat dit gevolgen hebben.

Ook de komende beleidsperiode is er sprake van groot onderhoud aan wegen, bruggen, tunnels en sluizen in de regio, met gevolgen voor de bereikbaarheid van onze regio voor de hulpdiensten.

De veranderende wereldorde zorgt voor geopolitieke en militaire spanningen, met de Russische oorlog tegen Oekraïne als belangrijkste voorbeeld. Nederland is vanwege haar ligging en infrastructuur een belangrijke toegang voor de NAVO partners tot Europa. Daarnaast gebruiken overheidsinstanties cyberaanvallen als middel om hun geopolitieke doel te bereiken. In de samenleving ontstaan grotere gevoelens van onveiligheid.

In 2023 heeft het KNMI nieuwe klimaatscenario's gepresenteerd. Er is sprake van een toename van de gemiddelde temperatuur, hitte en droogte en extremere zomerbuien, nattere winters, sterkere windstoten en valwinden bij buien. In de regio Zuid-Holland Zuid zullen we, zeker gezien onze lage ligging, te maken gaan krijgen met de gevolgen van de klimaatverandering.

Steeds meer kwetsbare groepen wonen in een kwetsbare omgeving. Door de woningnood worden kantoorpanden, bibliotheken enzovoorts omgebouwd naar woningen voor bijvoorbeeld de opvang van vluchtelingen of de huisvesting van seizoenarbeiders en studenten. Ook zien we steeds meer tijdelijke (flex) woningen. Naast fysieke, mentale of verstandelijke barrières kan er ook sprake zijn van een taal- en cultuurbarrière. Ook kan dit leiden tot verminderde zelfredzaamheid.

Er is een toename van excessief geweld (in relatie tot internationale drugsbendes) en polarisatie in de samenleving: o.a boerenprotesten, rellen oud & nieuw. Ook is er verminderd vertrouwen in de overheid. Dit kan invloed hebben op ons handelen bij rampen en crisis, specifiek in situaties waar sprake is van polarisatie.

De lage vaccinatiegraad in bepaalde gebieden van onze regio levert risico's op voor infectieziekten als mazelen, rodehond en polio. We zien dat niet alleen geloofsovertuiging, maar steeds meer ook andere overwegingen een rol spelen, zoals wantrouwen in de overheid.

Risico's in Zuid-Holland Zuid

Welke risico's zijn er in Zuid-Holland Zuid? Wat kan ons overkomen? En wat is de kans en hoe groot zijn de gevolgen? Dit zijn de grootste risico's en de belangrijkste ontwikkelingen en kenmerken van onze regio.

Grootste risico's in de regio

Overstroming

Grof en extreem geweld

Digitale verstoring

Nieuwe ziekteverwekker

Stroomuitval

Brand in gebouw kwetsbare doelgroep

Verstoring openbare orde

Kenmerken van de regio

Laaggelegen, waterrijke regio omsloten door rivieren

Veel transport over weg, water en spoor

Kleine compacte regio met stedelijk en landelijk gebied

Alle risico's weten?
Kijk op www.zhzveilig.nl/risicos

Ontwikkelingen

Er zijn ontwikkelingen en karakteristieken van de regio die van invloed kunnen zijn op ons risicobeeld. Zij kunnen de kans op, of de gevolgen van de risico's vergroten. Dit zijn de meest relevante ontwikkelingen voor onze regio.

Excessief geweld en polarisatie

Klimaatverandering

Transportregio en energietransitie

Woningbouwopgave

Lage vaccinatiegraad

Geo politieke dreigingen

veiligheids
regiozhz

4. Ontwikkelingen 2017-2026

We starten de terugblik op de ontwikkelingen de afgelopen jaren in 2017. Terugkijken is goed, maar verder terugkijken vanaf het begin van de regionalisering, die tijd is voorbij. De VRZHZ is inmiddels een volwassen organisatie, en daarbij past het niet om tot in lengte der jaren terug te kijken naar de oprichting voor het legitimeren voor bepaalde keuzes.

Tijdelijk en financiële ontwikkeling

Een tijdelijk vanaf 2017 dus, want daar sprak het bestuur tijdens de retraite over de nieuwe verdeelsystematiek voor de gemeentelijke bijdrage op basis van de uitkering in het subcluster rampenbestrijding en brandweezorg binnen het gemeentefonds. In de grafiek en tabellen op pagina 13 en 14 staan de ontwikkeling van de totale gemeentelijke bijdrage van de 10 gemeenten aan de VRZHZ afgezet tegen de inkomsten die de 10 gemeenten gezamenlijk binnen dit subcluster van het gemeentefonds hebben ontvangen. Als we de uitkering overhead buiten beschouwing laten zit het verschil tussen de uitkering en de bijdrage rond de 6 tot 7 miljoen euro.

Tijdens de AB themasessie van 17 oktober heeft een deskundige uitgelegd dat niet alleen naar de uitkering in het subcluster moet worden gekeken, maar dat de overhead ten laste van een ander cluster in het gemeentefonds komt. Als we dit meerekenen zien we in de tabel dat de uitkering uit het gemeentefonds hoger ligt dan de bijdrage die de gemeenten aan de VRZHZ doen.

Benchmark 2018

Met de gesprekken over de nieuwe verdeelsystematiek in 2017 werd een groot verschil van € 12 mln zichtbaar tussen de uitkering in het subcluster en de totale bijdrage van de gemeenten aan de VRZHZ. Er is daarom in 2018 een benchmark uitgevoerd met vier vergelijkbare veiligheidsregio's. De conclusie daaruit was dat we de verschillen goed kunnen verklaren. Vanwege ons risicobeeld, maar ook omdat onze begroting de meest complete van alle veiligheidsregio's was. In onze begroting zitten ook de kosten voor huisvesting, bevolkingszorg en functioneel leeftijdsontslag (FLO), wat bij andere regio's apart via de gemeentelijke begroting loopt. Als laatste constateerden we dat de uitkering uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) vanuit het Rijk niet in overeenstemming is met het risicobeeld van onze regio. Diverse lobby's hebben helaas niet geleid tot verhoging van deze bijdrage.

Ontwikkeling formatie VRZHZ

Het bestuur heeft nadrukkelijk gevraagd om inzicht in de ontwikkeling van de formatie. Op p. 7 is deze ontwikkeling in beeld gebracht. Voor een eerlijke vergelijking is gecorrigeerd voor de uittreding van Vijfheerenlanden en is de formatie van Spinel niet meegenomen.

In totaal is de formatie gestegen met 8,3 fte, een groei van 2,8% ten opzichte van 2017. Dit is onder andere te verklaren door de (landelijke) ophoging van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding in 2022 voor de doorontwikkeling van crisisbeheersing.

Eén van de onderdelen in de opdracht aan de nieuwe directeur in 2020 was om de managementlaag te verkleinen. In de periode 2017-2024 kromp het management met zo'n 5 fte, en daarmee is voldaan aan deze doelstelling.

De koers voor de VRZHZ, Haamstede 2019

Het algemeen bestuur heeft in 2019 in Haamstede gesproken over de koers voor de VRZHZ. Deze koers kan worden samengevat tot: "Een zelfstandige regio die compact, nabij en veerkrachtig is. Een regio die de inhoud centraal stelt en vanuit deze inhoud passende samenwerkingsvormen zoekt. En een regio die zichtbaarheid geeft aan vernieuwing en innovatie". Deze visie is uitgewerkt in het beleidsplan 2022-2025.

Uittreden Leerdam en Zederik

Per 1-1-2019 zijn de gemeenten Leerdam en Zederik opgegaan in de gemeente Vijfheerenlanden en over gegaan naar de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). Door de VRZHZ is een uittreedsom berekend van € 7,8 mln. Na arbitrage is een uittreedsom ontvangen van € 5,1 mln. Uiteindelijk is gebleken dat de VRZHZ een structurele frictie van € 0,9 mln heeft overgehouden, die binnen de eigen begroting is opgevangen. Overleg met het ministerie van BZK heeft niet tot een oplossing geleid.

Financieel perspectief 2021: bijeenkomst Hardinxveld-Giessendam

In 2021 is door het algemeen bestuur intensief gesproken over wat nodig is om door alle gemeenten vastgestelde beleidsplan 2022-2025 ook financieel te dragen. Vanwege vooral exogene ontwikkelingen als de CAO en prijsstijgingen is ingestemd met een structurele verhoging van € 2,2 miljoen vanaf 2023.

Extra BDuR 2022

In 2022 zijn vanwege de vluchtelingencrisis bestuurlijke afspraken over de doorstroom van migratie opgesteld. Onderdeel hiervan is een verhoging van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) met € 46 mln in 2023 oplopend naar structureel € 83 mln in 2026. Deze middelen zijn bedoeld voor het borgen en versterken van de crisisbeheersing en de informatiepositie. Voor onze regio gaat het om € 1,2 mln in 2023, oplopend tot € 1,9 mln in 2025. De laatste verhoging in 2026 is nog niet bevestigd door het Rijk, maar wordt geschat op € 2,2 mln.

Herziening gemeentefonds

Per 2023 is het gemeentefonds herzien. Het subcluster brandweezorg en rampenbestrijding is omgevormd naar het subcluster crisisbeheersing en brandweer, maar komt inhoudelijk goed overeen met de taken van het oude subcluster. Uit de meicirculaire 2024 volgt dat binnen het cluster veiligheid nauwelijks effecten van een ravijnjaar zichtbaar zijn. Dit zit vooral in de clusters jeugd en WMO. Overigens is de vraag of er in deze clusters daadwerkelijk sprake is van een ravijn en de omvang daarvan, in sterke mate afhankelijk van het advies van een externe

deskundigencommissie onder leiding van oud minister Van Ark. Dit advies wordt in januari 2025 verwacht.

Miljoenennota 2024

Op Prinsjesdag is de Miljoenennota gepresenteerd. Voor de veiligheidsregio's gaat het om stevige vraagstukken. In de eerste plaats de 10% bezuiniging die is doorgevoerd op de BDuR. Voor onze regio gaat dan om € 850.000. De minister van J&V heeft aan het Veiligheidsberaad aangegeven dit een onbedoeld effect is, maar het is op dit moment wel de feitelijke situatie.

Naast minder inkomsten spreekt de Miljoenennota over extra taken en kosten zonder dat daar dekking tegenover staat. De inzet voor het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid en inspanningen voor het borgend van de vitale infrastructuur, waartoe nu ook de veiligheidsregio's worden gerekend.

Huisvesting

De aanleiding voor de bestuursopdracht ligt in de kosten voor huisvesting. Daarom gaan we voor dat onderwerp verder terug in de tijd. Bij de regionalisering in 2013 is afgesproken dat ook het vastgoed over zou gaan de regio, maar later in de tijd. Per 2016 is de overname van het vastgoed door de veiligheidsregio geëffectueerd. Voor een aantal kazernes zijn maatwerkafspraken gemaakt, bijvoorbeeld het huren van de gemeente. In 2015 is in het bestuur gesproken over bezuinigingen binnen de VRZHZ om daarmee kostenontwikkelingen op te vangen. Een deel van deze bezuinigingen is

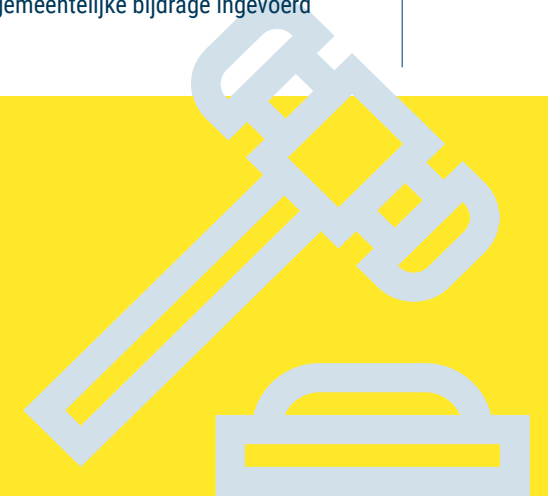
gevonden door het onderhoudsniveau van de kazernes te verlagen (kosten geraamd op 80% uitvoering van niveau 3, sober en doelmatig) en de levensduur van de kazernes te verlengen van 40 naar 50 jaar.

In oktober 2023 is in het algemeen bestuur gesproken over de strategische huisvestingsvisie. Geconstateerd is dat het gezien de vele ontwikkelingen niet opportuun was om de volledige kosten van een Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) van € 0,67 mln per jaar nu al te begroten. Er is daarom gekozen om voor de komende 4 jaar voor 100% het onderhoud uit te voeren, wat neerkomt op € 0,38 mln per jaar. Er wordt in deze 4 jaar geen voorziening opgebouwd voor na deze 4 jaar. De 4 jaar is bedoeld om de bestuursopdracht toekomstbestendige brandweezorg in samenhang met huisvesting uit te voeren, en op basis van de uitkomsten verdere besluiten te nemen.

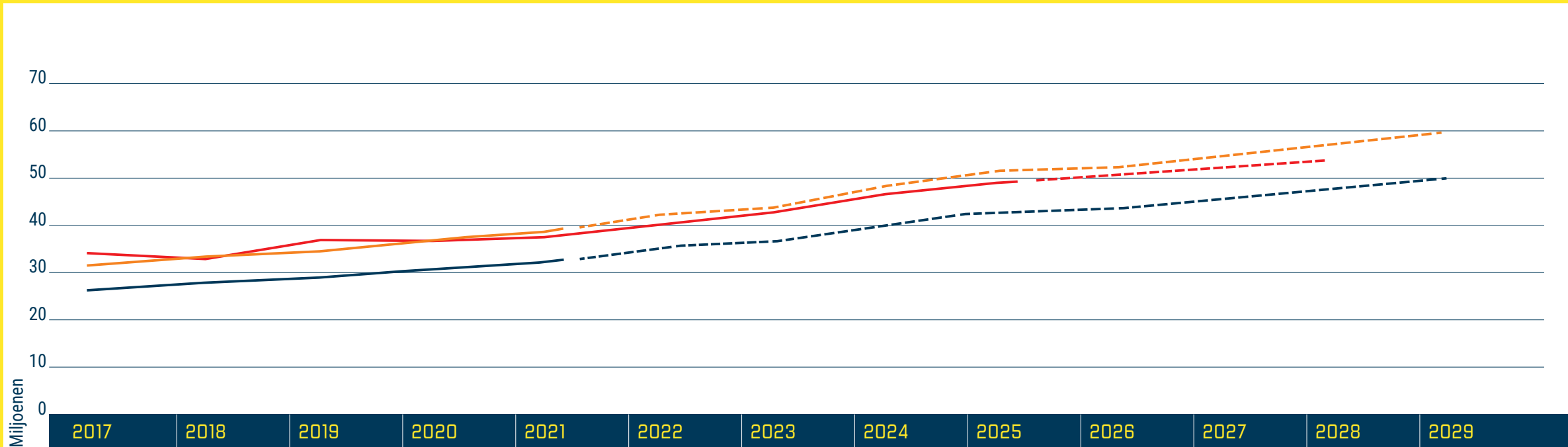
Naast het onderhoudsplan is in oktober 2023 ook gesproken over een meerjarig investeringsplan huisvesting (MJIP). Gezien de onzekere variabelen is besloten geen MJIP op te stellen maar de huidige werkwijze te continueren om per bouwontwikkeling een kredietbesluit te vragen.

Tijdslijn en financiële ontwikkeling

	2017 • Bestuurlijke herbevestiging samenwerking OZHZ op gebied van toezicht: beide organisaties beoordelen verschillende onderdelen brandveiligheid. • Retraite Vlieland: nieuwe verdeelsleutel gemeentelijke bijdrage vanaf 2024 • Inzicht in € 12 mln verschil tussen inkomsten gemeentefonds en bijdrage aan VRZHZ • Regionale afspraken "grip op verbonden partijen"		2019 • Bestuurlijke retraite Haamstede: zelfstandige VRZHZ, compact, nabij en veerkrachtig • Uittreden Leerdam en Zederik (frictie) • Start nieuwe verdeelsleutel • Lobby BDuR		2021 • Hardinxveld: Basis op orde, structureel € 2,3 mln vanaf 2023 • Vaststelling beleidsplan 2022-2025		2023 • Haalbaarheidsstudie Risk Factory • Herziening gemeentefonds • Opdracht onderzoek brandweezorg / huisvesting		2025 • Nieuwe beleidsplan VRZHZ • Nieuw Regionaal Crisisplan VRZHZ • Landelijk: focus op weerbaarheid van de samenleving door internationale en -cyberdreigingen	
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
				* Covid-19 pandemie januari 2020 t/m mei 2022		Opvang OEK en asiel, sinds maart 2022				
		2018 • Benchmark gemeentelijke bijdrage met 4 andere regio's • Strategische heroriëntatie • Samenvoeging meldkamers Rijnmond en Zuid-Holland Zuid • Eerste visitatie VRZHZ		2020 • Covid crisis • Rapport de Evaluatie WVR		2022 • Vluchtelingencrisis • Ontwikkeling crisisbeheersing via extra BDuR vanwege nieuwe rol in langdurige crises		2024 • Bestuursopdracht VRZHZ • Visitatie • Nieuw Risicoprofiel VRZHZ • Nieuwe verdeelsleutel gemeentelijke bijdrage ingevoerd		2026 • Financieel 'ravijnjaar' gemeenten

Verloop gemeentelijke inkomsten en bijdragen aan VRZHZ

- Gemeentelijke bijdrage
- - - Gemeentelijke bijdrage (prognose)
- Inkomsten gemeentefonds definitief
- - - Inkomsten gemeentefonds voorlopig
- Inkomsten gemeentefonds definitief + overhead
- - - Inkomsten gemeentefonds voorlopig + overhead

Financiële ontwikkeling VRZH

Gemeentelijke bijdrage vs gemeentefonds

Jaar	Netto gemeentelijke bijdrage	Inkomsten gemeentefonds excl. overhead	Inkomsten gemeentefonds incl. overhead	Verschil definitief excl. overhead	Verschil definitief incl. overhead
2017	34.210.886	26.216.627	31.459.953	-7.994.259	-2.750.933
2018	32.790.233	27.732.986	33.279.583	-5.057.247	489.350
2019	36.618.105	28.871.208	34.645.450	-7.746.897	-1.972.655
2020	36.752.593	30.762.321	36.914.785	-5.990.272	162.192
2021	37.620.635	32.198.414	38.638.097	-5.422.221	1.017.462
2022	39.984.461	35.180.580	42.216.696	-4.803.881	2.232.235
2023	42.644.240	36.489.787	43.787.745	-6.154.453	1.143.505
2024	46.456.383	40.384.853	48.461.824	-6.071.530	2.005.441
2025	48.901.223	42.748.764	51.298.516	-6.152.459	2.397.293
2026	50.637.449	43.503.193	52.203.832	-7.134.306	1.566.333
2027	52.243.068	45.596.336	54.715.603	-6.646.732	2.472.535
2028	53.904.411	47.660.066	57.192.079	-6.244.345	3.287.668

* zie voor verdere toelichting op het verschil tussen gemeentelijke bijdrage en gemeentefonds [pagina 9](#).

** vanaf 2022 betreffen de inkomsten gemeentefonds, en dus ook het verschil, een prognose.

Analyse formatie 2017-2024

Om beeld te krijgen op de ontwikkeling van de formatie is een vergelijking gemaakt tussen 2017 en 2024, met een uitsplitsing per directie en een apart cluster voor leidinggevend. Vanuit de analyse:

- Er is een afname in de formatie van het leidinggevend cluster tussen 2017 en 2024.
- In 2018 is het MT-VR en MT-brandweer samengevoegd tot 1 MT van 6 personen.
- In 2023 is het MT van 6 teruggebracht naar een DT van 4 personen.
- Bovenformatieven zijn gereduceerd: eind 2019 waren er 6, nu nog 1.
- Er is een totale stijging op de formatie tussen 2017 en 2024.
- De stijging van de totale formatie is te wijden aan:
 - De versterkingsgelden crisisbeheersing (toename R&C).
 - Ontwikkelingen in informatievoorziening, cybersecurity en HRM (toename bedrijfsvoering).

Naast het formatieverloop (te zien op de volgende pagina) zijn de volgende data interessant om te delen:

- De gemiddelde uitstroom van vrijwilligers is 40 per jaar, met een gemiddelde diensttijd van 16 jaar.
- De gemiddelde leeftijd van werknemers binnen de VRZHZ zonder vrijwilligers (311 medewerkers) is 45,9 jaar, met vrijwilligers (911 medewerkers) is dit 41,5 jaar.
- In heel 2023 was de indienstratio inclusief vrijwilligers 5,81% en de uitdienstratio 7,54%.
- In heel 2023 was de indienstratio exclusief vrijwilligers 6,85% en de uitdienstratio 7,14%.
- Het verzuimcijfer van 2023 is 4,96%. Het cijfer over de periode 08-10-2023 t/m 08-10-2024 is 6,1%.
- De man-vrouwverhouding (m-v) in 2018 was 87-13% inclusief vrijwilligers, en 73-27% exclusief vrijwilligers. In 2024 is dit 85-15% inclusief vrijwilligers, en 68-32% exclusief vrijwilligers. Dit betekent in beide gevallen een toename in het aantal vrouwen dat werkzaam is voor de VRZHZ.

Uitkomsten O&F analyse 2017-2024

Onderdeel	01-01-2017 met correctie 5HL	01-01-2024 excl. Spinel	Vershil
Directie (excl CGS/DPG)	1,0	1,0	0
Bedrijfsvoering	57,9	69,9	+ 12,0
R&C	56,6	68,4	+ 11,8
Brandweer	180,4	164,9	- 15,5
Totaal	295,9	304,2	+ 8,3
Waarvan leidinggevend			
Directie	4	4	
Hoofden / clustercdt.	14,2	13,8	
OM-ers	16,8	12,5	
Totaal	35,0	30,3	-4,7

5. Wat voor veiligheidsregio willen we zijn?

Hoe kijken we naar onze veiligheidsregio? Wat zijn de eisen en verwachtingen bij het Rijk, bij onze gemeenten, bij onze partners en uiteraard in de samenleving? En wat betekent dat voor onze rol en positie, voor onze taken? We hebben 3 veiligheidsregio-profielen op een rij gezet.

Een reactieve incidentsbestrijdingsorganisatie: minimum wettelijk niveau

We houden ons alleen aan de wettelijke taken en vullen die zo minimaal mogelijk in. Dus bijvoorbeeld opkomsttijden rekken we tot de maximale grens. Ook aan de voorkant van de veiligheidsketen doen we alleen de wettelijke taken. Er zijn geen pluspakketten voor gemeenten. Alleen voor fysieke crises organiseren we de multidisciplinaire opschaling. Maatschappelijke activiteiten ondernemen we niet. Ook onze verantwoording richten we zo sober en minimaal mogelijk in.

Compact & nabij (huidige ontwikkeling)

We continueren de in Haamstede ingezette lijn van een regio die zelfstandig, compact, nabij en veerkrachtig is. We zijn adaptief waar het gaat om ontwikkelingen en geven zichtbaarheid aan innovatie en ontwikkeling. Gemeenten faciliteren we in veiligheidsvraagstukken zonder de verantwoordelijkheid over te nemen.

Breed en leidend

We spelen een vooraanstaande rol op vele terreinen van veiligheid, waarbij we ons niet alleen beperken tot het fysieke domein. We dragen daarmee stevig bij aan maatschappelijke continuïteit, gegeven de (internationale) ontwikkelingen als dreiging en energietransitie. Het Rijk kijkt hierin ook steeds meer naar de veiligheidsregio's. In de landelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld het mobiliseren van de samenleving om de weerbaarheid te vergroten draaien we als koploper mee.

6. Knoppenmodel

Wanneer we kijken naar de drie hiervoor genoemde profielen en de mogelijke invulling vanuit de directies, dan kunnen de volgende hoofdknoppen worden geïdentificeerd:

Taken

De VRZHZ voert taken uit op het gebied van brandweezorg en risico- en crisisbeheersing. De taakuitvoering bestaat uit meer dan alleen een wettelijk minimum niveau zoals verwoord in de Wet Veiligheidsregio's en onderhavige besluiten. Zo zijn er specialismen bij de brandweer en voert risicobeheersing taken uit die regionaal zijn vastgesteld: dat impliceert keuzes voor het bestuur, waarbij in acht moet worden genomen dat elke taak vanuit een gedegen veiligheidskeuze is gemaakt in het verleden.

Samenwerking

De VRZHZ is van nature een netwerkorganisatie, waarbij met veel partners wordt samengewerkt. Partners in de eigen regio, maar ook buurregio's en landelijke partijen. Altijd wordt er gezocht naar slimme samenwerkingsvormen, op de inhoud of bedrijfsvoering:

- De VRZHZ kan eigen monteurs in dienst nemen voor het onderhoud van voertuigen, omdat we dit uitvoeren voor de ambulancedienst en gemeente Zwijndrecht.

- De OZHZ werkt samen met de VRZHZ op het gebied van advisering en omgevingswet.
- Samen met de VRR delen we een meldkamer maar ook de ontwikkelingen op het gebied van informatiemanagement.
- We hebben een team Brandonderzoek samen met VRR.

Landelijk wordt samengewerkt op het gebied van verzekeringen, mantelovereenkomsten voor voertuigen, aanschaf dienstkleding, landelijke voorziening crisisbeheersing, werkgeversvereniging, KCR2

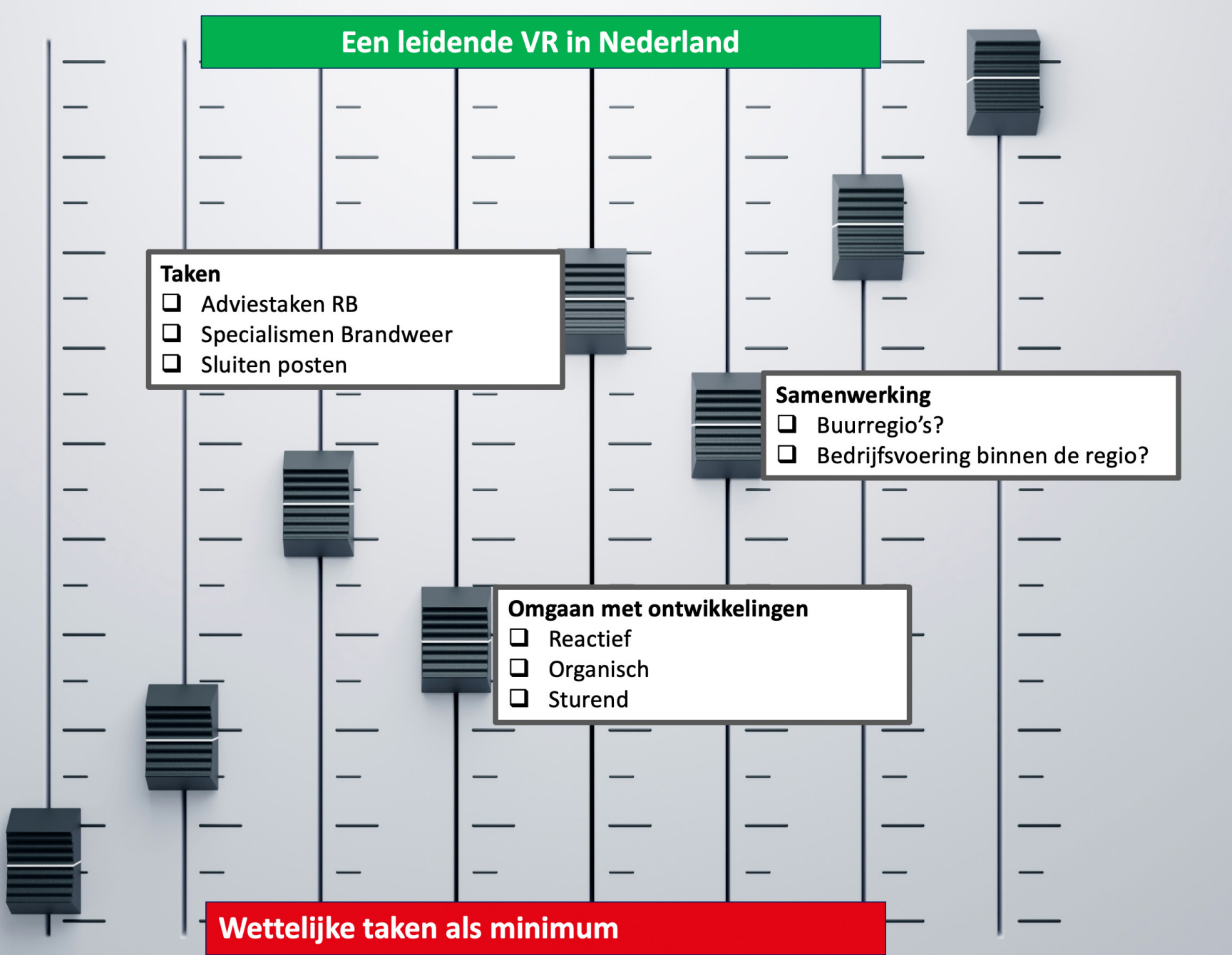
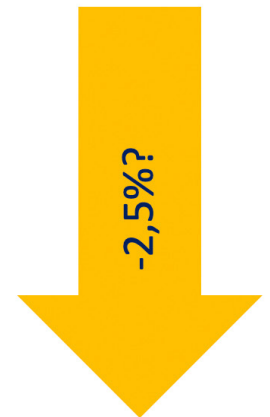
Deze samenwerkingen kunnen intensiever: zo zijn er organisaties binnen hetzelfde grondgebied (OZHZ, DG&J) of buurregio's waarbij een structurele samenwerking kan leiden tot schaalvoordelen. De samenwerking kan intensiever op de inhoud, bijvoorbeeld op het gebied van preventie met GGD en OZHZ, of daadwerkelijk organisatorisch: samengaan van piketten met buurregio's of bedrijfsvoering met een regionale organisatie. Hier is bestuurlijke wil van twee kanten nodig.

Omgaan met ontwikkelingen

De maatschappij wordt geconfronteerd door diverse exogene ontwikkelingen. De relevante ontwikkelingen voor de veiligheid van onze regio zijn beschreven in het nieuwe regionaal risicoprofiel, zoals genoemd in hoofdstuk 2. Het bestuur heeft een keuze hoe om te gaan met deze ontwikkelingen: zijn we reactief? Laten we de voor onze regio en vakgebied logische ontwikkelingen organisch tot ons komen of gaan we daadwerkelijk sturen op gekozen ontwikkelingen?

Door te draaien aan deze knoppen verschuiven diverse panelen: misschien levert het geld op (korte of lange termijn), en het doet wat met de risico-acceptatie. Maar er zijn meer factoren te overwegen.

7. Bestuurlijke indicatoren

De gevolgen van keuzes leiden tot meer dan enkel een verandering in financiën of risico-acceptatie. In dit hoofdstuk worden zes bestuurlijke indicatoren verkend:

- Voorbereiding op risico's
- Flitskracht en slagkracht
- Sociaal maatschappelijke impact
- Bestuurlijke autonomie
- Uitstraling organisatie
- Financiën

Vorbereiding op risico's

De missie van de VRZHZ is helder: **Met betrokkenheid en daadkracht werken wij samen aan veiligheid voor de mensen in Zuid-Holland Zuid. Dit doen we door te adviseren over risicobeheersing en het adequaat handelen bij incidenten, rampen en crises.**

Daarom meten we de mate van risico-acceptatie van het bestuur aan de hand van de indicator: voorbereiding op risico's. Dit omvat het brede palet van activiteiten aan de voorkant van de veiligheidsketen: pro-actie, preventie, preparatie.

Flitskracht en slagkracht

Dekking heeft een wettelijk minimum karakter, vastgelegd in de ministeriële regeling over gebiedsgerichte opkomsttijden. In elk profiel houden we vast aan dit minimum. Wel heeft het aanpassen en samenvoegen van posten, specialisaties en andere inzetconcepten gevolgen voor de flitskracht en slagkracht: hoeveel potentieel kun je inzetten regionaal en landelijk, en hoeveel heb je nog achter de hand bij gelijktijdigheid van incidenten? Dit geldt ook voor de flits- en slagkracht van de multidisciplinaire crisisbeheersing.

Sociaal-maatschappelijke impact

De vrijwilligers binnen de brandweer vormen de ruggengraat van onze brandweerorganisatie en zijn tegelijkertijd ook ons netwerk binnen de lokale gemeenschappen. Hun brandweerpost is een herkenbaar punt in de lokale gemeenschap en dient regelmatig ook bredere maatschappelijke doeleinden voor bijvoorbeeld verenigingen. Ook met Veilig Leven en risicocommunicatie proberen we achter de voordeur te komen. Enerzijds om boodschappen te brengen, maar zeker ook om op te halen wat er speelt in de samenleving. Ook met nieuwe concepten zoals de Risk Factory proberen we een steentje bij te dragen aan een weerbare samenleving. Door aan de knoppen te draaien kan deze impact ook positief of negatief verschuiven.

Bestuurlijke autonomie

In de bestuurlijke retrace in Haamstede is uitgesproken dat we een zelfstandige regio willen blijven. Tegelijkertijd leven we niet geïsoleerd: we delen reeds een meldkamer met Rotterdam-Rijnmond en ook binnen de regio zelf zijn er samenwerkingen mogelijk met diensten als DG&J en OZHZ. Op veel vlakken wordt al inhoudelijk samengewerkt, maar een verdiepende, bestuurlijke samenwerking kan mogelijk op termijn leiden tot schaalvoordelen. Wel gaat bij elke vorm van innige samenwerking ook de bestuurlijke autonomie achteruit: samenwerken betekent ook samen sturen.

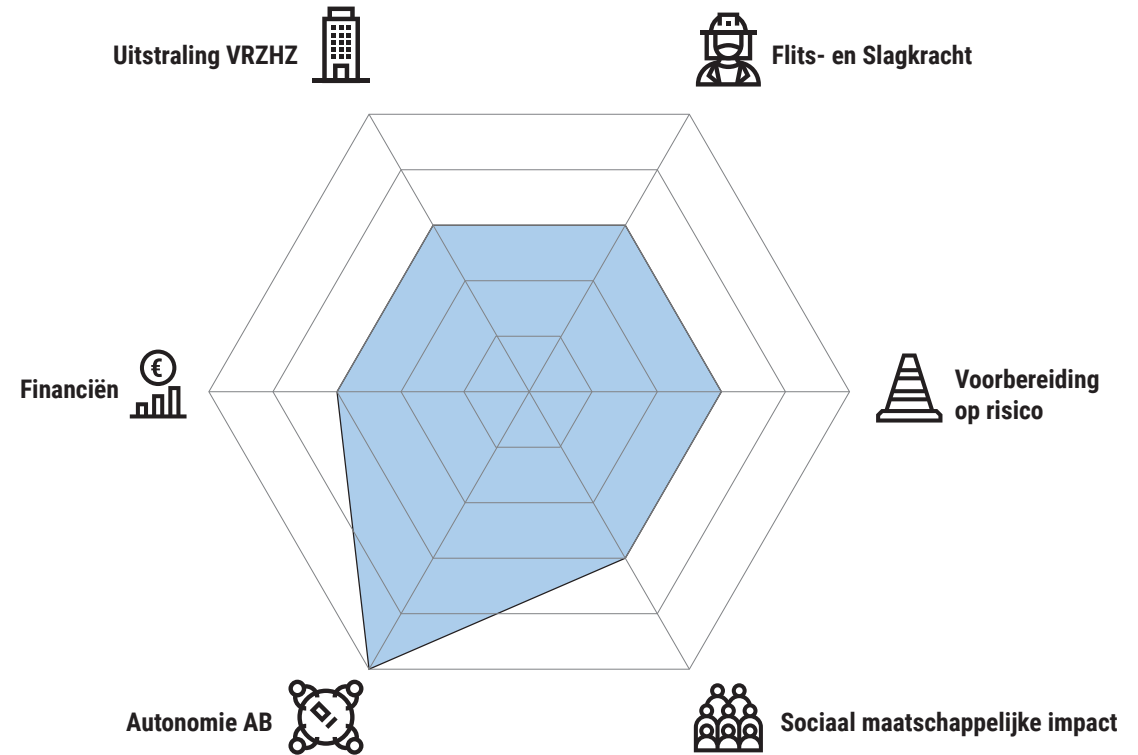
Uitstraling organisatie

De Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid is een sterk merk, en heeft met onderdelen zoals de brandweer een betrouwbare uitstraling in huis. Dit bepaalt hoe de inwoners van onze regio naar ons kijken en vertrouwen, onze aantrekkelijkheid als werkgever, en ons aanzien als serieuze partner in het veiligheidsdomein. Een verschuiving in taken, samenwerkingen en het inspelen op ontwikkeling kan gevolgen hebben voor deze uitstraling.

Financiën

De financiële gevolgen waren in hoofdlijnen uitgewerkt per casus. Dit zijn op bepaalde aannames gestoelde doorrekeningen. Tijdens de thematische bijeenkomst op 17 oktober 2024 zijn deze indicatoren gebruikt ter afweging bij te maken keuzes. Daarbij is gebruik gemaakt van een

spindigram, zoals hier ter illustratie afgebeeld voor het huidige model 'compact en nabij'.

8. Uitkomsten bespreking AB 17 oktober 2024

Tijdens de thematische bespreking op 17 oktober 2024 in Herwijnen heeft het Algemeen Bestuur gesproken over de toekomst van de VRZHZ. De dag werd gestart met een reflectie op de financiën, organisatie en omgeving van de VRZHZ. Daarna werd in twee groepen zes reële casussen besproken aan de hand van het knoppenmodel en de bestuurlijke indicatoren zoals genoemd in hoofdstuk 6 en 7.

De zes casussen die zijn besproken:

Brandweer

- Verminderen aantal basisposten
- Zwijndrechtse Waard: toekomstbestendige brandweezorg vanuit 1 (beroeps)post
- Gorinchem als interregionaal steunpunt

Risico- en crisisbeheersing

- Samenvoegen ROT met Rijnmond
- Preparatie gestuurd door risicoprofiel
- Risico-acceptatie in de bebouwde omgeving

Na het bespreken van de casussen heeft het bestuur de volgende richtingen meegegeven:

- Voor de lange termijn: **werk voorstellen uit langs de nullijn**. Zoek naar ombuigingen om bepaalde risico's te dempen. Bestem het jaarresultaat 2024 slim om deze strategische omslag te organiseren. Werk toe naar langjarige duidelijkheid.
- Voor de korte termijn: het uitgangspunt is en blijft dat het jaarresultaat terugvloeit naar gemeenten. Bij de bespreking van de jaarstukken 2024 en de ontwerpbegroting 2026 wordt nader beschouwd op welke manier de VRZHZ gemeenten tegemoet kan komen.

Inhoudelijk gezien geeft het bestuur de volgende richtingen voor de lange termijn mee:

Brandweezorg

Werk langs de lijn van **toekomstbestendige brandweezorg**. Er zijn geen heilige huisjes. Betrek het totale pakket van **personeel, huisvesting en materieel**. Bestuur is zich hierbij bewust dat kwaliteit geld kost.

Crisisbeheersing

Zoek (**interregionale**) **samenwerking** zodat onze regio zich kan focussen op de **basis op orde**. Zet hierbij zelf de stap naar voren, vanuit eigen kracht.

Risicobeheersing

Focus primair op de scenario's in het eigen risicoprofiel. Waar maatschappelijke impact is, kun je niet terugtreden, wel kun je slim organiseren. **Leid geen specialisten op, maar generalisten**. In de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) ligt een kans.

Vervolgproces

Neem de geformuleerde richting mee in het nieuwe beleidsplan 2026-2029. Benut bestaande momenten (BURAP-II, Ontwerpbegroting 2026) om informatie uit te wisselen en door te praten over financiële keuzes op korte termijn. Bestuurders spreken onderling af elkaar niet te verrassen met lokaal opgelegde taakstellingen, en blijvend met elkaar af te stemmen.

Raads- en collegebrief
over proces inclusief
aanbieden langskomen
in gemeenteraad

Wethouders FIN
bijeenkomst
organiseren
(voor AB april 2025)

Zienswijze
Ontwerpbegroting 2026

Zienswijze Beleidsplan
2026-2029

okt 2024 -
maart 2025

april 2025

april - juni
2025

juni - okt
2025

2026
en verder

Uitwerken gekozen richting
in concrete voorstellen in:
• Ontwerpbegroting 2026
• Beleidsplan 2026-2029

Vastleggen keuzes
korte termijn in
Ontwerpbegroting 2026,
bespreken uitwerking
lange termijn

Ontwerp beleidsplan
2026-2029 uitwerken

Vastleggen keuzes
lange termijn in
Beleidsplan 2026-2029

Nieuwe koers uitvoeren

